

සිහලවත්තුවේ සිංහල අනුවාදය

ඉතා පැරණි

සිංහල බණ කාව්

රචක

කණ්ටකසෝල පටුනේ විසූ
ආවායාසී ධම්මනන්දි මහතෙර

අනුවාදක

අම්බලම්ගොඩ, පොල්වත්තේ අග්ගාරාමාධිපති
අග්ගමහා පණ්ඩිත පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත
කලාශාලාව සහ නිකායේ මහානායක ස්ථවිර

පටුන වෙත

සිහළුවන්පුවේ සිංහල අනුවාදය
ඉතා පැරණි සිංහල බණ කථා

රචක
කණ්ටකසෝල පටුනේ විසූ
ආචාර්ය ධම්මනන්දි මහතෙර

අනුවාදක
අම්බලම්ගොඩ, පොල්වත්තේ අග්ගාරාමාධිපති
අග්ගමහා පණ්ඩිත පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත
කලාශිවංස නිකායේ මහානායක ස්ථවිර

2546 වප් මස
2002.10

කණ්ටකසෝල පටුනේ විසූ
ආවායඹී ධම්මනඤ්ඤි මහකෙරපාණන්ගේ
සිහළුවන්ටුවේ සිංහල අනුවාදය

ඉතා පැරණි

සිංහල බණ කථා

පෙරවදන

“සිහළවසු” නමැති පාළිපොත වනාහි විනාශමුඛයෙන් යන්නම් බේරා ගන්නා ලද්දකි. මෙහි ලක්දිව පිළිබඳ කථා රාශියක් ඇතත් සිංහල අකුරෙන් ලියැවුණු පොතක් තවම දකින්නට නොලැබුණි. කුඩා කාලයේදී සිහළවත්ථු - සහස්සවත්ථු යන පොත්දෙකේ නම් වත් මට අසන්නට නොලැබුණි. නමුත් 1908 වර්ෂයේ මා රැන්ගුන් නුවර සිටියදී මේ නම් දෙකම මට දකින්නට ලැබුණි. ඒවා දකින්නට ලැබුණේ ඒ නුවර මහා විද්‍යාලය භූමියෙහි තිබුණු බර්නාඩ් නිදහස් පුස්තකාලයේ පොත් ලැයිස්තු වලිනි. ඒ කාලයේදී නිතර මා ඒ පුස්තකාලයට ගොස් දුර්ලභ පොත් කීපයක් පිටපත් කරගත් නමුත් මාගේ සැලකිල්ල වැඩිපුර යොමුවී තිබුණේ අභිධර්මය පිළිබඳ පොත් කෙරෙහිය. පරමසුවිනිච්ඡය හා එහි ටිකාව, අභිධම්මාවතාරයේ සංක්ෂිප්තටිකාව, නාමරූප පරිච්ඡේදටිකාව ආදී පොත් කීපයක් මම සියතින්ම පිටපත් කරගතිමි. කථා වස්තු පොත් ගැන වැඩි ඕනෑකමක් නොතිබුණු බැවින් සිහළ වසුව පිටපත් කරන්නට අදහස් නොකෙළෙමි.

පසු කලකදී සිහළවසු - සහස්සවසු දෙකෙන් අපේ ඉතිහාසය හා සිරිත් විරිත් ආදිය දැනගැනීමට උපකාර ලැබිය හැකියයි වැටහී ඒවා සෙවීමට උනන්දුවක් ඇතිවිය. මෙසේ සිටිනාතර ස-හස්ස (= සහාස) වසුව ශුද්ධකොට සකස් කිරීමට මහාචාර්ය මලලසේකර මහතා උනන්දුවක් දුන්විය. ස-හස්ස වසුවේ පිටපතක් බර්නාඩ් පුස්තකාලයේ ඇති බව ඒ මහතාට දන්වා එහි අංකය ද යවා පිටපතක් ලියවාගන්නා ලෙස දැනුම් දුනිමි. එසේ ගෙන්වාගත් පිටපතක් ලංකා විශ්ව විද්‍යාලයේ පුස්තකාලයෙහි ඇති බව පෙනේ. සිහළවසු නාමය යෙදී ඇත්තේ ඒ ස-හස්සවසුවටම ද යන සැකයක් ද ඇතිවූ බැවින් සිහළවසුව ගැන ඒ මහතාගේත් උනන්දුවක් ඇති නොවීය.

මෙසේ පවත්නාතර දැන් විශ්ව විද්‍යාලය පුස්තකාලයේ උප ප්‍රධානතැනව සිටින කේ.ඩී. සෝමදස (බී.ඒ.,ඇම්.ඇස්.) මහතා දකුණු පළාතේ පන්සල් පොත්ගල්වල තිබෙන පුස්තකාලපොත්වල නාමාවලියක් සම්පාදනය කළේය. එයින් මහත් ප්‍රයෝජන අත්විය. මෙරට නැතැයි අප සිතා සිටි පොත් කීපයක්ම, ඒ ඒ තැන තිබෙන බව එයින් දනගන්ට ලැබුණි. විසුද්ධිමග්ගණයේ නැමැති පාලි පොතක් ඇති බව අපි නොදන සිටියෙමු. නමුත් පාලි උගත් ඉන්දීය පණ්ඩිතයන් අතරෙහි අග්‍රගණ්‍ය වූ දැන් දිල්ලි විශ්ව විද්‍යාලයේ බෞද්ධාගමික අංශයේ ප්‍රධාන තැන්පත් පී.වී. බාපත් (ඇම්.ඒ, පී.එච්.ඩී.) මහතාට සියම් අකුරෙන් ලියූ ඒ පොතක් දකින්නට ලැබී ලක්දිවින්ද පිටපත් සෙවීම පිණිස 1950 දී මෙරටට පැමිණියේය. බොහෝ කලකට පෙරසිට මාගේ මිත්‍රයෙක්ව සිටි ඒ මහතාට විසුද්ධිමග්ගණයේ තිබෙන තැන් දෙකක් ගැන සෝමදස මහතා දැනුම් දී තිබුණි. ඒවා ලබාගැනීමට පඬිතුමා මා වෙත පැමිණ මාගේ උපකාරය සෙවීය. මම ඒ පඬිවරයා සමග බුස්සේ සුදර්ශිනාරාමයටද මාදම්පේ නිග්‍රොධාරාමයටද ගොස් ඉතා අමාරුවෙන් පොත් සපයා දුනිමි. ඉන්පසු පින්වත්තේ සඬථාකර පිරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත දේවානන්ද ස්ථවිරතුමන් විසින් එය මුද්‍රණයට පමුණුවන ලදි.

සිහළවත්තුවේ බුරුම අකුරෙන් ලියූ එකම පිටපතක් වැලිතර අම්බරුක්කාරාම පුස්තකාලයේ තිබී සෝමදස මහතාට දකින්නට ලැබුණි. දිරාගිය බැවින් තැනින් තැනින් කැඩී යන ඒ පුස්තකාල පොත විශේෂයෙන් සැදවූ පෙට්ටියක තැන්පත් කළ ඒ මහතා එය සිංහල අකුරෙන් පිටපත් කිරීම සඳහා මා වෙත එවීය. මම ද ඉතා කැමැත්තෙන් එය බාරගත් නමුත් පුස්තකාලවල වාටිය කැඩී යාමෙන් ඇතැම් අකුරුද කැඩී ගොස් තිබුණ බැවින් ඇතැම් තැන්වල වචන තුනහතර නැතිව පිටපත් කරන්නට සිදුවිය. පසුකලක සෝමදස මහතා ලක්දිව සැමතන තිබෙන පුස්තකාල පොත්වල නාමාවලියක් සපයා ගත් නමුත් සිහළවත්තුවේ අන්‍ය පිටපතක් ඒ මහතාට සොයාගත නොහැකි විය. මා පිටපත් කළ පොතේ ප්‍රචාය්ති සිළුමිණ පත්‍රයේ පළවූ විට 1923 වර්ෂයේදී

බුරුම රටට ගොස් සිටි හුණුමුල්ලේ සඩම්මඤ්ඤ ස්ථවිරතුමන් විසින් එහිදී දිරාගිය පුස්තකාල පොතකින් පිටපත් කරගෙන තිබුණු පැන්සලෙන් ලියූ අත්කොපියක් මා වෙත එවන ලදී. එයින් ප්‍රීතියට පත් මම මා ලියාගත් පිටපත සමග සසඳ බලා පුස්තකාල කැඩියාමෙන් අඩුවූ තැන් බොහොමයක් පුරවා ගත්තෙමි. අඹගහපිටියේ තිබෙන පොත ලක්දිවට ගෙනැවිත් අවුරුදු එක්සිය හැටක් පමණ ගතවෙන්නට ඇත. සඩම්මඤ්ඤ ස්ථවිරතුමාට බුරුමේදී ලැබුණ පොතත් දිරා ගිය එකකැයි කියන බැවින් ඒ පොතත් අවුරුදු සියගණනක් පරණ වූවකි. නමුත් මේ බුරුම පිටපත් දෙකම ලියාගෙන තිබෙන්නේ එකම මුල්පිටපතකින් බව පෙනේ. අඹගහපිටියේ පොතේ අඩුතැන් ඒ පොතෙන් අඩුය. තේරුම් ගත නොහැකි සේ අවුල් වූ තැන් පොත් දෙකේම එකසේය.

මෙහි ප්‍රථම පරිච්ඡේදයේ කථා දශයක් ඇතැයි කියවෙන නමුත් මේ පොත් දෙකේම තිබෙන්නේ කථා අටකි. මහාවේතිය කථා - දීඝාවුචෙතිය කථා යන දෙක අඩුබව නිගමන ගාථාවලින් පෙනේ. මුල් පරිච්ඡේදයේ ඇතුළත් කථාවල පටුනක් නිගමන ගාථාවල ඇතත් ඉන් එහා තිබෙන කථා තිස් දෙකේ පටුනක් පොතේ නැත. ඒවා පසුව එක්කරන ලද්දී ද සිතිය හැක. මෙසේ මේ පිටපත් දෙකෙන් ශුද්ධ කළහැකි තරමක් ශුද්ධකොට විනාශවෙන්නට ගිය මේ පොත රටට දීම සුදුසු යයි සිතා සිටින විට සෝමදස මහතාගේ ඉල්ලීමක් ලෙස ස-හස්සවත්ථුව සෙවීම සඳහා මම කොස්ගොඩ බෝගහපිටියේ විහාරයටද වැලිතර මහාකප්පිනමුදලින්දරාමයට ද ගියෙමි. බෝගහපිටියේ විහාරස්ථානයෙහිත් අඹගහපිටියේ විහාරයෙහි මෙන් බුරුම අකුරෙන් ලියූ පුස්තකාලපොත් රාශියක් තිබේ. ඒවා මින් අවුරුදු 150 කට පමණ උඩදී උඩරට අමරපුර නිකායේ ආදිපුරුෂෝත්තම වූ බෝගහපිටියේ ධම්මජෝති මහතෙරපාණන් විසින් ගෙනෙන ලද ඒවාය. ඒ විහාරස්ථානයට දෙගමනක් ගිය නමුත් ඕනෑකළ පොත සොයාගත නොහැකි විය. ඉන්පසු මහාකප්පින මුදලින්දරාමයට ගියෙමි. දූතට එහි තේවාසික වූ මාවඩවිල පඤ්ඤසේන ස්ථවිරතුමා ඉතා සතුටෙන් එහි

තිබෙන පුස්තකාල පොත් පෙන්විය. පොත් කීපයක් පරීක්ෂා කරන විට බුරුම අක්කරෙන් ලියූ ස-හස්සවත්ථුව දකින්නට ලැබුණි. එය කම්බ නොදැමූ පොත් මිටියක් විය. ඒ මිටියෙහිම තවත් පොත් දෙකක් තිබෙන බව දැක ඒවාද පරීක්ෂණය කෙළෙමි. මට මහත් විස්මයක් ප්‍රීතියක් උපදවමින් එය සිහළවත්ථුවක් බව දකින්නට ලැබුණි. මෙය මෙතැන ඇති බවක් අයිතිකාරයෝත් නොදන සිටියාහ. මමත් නොදන සිටියෙමි. පොත් විමසා බැලූ සෝමදස මහතාටත් අසූ නොවීය. මේ පිටපත ඉතා භාද අලුත් තත්ත්වයකින් පැවැත්තේය. මෙය නොපසුබව උත්සාහයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබුණකැයි සිතමි.

මේ සිහළවත්ථු ස-හස්සවත්ථු පිටපත් දෙකම මම ඒ ස්ථවිරයන්ගෙන් ඉල්ලා ගෙනාවෙමි. මේ රටේ නැතැයි සිතා සිටි පොත් දෙකක්ම අම්බලම්ගොඩට නුදුරු තැනක අවුරුදු සියයකට වැඩි කලක් සැඟවී තිබුණි. හැම පොත්ම විමසා බලා නාමාවලියක් සෑදීමේ වැදගත්කම මෙයින් ඔප්පු වේ. (එවැනි නාමාවලියක් දැන් සෝමදස මහතා විසින් මුද්‍රණය සඳහා සකස්කොට තිබේ.)

මේ පොතේ කතෘවරයා ධම්මනන්දි නම් තෙරනමකැයි පරිච්ඡේදවසානයන්හි තිබෙන නිගමනවලින් පෙනේ. කර්තෘනාමය හැම තැනම පැහැදිලි නමුත් එතුමන් විසූ විහාරයේ නමත් ප්‍රදේශයේ නමක් එක් එක් පරිච්ඡේදයෙහි වෙනස්ව පෙනෙන බැවින් නිශ්චයකට පැමිණිය නොහැක. නමුත් ඒ නම්වලට කිට්ටු නම් ලක්දිව නැති බැවින් මෙය ලක්දිවදී සම්පාදිත වූවක් නොවන බව කිය හැක. විහාරයේ නම ඇතැම් තැනක පට්ටකොට්ටි යයි ද ඇතැම් තැනක සණ්ඩකොන්නි යයිද පෙනේ. උපන් ගමේ හෝ විසූ පෙදෙසේ නම කණ්ටකසෝලපට්ටන යයි පෙනේ. මේ නම් ඉන්දියාවේ නම් මිස ලක්දිව නම් යයි කිය නොහැක. මෙහි බැමිණිතිසාසාය පිළිබඳ ප්‍රවෘත්ති නොයෙක් තැන පෙනෙන බැවින් වළගම්බා රජුගේ කාලයෙන් පසු රචිතයයි කිය හැක. මෙහි ඇතුළත් කථා රාශියක්ම දුටුගැමුණු රජුගේ

බාල සොහොයුරු සද්ධානිස්ස රජුගේ කාලයේ දී සිදුවූ ඒවාය. ඒ දෙරජුන්ගේ නම් හැර අන් සිංහල රජකුගේ නමක් මෙහි ඇත්නම් ඒ ඉතා කලාතුරකිනි. සුරට්ඨදේශය පිළිබඳ කථා හතක් ද මෙහි තිබේ.

මේ පොත හා පාළිපොත පළවූ පසු එයින් පිටපත් දෙකක් පුරාවිද්‍යා මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන මහතාට තැගිකොට යැවීම්. ඒ මහතා පොත්දෙක පළකරවීම ගැන ස්තූතිය පුදන අතරම ඉතා වැදගත් කාරණයක් ද දන්වා එවීය. එය නම් “කණ්ටකසොලපට්ටන” යන නම දෙවෙනි ක්‍රිස්තුශතාබ්දය පමණේ දී නාගර්ජුන මහතෙරුන් විසූ මහා විද්‍යාලයක් හා මහාවිහාරයක් වූ බව ශ්‍රී පර්වතයෙහි තිබෙන ශිලා ලිපියක සඳහන් වෙන බවයි. “බෝධිසිරි” නම් උපාසිකාවක් තාමුපර්ණද්වීපයෙන් යන ථේරීය හික්ෂුන්ට විසීම සඳහා නාගර්ජුනකොණ්ඩයෙහි චේතියසරයක් කරවීය. ඒ චේතියසරයෙහි පිහිටෙව් ශිලාලිපියක ඒ උපාසිකාව අන්‍යස්ථානවල කෙරෙව් පින්කම් ද සඳහන් කොට තිබේ. ඒ පින්කම් අතරෙහි කණ්ටකසොලයේ මහාචාර්‍යයාගේ නැගෙනහිර දෙරටුවේ ගල් මණ්ඩපයක් සෑදෙව් බව කියවේ. “ටොලම්” නම් ග්‍රීක් ජාතිකයා ලියූ දඹදිව භූමිශාස්ත්‍රය ඇතුළත් පොතේ මේ නම ‘Kantakassulos’ (=කණ්ටකස්සුලෝ) යි ලියවී තිබේ. මෙය දැන් තෙලිගුරුවේ “සණ්ඩශාල” නමින් ප්‍රකට ප්‍රදේශය විය හැකියි බොහෝ දෙනෙකුන් කියන බවත් පරණවිතාන මහතා කියයි. තවද ශ්‍රී පර්වත විහාරයේ සිංහලාරාමාදි ගොඩනැගිලි සාදවද්දී උපදෙස් දුන් ස්ථවිරතුන්නමෙන් එක් නමක් ධම්මනන්දි තෙර වී යයිද ඒ මහත්මා ශිලා ලිපි අනුව කියයි. මෙසේ අන්කිසි පොත පතකින් දකින්නට නොලැබුණු, මින් පෙර අපට අසන්නට නොලැබුණු නම් දෙකක් හෙළිකරදීම ගැන අප හැමගේ ස්තූතිය ආචාර්ය පරණවිතාන මහතා වෙත පිරිනැමිය යුතුය.

මේ කරුණු සලකා බලන විට ධම්මනන්දි තෙරනම ආන්ධ්‍රදේශයේ විසූවෙකැයි කිය යුතුය.

මෙහි තිබෙන ඇතැම් කථා රසවාහිනි - සහස්සවන්ථුවල දකින්නට ලැබෙතත් ඒවායේ වෙනස්කම් ද ඇත්තාහ. ඒ පොත් කිසිවක නැති කථාරාශියක් මෙහි විද්‍යාමාන වේ. කෙසේ වෙතත් මෙය අටුවාකාලයට පෙර ලියනලද්දකැ යි සිතීමට කරුණු පෙනෙත්. මෙහි එක් කථාවක පෙනෙන්නේ වැදගත් අවස්ථාවලදී සක්දෙව් රජුගේ ශෛලාසනය රත්වූවා නොව සෙලවෙන්නට පටන්ගත් බවයි. ධර්මාශෝක කාලයේ දී විසූ **කුන්තිපුත්ත** තෙරදෙනමගේ කථාව විස්තර ලෙස අන් කිසි පොතක මා විසින් නොදක්නා ලදී. මෙහි එය ඉතා විස්තර ලෙස දැක්වේ. කිඳුරියන් පක්ෂිවර්ගයක් නොවන හැම අගපසඟින් යුත් මනුෂ්‍ය ස්ත්‍රී වර්ගයක් බව මේ කථාවෙන් පෙනේ. ඔවුන් අහසින් ගමන් කොට තිබෙන්නේ ඇඳුමක බලයෙනි. දඹදිව සාගවාහන රජුන් ගැන විස්තරයක් එක් කථාවක පෙනේ.

මේ පොතේ පෙනෙන සුරට්ඨදේශය පිළිබඳ කථාවන්හි ඇතුළත් නම් ගම් ගැන දිල්ලි විශ්වවිද්‍යාලයේ බාපත් පඬිතුමාගෙන් විචාරා යැවූ විට ඒ මහතා ඒ තොරතුරු හොඳින් දන්නා තමාගේ මිත්‍රයකුගෙන් ඒ ගැන විමසා යවා තිබේ. එබැවින් පඬිතුමාගෙන් උත්තරයක් ලැබුණේ පාළිපොතේ සංඥාපනය ලියද්දීය. ඒ නම් සෙවීම දැන් අපහසු බව මේ උත්තරයෙන් පෙනේ. සුරට්ඨදේශය දැන් බටහිර ඉන්දියාවේ කතියාවාඩි පෙදෙසේ ඇතුළත්ය.

මෙහි පාළිපොත පසුගිය අප්‍රේල් මස මුලදී මුද්‍රණයට පත්විය. මෙහිදී පළමුවෙන්ම මාගේ ස්තූතිය හිමිවන්නේ ශාස්ත්‍රාචාර්ය කේ.ඩී. සෝමදාස මහතාට හා ඒ මහතාට පොත බාරදුන් අම්බරුක්බාරාමාධිපති මහානායක ස්ථවිරතුමන්ටය. දෙවෙනිව තමාගේ අත්පිටපත එවූ සද්ධම්මඤ්ඤ ස්ථවිරතුමාට හා ඉතා හොඳ තත්ත්වයේ තිබෙන පුස්තකාල පොතක් බාරදුන් මාවඩවිල පඤ්ඤසේන ස්ථවිරතුමන්ටය. මුල්වාරයේ දී පොත් දහක් පමණක් මුද්‍රණය කළ බැවින් මෙය නැවත වරක් ඉක්මනින් මුද්‍රණය කරවන්නට සිදුවිය.

මේ දෙවෙනි මුද්‍රණයේ දී ස-හස්ස (=සහස) වත්ථුවෙන් උපුටා සිංහලට නැගූ කථා භයක් ද එක් කරන ලදී. ඒ කථා බොහොමයකින් සිහළවත්ථුවේ කියවුණු කථාවල අඩුපාඩු පිරෙන බව සැලකිය යුතුයි. සිහළවත්ථුවේ විස්තර නොවූ ද, ඉතා කොටින් කියවන්නා වූ ද කරුනු ඒ කථාවලින් විස්තර වෙති. ස-හස්සවත්ථුව කෙබඳු පොතක් ද යන්නත් එයින් වටහාගත හැක.

සිහළවත්ථු - සහස්සවත්ථු - රසවාහිනී යන පොත් තුන ක්‍රමයෙන් එකිනෙකට පැරණිය. එයින් පළමුපොත ආන්ධ්‍රදේශයේ දී ද පසුව කියවුණු පොත් දෙක ලද්දිව දී ද සම්පාදිත වූහ. “සහස්සවත්ථු” යන්නේ තේරුම “කථාදහසක්” යන්න නොවේ. සහසී (=සතුව උපදවන) කථා යන්නයි. මහාවාරිය මලලසේකර, මහාවාරිය වල්පොල රාහුලස්ථිර යන දෙදෙනා ද ඒ මතය ප්‍රකාශ කරති. මේ පොතේ කථා දහසක් තබා සියයක්වත් නැත. මහාවාරිය මලලසේකර මහතාගේ මෙහෙයීමෙන් මේ පොත ශුද්ධකොට පළකිරීමට අදහසක් රාහුල ස්ථිරයන් වෙත තිබුණ නමුත් ඒ ස්ථිරයන් පිටරට යාම නිසා එය නැවතුණි. නමුත් ඒ ස්ථිරයන් පී.එච්.ඩී. උපාධිය සඳහා ලියූ නිබන්දනයෙහි සහස්සවත්ථුව ගැන කියයුතු කරුණු රාශියක් ඇතුළත් කොට තිබේ. ඒ පොත පමුණු ශුද්ධියකට පමුණුවනතුරු පළ නොකළ යුතුය යන අදහසක් ද එහි දක්වා තිබේ. එය ලියා තිබෙන්නේ බොහෝ තැන්වලදී පාලි ව්‍යාකරණ රීතිවලට විරුද්ධ ලෙස බැවින් එය සම්පූර්ණ ශුද්ධියකට පැමිණවීම නොහැකිය. එහි පිටපත් සමාන කොට සලකා බලා තිබෙන සැටියෙන් වැරදි සහිතව පළකරවීම අපේ යුතුකමකි. රැන්ගන් විශ්ව විද්‍යාලයේ පාලි කථිකාවාරිය වූ ද මාගේ මිත්‍රයකුවූ ද දේවප්‍රසාද් ගුහා මහතා ද බොහෝ කලක සිට මෙය ශුද්ධ කරන්නට උත්සාහ ගනිමින් සිටී. කීපවරක් මා හමුවී ඒ ගැන කථා ද කෙළේය. මේ අතරේ දී මා මුලින් නම් සඳහන් කළ සෝමදස මහතා බ්‍රිතාන්‍ය කෞතුකාගාරයේ තිබෙන පිටපත් දෙකකින් ලබාගත් ඡායාරූප කොපි ආශ්‍රය කොට මෙය සිංහල අකුරෙන් ලියා බර්නාඩ් නිදහස්

පුස්තකාලයෙන් ලියවා ගෙන්වාගත් පිටපතට ද සමකොට බලා තවත් බුරුම පිටපත් සමග බලන්න මා වෙත එවීය. ඉන්පසු එය පළකරවන්නට ඒ මහතා බලාපොරොත්තු වූ නමුත් මේ ජුනි මාසයේ දී ඒ මහතා යුරෝපයේ මාස කීපයක් නැවතීම පිණිස ගිය බැවින් ඒ අත්පිටපත් මා වෙත එවා එය ශුද්ධ කරන ලෙස මටම ආරාධනා කෙළේය. ඒ ආරාධනාව ලෙස දෑත් මම එය සකස් කරමි. එය නොබෝ කලකින් පළකළ හැකි වෙනවා ඇතැයි සිතමි.

ස-හස්සවත්ථුවේ ව්‍යාකරණ දෝෂාදිය දුරුකොට තවත් විස්තර ඇතිව “රසවාහිනී” නමැති පාලිපොත සම්පාදිත විය. ඊටත් පසු කලක තවත් විස්තර සහිත කොට “සද්ධර්මාලංකාර” නමැති සිංහල ග්‍රන්ථය සම්පාදිත විය. මේ නිසා මේ පොත් තුනේ කියවෙන නම් ගම් ආදිය නිශ්චය කර ගැනීමට අපට උපකාරයක් ලැබේ. ඒ නම් ගම් වෙනස් වී යෙදී තිබෙන සැටි මා විසින් එහි අධොලිපි වලින් දක්වනු ලැබේ.

ගොඩයිම්බර යෝධයා හා මහසෝණ යක්ෂයා අතර සිදුවූ ද්වන්දව යුද්ධය ගැන කියවෙන තැන “ස-හස්සවත්ථුවෙහි “ඤාමයා සහ පොදං කිළිතුං සමතො” යන්නක් පෙනේ. එහිම “ජයසෙනයක්ඛෙන සධං පොදං කිළිතුං ආගතොමගි” යන්නද පෙනේ. තවත් දෙනැතක එය තිබෙන බැවින් මේ “පොදං” යන්න අවපාඨයකැයි කිය නොහැක. “පොරබැදීමට” හෙවත් “ගුස්ති ඇල්ලීමට” යන තේරුම සඳහා මෙය යොදා තිබේ. “පොදං” යි පාලිවචනයක් නැත. නමුත් වංගජාතිකයෙක් වූ ඩී. ගුහා මහතා රැන්ගුමේදී මා සමඟ කීවේ පොරබැදීම සඳහා දැනුත් වංගභාෂාවේ මෙවැනි ව්‍යවහාරයක් තිබෙන බවය. ඒ නිසා මේ වචන වැරදිය කියා ඉවත් කර දැමීම යුතු නොවේ. අන්‍යභාෂා ව්‍යවහාරවලින් ආ වචනදැයි විමසිය යුතුය.

පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත (නායක ස්ථවිර)

15.06.1959

අම්බලන්ගොඩ.

පොත ගැන

“සිහල වත්ථු” ඉපැරණි පොතේ සිංහල අනුවාදයේ නව සංස්කරණය “ඉතා පැරණි සිංහල බණකතා” නමින් ඔබ අතට එයි. සිහලවත්ථු නම් පොත අපේ මහාවංසයටත් වඩා පැරණිය. සමහරවිට මහාවංසය ලිවීමේ දී මහානාම හිමියන් සිහලවත්ථු හා සහස්සවත්ථු පොත් කියවන්නට ඇතැයි විද්වත්හු කල්පනා කරති. එය රචනා කර ඇත්තේ කණ්ටක සෝල පටුනේ ආචාර්ය ධම්මදින්න යතිවරයාණන් විසිනි. මේ පොතේ එන කතා බොහොමයක ලංකාවේ බැමිණිතියා සාය ගැන විස්තර සඳහනි. එසේම සද්ධාතිස්ස රජුගේ දින වරියාව පමණක් නොව දන් දෙන්නන්ට ඵරජ විසින් කරන ලද සැලකිලි සත්කාර හා සම්මාන ගැනද මෙහි සඳහනි. මෙහි සඳහන් කතා වලින් වැඩි කොටස දුනාතිසංස දක්වන කතාය. විශේෂය නම් දයකයන් විසින් දුකසේ පිරිනමන ලද සිවුපසය දයකයාට වඩා යහපතක්ම වන අයුරින් පරිභෝජනය කිරීම හික්ෂුන් වහන්සේලා දැඩි අධිෂ්ඨානයෙන් මහණදම් පිරීමට ගත් උත්සාහය දැක්වීමයි.

අපේ පැරණි ජනශ්‍රැති - ජනප්‍රවාදවල එන කරුණුවලට වඩා බොහොමයක් කරුණු මෙහි කතාවලින් හෙළිදරව් වේ. කාවන්තිස්ස හා විහාරමහාදේවිය රජ පවුල් දෙකක එකට හැඳුනු වැඩුනු බව, සාලිය කුමරු, අශෝකමාලා විවාහයේදී දුටුගැමුණු රජුගේ පිළිවෙත, දුටුගැමුණු රජුගේ මරණය ආදිය එවැනි තැන් කීපයකි. ලංකාවේ හික්ෂුන් දඹදිව බලා පිටත් වූ නැව් තොටවල් පිළිබඳවද විස්තර ඇත. ඒ අනුව ඉතිහාසගත කරුණු ද පිරික්සීමේදී මෙම පොත වැදගත් වේ.

සාංඝික දේපල වැරදි ලෙස පරිහරණය කළ හා විනාශ කළ අය ගල් පෙරේතයන් වී ඉපදුනු හැටි බණකතා කීපයක සඳහනි. සාංඝික දේපල යනු පොදු දේපල කොටසකි. පොදු ජනයා සතු පොදු දේපල වැරදි ලෙස පරිහරණය කරන්නන්ට අනාගතයේ දී එවැනි දුක් විපාක

විදින්නට සිදුවන බව ඒ මගින් උගන්වයි. පවට බියවීම උසස් ගුණ ධර්මයකි. මෙහි කතා අසූ දෙකක් ඇත. එයින් වැඩි හරිය බණ කතාය. බණ කතා නොවන කතාත් අතරින් පතර ඇත. ඒ හැම කතාවක්ම බාල-තරුණ-මහළු-ස්ත්‍රී-පුරුෂ-ගිහි-පැවිදි හැම දෙනාට එකසේ කියවිය හැකි කතාය. වරිත නිර්මාණයට ගුණ දහම් වගාවට උපකාර වන කරුණු ඒ හැම කතාවකම අඩංගුය.

ලංකාවේදී සොයා ගැනීමට අපහසුව පැවති “සීහලවත්ථු” නම් පාළි පොත මහත් ආයාසයකින් සොයාගෙන එය සිංහලට පරිවර්තනය කිරීමෙන් පූජ්‍ය පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත මාහිමිපාණන් වහන්සේ කළ ශාස්ත්‍රීය සේවයට වියත් අවියත් හැම කෙනෙක්ම පිදිය යුතුය. ගරු කළ යුතුය. උපහාර දැක්විය යුතුය.

වසර 45 කට පමණ පෙර නිකුත් වූ මෙම ඉපැරණි බණ කතා පොත නැවත මුද්‍රණය කිරීමට අප පෙළඹුනේ මෙම කතාවලින් ගිහි පැවිදි දෙපිරිස තුළම ගුණ වගාවත් - සසරින් එතෙර වීමේ දැඩි උවමනාවත් ඇති කරන්නට පොහොනා ග්‍රන්ථයක් වීම නිසා පමණක්ම නොව ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර ග්‍රන්ථයක් වශයෙන් විද්වතුන්ට හා විද්වතුන් වීමට වෙර දරන්නන්ට පහසුවෙන් සපයා දීමෙන් ශාස්ත්‍රීය සේවයක් කිරීමේදී බලාපොරොත්තුවෙනි.

දර්ශනීය ලෙස “ඉතා පැරණි බණකතා” නව සංස්කරණය මුද්‍රණය කළ සීමාසහිත ග්ලෝබල් ග්‍රැෆික්ස් සහ ප්‍රින්ටින් (පෞද්.) සමාගම කළමනාකාරකුමා ප්‍රධාන සේවක මහත්ම මහත්මීන්ටද පොත සකස් කිරීම සඳහා මට සහාය වූ අනෙක් සියළු දෙනාටමද කෘතඥතා පූර්වකව පුණ්‍යානුමෝදනා කරමි.

මෙයට, සසුන් වැඩ කැමති

කිරම විමලචෝති ස්ථවිර

අධ්‍යක්ෂ - බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.

පටුන

1. තිස්ස සන්නාලියාගේ කථාව	1
2. හරිතාලතිස්සගේ කථාව	4
3. මෙතේ බෝසතාණන්ගේ කථාව	8
4. මහා දන්තගේ කථාව	12
5. මනෝරමමංස කථාව	14
6. චුස්සදේව තෙරුන්ගේ කථාව	16
7. සාලිකුමරුගේ කථාව	22
8. සද්ධාතිස්ස මහරජුගේ කථාව	27
9. මහාදේව උපාසකයාගේ කථාව	31
10. ගල් ප්‍රේතයාගේ කථාව	34
11. ගල් කණු ප්‍රේතයාගේ කථාව	36
12. සීසාන ප්‍රේතයාගේ කථාව	38
13. සහල් ප්‍රේතයාගේ කථාව	40
14. සඟ බතට අන්තරාය කළ ප්‍රේතයාගේ කථාව	43
15. පතාක ප්‍රේතයාගේ කථාව	45

16. ගොන් ප්‍රේතයාගේ කථාව	47
17. සඟසතු දෙයෙහි ප්‍රමාදී වූ තෙරැන්ගේ කථාව	49
18. තරැණ භික්ෂුනමගේ කථාව	51
19. පරදුර සේවනයෙන් දුරැවීමේ කථාව	55
20. ලෝභ භාජනයේ කථාව	57
21. ඔදිනු ලැබූ ඇතාගේ කථාව	59
22. වැඳිරියගේ කථාව	61
23. සීරලු සොරාගේ කථාව	62
24. ගන්ධාර සොරාගේ කථාව	64
25. කොන්තිපුත්ත තෙරැන්ගේ කථාව	66
26. චුල්ලී උපාසිකාවගේ කථාව	72
27. මහානාග තෙරැන්ගේ කථාව	75
28. හංකාලාවගේ කථාව	77
29. මහාදේව උපාසකයාගේ කථාව	80
30. භිසකෙස් කපා දන් දුන් සුමනාවගේ කථාව	83
31. කම්බුද්ධ උපාසකයාගේ කථාව	85
32. කරකොළ දන්දුන් කථාව	87
33. මිත්ත තෙරැන්ගේ කථාව	90

34. චූළි උපාසකයාගේ කථාව.....	92
35. කුන්ත රන්කරුගේ කථාව	94
36. මාලෙය්‍යදේව තෙරුන්ගේ කථාව.....	96
37. දුටුගැමුණු රජුගේ මරණය	97
38. භාණ්ඩාගාරික තිස්ස ඇමතිගේ කථාව	100
39. තම්බසුමන තෙරුන්ගේ කථාව	104
40. දුග්ගි ගොවියාගේ කථාව	106
41. සුමනා බාලිකාවගේ කථාව	108
42. වස්ත්‍රයෙන් අඩක් දුන් ස්ත්‍රියගේ කථාව	110
43. කාවන්තිස්ස රජුගේ කථාව	112
44. හා මස් පිළිබඳ කථාව.....	113
45. අධාර්මික රජුගේ කථාව.....	114
46. චිනයට ගිය හික්ෂුන්ගේ කථාව	118
47. කම්බිලිය සොරාගත් කථාව	119
48. කුණ්ඩල තිස්ස තෙරුන්ගේ කථාව.....	121
49. මහසෑ පූජාවේ කථාව	122
50. දෙළොස් දහසක් හික්ෂුන්ගේ කථාව	123
51. පිණ්ඩපාත විශුද්ධිය	124

52. සැට නමක් හික්ෂුන්ගේ කථාව	125
53. හිසමත්තේ තබා දන් උයාදුන් කථාව	126
54. දුනානිසංස දක්වන කථාව	127
55. කුමරියන් සිවුදෙනාගේ කථාව	128
56. මෙලොවදී ලත් කුශල විපාකය.....	129
57. සැටනමකට දන් දුන් මෙහෙකාරිය	131
58. සඳුන් පලඟේ කථාව	132
59. ගුරු භක්තිය ඇති හෙරණ නමගේ කථාව	133
60. ලජ්ජි සාමණේරියන්ගේ කථාව	135
61. චිත්තගුත්ත තෙරුන්ගේ කථාව	137
62. බුද්දක භික්ෂ තෙරුන්ගේ කථාව	137
63. මලයවාසී වුල්ලසුමනාවගේ කථාව	139
64. දුගී මිනිසාගේ කථාව	141
65. තරුණ හික්ෂුණීන් දෙදෙනාගේ කථාව	142
66. ලම්බකර්ණයාගේ කථාව.....	144
67. බත්මුල දුන්නහුගේ කථාව	144
68. ලජ්ජි තෙරුන්ගේ කථාව	146
69. රෝහණ තෙරුන්ගේ කථාව	146

70. උසහමිත්තයේ කථාව	147
71. ඊළි පර්වතයේ කථාව.....	149
72. ඔණු ඇසු මත්ස්‍යයාගේ කථාව	150
73. මහාධම්මන්දි තෙරුන්ගේ කථාව	150
74. අභයතෙරුන්ගේ කථාව	152
75. අම්බබාදක භික්ෂු තෙරුන්ගේ කථාව	153
76. මහානාග - චුල්ලනාග දෙනමගේ කථාව	154
77. මංගණවාසී තෙරුන්ගේ කථාව	155

ස - හසසවැව්වෙන්

1. සද්ධාතිස්ස ඇමතිගේ කථාව	158
2. ඵ්ඤ්ඤා මහතෙරුන්ගේ කථාව	159
3. ඉන්ද්‍රගුප්ත මහ තෙරුන්ගේ කථාව	161
4. තම්බසුමන තෙරුන්ගේ කථාව	163
5. සංඝ ඇමතිගේ කථාව	165
6. මුදේ පීනා ගිය ස්ත්‍රියගේ කථාව	170
සංඥානාමාදි සුවිස	172

ඉතා පැරණි සිංහල බණකතා

(සිහළ වත්ප්‍රකරණයේ සිංහලානුවාදය)
(පද්‍යගත අනුවාදයක් නොවේ)

ඒ භාග්‍යවත් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

1. තිස්ස සන්නාලියාගේ කථාව

මෙසේ අසන්නට ලැබේ. සිංහල ද්වීපයේ අනුරාධපුරයෙහි තිස්ස නමැති සන්නාලියෙක් ඇඳුම් මැහීමේ කර්මාන්තයෙන් ජීවත් වෙයි. හෙතෙම තිසරණගතව පන්සිල් රකින්නෙකි, බුදුසස්තෙහි පැහැදුණු ශ්‍රද්ධා ඇත්තෙකි. තමාගේ ශරීරයේ දෑලි නූලක් ගසා බෙදා වෙන්කොට “මාගේ සිරුරෙහි අඩක් මවුපියන්ට වේවා, අඩක් මට වේවා” යි කියා මැහීම කරයි. ඉර උද වූ තැන් පටන් මධ්‍යහ්නකාලය දක්වා වැඩ කොට යමක් ලබයි නම් එය භික්ෂුසංඝයාට දී මධ්‍යහ්නයේ පටන් ඉර අවරවීම දක්වා යමක් ලබයි නම් එයින් මවුපියන් පෝෂණය කරයි.

හෙතෙම දිනපතා දන් දෙන්නේ ඇතැම් විට දස නමකට ද ඇතැම්විට විසිනමකට, තිස් නමකට, හතළිස් නමකට, පණක් නමකට, සියක් නමකට ද ඇතැම් විට ඊටත් වැඩි ගණනකට ද දන් දෙයි. සිවුරු ආදියත් දෙයි. මෙසේ ජීවත්වන ඔහුට මවුපියෝ මෙසේ කියති.

(1)*¹ “ඔබට විවාහයක් කරදෙන්නෙමු. එය ගිහි මිනිසුන්ගේ ධර්මතාවයකි. ඇ ඔබගේ ශරීරය පිළිදගැනීම කිරීම සඳහා වන්නීය.” තිස්ස තෙමේ මෙසේ කියයි. (2) මැලා ධාර්මිකව ජීවත්වන්නෙකුට අන්තරාය කරන්නියෝය. මගේ සිත දන් දීමෙහි හා සිල් රැකීමෙහි ඇලුණි. මට පවුල්වීමෙන් වැඩක් නැත. (3) මේ ස්ත්‍රිය නම් හුලක් වැනිය, ඇලෙන ලාටුවක් වැනිය, මඩ ගොහොරුවක් වැනිය, (ශරීරයේ) ගෙඩියක් වැනිය, රෝගයක් වැනිය, දක්ෂ පුද්ගලයා අන්තරායකර වූ ඇය දුරු කරයි. (4) ඇය මිනිසුන් අන්ධ කිරීමක් යයි ද ඇස් නැති කිරීමක් යයි ද අඥනයන් කිරීමක් යයි ද කියත්. ඇය නිසා ප්‍රඥාව නැති වේ, (5) උගත් දෙය විනාශ වේ. ශීලය ද නැසේ, හිරි ඔතප් වැනසෙති, මිත්‍ර ධර්මය නොපිහිටයි. (6) ධ්‍යානලාභීව අභිඥපස ලැබ අහසින් යැමෙහි සමර්ථ වූ මසේසාකායෝ අල්පේසාකායෝ වෙති. (7) කාමයන්හි දෙස් දක්නා ඔවුහු ද අන්‍යයෝ ද, ජීවත්වෙනු කැමැත්තෙන් විෂ වර්ගයක් දුරු කරන්නාසේ, කාමයන් දුරු කළහ. (8) ඇඳුම් පැළඳුම් ආහාරපාන විලවුන් ආදියෙහි ස්ත්‍රීන්ගේ නාස්තියක් නැත. (9) ඉදින් මට භාර්යාවක් වේ නම් දරුවෝ ද උපදින්නාහ. අඹුදරුවන් නිසා ප්‍රමාදවන්නහුට කුසල් කිරීමට අවකාශ නැත. (10) ඉදින් කුසල් කිරීම අත්හැර කාමයන්හි ප්‍රමාදවන්නේ නම් ඒ අඥන පුද්ගලයා සද්ධර්මය හැර දමා පසුව තැවෙන්නේය.

මෙකී දේ අසා තිස්සගේ මවුපියවරු නිශ්ශබ්ද වූහ. හෙතෙම බිරියක් පාවා ගැනීම අත්හැර බ්‍රහ්මචර්යාවෙහි හැසුරුණි. සිල්වත් වූ ඔහුගේ කීර්තිය “අනුරාධපුරයේ තිස්ස තෙමේ ශ්‍රේෂ්ඨ සිල්වතෙකි; ශරීරය දෙකට බෙදාගෙන මවුපියන් පුදන්නෙකැ”යි පැතිර ගියේ ය.

එකල රහත් තෙරුන් තුසිත දෙවිලොවට ගොස් ප්‍රමුඛ විමානයන් බලා දෙවියන්ගෙන් විවාළ විට “මේ විමන් දෙක සද්ධාතිස්ස රජු

¹* මේ ඉලක්කම් පාළි පොතේ ගාථාවල අංකයි.

සඳහාත් තිස්ස සන්නාලියා සඳහාත් මැවී තිබේ” යයි කීහ. ඒ තෙරවරු අනුරාධපුරයට ඇවිත් ඒ කාරණය මිනිසුන්ට කීහ. මිනිසුන් සද්ධාතිස්ස රජුට දන්නුවිට රජතුමා ඒ සන්නාලියා කැඳවා “තෝ මෙසේ මෙසේ කෙරෙහිද”යි ඇසී.

“එසේය දේවයන් වහන්සැ” යි කී විට “මට පින් කොටසක් දෙව” යි කීය. “දේවයන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේට ද අන් හැම සත්ත්වයන්ට ද පින් දෙමි” යි හෙතෙම කීය. රජතුමා ඔහුට හැම උපකරණයන්ගෙන් යුත් ගෙයක් සිය මාළිගය අසලින් දී වස්ත්‍ර සිවු පණස් දහසක් ද දහසක් අය උපදනා ගමක් ද දුණි. හෙතෙම මහාදනපතියෙක් විය. එතැන් පටන් හික්ෂුන්ට සිවුරු ආදිය දුර්ලභ නොවීය.

ඔහුගේ මරණ කාලයේදී බණ අසමින් සිටියදී මොනවාදෝ කී බැවින් “මේ තෙමේ පුලාප දෙඩන්නේය” යි ඇතැම් කෙනෙක් කීය. එවිට තිස්ස තෙමේ (16) මම පුලාප නොදෙඩමි; දේවතාවන් ඇවිත් මට ඉක්මන් කරන්ට කියන බැවින් මම ඔවුන්ට බණ අසනකල් බලාපොරොත්තු විය යුතුය යි කීවෙමි. (17) තාමුපර්ණි ද්වීපයෙහි යම් පමණ බුද්ධ ශ්‍රාවකයෝ වෙසෙත් නම් ඒ සියල්ලන්ට තුන් වරක් තුන් සිවුරු දුනිමි. (18) දහස් වරක් පහන් දහස බැගින් දැල්ලුවෙමි. නොකල්හි ධර්ම දේශනා දහසක් කෙරෙව්වෙමි. (19) මී පැණි ගිතෙල් තලතෙල් පැණි හා ඖෂධ වර්ග නොයෙක් විට දෙන ලදි. ඒ නිසා මම කුමකට විලාප කියමි ද? (20) බුදුන් දහමි සඟුන් යන ත්‍රිවිධරත්නයන් සම්බන්ධ නොයෙක් කුසල් කෙළෙමි. (21) ශාක්‍ය සිංහයන්ගේ සස්තෙහි නොයෙක් කුසල් කොට ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තේ වෙමි; මට තැතිගැනීමක් නැතැ යි කීය. (22) දෙව්ලොවින් ආ උතුම් රථයෝ දන් මා ඉදිරියෙහි වෙති. ඒ දෙව්ලෝවලින් කුමක් යහපත් ද? (23) රහතුන් වසන නගරයක් වැනි වූ කුසිත දෙව්ලොවෙහි නිතර ධර්ම කථා පැවැත්වෙති. ඒ ඉතා යහපත් දෙව්ලොවැ අජිත නමින් පෙර විසූ මෙතේ

බෝසත් ද වෙයි. (24) මෙසේ සන්නාලි තෙමේ බුදුසස්නෙහි බොහෝ කුසල් කොට තුසිත දෙව් ලොවින් හා රථයෙහි නැගී අහසින් ගියේය. (27) මෙසේ යමෙක් අකුසල් දුරුකොට හැමකල්හි කුසල් කෙරේ නම් අපරිමිත සෑප ලබා සුවසේ ලොව්තුරා සැපද ලබන්නේය.

2. හරිතාලනිස්සගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. සිංහලද්වීපයෙහි අනුරාධපුරයට බටහිර දෙසැ පස්යොදුනක් පමණ තැන මුද අසල භූමංගණ නම් ගමක් ඇත. එගමිහි බැලමෙහෙ කරන පවුලක් විසි. ඒ පවුලෙහි නිරෝගී ශක්තිමත් පුත්‍රයෝ සත් දෙනෙක් වූහ. එයින් වැඩිමහලු සඳෙන වැඩ කළ නමුත් බාල වූ තිස්සයා කිසි වැඩක් නොකෙළේය. වැඩිමහලු සොහොයුරෝ මේ ගැන මැණියන්ට පැමිණිලි කළහ. මවුනොමෝ “තිස්සයා තවම වයසින් අඩුය, සෙල්ලමෙහි ඇලුනේය. වයස්ගත වෙන විට කරුණු වටහාගෙන වැඩ කරනවා ඇතැ” යි කීය. තිස්ස සොළොස් හැවිරිදි වියට පැමිණි කල්හි මවුපියවරු සමාන කුලයකින් සුමනා නමැති දැරියක් විවාහ කොට දුන්හ. ඒ අවස්ථාවේදී මවුනොමෝ ඇට ද්‍රව්‍ය පසක් දුනි. ඒවා නම්; සහල් නැලියක්, මෝල්ගසක්, වංගෙඩියක්, පියන සහිත කලයක්, බත් කන භාජනයක් යන මේවායි. ඒවා දී ඇය වෙන්කොට වාසය කරවීය. දැරිය ඒවා රැගෙන එක් පසෙක හිඳගෙන අඬන්ට පටන් ගති. තිස්ස අවුත් අඬන පිරිස දක “සොඳුර, කුමකට අඬන්නෙහිද?” යි ඇසී. ඕ සියල්ල ඔහුට කීය. හෙතෙම;

(1) “සුමනාවෙනි, මා වැනි පුරුෂයකු ලබා කුමට අඬන්නෙහිද? පුරුෂ වීර්යය කොට තිගේ මනදෙළ පුරවන්නෙමි. (2) තෝ සෝක නොකරව, බිය නොවෙව, මට පුරුෂ වීර්යය ඇතැ” යි කියා එසේ නම්

සුමනාවෙනි හෙට සහල් නැළිය දෙකට බෙද එක් කොටසක් සංඝයාට සලාක බත් සඳහා පිසව, එක් කොටසක් අපි දෙදෙන අනුභව කරන්නෙමු යි කියා විහාරයට ගොස් පසුදින සඳහා සංඝයාගෙන් හික්ෂුනමක් ලැබෙන සේ ආරාධනා කෙළේය. සංඝතෙමේ ඒ සලකාය සඳහා බාල සාමණේරනමක් යැවී. හෙතෙම සිටිටුව ලබා හෙට තිස්සගේ ප්‍රණීත වූ සලාක බත ලබන්නෙමි යි සතුටුව පසුද කල් ඇතුළම ඔහුගේ ගෙට ගියේය. සුමනාතොමෝ ලුණුවිල කොළ සමග*² බත් ඔහුට දුනි. හෙරණ තෙමේ එය ගෙන නොසතුටු ආසන ශාලාවට ගියේය. හැම සාමණේරවරු එක්ව එය බැලූහ. බලා සිනාසී තිස්සට “ලෝණකතිස්ස” යයි නමක් තැබූහ. සාමණේරතෙමේ සුමනාව බලා සිටියදීම ඒ බත අසුන්හලේ ගරාදි වැඩ අතරෙන් ඉවත දැමීමේය.

සුමනාව ගෙට ගොස් අඬමින් හුණි. තිස්ස අවුත් කුමට අඬන්නෙහිද යි අසූ විට සිදුවූ පුවත කියා ඔබට “ලෝණකතිස්ස” යයි නමක් පටබැන්දහයි ද කිය. තිස්ස තෙමේ “මාගේ ආචාර්යවරයන් තැබූ නාමය ඉතා යෙහෙකි. මාගේ ඒ නම අනාගතයේ දී මුළු දිවයිනෙහි ප්‍රකට වන්නේය, තෝ උකටලි නොවෙව” යි කියා පසුද උදෑසන දැකැත්ත ගෙන කුඹුරකට ගොස් කුලියට ගොයම් කැපීය. ශක්තිමත් හෙතෙම ඉක්මනින් බොහෝ ගොයම් කපා මිනිසුන්ගේ සිත් සතුටු කෙළේ ය. ඔවුහු මධ්‍යාහ්න කාලයේදීම ඔහුට වී අමුණක් දුන්හ. හෙතෙම එය ගෙන ගෙට ගොස් බිරියට දී මෙයින් මස් මාලු දීකිරි ගිතෙල් ආදිය ගෙන ප්‍රණීත දනයක් සාද දෙවයි කියා නැවත ගොස් ගොයම් කපන්ට පටන් ගති. හවස ද වී අමුණක් ලබාගෙන ආයේය.

² පාලි පොතෙහි ‘ලොණපණ්ණයයි පෙනේ. රසවාහිනියෙහි අරියශාලතිස්ස කථාවෙහි “උදකලොණමත්තෙන” පෙනේ. එය “ලුණු දියර සමග” යයි තේරිය හැක. එහි ම-පකාරය ප-කාරය වුවොත් “උදකලොණපත්තෙන” යි ලොණපණ්ණ යන්නට සමාන දෙයක් ලැබේ. ලුණුවිල කොළ යයි මම සිතමි.

මෙසේ හෙතෙම සැමද වැඩ කරමින් බොහෝ ධාන්‍ය ලැබ දන් දුණි. ඔහුගේ දන් පිළිගන්නා භික්ෂූන්ගේ ගණන ද වැඩිවිය. ඇතැම් විට දසනමක්, විසිනමක්, තිස් නමක්, සහලිස්නමක්, පණස්නමක්, සියක්නමක් ද ඇතැම් විට ඊටත් වැඩි ගණනක් ද විය.

අවුරුදු දෙක තුනක් ඉක්ම ගිය කල්හි හෙතෙම දහස් නමකට වුවත් දන් දෙන්නට සමත් විය. ලෝණකතිස්ස තෙමේ මහාදනපතියෙකැයි හෙළදිව ප්‍රකට විය. බොහෝ භික්ෂූන්ට දන් දෙනු කැමති හෙතෙමේ භික්ෂූන් වෙත පැමිණ “ස්වාමීනි, මම බොහෝ භික්ෂූන්ට දන් දෙනු කැමති වෙතත් භික්ෂූන් නොලබමි. කොතැන්හිදී බොහෝ භික්ෂූන් ලැබිය හැකිද” යි විචාළේය. “උපාසකය, නාගදීපයේ පරිභෝග වෛත්‍යයන් වැදීම පිණිස බොහෝ භික්ෂූහු යති. එහි ගොස් බොහෝ භික්ෂූන් ලබන්නෙහිය” යි භික්ෂූන් කීවිට හෙතෙම එහි ගොස් හරිතාල ගමේ නැවතී අත්වැඩ කොට බොහෝ ධනය ලබා ශ්‍රද්ධා ඇති පින් කැමැත්තෙක්ව වෛත්‍ය වන්දනාව පිණිස ආ ආ භික්ෂූන්ට දන් දෙයි. දශ නමකටද, විසි නමකටද දහස් නමකට ද දෙයි. ඉන්පසු හෙතෙම “හරිතාලතිස්ස” යයි ප්‍රකට විය.

එක් දිනක් නවසියයක් භික්ෂූහු නවවරක් අවුත් ඔහුගේ දනය පිළිගත්හ. ඒ භික්ෂූන් අතරෙහි මිත්‍ර වූ රහත් දෙනමක් පුවඟු දිවයිනෙහි හිඳගෙන මෙසේ කථා කළහ. “ඇවැත්නි, දඹදිවත් හෙළදිවත් භික්ෂූන්ට ලාභ ලැබෙන තැන්ය. (3) මේ ද්වීප දෙකෙන් කොයි ද්වීපයෙහි මිනිස්සු වඩා ශ්‍රද්ධාසම්පන්න වෙත්ද? කොතැන්හි භික්ෂූව සුලභද” යි. එයින් එක් නමක් දඹදිවට පැසසී, එක් නමක් හෙළදිවට පැසසී. (4) මෙසේ කථාකොට පසුද එක් නමක් දඹදිවට ද එක් නමක් හෙළ දිවට ද අහසින් ගිහ. (5) මධ්‍යාහ්න කාලයේදී භික්ෂූන් දන් වලඳ ගිය පසු සුමනා තොමෝ දෙරකඩ සිටින්නී තවත් භික්ෂූ නමක් දිවි. (6) පිඬු සඳහා හැසිරෙන ඒ භික්ෂූ නම දෑක අතින් පාත්‍රය ගෙන තමාගේ ගෙට ඇතුල් විය. (7) ඔ තොමෝ සහල්, ගිතෙල්, පැණි, මීපැණි රැගෙන සකුරු හා

එක්කොට මිහිරි ප්‍රණීත බතක් උයා (8) එයින් පාත්‍රය පුරවා ආධාරකයක තබා දෙරකඩට පැමිණියාය. (9) තෙරනම පාත්‍රය අතට නොගෙන “සුමනාවෙනි, පාත්‍රය අහසට දමව, මම කැමති තැනකට යන්නෙමි” යි කීය. (10) “ස්වාමීනි, මම එසේ නොකරමි; මට එවැනි බලයක් නැත, ඔබ වහන්සේ පාත්‍රය රැගෙන කැමති තැනකට වැඩිය මැනවැ” යි ඔ කීය. (11) තෙරනම පාත්‍රය රැගෙන සුමනාව බලා සිටියදීම අහසට නැගී ගියේ (12) ස්වකීය දිවයිනට ඇතුල් විය. තුටු පහටු වූ සුමනා ඇඳිලි බැඳගෙන බලා සිටියාය. (13) ස්වකීය විහාරයට පැමිණි තෙරනම දහසක් පමණ භික්ෂූන්ට ඒ දනය බෙද දුණි. එහෙත් එය අවසන් නොවීය. (14) ඒ භික්ෂූන් වලඳ පාත්‍ර සේදූ පසු දඹදිවට ගිය තෙරනම ආයේය.

සියලු භික්ෂූන් හරිතාලනිස්සගේ වර්ණනාව කියමින් සිටියදී ලෝකපාල දෙව්වරු සිවුදෙන එහි අවුත් ඒ සියල්ල රන් පත්‍රවල ලියාගෙන ගොස් තව්තිසා දෙවියන්ගේ සුධර්මා සභාවෙහි කියෙව්වාහ. ගමේ නමින් මුලු හෙළදිව හරිතාලනිස්ස යයි ප්‍රකට වූ ඒ ශ්‍රද්ධාවන් දනපතියා නොබෝ කලකින් දෙව්ලොව උපදින්නේ යයි ඔවුහු ප්‍රකාශ කළහ. එයැසූ සක්දෙව් රජු ඔහු පරීක්ෂා කිරීමට සිතා භික්ෂු වේශයක් මවාගෙන ඔහුගේ ගෙදරට ගියේය. එවේලෙහි හරිතාලනිස්සට කැම පිළියෙළ කොට ඉදිරියෙහි තැබූ සුමනා පැන් කෝප්පය ඔහුට දීම සඳහා තමාගේ අතට ගෙන සිටියාය. එකෙණෙහි ශක්‍රයා ඔහු සමීපයට අවුත් (43) “මහානිස්ස උපාසකය, මා ගඟෙන් එතෙර කරව; මම චෛත්‍ය වැඳීම සඳහා අනුරාධපුරයට යමි” යි කීය.

(44) “හොඳයි ස්වාමීනි” කී හෙතෙම බත් කැම තිබියදී ඒ භික්ෂුනම එතෙර කරන්ට ගියේය. (45) තොටුපලට පැමිණි ඒ භික්ෂුනම “නිස්සය, මාගේ නානකඩ තොපගේ ගෙයි මතක නැතිව ආමි” යි කීය. (46) එවිට දෙදෙනම හැරී ගොස් එය රැගෙන නැවත තොටුපලට ඇවිත් “මාගේ සැරයටිය එහි සිහි නැතිව තබා ආමි” යි භික්ෂුනම කීය. (48) නැවත දෙදෙනම හැරී ගොස් සැරයටිය ගෙන තොටට අවුත් (49)

“මාගේ බඳපටිය සිහිනැතිව තබා ආමි”යි කීය. (50) නැවත හැරී ගෙට ගොස් ශක්‍ර තෙමේ, ස්වකීය වේශය පෙන්වා (53) “තිස්සය, මුළු රැ එහා මෙහා ඇවිදීමින් තා විසින් දුෂ්කර දෙයක් කරන ලදී. ඔබ ශ්‍රද්ධාවත් දයකයෙක්දැයි විමසීමට මම මෙහි ආවෙමි” යි කීය.

තිස්ස තෙමේ “නිරෝගී පුරුෂයකු වූ මට මෙය අපහසු නැත. මාගේ උපස්ථායිකා වූ සුමනානොමෝ දිය බඳුන රැගෙන (එය අත නොහැර) මුළු රැය සිටීමෙන් අපහසු ක්‍රියාවක් කළාය” යි කීය. ශක්‍ර තෙමේ “තොපගේ බිරිය තොපටම යෝග්‍ය ස්ත්‍රියකි. තොපගේ සංවාසය නදුනුයනෙහි දෙවියකුගේ හා දෙවගනකගේ සංවාසය මෙනි. තිස්සය, මට අවසර දෙව, මම නදුනුයනට යමි” යි කියා දෙව්ලොවට ගියේය.

මෙසේ බුද්ධ ශාසනය ලැබ බොහෝ කුසල් රැස්කළ තිස්ස තෙමේ තුසිත පුරයෙන් ආ රථයෙහි නැගී අහසින් ගියේය. (මරණාසන්නයේදී සිදුවූ ප්‍රවාත්ති පළමු කථාවේදී මෙන් විස්තර කළ යුතු යයි දක්වා තිබේ.)

3. මෙතේ බෝසතාණන්ගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. හෙළදිව රුහුණු දනව්වෙහි කම්බෝජගමේ මලය නම් තෙරනමක් වසයි. ඒ තෙරනම පෙරවරු කාලයෙහි සිවුරු හැඳ පාත්‍ර සිවුරු රැගෙන කාම්බෝජගමට පිඬු පිණිස ඇතුල් වුණි. එක්තරා මිනිසෙක් උපුල්මල් මිටි අටක් රැගෙන එන්නේ තෙරුන් දෑක ඒවා තෙරුන්ට දුණි. තෙරනම ඒවා රැගෙන මේවා මහසෑයට පුදන්නෙමිද? සැගිරියෙහි පුදන්නෙමිද? මහබෝධියට පුදන්නෙමි ද යි සිතී. එවිට එතුමාට “තව්තිසා භවනයෙහි වූ සිළුමිණ

සැයේ දකුණු දළදාවට මේවා පුදන්නෙමි” යි සිතක් උපණි. එකෙණෙහි අහසට නැගී අසුරැසනක් ගසන කාලයක් තුළදී වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය ඉදිරියෙහි නිලුපුල්මිටි රැගෙන පහළ විය. සක්දෙව් රජ දකුණු දළදාව ද කේශධාතුන් ද සිළුමණ ඇතුළේ මහා වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය ඉදිරියෙහි යොදනක් වටැති සැයක් පිහිටු විය. තෙරනම සැය වෙත එළඹ අට තැනක වැද ප්‍රදක්මිණා කොට එක්පසෙක සිටියේය. ශක්‍ර තෙමේ තෙරුන් දෑක පිරිස් සහිතව අවුත් තෙරුන්ට වැද පසෙක සිටගත්තේය. තෙරනම “මෙතේ බෝසත් මෙහි එන්නේද” යි සක්දෙව් රජුගෙන් ඇසීය. “එසේය ස්වාමීනි, අද අටවකය, බෝසත් තෙමේ මෙහි එන්නේය. එතුමා පක්ෂයේ පස්වෙනිදත් අටවෙනිදත් තුදුස්වක්දත් පසළොස්වක්දත් මෙහි වැදීම පිණිස එන්නේය” යි කීය. ඔවුන් මෙසේ කථාකරන කල්හි එක් දේවපුත්‍රයෙක් මහත් පිරිවරක් සමග නැගෙනහිර දෙසැ පෙනුණි. ඔහු දෑක තෙරනම “මේ මෙතේ බෝසත් ද” යි ඇසීය. “මේ බෝසත් නොවේ, අන්‍ය දේවපුත්‍රයෙක්” යි විවාළේය. “පෙර අනුරාධපුරයෙහි ඇඳුම් මැසීමෙන් ජීවත් වූ බොහෝ පින් කළ සන්නාලිතෙමිය” යි දෙවරජ කීය.

ඒ දේවපුත්‍රයා ඇවිත් දකුණු පැත්තෙහි සිටගත්තේය. නැවත තවත් දේවපුත්‍රයෙක් මහ පිරිවරින් ආයේ ය. තෙරුන් විවාළ විට ඒ බෝසත් නොවේයයි ද අන්‍ය දෙවියෙකැයි ද දෙවරජ කීය. ඔහු කවරෙක්දැයි විවාළ විට “හරිතාලගමේ මහාදනපතියාව සිටි හරිතාලතිස්ස” යයි කීය. ඒ දේවපුත්‍රයා බටහිර දෙසැ සිටගත්තේය. ඉක්බිති මහ පිරිවරැති දෙවියෙකු එනු දෑක ඒ කවරෙක්දැයි විවාළේය. “මේ තෙමේ දුටුගැමුණු රජුගේ බාල සොහොයුරු වූ සද්ධාතිස්ස මහරජ” යි කීය. හෙතෙම උතුරු දිශාව හොබවමින් ඒ දිශාවෙහි සිටියේය. ඉන්පසු මහපිරිවරින් තවත් දෙවියකු එනු දෑක ඒ කවරෙක්දැයි තෙරනම විවාළේය. “යමෙක් බුදුරදුන්ගේ මහසැය කරවී නම් ඒ මේ දුටුගැමුණු මහරජය” යි දෙවරජ කීය. ඒ දේවතාවා අවුත් නැගෙනහිර දිශාව හොබවමින් එහි සිට ගත්තේය.

ඔවුන්ට පසුව මෙතේ බෝසත් පැමිණියේය. ඔහුගේ එක් එක් පැත්තෙහි පිරිවර සහිත වූ අබරණින් සැරසුණු දෙවඟනෝ සිවුදෙන බැගින් ආහ. දෑල්වෙන ගිනිමෙන් ප්‍රභාවත් වූ ඒ දෙවඟනන් දුටු තෙරනම මේ ස්ත්‍රීහු සිවුදෙන මිනිස් ලොවදී කිනම් පිනක් කළාහුදැ යි විචාළේය. එයින් එක් දෙවඟනක් නානාවණී නානාරඹම් ඇත්තී ද විසිතුරු වස්ත්‍රාභරණ ඇත්තී ද විය. එක් අඟනක් රතුරැස් ඇත්තී රතු වස්ත්‍රාභරණ වලින් යුක්ත විය. එක් අඟනක් තඹ පැහැත්තී එවැනි රඹුම් හා වස්ත්‍රාභරණ ඇත්තී විය. එක් අඟනක් කසාවත් රඹුමිය ද කසාවත් වස්ත්‍රාභරණ ද ඇත්තී විය. දෙවරප් මෙසේ කීය.

ගම් රටවල් හැර යන අවස්ථාවක කුඹල් ගමක දූරියක් මිශ්‍ර පැහැති මල් පුද දකුණු දෙස සිටියි. නාගදීපයේ මහලු ස්ත්‍රියක් උපුල්මලින් වෛත්‍යය පුද වම්පසෙහි සිටියි. හෙළදිව කිණිහිරිය ගමෙහි දූරියක් සැයට කිණිහිරි මල් පුද දකුණු පසැ සිටියි. පෙර තම්මිණ ගමෙහි විසූ ස්ත්‍රියක් ලුණුවිල පුද වම්පසින් සිටියි. යම් දෙව් කෙනෙක් හෝ දිව්‍ය ස්ත්‍රී කෙනෙක් බෝසතාණන්ට ප්‍රිය කෙරෙත් නම් ඔවුහු බෝසතුන් පිරිවරා ගෙන අහසෙහි යත්. ඒ බෝසත් තෙමේ පුණු පොහෝදු වන්දයා මෙන්ද, ශරත් කාලයෙහි සූර්යයා මෙන්ද, මාගයන් මැද සිංහයා මෙන් ද, ගවයන් මැද වෘෂභයා මෙන් ද, පර්වතයන් මැද මහමෙර මෙන් ද, පක්ෂීන් මැද ගුරුලා මෙන් ද, ගංගා මැද සාගරය මෙන් ද, ගස් අතරෙහි පරසතු රුක මෙන් ද, මල් අතරෙහි රත්පියුම මෙන් ද, මැණික අතරෙහි වෛදුරිය මෙන් ද, මිනිසුන් අතරෙහි සක්විති රජ මෙන් ද, පර්වතයක් මුදුනෙහි ගින්නක් මෙන් ද, රන් කොතක් මෙන් ද සියලු දෙවියන් ඉක්මවා වර්ණයෙන් ද තේජසින් ද බබළයි. මෙසේ අප්‍රමේය වර්ණනා ඇති මෙතේ බෝසත්තෙමේ දෙවඟනන් හා දෙවියන් අතරෙහි දෑල්වෙන්නා සේ ආයේය.

ඒ දෙවඟනෝ සතර දෙන මිනිස් ලොවේ දී ජීවිතාන්තය දක්වා නොයෙක් පින් කොට තුසිත භවනයෙහි ඉපද මහත් පිරිවර ඇත්තියෝ

බෝසතුන් පිරිවරා අවුත් තුන් යොදුන් සිළුමිණි සැය වැඳ ප්‍රදක්මිණා කොට මාලෙයා තෙරුන් වෙත ගොස් වැඳ එකත් පසෙක සිටියාහුය. මෙතේ බෝසත් තෙමේ "ස්වාමීනි, කොයි රටකින් වැඩිසේක්ද"යි ඇසී. "දඹදිවින් ආමි" යි තෙරනම කීය. දඹදිව වැසියන්ගේ ප්‍රාර්ථනාව කුමක්ද යි විචාළ විට "ඔවුහු යම්කිසි කුශලක් කොට මෙතේ බුදුන් දකින්නට ලැබේවා යි ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති"යි කීය. බෝසත් තෙමේ "යම් කිසි කුශලක් කොට මා දකින්නට ප්‍රාර්ථනා කෙරෙත් නම් ඒ සසර බියෙන් බිය පත්වූ ඔවුන් සසර සයුරෙන් එතෙර කරන්නෙක් වන්නෙමි. අවිද්‍යාවට වාසස්ථාන වූ තෘෂ්ණා නමැති දූලින් ගැවසීගත් සැඩපහරවලින් ගසාගෙන යනු ලබන ලෝකයා මම එතර කරන්නෙමි. කෙලෙස් නමැති දියසුළුවලට අසුවූ තෘෂ්ණා නමැති සොරුන්ට හමුවූ සංසාර නමැති දිශාවන්හි මුළාවුවන්ට යහපත් මග පෙන්වන්නෙමි. සංජීවකාලසූත්‍රාදී මහානරකයන්හි උපන් හැම සතුන්ගේ දහය නිවන්නෙමි. මෝහ බන්ධනයෙන් බැඳුණු, තෘෂ්ණාවගේ දස බවට පත් මිනිසුන්ගේ බැමි සිඳි නිවනට පමුණුවන්නෙමි. රාග් ද්වේෂ නමැති අන්ධකාරයෙන් අන්ධ වූ නැසුනු ඇස් ඇති මිනිසුන්ගේ ඇස් ප්‍රඥා නමැති කුර යොදා ශුද්ධ කරන්නෙමි. ශෝකාතුර වූ ඒ ජරාමරණාදියෙන් පෙළුණු සත්ත්වයන්ට ඥාන නමැති ඖෂධය දී සුවපත් කරන්නෙමි. මෝහ අඳුරෙන් මුළා වී සිරගෙවල හැසිරෙන මිනිසුන්ට ඥානාලෝකය පතුරුවා ඒ සිරගෙය විවෘත කරන්නෙමි"යි කීය.

මෙසේ කියා මෙතේ බෝසත් තෙමේ තෙරුන් වැඳ තුසිත දෙව්ලොවට ගියේය. තෙරනම කාමිබෝජ ගමට හැරී ආවේය.

සොළොස් අසංඛ්‍යයක් මුළුල්ලේ බොහෝ කුසල් රැස්කොට නුවණ මේරීමට පැමිණ ඒ බෝසත් තෙමේ බුදු වන්නේය. එසේ බුද්ධත්වයට පැමිණ සත්ත්වයන්ට අනුකම්පා කොට ඔවුන් දහම් නැවට නංවා එතෙර කරන්නේය. ඒ දහම් නැවට නැගුණු ධර්මප්‍රිය හික්ෂුවට සසරින් නික්ම නිවන් ලැබිය හැකිවන්නේය. ඒ බෝසත් තෙමේ

අනාගතයෙහි හැම සත්ත්වයන්ටම පිහිට වන්නා වූ මෛත්‍රිය නම් බුදු රජ වන්නේ ය.

4. මහා දත්තගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. හෙළදිව රුහුණු ජනපදයෙහි එක්තරා ගැල්කරුවෙක් සහලින් පිරවූ කරත්තයක් දක්කමින් ගැඹුරු මඩ ඇති තැනකට පැමිණියේය. ගැල මඩෙහි එරුණි. ඔහුගේ මහාදත්ත නමැති ගොනා එය අදින්ට අසමර්ථ විය. ගැල් පදවන්නා ගොනුට කථාකොට “ඉදින් තෝ අද මේ ගැල ගොඩට අදින්තෙහි නම් මින්පසු කරත්තයේ නොබදින්තෙමි” යි කීය. එයසා මහාදත්ත තෙමේ උත්සාහයෙන් පිරුණු සිතැත්තේ දැඩි සේ විරියය කොට ගැල නගා සිටුවන්ට මහන්සි ගත්තේය. ගැල්කරුවා ඔහුගේ පිට අතගා පැදෙව්වේ ය. ගොනා මුළු උත්සාහය යොදා සයවරක් කරත්තය ඇද්දේය. නමුත් මහළු බව නිසා ඇදගත නොහැකි විය. සත්වෙහි වාරයේදී වේගයෙන් අදින ඔහුගේ පපුව පැළී ගියේය. උග්‍ර ලේ වමාරා එතැනම වැටුණි. ගැල්කරුවා උග්‍ර හැරදමා අත් ගොනෙකු යොදාගෙන යන්ට ගියේය.

එවිට එක්තරා වලන් සාදන්නෙක් අවුත් ගොනා ජීවත්ව සිටියදීම උගේ හම ගලවා ගෙන මැටි ඇතීම පිණිස ගෙන ගියේය. එක්තරා තුර්යභාණ්ඩ සාදන්නෙක් අවුත් විණාතත් සැදීම සඳහා උගේ නහර උපුටාගෙන ගියේ ය. එක් වැද්දෙක් අවුත් තමාගේ බල්ලන්ට උගේ මස් කපා දුණි. බල්ලෝ තුමුම මස් කඩාගෙන ද කෑහ. කුරුකුහුඹුවෝද උගේ ඇඟට නැගී කන්ට පටන් ගත්හ. මෙසේ ඒ ගොනා මහත් දුකට පත්විය. එකල වුල්ල පිණ්ඩපාතිකතිස්ස තෙරනම පන්සියයක් හික්ෂුන් සමග ඒ මගින් යන්නේ ඒ ගොනා දෑක කරුණා උපදවා පාත්‍රවලින් ජලය

ගෙනවුන් පෙවිය. ඒ පැන් බී ගොනා ස්වල්ප ආස්වාදයක් ලැබීය. තෙරනම ඔහු ඉදිරියෙන් වාඩි වී මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය දෙසා තිසරණය දුණි. සිල්පද කියන විට ගොනා කලුරිය කොට තව්තිසා භවනයෙහි තිස්සොදුන් විමනක උපණි. හෙතෙම පෙර ජාතිය බලා තෙරුන්ට කෘතඥතාවය පෙන්වීම පිණිස මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයේ දී දෙවගනන් දහසක් පිරිවරාගෙන විමානය සමඟ අවුත් තෙරුන්ගේ පාමුලා හෙව එක් පසෙක සිටියේය. තෙර නම ඔහුගෙන් (2) “පින්වත, අහිරුප වූ දර්ශනීය වූ දෙවගනන් විසින් පිරිවරන ලදුව හැම දිශාවන් බබළවන්නා වූ තෝ කවරෙක්ද”යි ඇසී.

දේවපුත්‍ර තෙමේ (3) මම පෙර අපායප්‍රතිසන්ධි ඇති ගොනෙක් වීමි. මෝහයෙන් යුත් උත්පත්ති ඇති ඒ මම කුසල් නොහැදින්නෙමි. (4) ගැල්කරුවෝ මා ගැලෙහි යොදා ගැඹුරු මඩවගුරක දක්කුහ. එය අදින්නා වූ මගේ හෘදය වස්තුව පැළී ගියේය. (5) ගැල ගොඩ ගත් කෙණෙහි මම එහි වැටුණෙමි. එසේ වැටුණු දුර්වල වූ මා දෑක ස්වාමියා හැර දමා ගියේය. (6) මා ජීවත්ව සිටියදීම ඇතමෙක් මාගේ සම ද මස් ද නහර ද අකාරුණිකව උපුටාගෙන ගියහ. (7) පින්වත් ස්වාමීන්වහන්සේ මෙවැනි විපතට පත් මා දෑක අනුකම්පා ඇතිසේක් සතිපට්ඨාන සූත්‍රය දෙසූහ. (8) එය දෙසා අවසන්හි සරණ සිල් දුන්හ. සිල් දෙන විට මාගේ මරණය සිදුවිය. (9) එහි මැරුණු මම තව්තිසා දෙව්ලොව උපන්නෙමි. ඉදින් සිල් දෙනතුරු සිටියා නම් මට යාම දෙව්ලොව උපදින්නට ඉඩ තිබුණි. (10) දෙව්ලොවට ගියා වූද මාගේ පූර්වනාමය විනාශ නොවීය. දෙව්වරු සහිත දෙවියෝ මා “මහාදත්ත” යයි හඳුනා ගනිත්. (11) ගොන්ව සිටි මම ඉතා දරුණු දුකකට පත් වීමි. ඔබවහන්සේ මට සූත්‍රයක් දෙසා තිසරණය ද දුන්හ. (12) ධර්මය කණට වැටුණ පමණින් මෙවැනි ඵලයක් දකිමි. දහසක් දෙවගනෝ මා පිරිවරති. ඒ සූත්‍රය අසා මෙවැනි සම්පතකට පැමිණියෙමි. (13) යම් ස්ත්‍රී පුරුෂ කෙනෙක් බුදු සසුන ආශ්‍රය කෙරෙත් නම් ඔවුන්ට ලැබෙන සැපය විස්තර කළ නොහැක. (14) දැන් මට සරණ සිල් දී ඒ සූත්‍රයම දෙසනු මැනවිය. ඒ ධර්ම නමැති

නැවට නංවා මා සසර සයුරෙන් එතෙර කරනු මැනවි. (15) ඒ සූත්‍රයාගේ බලයෙන් ද සරණසිල් බලයෙන් ද මම ආපායික ප්‍රතිසන්ධිය හැර දේවත්වය ලැබුවෙමි. (16) මෙසේ සංසාරයෙහි නොඇලුණු මහාදත්ත නම් ඒ දේවපුත්‍රයා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය දෙසන මෙන් ඒ තෙරුන්ගෙන් ඉල්වීය. (17) තෙරනම සරණසිල් දී ඒ සූත්‍රයම දෙසා ඔහු ප්‍රථම ඵලයෙහි පිහිටුවීය. (18) දේව පුත්‍රයා බුද්ධ පුත්‍රයන් සමීපයෙහි දහම් ඇස ලබා පාදෙන ළඟ හිස තබා වැන්දේය. (19) දහසක් දෙවගනන් හා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටි හෙතෙම අහසෙහි හංසරාජයකු මෙන් දෙවිලොවට ගියේ ය.

(20) එබැවින් බුදුවරු සත්පුරුෂ සේවනය පසසති. ධර්මයෙන් ප්‍රීතිමත්වීම වඩ වඩාත් පසසති. (21) පණ්ඩිත තෙමේ බොහෝ ගුණ උපදවන්නේ යයි දැනගෙන සත්පුරුෂ සමාගමය පසසන්නේය.

5. මනෝරමමංස කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. අනුරාධපුරයෙහි එක්තරා බාල සාමණේරනමක් දන් වළඳන උපාධ්‍යාය තෙරුන්ට මල් හා කොළවර්ග පිළිගන්වා මෙසේ ප්‍රාර්ථනාවක් කැබිය. (1) “ස්වාමීනි, මේ පිනෙන් ද චේතනා පිහිටුවීමෙන් ද යම් යම් තැනක උපදින්නේ නම් ඒ ඒ තැන්හිදී මොනර මස් ලැබේවා”යි.

හෙතෙම කළුරිය කොට එනුවරම එක්තරා කුල ගෙයක උපණි. ඔහු උපන්ද සිට සැමදම ඒ ගෙට මොනර මස් ලැබේ. එ බැවින් ඔහුට “මනෝරම-මයුර මංස” යයි නම තැබූහ. හෙතෙම ක්‍රමයෙන් වැඩී ගිහිගෙන් නික්ම සස්තෙහි පැවිදි විය. පැවිදි වූ ඔහුට නිතරම මොනර

මස් ලැබුණි. එක්තරා දිනක් එක්තරා ඇමතියෙක් මොනර මසක් ලැබ ඒ තෙරුන්ට ආරාධනා කොට ගෙදරට ගෙන්වා අස්නෙක හිඳුවා ආහාර දෙවී ය. ඔහුගේ භාර්යාව මාංශලෝභය නිසා ටිකක් දෙනු කැමති විය. මස් ටිකක් ගන්නා විට සියල්ලම එකට ඇලී ආවේය. ගෘහණිය එය වෙන්කරන්ට නොහැකිව සියල්ල තෙරුන්ට දුණි. එය දෑන මනොරම-මයුරමංස තෙරනම සිනා පහළ කෙළේය. ඇමතියා සිනා පහළ කිරීමට හේතු විමසමින්: (2) ඉන්ද්‍රිය සයෙහි සංවර ඇති සිල්වත් පැවිද්දෝ යම් කිසි කාරණයක් දෑන සිනාසෙත්. (3) ඔබ විසින් මනෝඥ වූ මසක් දෑන සිනා පහළ කරන ලදි. ඒ සිනාසීමට හේතු කිව මැනව, මම අසනු කැමැත්තෙමි”යි කීය.

තෙරනම මෙසේ කීය. (4) “මාගේ පින් නොදන්නා වූ ඕ තොමෝ ටිකක් දෙනු කැමැත්තී වූවාය. ඒ සියල්ල මාගේ පාත්‍රයට වැටෙනු දෑන මම සිනා පහළ කෙළෙමි. (5) මෙලොව මසුරු මිනිස්සු ඉතිරි නොකොට දෙනු කැමැත්තෝ නොවෙත්. පින්වත් පුද්ගලයකු දෑන මසුරුවීමෙන් පලක් නැත. (6) මා විසින් පෙර දක්ෂිණාර්භයන් කෙරෙහි යම් පිනක් කරන ලද නම් එය අද ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දක්නා ලැබේ. ඒ ස්ත්‍රිය සිදුරක් සොයයි. (7) මසුරු ස්ත්‍රියක් දෑන මම සිනා පහළ කෙළෙමි. ඒ බව දැන මැනවි; අන් කරුණක් නොසිතනු මැනවි.”

ඇමති තෙමේ තෙරුන්ගේ පින් විමසින්තෙමිසි සිනා පසුද සඳහා ආරාධනා කොට නිවුඩු සහලේ බත් කාඩි හොඳි සමග දිය යුතුයයි සිය බිරිඳට කියා ගෙයින් පිටත ගියේ ය. නගරපාලක දේවතාවා මිනිස් වෙසින් අවුත් මොනර මස්ද ඇල්හාල් ද දී කිරි මුට්ටියක් ද ඇමති බිරියට දී “ආර්යාවෙනි, ඇමතිතුමා මේ දේවල් පිස හික්ෂුනමට දන් දෙව”යි කීය. ඇමතිගේ භාර්යාව ඒ සියල්ල දෑන ඇමතිතුමා මට කලින් මෙසේ කියා ගොස් නැවත සිත වෙනස්කොට මේ දේවල් අවුයේ වනැ යි සිනා ඒවා රැගෙන මනාසේ උයා දන් පිළියෙල කළාය. තෙරනම ද අවුත් අස්නක වැඩහිඳ දන් වලඳ ගියේය. ඇමතියා පසුව ඇවිත් “මං

කීසේ සියල්ල කරන ලදද”යි බිරියගෙන් විචාළේය. ඔ ඔහුගේ කීම අසා ඔබ කලින් අනිකක් කියා පසුව අනිකක් කළාහ යි කීය. ඇමතියා පසුව මා විසින් කුමක් කරන ලදදැයි විචාළේය. ඔබ විසින් එවන ලද මස් ද ඇල්හාල් ද කිරි මුට්ටිය ද රැගෙන මම දන් පිළියෙල කොට ඒ හිමියන්ට දුනිමි යි ඔ කීය. මෙය ඇසූ ඇමතියා විස්මිතව පහන් සිත් උපදවා “අහෝ බුදුරදුන් විසින් ගිහියන්ට පැවිද්දන්ට ද පින් උපකාර වෙතියි කී දේශනාව මනාසේ දෙසන ලද්දකි. දක්ෂ වූ මිනිසා විසින් කුසල් ම කළ යුතුය. මම කාඩ් හොඳි සමග නිවුඩු හාලේ බත් පිස දෙව යි කියා ගිය නමුත් දේවතාවෝ මොනර මස් ද ඇල්හාල් ද ගෙට ගෙනාහ. මෙසේ ප්‍රත්‍යක්ෂ ඵලයක් දුටුවෙමි”යි කීය.

ඉන් පසු හෙතෙම මහාදනපතියෙක් විය. ධර්මයට ප්‍රිය කරන්නහු විසින් බොහෝ පින් කළ යුතු ය. තුසිත පුරයට ගිය සද්ධාතිස්ස ඇමතියා ද මෙහිදී බොහෝ පින් කොට තුසිත පුරයටම ගියේ ය.

6. චුස්සදේව තෙරුන්ගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. උතුම් ද්විපයන්ට මුදුන්මල් කඩක් වැනි වූ සිංහල ද්විපයෙහි භාවනානුයෝගීන් වසන කාළකන්දර නම් විහාරයක් ඇත. ඒ වෙහෙරෙහි මෙෙත්‍රි විහරණ ඇති, වත්පිළිවෙත්හි යෙදුණු, සස්තෙහි පිහිටි චුස්සදේව නමැති යෝගී තෙරනමක් පන්සියයක් හික්ෂුන්ට අවවාද දෙමින් වාසය කරයි. හෙතෙම මිනිසුන්ට ප්‍රියමනාප වූ අතිශයින් දකුම්කලු පුද්ගලයෙක් විය. යම් අවස්ථාවක තෙරනම පිඬුපිණිස යේ නම් ඒ මග කුඹුරුවල වැඩකරන මිනිස්සු ගොනුන් ලිහා තෙරුන් වැඳීමට මගට එති. ගොන්නු ඒ කාලයේ දී තමන්ට නිදහස ලැබෙන බැවින් තෙරුන්ගේ ඒම බලාපොරොත්තුවෙන් සතුටු

සිතැත්තෝ වූහ. ඒ විත්තප්‍රසාදයෙන් ඔවුහු තව්තිසාභවනයෙහි උපන්න. ඉක්බිති එසේ උපන් පෙර ගොන්නුව සිටි දේව පුත්‍රයෝ පන්සිය දෙනෙක් සුධර්මාසභාවෙහි රැස්ව දෙවරපු ඉදිරියෙහි මෙසේ කීහ. (1) සිල්වත් ගුණවත් උගත් ඵ්‍රස්සදේව යයි ප්‍රකට වූ තෙරනමක් කාළකන්දර ලෙණෙහි වසයි. (2) හෙතෙම අඩු ආශා ඇත්තේය, ධුතාඞ්ග දරන්නේය, සියලු සත්ත්වයන්ට අනුකම්පා කරන්නේය, විවේකයෙහි ඇලුණේය, ධ්‍යාන වඩන්නේය, මනා සිහි ඇත්තේය, ශාන්ත සිත් ඇත්තේය, (3) ඒ තෙරනම සියලු සතුන්ගේ යහපත කැමති වේ, සියලු සතුන් කෙරෙහි මෛත්‍රිය පතුරුවමින් කාළකන්දරයෙහි වසයි. (4) ඒ තෙරනම මිනිසුන්ට ද අමනුෂ්‍යයන්ට ද මාගපක්ෂීන්ට ද ප්‍රිය වේ. හෙතෙම නිතර වනයෙහි වසයි. (5) දිනු ඉඳුරන් ඇති ඒ ඵ්‍රස්සදේව තෙරනම මෙසේ අනන්ත ගුණ ඇත්තේය. (6) පන්සියයක් පමණ ගොනුන්ව ඉපද සිටි අපි තෙරුන් කෙරෙහි සිත පහදවා මේ දෙව්ලොවට පැමිණියෙමු. (7) නොයෙක් මාගපක්ෂීහු ද එතුමන් කෙරෙහි සිත පහදවා දෙව්ලොව උපන්න. මිනිසුන් ගැන කියනුම කිම? (8) මෙසේ ඒ සිල්වත් මනාසංවර ඇති තෙරනම දෙව්මිනිස් බොහෝ දෙනෙකුන්ට ද මාග පක්ෂීන්ට ද සැප එළවන්නකි.

තව්තිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ කාළකන්දර වෙහෙර වැසි ඵ්‍රස්සදේව තෙරුන්ගේ ගුණ අසා තෙරුන් දකිනු කැමතිව දෙවරපු අමතා "පින්වත, අපි ඵ්‍රස්සදේව තෙරුන් දකිනු කැමැත්තෙමු" යි කීය. ශක්‍ර තෙමේ ඒ කීම පිළිගෙන යම් පමණ ඉක්මනින් මිනිසෙක් වක් කළ අතක් දික්කරන්නේද, දික්කළ අතක් හකුළන්නේද, එපමණ ඉක්මනින් දෙව්ලොවින් බැස කාළකන්දර විහාරයෙහි ඵ්‍රස්සදේව තෙරුන් ඉදිරියෙහි පෙනී සිට තෙරුන් වැඳ එක් පසෙක සිටගෙන (9) "ස්වාමීනි, තව්තිසාවැසි දෙවියෝ ඔබ දැකීමට කැමතිවෙති, එබැවින් දෙව්ලොවට යමු" යි යාඥ කළේය. තෙරනම: (10) දේවෙන්ද්‍රය, මම පෘථග්ජනයෙක් වෙමි. යම් සෘඬියකින් දෙව්ලොවට යා හැකි නම් ඒ සෘඬිය මට නැතැයි කීය. "ස්වාමීනි, ඔබ පෘථග්ජන බව මම දනිමි. ඔබට සෘඬියක් නැති

බවත් දනිමි. මම ඔබවහන්සේ ඔසවාගෙන යන්නෙමි; ඉවසුව මැනවැ”යි සක්දෙව් රජ කීය. තෙරුන් නිශ්ශබ්ද වූ විට ශක්‍ර තෙමේ එතුමන් වැඩහුන් ගලත් සමග ඔසවා ගෙන ගියේය. ඔසවන කෙණෙහිම තෙරනම ඇස් පියා ගත්තේය. (එසේ කෙළේ දෙවගනන් නොදැකීම සඳහා යයි සහස්සවත්ථුවෙහි කියැවේ) දෙවරජ තෙරුන් ගෙනගොස් වැඩහුන් ගල්තලාව සමගම සුධර්මා සභාවෙහි තැබීය. සියලු දෙව්වරු තෙරුන් වැඳ හාත්පසින් පිරිවරා ඉඳ ගත්හ. තෙරනම සංයුක්ත නිකායේ මහාවර්ගය කටපාඩමින් කීය. ඒ දේශනාවසානයේදී තෙරනම “දේවරාජයෙනි, මා මිනිස් ලොවට ගෙන යනු මැනවි; පිණ්ඩපාත කාලය වන්නේය”යි කීය. ශක්‍රතෙමේ යහපතැයි කියා ගල්තලාව සමග තෙරුන් ගෙනවුත් කාළකන්ද විහාරයෙහි තැබී. මින් පෙර ඒ තෙරුන් සංයුක්ත මහා වග්ගය කියවන විට යාම තුනකින් නිමාවට යයි. එබැවින් මෙහිදීත් ඒ වර්ගය කියා අවසන් වෙන විට මිනිස් ලොව උදැසන බත් කාලයයි එතුමෝ දැනගත්හ. ඒ නිසා තමා මිනිස්ලොවට ගෙනයන සේ සක්දෙව් රජුට කීය. සක්දෙවරජ මේ ආකාරයෙන්ම සවරක් මේ තෙරුන් දෙව්ලොවට ගෙන ගොස් ධර්ම ශ්‍රවණය කෙළේය.

තෙරනම එක්දිනක් බෝමලුව මනාසේ හැමද බුදුගුණ සිහි කරමින් ඇඳිලි බැඳගෙන බෝධිය දෙස බලමින් සිටියේය. මාරයා එය දැක වික්ෂේප කිරීම පිණිස මහාවාතයක් මවා බෝමලුවෙහි කසළ ගෙනවුත් දමා ගියේය. නැවත තෙරනම එය හැමද බුදුගුණ සිහිකරමින් සිටියේය. නැවත මාරයා වඳුරෙක් වී ඒ ඒ අන්තට පනිමින් මලුව කැන කළේය. තෙරනම නැවතත් එය හැමද බුදුගුණ සිහිකරමින් සිටියේය. නැවත මාරයා මහලු ගවයකුගේ වෙසින් අවුත් බෝමලුවෙහි ඇවිදිමින් පාගා අවුල් කෙළේය. එවිට තෙරනම මේ මාරයා යයි දැනගෙන (12) “පාපිෂ්ටය, මම මනාසේ හැමදි බෝමලුව දැක සිත පහද ගත්තෙමි; තෝ කුමක් හෙයින් මට අන්තරාය කෙරෙහිදැ”යි ඇසී. මාරයා තෙරුන් විසින් මා හැඳිනගත්තා ලදැයි දැන සියවෙසින් පෙනී සිටියේය.

(13) එස්සදේව තෙරනම තමා ඉදිරියෙහි සිටි මාරයා දෑක මෙසේ කීය; (14) "ඔබ බුද්ධරූපය මවා පෙන්වීමට සමර්ථවෙහි. මම එය දකිනු කැමැත්තෙමි. එසේ කරන ලෙස ඉල්ලමි"යි. (15) යහපතැයි පිළිගත් මාරයා දෙතිස් මහා පුරිස් ලකුණින් යුත් බුද්ධ රූපයක් මවාගෙන තෙරුන් ඉදිරියෙහි සිටියේය. ඉක්බිති තෙරනම බුද්ධරූපය දෑක ඇඳිලි බැඳගෙන දහගත් ලොම් ඇත්තේ කඳුළු පිරුණු ඇත් ඇතිව පැහැදීමෙන් යුතුව දීපංකර පාදමූලයේ පටන් බෝසත් සිරිත මෙනෙහි කොට බුදුගුණ සිහිකරමින් මෙසේ කීය: (16) මහාමුනීන්ද්‍රයෙනි, හුදකලා වූ මා සඳහා ඔබ විසින් කරුණාසහගත සිතින් නොයෙක් කලාපවලදී කුසල් රැස් කරන ලදි. (17) සිය සිරුරුත් පරිත්‍යාග කරන ලදි. සිල් රැක්කෙය. තපසට ගියේය, ප්‍රඥාව පිරුවේය, (18) විරියය දැඩිසේ ගෙන ඉවසීම පුරුදු කෙළේය, සත්‍යයෙහි පිහිටියේය; අධිෂ්ඨානය පිරුවේය. (19) මෙන් සිතැති ඔබ දුක් දෙකෙහි නොසැලැණාහ. නිවන් මග සොයමින් බොහෝ දුක් අනුභව කළහ. (20) මෙසේ ඔබ වහන්සේ ඒ ඒ ජාතිවලදී ලෝකයාට හිත පිණිස පිළිපදිමින් දීඝී වූ සංසාර මාර්ගයෙහි ඇවිද්ද සේක. (21) පිනින් හටගත්තා වූ ඔබගේ මේ මනෝරමය වූ බුද්ධ රූපය දෙවිමිනිස් අසුරයන්ගේ නෙත් අලවන්නකි. (22) චක්‍රලක්ෂණ ඇති ඔබගේ පාදයෝ උඩ පැත්තෙන් උසව සිටියාහ. විලුම්දෙක දිගය. කෙණ්ඩා දෙක ඒණි මුවන්ගේ කෙණ්ඩා වැනිය. කලවා මනාසේ පිහිටියහ. (23) දකුණට කැරකුණු නාභියක් ඇත. කෝෂයක ගිලුණු පුරුෂලිංගය ඇත. උරහිස් දෙක ද බාහු දෙක ද දික්වෙති. බෙල්ල වටකුරුය. අඩුවක් නැත. (24) දික්වූ ඇඟිලි ඇත්තාහ, තඹවන් නියපොතු ඇත්තාහ, උස්වූ නහයක් ඇත, මනා බැම දෙකක් ඇත. සිංහයාගේ ඉදිරිපස ශරීරය වැනි ශරීරයක් ඇත. සිංහයාගේ හක්ක වැනි හක්කක් ඇත. (25) සමවූ සුදු වූ අඩු නොවූ සතළිසක් දත් ඇත්තාහ. පළල් දිවක් ඇත්තාහ. රතුතොල් ඇත්තාහ. වසුපැටවුන්ගේ ඇස් වැනි ඇස් ඇත්තාහ. (26) දේදුනු වැනි ඇස්බැම ඇත්තාහ. ගව කිරෙන් නගින පෙණ වැනි සුදු වූ ඌණී රෝමයක් ඇත. අඳුන් පැහැති දකුණු අතට වකුටු ගැසුණු හිසකෙස් ඇත්තාහ. (27) උඩට හැරුණු ලොම් ඇත්තාහ.

හිසෙහි උණ්භිසය*³ බබළයි. රන්වන් ශරීර ඇත්තේය. නුගගසක අකුපතර හා ගැලපෙන උස මෙන් නිග්‍රෝධපරිමණ්ඩල ඇත්තේය. (28) සියලු සත්ත්වයන්ට උත්තම වූ හැමමරුන් දිනු මෙවැනි සම්මා සම්බුදු රජ අනිත්‍යතාවෙන් වැඩුණේ අද නොදක්නා ලැබේ. (29) කුණ්ඩලී වශයෙන් කැරකුනු නිල්පැහැති රැස් විහිදුවන උණ්භිස සහිත බුදුන්ගේ ඒ කේශයෝ අද නොදක්නා ලැබෙත්. (3) පුත් සඳේ පැහැය ඇති කිරි පෙණ මෙන් සුදු වූ ඒ උෟණී රෝම ධාතුව දසදහස් සක්වළ ආලෝක පතුරුවා අද නොදක්නා ලැබේ. (31) දික් වූ පුළුල් වූ නිල්වූ නිර්මල වූ ආලෝක සහිත වූ ඒ ඇස් අද නොදක්නා ලැබේ. (32) දකුණට කැරකුණු නාභිය ද, කෝෂයෙන් වැසුණු ලිංගයද ඇතෙකුගේ බඩ වැනි කුක්ෂිය ද, එණිමුවකුගේ වැනි කෙණ්ඩා ද විනාශයට ගොස් නොපෙනෙති. (36) බුදු රජුන්ගේ උඩ පතුල් පැලූ සක්ගෙඩියක් මෙනි, විලුම් දික්වෙති, යටිපතුල් චක්‍රලක්ෂණයෙන් යුක්ත වෙති. ඒ සියල්ල අද නොදක්නා ලැබේ. (36) බුදු රජ මසින් පිරුණු තැන් සතක් ඇත්තෙකි, අප්‍රති පුද්ගලඅසමසමයෙකි. බබළන ලකුණු ඇත්තෙකි. සියල්ල අද අද්‍යාශ්‍යමානය.

(37) මාරයා විසින් නිර්මිත රූපය දුටු තෙරනම මෙසේ විදසුන් වඩා රහත්බවට පැමිණියේය. (38) මාර තෙමේ එය දැනගෙන තෙරුන් විසින් මම වංචාකරන ලදිමි සිතා දෙමිනස් ඇතිව එතැනම අන්තර්ධාන විය. තෙරනම රහත්වී යයි දැනගත් ශක්‍ර තෙමේ එහි අවුත් "ස්වාමීනි, දෙව්ලොවට යමු"යි කීය. තෙරනම යහපතැයි කියා එහි ගොස් දහම් දෙසා සාඩියෙන් ස්වකීය විහාරයට පැමිණියේය. ඉක්බිති එක්තරා නා රජෙක් ස්වකීය භවනයෙන් නික්ම තෙරුන් වෙත ගොස් පන්සියයක් හික්ෂුන් සමග දනය පිළිගන්නා සේ තෙරුන්ගෙන් ඉල්වීය. තෙරනම නිශ්ශබ්දවීමෙන් එය පිළිගත්තේය. එදවස්හිම තම්බායේ සුමනතෙර

³ උණ්භිස නම් තලල්පටක් බැන්දසේ පෙනෙන හිසේ පිහිටීමකි.

(=තම්බසුමනතෙර) නම ඵ්‍රස්සදේව තෙරුන් වැදීම සඳහා පන්සියයක් හික්ෂුන් සමග එහි පැමිණියේය. හෙතෙම තෙරුන් වැද “ස්වාමීනි, පිණ්ඩපාතය සඳහා යාමට සුදුසු කාලය”යි කීය. “නොගිය මැනව, තෙරවරුන් හා එක්ව මම අද පිණ්ඩපාතය ගනිමි”යි ඵ්‍රස්සදේව තෙර කීය. තම්බසුමන තෙරනම එකඟ විය. ඉක්බිති නා රජ ගොස් “ස්වාමීනි පිඬු සඳහා වැඩිමට යෝග්‍ය කාලය”යි දැන්වීය. නාරජුගේ කීම අසා ඵ්‍රස්සදේව තෙරුන් ප්‍රමුඛ දහස්නමක් හික්ෂුහු නාරජුගේ විමානය සමීපයෙහි වූ ගංඉවුරෙහි වැඩි මහලු පිළිවෙළින් සිටගත්හ. නාරජ සියපිරිස සමග අවුත් මහතෙරුන්ගේ පාත්‍රය ගෙන දිව්‍යාභාරයෙන් පුරවා තෙරුන්ට දුණි; දිවසළ දෙකක්ද පාමුල තැබීය. තෙරනම ඒ පිණ්ඩපාතයත් සළ දෙකත් අන්‍ය හික්ෂුනමකට දුණි. නාරජ නැවත දන් පාත්‍රයක් හා සළ දෙකක් දුණි. තෙරනම එය තෙවෙනි හික්ෂුවට දුණි.

මෙසේ දහසක් පමණ වූ හික්ෂුන්ට දෙන අතර තම්බසුමන තෙරුන්ගේ ශිෂ්‍ය වූ දෙනමක් ඒවා ගත්ට නොකැමති වූහ. නාරජ එය දෑක එතැනට අවුත් නොගැනීමට කාරණය කීමෙක්දැයි විචාළේය. “මහරජ අපි වත්බිඳීම නොකරන්නෙමු”යි ඔවුහු කීහ. වත්බිඳීම කුමක්දැයි ඇසූ විට තමන්ට ලැබෙන දෙය පමණක් ගැනීම යයි කීහ. නාරජ යහපතැයි කියා වස්ත්‍ර ජෝඩූ දෙකක් ඒ දෙනමගේ පාමුල තැබීය. එහි තැබූ කෙණෙහි ඒ ජෝඩූදෙක ජෝඩූ සතරක් විය. එය දෑක හික්ෂුහු විස්මයට පත්වූහ. නාරජ වනාහි නොසතුටු වී ඒ හික්ෂුන්ට සංවේග උපදවනු සඳහා ඵ්‍රස්සදේව තෙරුන්ගේ ගුණ ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ කීය: (39) කාලකන්ද විහාරයෙහි වසන ඵ්‍රස්සදේව මහතෙරුන්ට මම බතින් ආරාධනා කෙළෙමි. මම ඒ තෙරුන්ට දනය දෙමි. (40) තෙරනම පිළිගෙන ඉදින් ඔබට නොදේ නම් තෙරනම ඔබගේ සැපය කැමති වන්නෙක් නොවේ. (41) ඒ තෙරුන්ගේ පින නිසා මම ආහාරත් වස්ත්‍රත් දෙමි. තෙරනම පිළිගෙන දහස්නමටම දෙයි. (42) තෙරුන් විසින් පෙරජාතිවලදී මෙවැනි පින් කරන ලදි. ඒ පින ඔබට නැත. එබැවින් නුවණැත්තෙනි, මෙය පිළිගත මැනවි. (43) ඒ තෙරනම මෙමතීවිහරණ

ඇත්තේය. රහත්ය, ආශ්‍රව නැත්තෙකි, ඒ ගුණ ඔබට නැත. එබැවින් පඬිරුවනි, මෙය පිළිගත මැනවි. (44) මේ වනරොදෙහි දරුණු වූ නිතර ලේ මස් අනුභව කරන, එකිනෙකාට හිරිහැර කරන සත්ත්වයෝ ඇත්තාහ. (45) ඔවුහුද තෙරුන්ගේ මෙමිත්‍රී බලයෙන් හිංසාකරන සිත් දුරුකොට සැප ලැබූහ. (46) ඵ්‍රස්සදේව මහතෙරනම මෙවැනි ගුණ ඇත්තෙකි. ඔබට ඒ ගුණ නැත. එබැවින් ප්‍රාඥයෙනි, මෙය පිළිගත මැනවි. (47) යක්ෂයෝද, නාගයෝද, භූතයෝද, දෙවිලොව දෙව්වරුද ඉන් මත්තෙහි දෙව්වරුද (48) ඵ්‍රස්සදේවයන් වහන්සේට ප්‍රිය කරත්. ඔබට ප්‍රිය කරන්නෙක් නැත. එබැවින් මෙය පිළිගත මැනවි. (49) නාරජු විසින් ඉදිරියෙහි සිට මෙසේ අවවාද කරනු ලැබූ ඒ හික්ෂුහු ඒ දනත් වස්ත්‍රත් පිළිගත්හ. (50) මෙසේ ඵ්‍රස්සදේව තෙරනම නාගයන්ටද යක්ෂයන්ටද භූතයන්ට ද දෙවියන්ට ද මිනිසුන්ට ද ප්‍රිය වූවෙකි. (51) මෙමිත්‍රී විහරණ ඇති හික්ෂුහු මෙසේ බොහෝ ගුණ ඇත්තෝ යයි දැන බුදු රදුන් විසින් පසස්නා ලදහ. යම්සේ ඵ්‍රස්සදේව තෙරනම නාග-යක්ෂ-භූත-මිනිස් යන මොවුන්ට ප්‍රිය වී ද එමෙන් අන්‍ය මෙමිත්‍රීවිහරණ ඇති හික්ෂුහු ද ඔවුන්ට ප්‍රියවෙති.

7. සාලිකුමරුගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. ආර්යයන්ට වාසස්ථාන වූ අනුරාධපුරයෙහි ලෝකුරුවැඩෙහි දක්ෂ වූ කාර්මිකයෙක් විය. ගොවිතැන් වැඩ කරන අන් මිනිසෙක් ගොවි උපකරණ සාදවා ගැනීම සඳහා ඇල්සහල් ද ඌරු මස් ද වේවැල් කරටි ද ඒ කාර්මිකයාට පඬුරු පිණිස රැගෙන ආවේය. හෙතෙම එය බාරගෙන (1) ඇල්හාල් හා ඌරුමස් මට තැගි පිණිස ගෙනෙන ලදී; මම එය දහස් ගණන් පඬුරු ලැබිය හැක්කක් කරන්නෙමි යි සිතී. (2) මේ අතර පුවඟු දිවයින වැසි

තෙර සතර නමක් පිඬු පිණිස අනුරාධපුරයට ආහ. (3) දක්ෂිණාර්භයන් සොයන්නා වූ ඒ කාර්මිකයා ඒ හික්ෂුන් දක්කේය. (4) නුවණැති ඒ මිනිසා ඒ හික්ෂුන්ට ආරාධනා කොට තමාගේ ගෙට පමුණුවා මනාසේ පැනවූ ආසනවල හින්දෙව්වේය. (5) ඉන්පසු පැහැදුණු සතුටු සිත් ඇති හෙතෙමේ මස් සහිත ඇල් හාලේ බත් සකසා සියතින් දී මෙවැනි ප්‍රාර්ථනාවක් කෙළේය. (6) "දිව්‍යමය හෝ මනුෂ්‍යමය වූ යම් යම් භවයක උපදින්නෙමි නම් දහස් ගණන් පඬුරු මා වෙත එළඹ සිටිත්වා"යි. (7) හෙතෙම තාදිගුණ ඇති රහතන් කෙරෙහි ඒ දනය දී ඒ සොම්නසින් යුතුව කලුරිය කොට දුටුගැමුණු මහරජුගේ බිසවගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගෙන ඒ රජුගේ පුත්‍රභාවයට පැමිණියේය. (9) ඔහු මවු කුසේ පිළිසිඳ ගත්ද සිට දහස්ගණන් පඬුරු ගලා එන්ට වූහ. මවුදේවිය ඒවා පිළිගත්තාය. (10) මවුකුසින් බිහි වූ දින සිට කුමාරයාම ඒවා පිළි ගත්තේය.

මෙසේ දෙළොස් වර්ෂයක් ඉක්මෙන තුරු පඬුරු ගලා ආ බැවින් ද ඒ කාලය තුළදී ලෝකයෙහි ඇල්හාල් රැස්වීම සිදුවූ බැවින් ද එකුමරුට සාලි කුමරු යයි නම තැබූහ. කලකට පසු උත්තම රූපධර වූ අසෝකමාලිනී නමැති සැඩොල් කුමරියක් ඔහුගේ භාර්යාව වූවාය. ඇගේ පූර්ව ජන්ම කථාව මෙසේයි :-

අතීතයෙහි කාශ්‍යප සමයක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ පිරිනිවි කල්හි බරණැස් නුවර එක්තරා දුගී මැහැල්ලක් සංඝයාට ද හික්ෂුන් දෙනමකට ද නිතිපතා දන් දෙයි. එක් දිනක් හික්ෂු නමක් කල් ඇතිවම ඇගේ ගෙට ආහ. උපාසිකාව ඔවුන් දක "ස්වාමීනි, තවම දන්වේලාව නොපැමිණියේය. දනය පිළියෙල කරන තුරු මේ ශාලාවෙහි වැඩහුන මැනවැ"යි කීය. හික්ෂුහු අසුන්හලට ගොස් බණ කියමින් උත්ත. මැහැල්ලිය වහා දන් පිළියෙල කොට "දූවණියෙනි, අසුන්හලට ගොස් ඒ හික්ෂුන් කැඳවාගෙන එව. ඔවුහු බොහෝ වේලාවක් එහි සිටියාහ"යි එක් දූවකට කීය. ඇ එහි යන විට හික්ෂුන් දහම් දෙසූ බැවින් ඔ ධර්ම කථාව

අවසන් කරන තෙක් සිට දේශනාවසානයෙහි තෙවරක් සාධුකාර දී “ස්වාමීනි, දන් වැළඳීමට කාලය පැමිණියේය”යි හික්ෂුන්ට දන්වා ඔවුන් වැඩමවා ගෙන ගෙට ආය. සිදු වූ පුවත් නොදත් මව “හිතුවක්කාර කෙල්ල, කොහේ ඇවිද දවල් වූ පසු හික්ෂුන් රැගෙන ආවෙහි ද”යි ඇසී. දුවණියෝ (11) “සැඩොලිය, කුමකට කිපෙහිද? මම බණ අසමින් උන්නෙමි. බණ ඇසූ මට සැඩොලිය කෝපවේ”යයි කීහ.

(12) කෝපයෙන් මැඩුණු ඕනොමෝ මවට පරුෂ වචන කීය. ඒ කීමේ වරදින් ඇ බොහෝ පව් රැස්කර ගති. පසුව ඒ දෙදෙනම මෙලොවින් මියගොස් දෙව්ලොව උපන්න. දුව බොහෝ කලක් එහි වැස එයින් ව්‍යුතව මිනිස් ලොව සැඩොල් කුලයක උපණි; ඇය මනා රූ ඇත්තිය. දකුම්කලය. අනුන් පහදවන ස්වභාව ඇත්තිය, ධනයෙන් ආඨාය, බොහෝ උපකරණ ඇත්තිය. බණ අසා සාධුකාර දීම නිසා ඇගේ මුඛයෙන් රැස් විහිදෙති. මෙසේ පරම්පරාවෙන් අවුත් අනුරාධපුරය අසළ එක්තරා ගමක සැඩොල් කුලයෙහි ඉපදුණි. එකල්හිත් මනා රූ ඇති, දර්ශනීය වූ, පැහැදිම් එළවන, රන්වන් පැහැති දෙවගනක් සමාන විය. බණ අසා සාධුකාර දුන් බැවින් ඇගේ කටින් අසෝකමල් කෙසුරු වැනි රැස් විහිදෙති. එබැවින් ඇට “අසෝකමාලිනී” යයි නම තැබූහ. දෙළොස් හැවිරිදි වියෙහි සිටි ඕ එක් දිනක් යම්කිසි කටයුත්තක් නිසා අනුරාධපුරයට ගියාය. සාලි රාජ කුමාරයන් එටයක නැගී පිරිවර සහිතව නුවරින් පිට යන්නේ නුවර දෙරටුව අසලට පැමිණියේය. අසෝකමාලිනිය කුමරු දක බියපත් වී මගින් ඉවත්ව ප්‍රාකාර බිත්තියට හේත්තු විය. කුමරා ඇය දක සිතියම් කළ රූපයකැයි සිතා මිනිසුන්ගෙන් විචාරමින් මෙසේ කීය: (13) ප්‍රාකාර බිත්තියෙහි ඇඳි මේ ස්ත්‍රී රූපය අතිශයින් භොබනේය. මින් පෙර අප විසින් නොදක්නා ලද මෙය කවරකු විසින් අඳින ලද්දක්ද?” මෙය සිතියම් කළ රූපයක් නොවේ; මෝ සැඩොල් දැරියකි. නොපෙනෙන සේ සිටිනු කැමති ඇ බිත්තියට හේත්තු වී සිටී” යයි මිනිස්සු කීහ. (15) දැරියක්ය යන වචනය අසා පිළිබඳ සිතැති කුමාරයා “ඇය අන්ත:පුරයට ගෙනයව්; ඕ මාගේ

බිරිය වන්නිය” යයි කිය. (16) කුමරුගේ කීම අසා ඉක්මනින් එතනට ගිය මිනිස්සු බිත්තියට ඇලී සිටි ඇය ඉවතට ගත්හ. (17) ඇය අබරණවලින් සරසා සළුවක් අන්දවා මනාසේ සුවඳ ගල්වා කුමරු සමීපයට ගෙනාහ. (18) කුමරා ඇය රැගෙන සිය මාලිගයට ගොස් මෙහෙසි තනතුරෙහි තබා මහත් සත්කාර කෙළේය.

ඒ පුවත ඇසූ දුටුගැමුණු මහරජ සැබොලියක් භාර්යා කොට ගෙන අන්ත:පුරයට ඇතුල් කෙළේයයි ඉතා කිසි සාලි කුමරු නුවරින් නෙපන්නෙමිසි සිතා එහි ආවේය. අසෝකමාලිනිය රජු දෑක රන් භාජනයකට පැන් ගෙන රජුගේ පා සේදීම පිණිස රජු වෙත ආය. ඇගේ රූපසම්පත්තිය දුටු රජතෙම රාගයෙන් මත්විය. සාලි කුමරාද අවුත් රජුට වැඳ සිටියේය. රජ තෙම කුමරු දෑක (19) “ඉදින් තාගේ බිරිය නොවී නම් මම ඇය භාර්යා තනතුරෙහි තබා ගන්නෙමි. පිළිබඳ සිතැත්තනුට කුලයක් හෝ ගෝත්‍රයක් විද්‍යාමාන නොවේ” යයි කියා හැරී ගියේය.

මෙසේ අසෝකමාලිනිය සාලි රාජකුමාරයාගේ බිරිය විය. කුමරා දහස් ගණන් පඩුරු ලබමින් විසීය. (20) මෙසේ වසන කුමරුට මේ පුණ්‍ය විපාකය කාගේද? මාගේම පින් බලයක්ද යි විමසීමට සිතක් පහළ විය. (21) මෙසේ සිතා වනයෙහිදීන් මේ විපාක ලැබෙත් දැයි විමසීම පිණිස කසාවත් හැඳගෙන තනිවම නුවරින් නික්ම බටහිර දිශාවට ගොස් පඳුරු අස්සේ සැගවී හුන්නේය. (23) ඔහු මෙසේ හිඳින විට රනින් කළාවුද රිදී-තඹ-පිත්තලවලින් කළා වූ ද භාජන පුරවා ගත් කරත්ත පන්සියයක් රැගෙන ජනපදවැසියෝ එහි ආහ. ඒවා ගෙනාවේ කුමරුට දීම සඳහාය. කුමරා යම් තැනෙක හුන්නේ නම් ඒ ගැල් එතැන්හි නැවතුණාහ. කුමාරතෙමේ මේවා මා සඳහාම ගෙනෙන ලද්දි දැනගෙන ඒ පඩුරු පිළිගෙන ස්වකීය භවනයට ආවේය. පසුද උතුරු දෙරටුවෙන් නික්ම එසේම සැගවී හුණි. (25) එදින රත්හැල් පිරවූ කරත්ත පන්සියයක් අවුත් කුමරු හුන් තැන නැවතුණි. ගැල් අයිතිකරුවෝ

කුමරු ඒ සමීපයෙහි ඇති බව දැන ඒවා බාරදුන්න. කුමරා ස්වකීය වාසස්ථානයට හැරී ගොස් පසුද නැගෙනහිර දෙරටුවෙන් නික්ම පෙර සේම සැඟවී උන්නේය. එදින ගැල් පන්සියයක පිරවූ සුවඳ ගිතෙල් ගෙනවුත් කුමරුට පිළිගැන්වූහ. ඊට පසුද දකුණු දෙරටුවෙන් නික්ම සැඟවී හුණි. එදින සකුරු මී පැණි හා පැණි භාජන පුරවාගත් ගැල් පන්සියයක් අවුත් කුමරු සමීපයෙහි නැවතුණි. ගැල් පැදවූවෝ කුමරු දැක ඒවා ඔහුට පිළිගැන්වූහ.

මින්පසු කුමරා නුවර අවට ප්‍රදේශයේ දී පමණක් මේ විපාක ලැබෙන්නේද? නැතහොත් දිවයිනේ කොතැන සිටියත් ලැබෙන්නේද යි විමසනු කැමතිව අසෝකමාලිනිය හා රථයක නැගී සැගිරිය දෙසට ගියේය. සැගිරියටත් ගමටත් අතරෙහි නැවතී රථයෙන් බැස කුමාරයා බිම හිඳගෙන අසෝකමාලිනිය අමතා (28) මට බඩගිනි ඇත; මෙහිදීම අනුභව කරන්නෙමි; මේ වනයෙහි සොයා වහා ආහාර ගෙනව"යි කීය. (29) "ස්වාමීනි, මිනිසුන් නැති මේ වනයෙහි ආහාර කොයින්ද? අප ළඟත් නැත. ආහාර දෙන අනිකෙක්ද නැතැ"යි බිරිඳ කීය. (30) කුමරුතෙමේ බිරිඳගේ කීම අසා තමා අත තිබුණු සැරයටිය දී මේ සැරයටියෙන් අර ගසට පහර දී "මට ආහාර දෙව"යි කියවයි කීය. ඕ යහපත ස්වාමීනියි කියා සැරයටිය ගෙන "ආහාර දෙව"යි කියා ඒ ගසට ගැසීය. සැරයටිය රුක්දෙවියාගේ ඇගේ වැදුණු බැවින් බියපත් වූ දේවතාවා "ස්වාමීනි, කුමක් හෙයින් මට පහර දෙහිද? කල් ඇතිවම මම "කුමාරයා ආවේය; තෙපි ආහාර සම්පාදනය කරව" ය යි දෙව්වරුන්ට කියම කෙළෙමි"යි කීය.

ඉන් පසු බත්කත් සතරක් යකුන් අතේ එවීය. කුමරා ඔවුන් දැක ඔවුන් ලවාම ඒ කත්සතර ගෙන්වා ගෙන සැගිරියට ගොස් හික්ෂුසංඝයාට වළඳවා පසුව තෙමේත් බිරිඳ සමග අනුභව කෙළේය. මේ පිළිවෙලින් සත්දිනක් සැගිරියෙහි වසමින් දන් දී අනුරාධපුරයට හැරී ආවේය. රජතෙම කුමරු දැක (31) "තෝ මාගේ රටේ පිටිසරට

ගොස් මහජනයා පෙළා ධනධාන්‍ය උදුරා ගෙන විනාශ කෙරෙහිය”යි කිය. “මහරජ, මම ඔවුන්ගේ දෙය උදුරා නොගනිමි. දෙවියෝ මා වෙත එළඹ සිටියාහ. මම සන්දිනක් සැගිරියෙහිම විසිමි”යි කුමරා කිය.

(33) මෙසේ පිරිසිදු කුසල් ඇති, රැස්කළ පින්බල ඇති, හාත්පස ජනපදයන්හි මිනිසුන්ට ප්‍රිය වූ කුමාර තෙමේ හැම කල්හි කාමසම්පත් ලැබීය. (34) දශකුශලයන්හි ප්‍රමාදී නොවූ, නානාවිධ දන්දීමිචල යෙදුණු පුද්ගල තෙමේ සුගතියට යන මග ශුද්ධ කොට ගෙන සිය ගෙදරට යන්නා සේ දෙව්ලොවට යයි. (35) ප්‍රතිරූපදේශාවාසාදී චතුර්විධ සම්පත්තියෙහි කළාවූ ප්‍රාර්ථනා ඇති පුද්ගලයාට මෙකුමරුට මෙන් දෙවියෝ ඇලුම් කරති.

8. සද්ධාතිස්ස මහරජුගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. යහපත් උතුම් දිවයිනක් වූ, බොහෝ සත්පුරුෂයන්ට වාසස්ථාන වූ ඉතා සුහික්ෂ වූ සිංහලද්වීපයෙහි සද්ධාතිස්ස නම් රජෙක් රාජ්‍යය කරවීය. සිංහාසයනගතව විවේකයට පැමිණ නිවරණයෙන් දුරුවූ සිතැති ඒ රජුට මෙවැනි සිතිවිල්ලක් පහළ විය. බුදුරදුන් විසින් සංයුත්ත නිකායේ දේවතා ප්‍රශ්නයකදී පිරිසිදු දනය වර්ණනාකරමින් (1) ඇතැම් කෙනෙක් විෂම වර්තයෙහි පිහිටා අනුන් කපා කොටා වධ දී සෝක උපදවා දන් දෙති; දඬුවම් සහිත වූ හැඬු කඳුලෙන් යුත් ඒ දනය සම පැවැත්මෙහි පිහිටා දුන් දනය හා සමබවට නොපැමිණේ” යයි දෙසන ලදි. මා උතුම් වූ පිරිසිදු වූ මහත් අනුහස් ඇති දනයක් දෙන්නෙමි නම්, විෂමදනය දුරු කොට සමාදනයක් දෙන්නෙමි නම්, බුදුන් විසින් පසස්නා ලද සිය කය වෙහෙසීමෙන් දනයක් දෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැයි සිතා සියමෙහෙසිය අමතා (2)

සොඳුර, දෑන් ශසාකාලයයි; ශසා පැහී ඇති බැවින් බොහෝ දෙන තුමුම ගොයම් කැපීම කරත් (3) මමත් කසාවත් හැඳගෙන දැකැත්ත ගෙන ඇල්කෙත්වලට ගොස් ඇල්ගොයම් කපන්නෙමි. (4) ඒ වී ගෙනවුත් බත් සාද වාස්සන සහිත කොට සංඝයාගෙන් ලබාගත් හික්ෂු නමකට දන් දෙන්නෙමි. (5) ඉදින් සංඝයාට දෙන්නෙමි නම් ඒ දනය බුදුරදුන් විසින් වර්ණනා කරන ලදි. මම ඒ දනය දීම සඳහා බැලමෙහෙ කරන්නෙමි යි කීය. (6) මෙසේ එම කාරණය දේවියට කියා රැයින්ම නැගිට ගොස් පිටත ගොස් මහ මග සිටගෙන යන එන මිනිසුන්ගෙන් විචාළේය. (7) මහ මග සිටි ඔහු දෑක එක් ගෘහපතියෙක් සතුටු සිතින් ඔහු වෙත ගොස් මෙසේ විචාළේය: (8) ඔබගේ අත් පා සිවු මැලි වෙත්, ශරීරයද සුවසේ වැඩුණකිට මිත්‍රය ඔබ තනිව කුමකට මෙහි සිටිනෙහිද? (9) "මිත්‍රය, මම කම්කරුවෙක්මි: දවස් කුලියට වැඩ කරමි. එසේ කොට යමක් ලබන්නෙමි නම් එය ගෙන යමි"යි රජ කීය. (10) මා විසින් මෙවැනි කම්කරුවෙක් මින් පෙර නොදක්නා ලදි. මේ ශරීරය රජකම් කිරීමට සුදුසු ය. මෙය බැලමෙහෙ කිරීමට යෝග්‍ය නොවේ යයි කී ගෘහපතියා "කවරෙක් හෝ වේවා; කුඹුරක ගොයම් කපන්ට හැකිද"යි විචාළේය. එසේය, හැකියයි කී විට "එහෙනම් යමු"යි කියා ඔහු සමග ගොස් කුඹුර පෙන්වා මෙහි ගොයම් කපවයි කීය. එය පිළිගත් ශක්තිමත් රජ ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තව දවස මුළුල්ලේ වැඩ කෙළේය. එයින් සතුටට පත් කුඹුරු හිමියා ඔබට යම් පමණ ගොයම් ගෙන යා හැකිනම් එපමණ ගත මැනවැයි කීය. රජතෙම මහත් ගොයම් මිටියක් බැඳ තබා රාත්‍රී කාලයෙහි රජගෙට ගෙන ගොස් එහි තැබීය. රාජදේවිය ඔහු උණු චතුරෙන් නාවා අත් පා මැඬීම කළාය. ඉක්බිති රජ හා දේවිය එක්වී ගොයම් මැඩ පිදුරු ඉවත දමා රජ තෙම දේවියට මෙසේ කීය. (11) "මේ ධාන්‍යවලින් කළ යුතු දෙය කරනු මැනවි. රජගෙය තුළට කිසිවකුට පැමිණෙන්නට ඉඩ නොදෙව". (12) ඕ තොමෝ යහපතැයි කියා රජුගේ කීම පිළිපදිමින් දහයියා හා කුඩු ආදිය ඉවත් කොට අතැම් සහල් විකුණා ඒ මුදලෙන් සකුරු ගිතෙල් කැටුම් ආදිය ගෙන එක් නමකට සැහෙන දනයක් පිළියෙල කොට රජුට දැන්වීය. (15) රජතුමා දසියක්

අමතා "නී වහා සංඝයා සමීපයට ගොස් සංඝයාගෙන් භික්ෂුනමක් ලබාගෙන එවයි"යි කිය.

(16) පුවඟු දිවයින වැසි තිස්ස තෙර මේ කීම දිව කණින් අසා එක්තරා භික්ෂු නමක් අමතා "ඇවැත්නි, තොපගේ උපස්ථායක වූ සද්ධාතිස්ස මහරජ බැලමෙහෙ කොට එක් භික්ෂු නමකට දනය පිළියෙල කරයි. හෙතෙම එය සංඝයාට දෙනු කැමතිව දුන් දසිය විහාරයට පිටත් කෙළේය. ඒ දනය පිළියෙල කළ රජු විසින් දූෂිතර දෙයක් කරන ලදී. එය පෘථග්ජනයක් අනුභව නොකෙරේවා. ඔබ තාමුපර්ණයට ගොස් එහි අසුන්හලෙහි වැඩිමහලු පිළිවෙළින් සිටිනු මැනවි. ඔබට ඒ සිටිටුව ලැබෙන්නේය"යි කිය. ඒ භික්ෂුනම "යහපති ස්වාමීනී"යි කියා අහසට නැග තාමුපර්ණයෙහි බැස පාත්‍ර සිවුරු රැගෙන අසුන්හලට ගොස් වැඩිමහලු පිළිවෙළින් සිටියේය. රජුගේ දසිය ආරාමයට ගොස් ආරාධනා පිළිගන්නා තෙරුන් වෙත පැමිණ කාරණය දැනුම් දී භික්ෂුනමක් ලබාගෙන ආවේය. රජතුමාත් දේවියත් ඉදිරියට අවුත් වැඳ රජ තෙම පාත්‍රය ගෙන ඒ ආහාරයෙන් පාත්‍රය පුරවා පාත්‍රයට යටින් වස්ත්‍රයක් තබා අතිශය ගෞරව දක්වා භික්ෂුනමට ඒ පාත්‍රය දුනි. භික්ෂුනම පිණ්ඩපාතය රැගෙන මෙසේ කිය. (17) "මේ දනය සම්පූර්ණයි, ආසනයක් නොලබන්නා වූ මම කැමති තැනකට යන්නෙමි. (18) මහරජ, අධික පැහැදීම නොකළ මැනවි, මධ්‍යස්ථ වෙව. අධික ප්‍රීතියෙන් යුත් සිත දරාගන්නට අපහසු වෙයි."

(19) මෙසේ කියා ඒ භික්ෂුනම අහසෙහි පක්ෂියෙකු මෙන් ගමන් කොට ඒ දනය සංඝයාට පිළිගැන්වීය. (20) ඒ ආහාරය දහතුන්දහසක් භික්ෂූන්ට ප්‍රමාණවත් විය. දී ඉතිරි වූ දෙය ඒ භික්ෂුනම වැලඳී. (21) රජ තෙම දක්ෂිණාර්භයන් ගේ ගුණය ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දෑක මහත් පැහැදීමක් ඇති කොට මානසික සැපයට පත්විය.

ඉක්බිති ඒ රජුගේ මරණාසන්න කාලය පැමිණි විට ධර්මකට්ඨකයෝ "මහරජ, තමා කළ කුසල් සිහිපත් කිරීම මැනවැ"යි කීහ.

රජතෙම මෙසේ කීය: (22) මා විසින් මිණිමුතු යෙදූ බොහෝ බුද්ධ රූපාදිය රනින් කරවන ලදි. ධර්මය කෙරෙහිත් සංඝයා කෙරෙහිත් මා කළ පින් විවිධාකාරය. (23) තුදුස්වකද, ද, පසළොස්වක් - අටවක් දිනයන්හිදීද මා විසින් මනා සේ අටසිල් රකින ලදි, නමුත් මේ සියල්ල පරදවා එක් හික්ෂුනමකට දුන් දනය මට පෙනෙයි. (24) මෙසේ නරශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජතෙමේ දෙවිමිනිසුන් විසින් උසස් තැන තැබූ ආර්ය සංඝයා අතරෙහි වූ ආර්ය පුද්ගලයකුට දන් දී තුසිත භවයට ගියේය. (25) ඒ රජ අප්‍රමේය වූ අනන්ත වූ සැපයක් ලැබුවේය. මේ මහාජනයාද ඒ රජු මෙන් ජරාමරණ නැති ක්ෂයවිම් නැති ශෝක නැති උතුම් සපැය ලබාවා.

කණ්ටකසෝල පටුනෙහි උපන් පට්ටකොට්ටිවිහාරවාසී ආචාර්ය ධම්මනන්දි තෙරුන් කළ සිහළවත්ථු දසකය නිමි.

ප්‍රථම පරිච්ඡේදය නිමියේයි.

(මෙහි කථා දශයකැයි කියවෙන නමුත් තිබෙන්නේ කථා අටකි. මහාවේනිය කථා - දීඝවේනිය කථා යන දෙක එක් පිටපතකවත් දකින්නට නොලැබේ. අග තිබෙන නිගමන ගාථාවලින් ඒ නම් දෙක පමණක් දන හැකිය)

දෙවෙනි පරිච්ඡේදය

9. මහාදේව උපාසකයාගේ කථාව

දනඵලානිසංසය කථාවස්තුව සමග මෙහි දක්වනු ලැබේ. මෙසේ අසන්ට ලැබේ: සිංහල ද්වීපයෙහි තිස්සදන දනව්වෙහි (?) 'වත්තේ ගම' නමැති ගමක් විය. එ ගමහි ශ්‍රද්ධාවත් ධාර්මික ජීවිකා ඇති තුනුරුවන්හි පැහැදුණු උපාසකයෙක් වසයි. හෙතෙම ගොයම් පැසෙන කාලයෙහි වනයේ කුඹුර අසල පැලක් සාදගෙන ගොයම් රැකීම සඳහා උන්නේය. එකල මධ්‍යම රාත්‍රි කාලයෙහි එක්තරා ප්‍රේතයෙක් ආහාරපාන ඉල්වමින් හඬමින් විලාප කියමින් මහමග යයි. ඒ ශබ්දය අසා මහාදේව උපාසකයා නැගිට දුර සිටගෙනම (2) "මිනිසුන් නැති වනයෙහි රාත්‍රි කාලයෙහි ආහාර පාලන ඉල්වමින් දුකසේ හඬමින් වැළපෙමින් යන්නේ කවරෙක්ද"යි ඇසී. ප්‍රේතතෙමේ (3) "මිත්‍රය මම මසුරු බව නිසා ප්‍රේතභාවයට පැමිණියෙක්මි. පවිකම් කොට ප්‍රේත ලෝකයෙහි උපන්නෙක්මි. (4) මට නැයෝ නැත්තාහ, සනාථ වූ හෙවත් නැයන් ඇති මොවුහු කා බී සැපසේ යත්. (5) මොවුහු අබරණවලින් සැරසී ඇත් අස් රිය ආදියෙහි නැගී කැමති දිශාවලට යෙති"යි කීය.

(6) එවිට මහාදේව උපාසකයා මෙසේ විචාළේය: මොවුහු කොතැනින් මේවා ලැබුවාහුද? තෝ කුමක් හෙයින් නොලබන්නෙහි ද? ප්‍රේතයා මෙසේ කියයි :- සිංහල ද්වීපයෙහි රුහුණු පෙදෙසේ බෝපිටිය නම් ගමෙහි මිනිස්සු ආහාර පාන දන් දී ඥාති ප්‍රේතයන්ට පින් අනුමෝදන් කරවූහ. (8) ඒ ඥාති ප්‍රේතයෝ එහි ගොස් පින් අනුමෝදන් වී ප්‍රේත භාවය හැරදමා දේවත්වයට පැමිණියාහ. (9) මම ඔවුන් දුක හඬමි, වැළපෙමි, ශෝක කරමි. ඔවුන්ගෙන් නැවත නැවත ඉල්වමින් පසු පස්සේ යමි. උපාසකයා (10) යම් කෙනෙක් පරලොව ගියාහු නම්

නැයෝත් නොනැයෝත් පින් දෙතිසි කිය. ප්‍රේත තෙමේ (11) නැයන් නොනැයන් පින් දුන්විට ප්‍රේතයෝ අනුමෝදන් වෙත් නම් ඒ පින් ඔවුන් කරා පැමිණේය යි කිය. එවිට උපාසක තෙමේ: (12) මම හෙට සිල්වතුන් සිය ගෙදරට ගෙන්වා ආහාර පාන දන් දෙන්නෙමි. තෝ එය අනුමෝදන් වෙව යි කිය. (13) "මිත්‍රය, මම එය අනුමෝදන් වන්නෙමි, අනුකම්පා ඇති ඔබ මා සඳහා දෙනු මැනවි. සාපිපාසාවෙන් පෙළුණු මා අපායෙන් නිදහස් කළ මැනවැ" යි කිය.

ඉක්බිති මහාදේව උපාසකයා ඒ රාත්‍රිය ඇවෑමෙන් විහාරයට ගොස් භික්ෂූන් අටනමකට ආරාධනා කොට ගෙට ගොස් හැම ආහාර වර්ගයන් සම්පාදනය කරවා ඒ භික්ෂූන් වඩම්වා ගෙන අවුත් ආසනයන්හි හිඳවා "මේ විපාකයෙන් ප්‍රේතයාට පැන් ලැබේවා" යි කියා පැන් පිළිගැන්වීය. කැඳ කැවිලි පිළිගන්වා ආහාර පිළිගන්වා මල් පූජාකොට "මේ විපාකයෙන් ප්‍රේතයාට කැඳ ආදිය ලැබේවා" යි අනුමෝදන් කරවීය. ප්‍රේතයා ඒ පින් අනුමෝදන් වී දිව්‍යාත්මභාවයක් ලැබීය. භික්ෂූහු වලඳ අනුමෝදන් කොට හැරී ගියහ. උපාසකයා පසු දින කෙතට ගොස් පෙර සේ නිද ගත්තේය. මැදියම් රාත්‍රී කාලයෙහි පැන් බී ආහාර අනුභව කොට මලින් සැරසුණු ප්‍රේතයා දිව්‍ය ශරීරයකින් එහි අවුත් උපාසකයාට නුදුරු තැනක සිටගෙන මෙසේ කීය: (11) "මිත්‍රය, නැගිටිනු මැනවි, කුමකට නිදන්නෙහිද? සාංදෘෂ්ටික ඵලය බලනු මැනවි. කළ්‍යාණ මිත්‍රයකු ලබා මම උතුම් සැපතට පත්විමි." උපාසකයා පැල්පතෙන් ඉවතට පැමිණ මෙසේ කීය: "මිත්‍රය, බොහෝ දුර සිටියෙහි, මා සම්පයට එව; සැරසුණු තා දකින් කැමැත්තෙමි. කුමක් හෙයින් තෝ ලජ්ජාවෙහිද?" ප්‍රේතයා මෙසේ කීය. (16) "මිත්‍රය, මම නිර්වස්ත්‍රව සිටිමි, එබැවින් ලජ්ජාවෙමි. මට වස්ත්‍රයක් නැත. ඉතිරි සියල්ල සම්පූර්ණ වූ නමුත් මට එක් වස්ත්‍රයක් නැත." උපාසකයා මෙසේ කීය: (17) මා ළඟ එක් වස්ත්‍රයක් ඇත. මම එය තට දෙමි. එය හැඳගෙන මා සම්පයට එව." (18) මෙසේ වස්ත්‍ර සියයක් දුන්නත් ඒවා මට නොලැබෙති.

සිල්වතුන්ට යමක් දෙන ලද නම් ප්‍රේතයෝ ඒවා පරිභෝග කෙරෙතියි ප්‍රේතයා කිය.

ඒ රාත්‍රිය ඇවෑමෙන් උපාසකයා නැවත හික්මුණ්ට ආරාධනා කොට දන් වළඳවා එක් එක් නමට වස්ත්‍ර පෝච්ච බැගින් දී "මේ විපාකයෙන් ප්‍රේතයාට වස්ත්‍ර උපදිත්වා"යි අනුමෝදනා කළේය. රාත්‍රියෙහි උපාසකයා වෙනද මෙන් පැලට ගොස් නිද ගත්තේය. මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි ප්‍රේතයා දේවපුත්‍ර වේශයෙන් දිශාවන් බබළවමින් අවුත් හැම අලංකාරයෙන් සැරසුනේ වස්ත්‍ර හැඳගෙන උපාසකයා ඉදිරියෙහි සිට මෙසේ කිය. (19) ඔබ විසින් මට යම් උපකාරයක් කරන ලද නම් එය මාගේ මවුපියන් විසිනුත් නෑ සහ ලේන්ෆයන් විසිනුත් කරන ලද්දක් නොවේ. ඔබ කළ දෙයට මම ප්‍රත්‍යුපකාරයක් කරන්නෙමි"යි කියා උපාසකයාගේ අතින් අල්වා ගෙන නුග ගසක් මුලට කැඳවා ගෙන ගොස් නිදන් තුනක් දක්වීය. ඉන් එක් භාජනයක් රනින් පිරුනේය, එකක් රිදියෙන් පිරුනේය, අනික කහවණු වලින් පිරුනකි. "මේ නිදන් ගෙන පරිභෝග කරව, මෙහෙකරුවන් යොදගෙන පින් කරව, මට ද පින් දෙව"යි කියා ඒ සියලු ධනය ඔහුගේ ගෙට ගෙන ගොස් අන්‍යයන් විසින් නොගත හැකි කොට අන්තර්ධාන වී නැවත මෙසේ කිය: (21) සියල්ල මනාසේ වියදම් කොට පෙර මළගියවුන් හා මිත්‍ර දේවතාවන් උදෙසා දන් දිය යුතුය. (22) යමෙක් මෙවැනි දනයක් දෙන්නේ නම් මෙලොවදී ම සැප ලබයි. පරලොවදී සුගතියට යයි. අනිකට නො යයි. (23) එබැවින් යම් කෙනෙක් තමන්ගේ අභිවාද්ධිය කැමති වෙත් නම් ඔවුහු මෙෙත්‍රී සහගතව සිල්ඇත්තෝ වී අනුන්ට හිත වැඩ කැමැත්තෝ ව මසුරු මල හැර දන් දීමෙහි ඇලෙන් වා. (24) ඒ බොහෝ දෙනද මහාදේව උපාසකයා මෙන් වෙත්වා. මෙලොවදී යහපත් විපාක ලැබ පරලොවදී සුගතියට යෙත්වා. (25) ධර්මකාමී පුද්ගලයා විසින් මෙවැනි දේ අසා මළගිය නෑයන්ට පින් අනුමෝදන් කරවීම සඳහා ධාර්මික ධානයෙන් දන් දිය යුතුයි.

10. ගල් ප්‍රේතයාගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. හෙළදිව රුහුණ දනව්වෙහි සැටක් පමණ හික්මුණු මහබෝ වැදීම පිණිස උත්තරා පටයට⁴ ගියාහු ය. ඔවුහු ක්‍රමයෙන් අනුරාධපුරයට ඇතුල්ව මහාකොණ්ඩ නම් තැනදී නැව් නැග කාවේරිපටුනෙහි බැස ක්‍රමයෙන් යන්නාහු මහවනයට⁵ ඇතුල් වූහ. එහිදී මාර්ගය සොයාගත නොහැකිව ඇවිදිනාහු ඇතුන් ගිය මඟක් දැක එය මගයයි සිතා එයට බැස තෙදිනක් ගමන් කොට මහත් ගලක් වැනි වූ ක්‍රෝශයක්⁶ පමණ දිගැති ප්‍රේතයකු දැක ගලකැයි සිතා එහි නැග හොත්තාහ. රාත්‍රියෙහි මහ තෙරනම නැගිට සක්මන් කරන්නේ අත්-පා-හිස යන මේවායේ සටහන් දැක “මේ ප්‍රේතයෙක, ගලක් නොවේය” යි දූන ඒ හික්මුන් අමතා “ඇවැත්නි, බසිව්, මේ ප්‍රේතයෙකි, ගලක් නොවේ ය” යි කීය. ඔවුන් බිමට බැස්ස විට ප්‍රේතයා හිස එසවීය. එය දැක තෙරනම මෙසේ විවාළේය: (1) ගලක් වැනි වූ තාගේ ශරීරය එක් ක්‍රෝශයක් පමණ ඇත. සිටීමක් හෝ ඇවිදීමක් නැත. තා විසින් කුමන කර්මයක් කරන ලද්දේද? ප්‍රේතයා මෙසේ කියයි: (2) ස්වාමීනි, මම ප්‍රේතයෙක් වෙමි. පෙර කාශ්‍යප බුද්ධ කාලයේදී මිනිසෙක් වී සංඝයා අයත් දේ විනාශ කෙළෙමි. (3) දුෂ්ට අදහස් ඇති ඒ මම ආරාම කෙත්-වත් ආදිය ද ධනධාන්‍යාදිය ද විනාශ කෙළෙමි. (4) ඒ නිසා මම

⁴ උතුරු ඉන්දියාවයි.

⁵ වින්ධ්‍යා මහවනය විය හැක.

⁶ බඹ පන්සියයක දුර ක්‍රෝශයකි.

මෙවැනි බලවත් කටුක දුක් විඳි පසුව අවිවිසට යන්නෙමි. මහ තෙරනම "තෝ සාංඝික දේ විනාශ කෙළේ කොයි ආකාරයෙන්ද"යි විචාළේය. (5) කාශ්‍යප ලෝකනාථයන් වහන්සේ පිරිනිවී කල්හි මම නෑයන් සමග සංඝසන්නක කුණුරුවලින් ධාන්‍ය රැගෙන කැවෙමි. (6) දූ දරුවෝ ද නෑයෝ ද දසකම්කරුවෝ ද එකතුව ඒවා අනුභව කෙළෙමු. මම දැන් තනිවම දුක් විඳිමි. (7) මා කළ බැරැරුම් කර්මය දඩ්සේ මා දවයි. ස්වාමිවරුනි, මම පිපාසාවෙන් පෙළෙමි; මාගේ මුඛයෙහි පැන් වත්කළ මැනවැයි ප්‍රේතයා කීය. එවිට සැටක් පමණ හික්ෂුහු ගඟට බැස පාත්‍රවලින් පැන් ගෙනවුත් ඔහුගේ කටේ වත්කළ නමුත් ප්‍රේතයාගේ දිවවත් නොතෙමුණි. තෙර නම ඔහුගෙන් "කිසි අස්වැසීමක් ලද්දේද"යි ඇසී. (8) "ඉදින් දහස්නමක් හික්ෂුන් සත්දිනක් මාගේ මුඛයෙහි පැන් වත්කළත් මාගේ දිව අගත් නොතෙමේ; බොටුව ඉක්මවා යාම කෙසේ නම් සිදුවිය හැකිද? (9) සංඝ සන්නක දෙය විනාශ කිරීමෙහි මෙවැනි කටුක විපාක ඇත. මෙය සැපයක් යයි සිතා මා විසින් දුකට හේතුවන දෙයක් කරන ලදි. (10) මා කළ දෙයම මට විපාක දෙයි. එය විපාක දෙන කල්හි පිහිටක් විද්‍යාමාන නොවේ. ඉදින් ඔබවහන්සේලා වත්කළ දිය මාගේ බොටුවෙන් පහළට ගියේ නම් මේ ප්‍රේතාත්මයෙන් නොමිඳෙමිවා"යි දෙස් කියා "ආයුෂ්මත්වරු කවරහුද? කාගේ ශ්‍රාවකයෝ ද"යි විචාළේය.

(11) ශාක්‍යරාජ කුලයෙහි උපන් ගෞතම බුදු රජ අපගේ ශාස්තෘවරයාය. අපි උන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෝ වෙමුයි හික්ෂුහු කීය. (12) ඉදින් ලෝකනායක වූ ගෞතම බුදුරජ උපන්නේ නම් සත්දිනක් ඉක්මි කල්හි මම අවිවිසට යන්නෙමි. (13) කාශ්‍යප-ගෞතම යන බුදුවරුන් දෙනමගේ කාලය අතරෙහි මේ පොළොව හත් ගව්වක් වැඩුණේය. (14) ප්‍රේතලෝකයෙහි දුක් විඳින මට ගණන් කළ නොහැකි තරම් වර්ෂ සංඛ්‍යාවක් ඉක්ම ගියේය. (15) දැන් අවිවිසට ගොස් ඉතිරිව තිබෙන ඒ කර්ම විපාකය වින්ද යුතුය. ප්‍රමාදයෙන් හා ලෝභයෙන් හටගත් ඒ කර්මය මෙසේ විපුලත්වයට ගියේය. (16) සංඝයා සතු දෙය වැනසීම

මෙසේ දෙස් එළවන්නක් වේ. යම් කෙනෙක් ඒ දෙය රකිත් නම් ඔවුන්ට පින්පල ලැබෙන්නක් ද වේ. (17) දෑත් ඔබවහන්සේලා වඩිනු මැනවි. මාගේ ශරීරය ගිනිදැල් වෙලා ගනිත්. මා දෑක බුදුසස්නෙහි අප්‍රමාදී වෙත්වා. (18) ලෝකයෙහි දුර්ලභ වූ උතුම් ඤාණසම්පත්තිය ලැබ එය අත්හැරී යන්ට ඉඩ නොදෙනු මැනවි. බුදුසස්නෙහි යෙදෙනු මැනවි. (19) කල් ඇතිවම එහි යෙදී දුක් කෙළවර කරනු මැනවි. සැප නැති දුගතියට ගොස් මා මෙන් ශෝක නොකරව්” යයි ප්‍රේතයා කීය. (20) සඟ සතු දේ විනාශ කිරීමෙහි මේ දෝෂයන් දෑක ධර්මප්‍රීති ඇති භික්ෂූන්ට මහත් සංවේගයක් ඇතිවිය. ඒ භික්ෂූන් ඉවත්වූ කල්හි ප්‍රේතයාගේ ශරීරයෙන් මහ ගිනිකඳක් නැංගේය. ඔවුහු ඒ ගින්නේ එළියෙන් එදා රැ ගව් එකහමාරක් ගමන් කළහ. යන්නා වූ ඒ භික්ෂූහු ප්‍රේතයාගේ කීම සිහිකරමින් සංවේගයට පත් සිතැත්තෝ මාර්ගඵල ලාභී වූහ.

11. ගල් කණු ප්‍රේතයාගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) හෙළදිව බොහෝ භික්ෂූහු මහබෝ වැදීම සඳහා පිටත්ව මහාකොණ්ඩකොටින් නැව් නැගී කාවේරිපටුනෙහි බැස පිළිවෙලින් ගම් නියම්ගම් නුවරවල් ඉක්මවා මහවනයට පැමිණියහ. එහිදී මංමුළා වූ ඔවුහු අතන මෙතන ඇවිදිනාහු ඇත්රැළක් ගිය මගක් දෑක එයට බැස ගොස් ශරීරයෙන් අඩක් ගලක ගිලී සිටි පුද්ගලයකු දෑක මිනිසෙකැයි සිතා ඔහු වෙත එළඹ සංඝ ස්ථවිර තුමා මෙසේ කීය: (1) “අපි සත්දිනක් මුළුල්ලේ මංමුළාවූවෝ වෙමු. ඔය ගල මැද සිටගෙනම අපට මාර්ගය කිවමැනවි.” (2) ඔබවහන්සේ සත්දිනක් මංමුළාවූවහුය. මම වනාහි බුද්ධාන්තර තුනක් මුළුල්ලේ මංමුළා වී සිටිමි”යි ප්‍රේතයා කීය. තෙරනම (3) “මිත්‍රය, මෙතෙක් දීර්ඝ කාලයක් තෝ මංමුළාවූයේ කුමක් හෙයින්ද? තෝ කවරෙක්ද? පෙර කිනම්

අකුශල කර්මයක් කෙළෙහිදැයි විචාළේය. (4) මම කකුසද බුදුන්ගේ කාලයේදී මිනිසෙක් වී පවිකොට ප්‍රේතලෝකයෙහි උපන්නෙමි. (5) සිවුයොදුනක් දිගැති මේ ගල් පර්වතය මුදුනෙහි ගිලී පොළොවෙන් උඩට පෙනෙමින් මෙසේ සිටිමි. (6) බුදුවරුන් සතරනමකගේ කාලයේ දී මේ පොළොව වැඩී ගියේය. මේ කර්මයාගේ ගෙවී යාමක් නොදක්නා ලැබේ යයි ප්‍රේතයා කීය. (7) බුදුවරුන් උපදනා කාලයත් එකමන් පිරිනිවන් කාලයත් තට කියන්නේ කවරෙක්ද? එය කෙසේ දැනගත්තෙහිදැයි තෙරනම විචාළේය. (18) බුදුවරුන් මවුකුස පිළිසිඳ ගන්නා විටත් මව්කුසින් බිහිවෙනවිටත් බුදුවෙන විටත් දම්සක් දෙසනවිටත් ආයුසංස්කාරය හරින විටත් පිරිනිවෙන විටත් බොහෝ විස්මයජනක දේ සිදුවෙති යි ප්‍රේතයා කීය.

ඒ විස්මය ඵලවන දේ කවරහුදැයි තෙරනම විචාළේය. ප්‍රේතයා මෙසේ කියයි: (9) අහසෙහිත් ගල් මුදුනෙහිත් පොළොවෙහිත් පියුම් පිපෙත්. ඒවා දක මම ඒ කරුණු දැනගනිමි. (10) යම් කලෙක ඒ පියුම් මැලවෙත් නම් ඒවා දක බුදුරජ පිරිනිවියේයි දැනගනිමි. (11) මෙසේ ඉතා කටුක වූ දුක් වේදනාවන් අවුරුදු දහස් ගණනක් විඳීමට තා කළ කර්මය කුමක්දැයි තෙරනම විචාළේය. ප්‍රේතයා මෙසේ කීය. (12) අතීතයෙහි කකුසද බුදුන්ගේ කාලයෙහි සංඝයාට අයත් කුඹුරක් අසල තිබුණු මාගේ කුඹුර සි ඍන්නා වූ ම (13) කුඹුරේ ඉමෙහි වූ ගල්කණුව උදුරා එහායින් සිටෙව්වෙමි. (14) මෙසේ සංඝසන්නක කුඹුරෙන් කොටසක් අයිතිකරගත් බැවින් ඒ කර්මය විපාක දෙන්නේ මෙසේ විපාක දෙයි. (15) එතැනින් කලුරිය කළ මම මේ ගල උඩ උපන්නෙමි උපන් තැනින් නොසෙල්වෙමි. කර්මයාගේ විපාක බලනු මැනවි.

මෙසේ කී ප්‍රේතයා "ඔබවහන්සේලා කවරහුද? කාගේ ශ්‍රාවකයෝදැ"යි විචාළේය (16) ගෝත්‍රයෙන් ගෞතම නම් වූ සර්වඥයන් වහන්සේ දශපාරමිතාවන් පුරා බුදුවිය. අපි උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ වෙමුයි හික්ෂුහු කීහ. (17) ඉදින් ගෞතම බුදුරජ උපන්නේ නම් මම සත්

දිනක් ඇවෑමෙන් අවිවියට යන්නෙමි. (18) කකුසඳ බුදුන්ටත් ගෞතම බුදුන්ටත් අතර කාලයෙහි මේ පොළොව සිටු යොදුනක් වැඩී ගියේය. (19) ප්‍රේතලෝකයෙහි බොහෝ දුක් අනුභව කරන මට ඉක්මගිය වර්ෂ සංඛ්‍යාව ගණනින් කිව නොහැක. (20) දෑන් අවිවියට ගොස් ඉතිරි විපාක වින්ද යුතුය. ප්‍රමාදයෙන් හා ලෝභයෙන් හටගත් ඒ කර්මය මෙසේ විපුලත්වයට ගියේය. (21) එබැවින් නුවණැත්තෝ ප්‍රමාදයත් ලෝභයත් දුරුකොට අප්‍රමාදී-ලෝභ නැත්තෝ වී සැප ලබත්. (22) සංඝසන්තක දෙය වැනසීම මෙසේ දෙස් එළවන්නේ වේ. යම් කෙනෙක් ඒවා රකින්නම් ඔවුන්ට යහපත් විපාක ලැබේ. (23) මෙවැනි දුක් කර්ම හේතුවෙන් හටගනිත්. ධර්මප්‍රීති ඇති හික්ෂුව ඉපදීම නැතිකිරීමෙන් ඒවා විනාශ කරති.

12. සීසාන ප්‍රේතයාගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) තාමුපර්ණි දිවයිනෙහි බොහෝ හික්ෂුහු මහබෝ වැදීම සඳහා නික්මුනාහු මහාකොණ්ඩ නම් තැනදී නැව් නැගී කාවේරිපටුනෙහි ගොඩ බැස පිළිවෙලින් ගම් නියම්ගම් රාජධානින් පසුකොට ගොස් මහවනයට ඇතුල් වූහ. මංමුළා වූ ඔවුහු සත් දිනක් ඇවිදිමින් ඇත්රැළක් ගිය මගක් දැක එහි යන්නාහු මගත් නගුලක් ගෙන ගොණුන් යොදා සීසාන ප්‍රේතයකු දැක මිනිසෙකැයි සිතා ඔහු වෙත ගොස් මහ තෙරනම මෙසේ කීය: “අපි සත්දිනක් මුළුල්ලේ මංමුළාවී ඇවිදිමු. ගොවිය, ඉදින් තෝ දන්නෙහි නම් අපට මාර්ගය කියව.” (2) “ඔබ සත්දිනක් මංමුළා වූවහුය. මම වනාහි අවුරුදු බොහෝ ගණනක් මංමුළා වී සිටිමි”යි ප්‍රේතයා කීය. (3) මෙතරම් දීර්ඝ කාලයක් තෝ කුමක් හෙයින් මංමුළාවූයෙහිද? තෝ කවරෙක්ද? පෙර කීනම් කර්මයක් කෙළෙහිද”යි තෙරනම විචාළේය. (4) කාශ්‍යප බුද්ධ කාලයේ දී

මිනිසෙක්ව ඉපද සිටි මම මුවින් පවිකම් කොට මේ කෘතීමුද්‍රානිවයට පැමිණියෙමි. (5) මට ආහාරපානයක් නැත. හිඳිමක් නිඳිමක් නැත. රැදවල් දෙක සි සාමින්නම් කල් ගත කරමි. (6) මෙසේ සි සාන මාගේ සිරුරද යුගය හා නගුල ද නගුල්තලය හා කෙටිට ද ගොන්නුද ගින්නෙන් දැල්වෙති. (7) මෙසේ ප්‍රේත ලෝකයට පැමිණ දූවෙන ශරීර ඇතිව වසන කල්හි මේ පොළොව සත්ගව්වක් වැඩුණි. (8) මෙසේ බොහෝ අවුරුදු ගණනක් කායික මානසික දුක් විඳිමින් දූවෙමි. කර්මයාගේ දඩි බව බලනු මැනවැ”යි ප්‍රේතයා කිය.

(9) තාවිසින් කෙබඳු පාප කර්මයක් වචනයෙන් කරන ලද්දේද? සංවේගජනක වූ එය මම අසනු කැමැත්තෙමි යි තෙරනම කිය. ප්‍රේතයා මෙසේ කිය: (10) එසේ නම් සියලු දෙන රැස්ව මා කියන දෙය අසනු මැනවි. මා කළ ඒ පාප කර්මය විස්තර කරන්නෙමි. (11) අතීත කාලයෙහි කසිරට කිකි නමැති රජෙක් රාජ්‍යය කරවීය. (12) ඒ රජුගේ රාජධානිය බරණැස් නුවර විය. ඒ නුවර ආශ්‍රය කොට කාශ්‍යප බුදුරද කලක් විසි. (13) ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වස් වැස අවසන්හි සත්ත්වයන්ට අනුකම්පා පිණිස මා වසන ගමට වැඩි සේක. (14) එගම වැසි සියලු දෙන අහර රැස් කොට ශ්‍රාවකයන් සහිත කාශ්‍යප බුදුරදුන්ට ආරාධනා කළහ. (15) එකල්හි මම නගුල කර ගසාගෙන ගොනුන් සමග සි සැමට ගියෙමි. (16) මා දුටු මගේ එක්තරා නැයෙක් මට අනුකම්පා කරමින් හිත වැඩ කැමතිව මේ වචන කීවේය: (17) “ලෝකනායක වූ කාශ්‍යප බුදුරදුන් මෙහි පැමිණියේය. මිනිස්සු ශක්ති තරමින් උන්වහන්සේ පුදත්. ඔබ කුමක්හෙයින් උන්වහන්සේට පූජා නොකරන්නෙහිද?” (18) ඔහුගේ කීම අසා නොසතුටට පත් මම නුනුවණින් නොකිය යුතු දෙයක් කීවෙමි. (19) ඉදින් ඒ බුදුරද අද මාගේ කුඹුර සි සාන්නේ නම්, මම උන්වහන්සේට පුදන්නෙමි. මා කුඹුරට නොගියොත් එහි වැඩ නොකෙරෙන්නේය. (20) මෙසේ කී මම එතැනින් ව්‍යුතව මේ ප්‍රේතාලෝකයට අවුත් මේ දුක් විඳිමි. (21) මුඛයෙහි හටගත් කඩුවකින් දුක් ඇතිවන්නා සේ මම මාගේ වචනය

නිසා මෙවැනි මහත් වූ කටුක දුකකට පැමිණියෙමි. ඒ දුක් වැඩි ගියහ. (22) නුවණැත්තෙනි, වාග්ද්වාරය සංවර නොකළ මා දැක සංවේගයට පැමිණෙනු මැනවි. එසේ සංවේගයට පැමිණ සසර දුකින් මිදෙනු මැනවි.

මෙසේ කියා ඔබ වහන්සේ කවරහුද? කාගේ ශ්‍රාවකයෝ වෙත්දැයි විචාළේය. (23) බලදශයකින් හා විශාරදබැව් සතරකින් යුක්ත වූ ගෝත්‍රයෙන් ගෞතම නම් වූ යම් බුදුවරයෙක් වී නම් අපි උන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෝ වෙමුයි හික්ෂුහු කීහ. (24) ඉදින් ගෞතම බුදුරජ ලොව පහළ වී නම් සත් දිනක් ඉක්මි කල්හි මම අවිචියට යන්නෙමි. (25) කාශ්‍යප-ගෞතම බුදුවරුන් දෙනම අතර කාලයෙහි මේ පොළොව සත්ගව්වක් වැඩුනීය. (26) ප්‍රේතලෝකයට පැමිණ මේ දරුණු දුක් විඳින මට ගණන් කළ නොහැකි තරම් වර්ෂ සංඛ්‍යාවක් ඉක්ම ගියේය. (27) මෙතැනින් අවිචියට ගොස් ඒ පාපයේ ඉතිරි විපාක වින්ද යුතුය. ප්‍රමාදයෙන් හා ලෝභයෙන් හටගත් ඒ කර්මය මෙසේ මහත් බවට පත්විය. (28) ගුණයෙන් අධිකයන් කෙරෙහි කළ අපරාධය මෙසේ දෙස් එළවන්නේ වේ. ඔවුන් කෙරෙහි සිත් පහදවන්නන්ට යහපත් විපාක ලැබේ. (29) එක් දුෂ්ට කීමක් නිසා මෙවැනි දරුණු දුකකට පත් වීමි. ධර්මය ප්‍රීතිය කොටගෙන ඇති හික්ෂුවගේ සියලු දුක් නැසීම සිදුවේ.

13. සහල් ප්‍රේතයාගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ; තාමුපර්ණි ද්වීපයෙහි සැගිරියෙහි එක්තරා හික්ෂුනමක් බොහෝ හික්ෂුන් හා වාසය කරයි. එක් දිනක් ඒ හික්ෂුවගේ පියා සැගිරියට ආවේය. ඒ හික්ෂුනම පියාට ආහාර

සැපයීමට සහල් නොලබන්නේ ආරාමිකයන්ගෙන් “හෙට ආපසු දෙන්නෙමි”යි කියා සඟ සතු සහලින් නැළි බාගයක් ගත්තේය. ඒ හික්ෂුනම එදා රැම මියගොස් (සඟසතු සහල් ගත් බැවින්) පර්වත අතරෙහි ප්‍රේතයෙක්ව උපන්නේය. එක් පිණ්ඩපාතික තෙරනමක් මැදියම් කාලයෙහි ඒ මග යන්නේ දෑල්වෙමින් සිටි ප්‍රේතයා දැක මෙසේ විචාළේය: (1) තාගේ සිරුර ඉතා දික්ය, දුර්ගන්ධයෙන් යුක්තය. ඇට සම් පමණක් ඇතිව ගිනිකඳක් මෙන් දෑල්වෙති. තෝ කවරෙක් වෙහිද? (2) “ස්වාමීනි, මම යමලොව උපන් ප්‍රේතයෙක් වෙමි. පවිකම් කොට ප්‍රේත ලෝකයට පැමිණියෙමි”යි ප්‍රේතයා කීය. (3) තා විසින් කයින් වචනයෙන් සිතින් කිනම් පවක් කරන ලද්දේ ද? කිනම් කර්මයක විපාකයෙන් ප්‍රේත ලෝකයට ආවෙහි දැයි තෙරනම විචාළේය. (4) පෙර මම හික්ෂුනමක් වී සැගිරියෙහි විසුවෙමි. මාගේ පියාට ආහාර සැපයීම පිණිස සඟසතු සහල් නැළිබාගයක් ගනිමි. (6) හෙට නැළිය පුරවා දෙන්නෙමි යි මා සිතා සිටි නමුත් ඒ රාත්‍රියෙහිම කලුරිය කොට මේ ප්‍රේතලෝකයට ආවෙමි යි ප්‍රේතයා කීය.

(7) මම ඒ හික්ෂුනම දනිමි. හෙතෙම සිල්වතෙකි. උගතෙකි. මෙවැනි සිල්වතෙක් දුගතියට නොයන්නේ යි තෙරනම කීය. (8) සිල්වත් වුවත් උගත් වුවත් සඟසතු දෙය ගැනීම මෙසේ ආසන්න කර්මයක් වශයෙන් විපාක දේ. (9) යම් කිසි සඟසතු බඩුවක් සුලු දෙයකැයි සිතා අවමන් නොකළ මැනවි. විපාක දෙනවිට එය මහත් වන්නේයයි ප්‍රේතයා කීය. (10) තට ප්‍රේතලෝකයෙන් මිදීමට කොතෙක් කුසල් කළ යුතුද? මම බුද්ධ-ධම්ම-සංඝ යන රත්නත්‍රයෙහි පූජා පවත්වන්නෙමි යි තෙරනම කීය. (11) මේ පර්වතය පටන් ගම දක්වා තුන්ගව් පෙදෙසෙහි අතර නැතිවන සේ ගැල් තබා (12) ඒවා සහලින් පුරවා සංඝයාට දෙන සේක් නම් මම මේ ප්‍රේතභාවයෙන් මිදෙන්නෙමි. (13) සහල් නැළි බාගය මෙසේ විශාලත්වයට පැමිණියේය. ඉදින් එසේ ලබාදෙන්නට නොහැකි නම් මාගේ නිදහස් වීමක් නොවන්නේය යි ප්‍රේතයා කීය.

ඉක්බිති තෙරනම රැය ඉක්මගිය කල්හි අනුරාධපුරයට ගොස් සද්ධාතිස්ස රජු ඉදිරියෙහි සිටියේය. රජතෙම උන්වහන්සේගේ පාත්‍රය රැගෙන “ස්වාමීනි, කුමක් සඳහා වැඩසේක්ද”යි විචාළේය. තෙරනම ඒ පුවත කියා සහල් සඳහා පැමිණියෙමි යි කීය. සහල් කොපමණදැයි ඇසූ විට ප්‍රේතයා කී කථාව කීය. ඉක්බිති රජ තුන්ගව්වක් මුළුල්ලේ ගැල් තබනවා සහලින් පුරවා සංඝයාට දුණි. එසේ දී ඒ පින් ප්‍රේතයාට අනුමෝදන් කරවීය. පින් දුන් කෙනෙහිම ප්‍රේතයා ප්‍රේතභාවයෙන් මිදී දිව්‍යරූපය දරන්නෙක් විය. නැවත තෙරුන් රාත්‍රියෙහි ඒ මඟට බැස්ස විට දේවපුත්‍රයා තෙරුන්ට වැඳ ඉදිරියෙහි ඇඳිලි බැඳගෙන සිටියේය. තෙර නම ඔහු දැක මෙසේ විචාළේය. (14) උතුම් ඔටුන්නක් දරන්නා වූ, උතුම් වස්ත්‍ර හැඳගත්, උතුම් ආභරණවලින් සැරසුණු, උසස් සුවඳින් තැවරූ අවයව ඇති, ඔබ උතුම් වස්ත්‍ර දෙන දේවරාජයා ද? දේවතාවා මෙසේ කීයයි. (15) පෙර දිනක ඔබවහන්සේ නපුරු වැටීම් ඇති, පිහිටක් නැති, මා වෙත එළඹ ප්‍රමාණ කළ නොහැකි දුක් සයුරෙහි ගිලුණු මා මහත් කරුණාවෙන් ගොඩට ගත් සේක. (16) යම් කෙනෙක් අනුන්ට යහපත කෙරෙත් නම් ඒ බුදු පිරිස බුදුරදුන් විසින් හික්මවන ලද්දේය. ඔවුහු නිතර සියලු සතුන් කෙරෙහි සමසේ පැවැත්වූ සිත් ඇත්තාහ.

(මෙහි කියවෙන සේ ඒ හික්මුනම සඟසතු දෙය ආපසු දෙන අදහසින් ගත් බැවින් හදිසියේ මරණයට පත් ඔහුට මෙවැනි විපාකයක් දීම යුතුයයි ආගම ධර්මය අනුව කිය නොහැක. නමුත් පොතේ තිබෙන කථාව එසේම දැක්වීම යුතු බැවින් සිංහලයට නැගුවෙමු. මිළඟට තිබෙන කථාවද මෙවැන්නකි. සංඝස්ථවීරනමක් නොදැනීමෙන් හෝ සිහි නැතිවීමෙන් කී දෙයක් නිසා රහත් දෙනමකගේ දනය වැරදුණු බැවින් ලත් විපාකයක් එහි කියවේ.)

14. සඟ ධනට අන්තරාය කළ ප්‍රේතයාගේ කථාව

තාමුපර්නියෙහි රුහුණු දනව්වෙහි පර්වත නම් විහාරයක් ඇත. එහි මහත් සංඝ සමූහයක් වාසය කරයි. එක් කලෙක ජනපද වැසි මිනිස්සු සියතින් දන් දෙනු කැමතිව විහාරයේ සියලු සංඝයාට ආරාධනා කළහ. සංඝස්ථවිරතුමා “සියලු හික්ෂුන්ට ආරාධනා කරන ලද බැවින් විහාරයෙහි බත් නොපිසව්” යයි ආරාමිකයන් වැළැක්වීය. පියංගුදීපවාසි හික්ෂුදෙනමක් සැමදම දන් වලඳන කාලයෙහි ඒ විහාරයට එති. ඒ දෙනම එදවස්හි ආහාර නොලැබූහ. එබැවින් සංඝස්ථවිරනම කලුරිය කොට ප්‍රේත ලෝකයෙහි උපන්නේය. එක්තරා පිණ්ඩපාතික හික්ෂුනමක් මෙෙත්‍රිවිහරණ ඇතිව බෝපිටි දනව්වේ වනයක වසයි. ඒ ප්‍රේතයා සාපිපාසාවෙන් පීඩිතව ඒ තෙරුන් කරා එළඹ වැඳ නුදුරු තැන සිටියේය. ඔහු දක තෙරනම: (1) විරූප වූ අමනුෂ්‍යයෙක් වෙහි; තාගේ ශරීරය බිය එළවන සුලුය, දුගඳ ඇත්තේය. ඇටසැකිල්ලක් පමණය. මෙහි සිටින තෝ කවරෙක් වෙහිදැයි විචාළේය. (2) “විහාරයන්හි අධිපති වූ සංඝස්ථවිර නමක් විය. ඔබ ඒ තෙරුන් හඳුනති. ඒ තෙරනම මිනිස් ලොවින් ව්‍යුත වී මෙහි උපන්නේය”යි ප්‍රේතයා කීය. (3) මේ තෙරනම මම හඳුනමි. හෙතෙම බහුශ්‍රැත සිල්වතෙකි. එවැනි සත්පුරුෂයන්ට දුගතිය නොයෙදේ යයි තෙරනම කීය. (4) එසේ සිල්වත් වුවත් උගත්කම ඇතත් එක් වචනයක් වරද්ද ගැනීමෙන් තමන් ප්‍රේතලෝකයට පැමිණියේයයි ප්‍රේතයා කීය. (5) “ඒ තෙරුන් විසින් කිනම් දෙස් සහිත වචනයක් කියන ලද්දේදැයි මම දැනගනු කැමැත්තෙමි. එය මට කියව:”

(6) බෝපිටිය දනව්වෙහි සියලු මිනිස්සු එක්ව දන් දෙනු කැමතිව සියලු හික්ෂුන්ට ආරාධනා කළහ. (7) ඒ තෙරනම එය දැන සියලු

හික්ෂුන් සඳහා ආරාමයෙහි දන් පිළියෙල නොකරව් යයි ආරාමිකයන්ට කිය. (8) එය'සා ආරාමිකයෝ දන් පිළියෙල නොකළාහ. හික්ෂුහු ගොදුරු ගමට ගියාහ. (9) පුවතු දිවයින් වැසි හික්ෂු දෙනමක් සැමදම මේ විහාරයට අවුත් දන් වළඳ යෙති. (10) තෙරනම ඒ ගැන නොසිතා ඒ බත වැළැක්වීය. ඒ හික්ෂුදෙනම එහි ඇවිත් සුන්බන් ඇත්තෝ වූහ. (11) බත් කැමති හික්ෂුන්ගේ බතට අන්තරාය කොට මම සාපිපාසාවෙන් දූවෙමින් සැමතැන ඇවිදිමි. (12) අල්ප වූ හෝ සංඝලාභයකට අනතුරු නොකළ යුතුය. එහි විපාක අනන්තය. (13) මම සලකා නොබලා අන්තරායකර වචන කීවෙමි. එක් වචනයක් වරදවා කීමෙන් මෙවැනි දුකකට පත්වීමි. (14) ස්වාමීනි, මා දැක සංවේගයට පැමිණෙනු මැනවි. දන්දීම ආදිය නොවළක්වනු මැනව"යි ප්‍රේතයා කිය.

(15) ඔබට මා විසින් කුමක් කළ යුතුද? කෙසේ ඔබ නිදහස් කරන්නෙමිද? මම රත්නත්‍රයෙහි පූජා පවත්වන්නෙමියි තෙරනම කිය. (16) යම් කලක මේ පර්වතය හාත්පස පොළොව උස්වී ගැල් ගමන් කරන මාර්ගයක් වන්නේ නම් එකල මම මෙයින් මිඳෙන්නෙමි. (17) දුකට පත් මා දැක ඔබවහන්සේ ගොස් "අප්‍රමාදයෙන් හැසිරෙව්; සඟ සතු දෙයින් බියපත් වෙත්වා"යි හික්ෂුන්ට කියනු මැනවැයි ප්‍රේතයා කිය.

ඒ ප්‍රේතයාගේ කීම අසා පිණ්ඩපාතික තෙරනම මහා විහාරයට ගොස් හික්ෂුන්ට මේ ප්‍රවෘත්තිය කිය. එයැසූ ඒ හික්ෂුහු බියට හා සංවේගයට පැමිණ සංඝලාභයට අන්තරාය කිරීමෙන් වැලකී අප්‍රමාදී වූහ. රෝහණ පර්වතයෙහි තෙර නම මෙසේ ව්‍යාසනයට පත්විය. ධර්මප්‍රීති ඇති හික්ෂුවට එය'සා අනල්ප හය ඇති විය.

15. පතාක ප්‍රේතයාගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) සිංහල ද්විපයෙහි රුහුණ දනව්වෙහි දීඝාවු⁷ නමැති මහා වෛත්‍යයක් විය. එහි නැංවූ එක්තරා කොඩියක් සුළඟින් ගසාගෙන ගොස් කෙළෙඹියකුගේ ගොයම් කෙතක වැටුණි. කුඹුරු හිමියා කුඹුරෙහි ඇවිදින්නේ එය දක රැගෙන එහි අකුරු කියාවත් එය ඉවත නොදමා ලෝහ සහගත සිතින් එය පොරවා ගෙන ගියේය. ආයුෂ ගෙවීමෙන් මරණයට පත් හෙතෙම යකඩ තහඩු දහසකින් වෙළුණු ප්‍රේතයෙක්ව උපන්නේය. දෑල්වෙන ශරීර ඇති හෙතෙම ඇවිදීමින් බෝපිටි පෙදෙසට ගොස් මැදියම් රැයෙහි එක්තරා පිණිඩපාතික හික්ෂුවක් සම්පයට ගොස් වැද ඇඳිලි බැඳගෙන දුරින් සිටියේය. ඔහු දුටු තෙරනම (1) තාගේ මුළු සිරුර ලෝහ තහඩුවලින් වැසුණේය, වෙළන ලද්දේය, ගිනිපැහැයෙන් යුක්තය, මෙහි සිටින තෝ කවරෙක්දැයි විචාළේය. (2) ස්වාමීනි, මම යකඩ තහඩු වලින් වෙළුණු ප්‍රේතයෙක් වෙමි. මම හැමකල්හි දෑවෙමින් තහඩු දහසකින් ආවරණය වී සිටිමි යි ප්‍රේතයා කීය. (3) “තා විසින් කයින්, වචනයෙන්, සිතින් කිනම් පවක් කරන ලද ද? කවර කර්ම විපාකයක් නිසා යකඩ තහඩුවලින් දෑවෙහිදැ”යි තෙරනම විචාළේය. ප්‍රේතයා මෙසේ කීය: (4) මම ධනවත් මිනිසෙක්ව ඉපද බොහෝ කුඹුරු වපුරවා ඒවා බලමින් ඇවිදින්නේ දීඝාවු මහසෑය අසළ තිබුණු කොඩියක් සුළඟින් ගව්වක් පමණ ඇවිත් මාගේ කෙතෙහි වැටී තිබෙනු දුටුවෙමි. (6) එහි වැටී තිබුණු එය දක අතින් ගෙන විමසා බලන්නේ එහි ලිවූ අකුරු දුටිමි. (7) මම ඒ අකුරු දැකත් ලෝහ සිත් උපදවා බුදු සැයකට අයත් ඒ කොඩිය රැගෙන

⁷ මෙය දීඝවාපි මහසෑය විය යුතු. දීඝාවු කුමරා විසූ පෙදෙසෙහි වූ බැවින් පුරාණයේදී එය දීඝාවුවෛත්‍ය යයි ප්‍රකට විය.

පොරවා ගනිමි. (8) එතැනින් ව්‍යුත වූ මම ප්‍රේතලෝකයට අවුත් යකඩ තහඩුවලින් නිමි වස්ත්‍ර දහසක් ලදිමි. (9) ඒ තහඩු මාගේ ශරීරය දවති; බොහෝ දුක් සේ උපදවන බැවින් මට කිසි අස්වැසිල්ලක් නැත. (10) මට හිඳිමක් නිඳිමක් නැත, ආහාරපානයක් නැත. අත්‍යන්ත දුකකට පත්වූ නමුත් මට මරණයක් ද නැත.

තෙරනම මෙසේ කිය: (11) ඔබ සඳහා මම කුමක් කරන්නෙමි ද? කවරාකාරයකින් තා දුකින් මිදවිය හැකි ද? මම තා උදෙසා රත්නත්‍රයට ධජ පූජා කරන්නෙමි යි. (12) “ඉදින් කොඩි දහසක් ගෙනවුත් මේ දීඝාවුසැයට පුදනු ලැබේ නම් මම මෙයින් නිදහස් වන්නෙමි”යි ප්‍රේතයා කිය. (13) මෙසේ කියා ප්‍රේතයා අත්තර්ධාන විය. ඉක්බිති තෙරනම රැය පහන්වූ පසු (14) වහ වහා කොඩි සොයා පණහක් පමණ ලැබ දීඝාවු සැයට පුද ප්‍රේතයාට පින් දුණි. ඉන්පසු රාත්‍රි කාලයෙහි ප්‍රේතයා තෙරුන් වෙත අවුත් “ස්වාමීනි, මාගේ හිසෙහි අටගුලක් පමණ තැන් විවෘත විය. එය බලනු මැනවැ”යි කිය. පසුද තෙරනම තවත් කොඩි පණසක් සොයා පූජාකොට පින් අනුමෝදන් කරවීය. එදින ඔහුගේ තවත් අටගුලක් පමණ තැන් විවෘත විය. මේ ක්‍රමයෙන් කොඩි දහස පිරුණු කල්හි ඔහුගේ මුළු සිරුර රත්වත් විය. ඉන් පසුදිනක හෙතෙම සියලු අබරණින් සැරසී මැදියම් රැයෙහි තෙරුන් වෙත පැමිණ උන්වහන්සේ ගේ පා වැඳ තෙවරක් ප්‍රදක්ෂිණාකොට ඇඳිලි බැඳගෙන නුදුරු තැනක සිටගත්තේය. තෙරනම මෙසේ විවාළේය: (15) වර්ණවත්, මනා රූ ඇති, අබරණින් සැරසුණු, පිරිසිදු වස්ත්‍ර ඇති, සුවඳ පතුරුවන කුවේරයා වැනි ඔබ කවරෙක් ද? ප්‍රේතයා මෙසේ කිය. (16) පෙර රත්වූ ලොහොතහඩුවලින් වැසුණු මම භයානක රූප ඇත්තෙක් වීමි. එවැනි වෙහෙසට පත් දුගඳ ඇති මා ඔබවහන්සේ විසින් ප්‍රේතභාවයෙන් මුදවන ලදි. මහාවීරයන් වහන්ස, ඒ විපාකයෙන් ඔබ අග්‍රසූපයට පැමිණෙත්වා (17) මම ප්‍රමාද නමැති මඩෙහි එරුනේ ප්‍රේත ගතියට පැමිණියෙමි. සැයට පිදූ ධජයක් ගෙන මම රත්වූ යපට දරන්නෙක් වීමි. ධර්ම ප්‍රීති ඇත්තෝ සැප සඳහා ඒ ධජය දුරු කරත්වා. (18) මෙසේ

ත්‍රිවිධ රත්නයෙහි අල්ප වූ විප්‍රකාරය ද ඉතා දරුණු විපාක ඇත්තේ ය. (19) එහි අල්ප වූ අධිකාරය ද මහත් ශුභඵල ඇත්තේය. එයින් දිව්‍ය-මනුෂ්‍ය සම්පත් ලබයි. (20) එබැවින් ඵලසමුර්ධිය කැමැත්තත් විසින් ත්‍රිවිධරත්නයෙහි අපරාධයක් නොකළ යුතුය, අධිකාරයක්ම කළ යුතුය. (21) ඒ රත්නත්‍රයෙහි අධිකාර කළ බොහෝ දෙව් මිනිස්සු දෙව්මිනිස් සැප ලබා නිවනට පැමිණියහ. ඒ දේවපුත්‍රයා මෙසේ කියා තෙරුන්ගේ පා වැඳ ප්‍රදක්ෂිණා කොට එහිම අන්තර්ධාන විය.

16. ගොන් ප්‍රේතයාගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) තාමුපර්ණිද්වීපයෙහි රම්‍ය දනව්වක පිහිටි මාමවනද්දි ගමෙහි ගඟ සම්පයෙහි විහාරයක් විය. ඒ වෙහෙරෙහි එක්තරා පිණ්ඩපාතික වූ රහත් තෙර නමක් ගමට පිඬු පිණිස ඇතුල් වී (මල පහරනු කැමතිව කැලයට ගොස්) පඳුරු අතරේ සිටි ගොනෙකු දක සම්පයට ගොස් : (1) පඳුරු අතරට වී බොහෝ කලක් සිටියා සේ පෙනේ; පාසතර නොසොල්වන්නෙහි, ගොනෙක් මෙන් පෙනේ යයි කීය. ප්‍රේතයා: (2) ස්වාමීනි, මම දුගතියට පත් යමලොවට අයත් ප්‍රේතයෙක්මි; ගොනෙක් වී බොහෝ කලක් මෙහි සිටියෙමි යි කීය. (3) යම් පවක හේතුවෙන් ගොනෙක් වී තෝ මෙහි බොහෝ කලක් සිටියෙහි නම් ඒ කවර පාපයක් දැයි කියනු මැනවැයි තෙරනම කීය. ප්‍රේතයා මෙසේ කීය: (4) පෙර මම මෙගමිහි ගම්වැස්සෙක් වීමි. මම අනුරාධපුරයෙහි කඩුමිටි ආදිය සෑදුවෙමි. (5) ඒ කාලයේදී ලෝකනායක වූ කාශ්‍යප බුදුරද උපන්නේය. ඒ බුදුන්ගේ ධර්මය මේ ද්වීපයෙහිද බැබළුණි. (6) මෙහි බුද්ධ ශ්‍රාවකයෝද විසූහ. ගම්වැසියෝ ඒ බුද්ධශ්‍රාවකයන්ට දන් වැලඳීම සඳහා ආසනශාලාවක් සෑදවූහ. (7) මම ඒ ශාලාව අවට (එයට හැපෙන සේ) ධාන්‍ය ඇතුරුවෙමි. ඒ බීජයෝ සත්

දිනක් තුළදී පැලවුහ. (8) ඒ බිජයන් දැක හික්ෂුහු එහි ඇතුල් නොවුහ. සන්දින ඉකුත් වූ පසු මම ඒවා ගෙන ගොස් මාගේ කුඹුරුවල වැපුරුවෙමි. (9) එකල්හි මම ගමේ නපුරු මිනිසෙක් වී හික්ෂුන්ට අපහාස කරමින් අසුන්හල අවුරා ඔවුන්ට අපහසුවක් කෙළෙමි. (10) මේ ක්‍රියාව කොට කලුරිය කළ මම ගොන් ප්‍රේතයෙක් වී මේ දුක් ලබමි. (11) සිල්වතුන්ට අපහසුවක් කළ බැවින් මට රැ දවල් දෙක්හිම පහසුවක් නැත. (12) කාශ්‍යප-ගෞතම යන බුදුවරුන් දෙනමගේ කාලය අතරෙහි මේ පොළොව සන්ගව්වක් වැඩුනි. (13) සිටගෙන දුක් විඳින්නා වූ මට ඉක්මගිය කාලය අවුරුදු ගණනින් කිය නොහැක. (14) මට කැමක් බීමක් නැත; ඇවිදීමක් හෝ නිදීමක් නැත; පා සෙලවිය නොහැක. (15) දූන් අවිවියට ගොස් අවශේෂ කර්මයාගේ විපාක වින්ද යුතුය. ප්‍රමාදයෙන් හා ලෝභයෙන් හටගත් ඒ කර්මය මෙසේ මහත් බවට ගියේය. (16) ගුනාධිකයන් කෙරෙහි අපරාධ කිරීම මෙසේ දෙස් එළවන්නේ වේ. ගුණවතුන්ට ගෞරව කිරීම එසේම යහපත එළවන්නේ වේ. (17) දුකින් වැඩුණු මා දුටු ඔබවහන්සේ සත්පුරුෂයන්ට බාධාකිරීමේ විපාකය මිනිසුන්ට කිව මැනවි. (18) මණ්ඩපයක හෝ ගසක් මුල හෝ ශාලාවක හෝ නිදන ගෙයක හෝ සාධුන්ගේ වාසයට පීඩාවක් නොකළ යුතුය. (19) එසේ බාධාකරන්නා ප්‍රේත භවයෙහි ඉපිද මා මෙන් දුක් විඳින්නේය. (20) සංඝයාට සැප පහසු ඇති කොට සුගතියෙහි සැප ලබා ධර්ම ප්‍රීති ඇති හික්ෂුවගේ දුක් නැසීම සිදුවේ.

මෙසේ ඒ ප්‍රේතයා තමා කළ කර්මය තෙරුන්ට කියා සන්දිනකින් පසු ව්‍යුත වී අවිවියට ගියේය.

17. සඟසතු දෙයෙහි ප්‍රමාදී වූ තෙරුන්ගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) සුරට්ඨ ජනපදයෙහි සාහුථල පෙදෙසේ ආළාරබාල පටුනෙහි පෝරිමාසී ගංතෙර කොණ්ඩපුදි නම් විහාරයක් විය. ඒ විහාරයෙහි ප්‍රධාන තෙරනම අධිපතිකම නිසා ඒ විහාරය විෂම ලෙස පරිභෝග කෙළේය. ඔහු මරණාසන්න වූ විට දරුණු රෝගයක් හට ගත්තේය. වෙද්දු ඔහු පරීක්ෂාකොට බලා “මේ භික්ෂුනමට පැන් බීමට නොදෙව්, දුන්නොත් රෝගය වැඩෙන්නේය”යි උපස්ථායකයන්ට කීහ. ඔවුහු යහපතැයි කියා තෙරනමට පැන් නුදුන්න. ඊ මැදියමෙහි පැන් නොලබා පිපාසාවෙන් පීඩිත වූ හෙතෙම එය ඉවසිය නොහැකිව නැගිට තමාගේ ධම්කරකය අතගා බැලීය, එය හිස්විය; කාමරයෙන් පිටතට අවුත් බොන පැන්කලය බැලීය, එහි ද ජලය නොවීය. මහ පැන් කලය තිබෙන තැනට ගොස් බැලූ නමුත් එය ද හිස් විය. ඉක්බිති ආරාමයේ පොකුණට ගොස් බැලූ නමුත් එය ද හිස් විය. ඉන්පසු පෝරිමාසී ගඟ කරා ගියේය. එය ද වියලී තිබුණි. හෙතෙම දිය නැති ගඟෙන් එතෙරට ගොස් මෙසේ සිතීය: “මාගේ අකුශලකර්මයෙන් සැමතැන දිය සිඳී ගියේය. ඒකාන්තයෙන් මම ප්‍රේතලෝකයෙහි උපන්නෙමි. මේ පෙරනිමිත්ත ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් පෙනේ. ඊය ඉක්මි කල්හි මා කියන කථාව භික්ෂුහු නොඅදහන්නාහ”යි සිතා තමාගේ නහනකඩ ගඟෙන් එගොඩ ගසක බැඳ තබා නැවත හැරී අවුත් කාමරයෙහි නිදා ගත්තේය.

ඊය ඉක්මි කල්හි හෙතෙම භික්ෂුන් අමතා සිදුවූ සියල් කීවේය. (1) ඇවැත්නි, මම රාත්‍රියෙහි පිපාසාවෙන් පීඩිත වූයෙමි ඉවසිය නොහැකිව ගෙයින් නික්ම ධම්කරකය (=පැන් පෙරාගන්නා භාජනය) අතගා පැන් නොලැබුවෙමි. (3) එසේම බොන පැන්සැලි ආදිය ද මහ

පැන් සළිය ද මා ස්පර්ශ කළ කෙනෙහි හිස් බවට පැමිණියහ. (4) කැපූ අඳුන් පැහැති සිහිල් නිර්මල ජලයෙන් පිරුණු විල ද හිස් විය. (5) හැම කල්හි ගලාබස්නා පිරිසිදු දියැති වැලිතලා ඇති පෝරිමාසි ගඟද හිස් විය. (6) ඒ ගඟින් එතෙරට ගිය මම ගංඉවුරෙහි සිටගෙන සංවේගයට පැමිණියේ මෙසේ සිතුවෙමි. (7) අහෝ! මා විසින් දුක් විපාක දෙන කර්මයක් කරන ලදි. ඒ පාපයාගේ විපාකය මා විසින් ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් දක්නා ලදි.

හික්ෂුහු මේ කීම විශ්වාස නොකළාහ. එවිට “පරතෙර ගසක එල්ලූ නානකඩ ගෙනැවිත් සැක දුරු කරගනිව්” යයි රෝගී තෙරනම කීය. (8) එතුමාගේ ඒ කීම අසා දක්ෂ වූ එක් හික්ෂු නමක් ඒ ගඟෙන් එතෙරට ගොස් නානකඩ ගෙනාවේය. (9) එය දක එ හික්ෂුහු සංවේගයට පත්වූහ. රෝගී හික්ෂුනම හික්ෂුන් මධ්‍යයෙහි මෙසේ කීය: (10) මම අල්ප වූ හෝ බොහෝ වූ හෝ සංසිකලාභය මා කැමති සේ යෙදෙව්වෙමි. (11) මොහුට මෙතෙක් දෙව, අසවලාට මෙතෙක් දෙව, අසවලාට ටිකක් දෙව, බොහෝ දෙව, අසවලාට නොදෙවයි නියම කෙළෙමි. (12) මෙසේ අධිපතිභාවය නිසා සඟ සතු දෙය තමන් සතු දෙය මෙන් සලකා මා විසින් මගේ කැමැත්ත අනුව බෙද දෙන ලදි. (13) මා දක ඔබ සියලු දෙන සඟ සතු දෙයට භයවෙත්වා. එසේ බියපත් වී බුදු සස්තෙහි අප්‍රමාදීව උත්සාහ කරව්. (14) එසේ උත්සාහකොට විරිය වඩා ධර්මප්‍රීති ඇති හික්ෂුවට ප්‍රිය වූ අමෘතපදය ලබා ගනිව්. (15) මෙසේ හෙතෙම තමාගේ දුක හික්ෂුන්ට දැනුම් දී මියගොස් ප්‍රේතලෝකයෙහි උපන්නේය.

18. තරුණ භික්ෂුනමගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) සම්පත් පිරි ජනයාගෙන් යුක්ත වූ, නිත්‍ය ශාසන සම්පත් ඇති, මනා භික්ෂුන් බහුල වූ, සැපවත් සෘතුගුණ ඇති, හැම දිශාවන්හි පතළ කීර්ති ඇති, හැමකල්හි රමය වූ, ශ්‍රද්ධාවත් උපාසක පිරිසෙන් යුතු සුරට්ඨජනපදයෙහි ප්‍රකට ගමක ආවාසයක එක් තරුණ භික්ෂු නමක් වසයි. ප්‍රමාද විහාරී වූ හෙතෙම භික්ෂුනාමය දරමින් රාත්‍රි කාලයෙහි කැමති තැන්වල ඇවිදීමෙන් ප්‍රකට ලෙසම සිකපද මඩින්නෙක් විය. මෙසේ වසන ඔහුගේ භාර්යාව ගැබ් ගත්තිය. හෙතෙම ගැබ මුහුකුරා ගිය විට ඒ ස්ත්‍රිය ඇගේ මවගේ ගෙට කැඳවාගෙන ගියේය. ඇතුළත අතරමගදී පළුරු අතරට වී දරුවකු වැදී. භික්ෂුනම ලෙසින් වැකුණු, දුගඳ හමන, විරූප වූ ඇය දක සංවේගයට පත්ව පිළිකුල් සංඥාව උපදවා මෙසේ සිතී: (1) මේ පණු සමූහයාගේ ගැවසී ගත් ශරීරය පිට සමෙන් වැසී මනෝඥකාරයක් දක්වයි. මම ඇතුළත නොදකිමින් පිටත ඇළී සිටියෙමි. (2) මේ සිරුර යටින් පතුල්වල පටන් උඩින් හිසකෙස් දක්වා මලයෙන් පිරුණු අපිරිසිදු දුර්ගන්ධ ඇත්තකි. (3) මේ සිරුරෙහි කෙස් ලොම් නිය දත් සම් යන මොහු වෙති. මෝහයෙන් මේ සිරුරෙහි ඇලුම් කරති. (4) මම අද තත්වු පරිද්දෙන් මෙහි ඇතුළත ස්වභාවය දකිමි. මෙහි ඇතුළත ගොනුන් මරන තැනක මෙන් ලේ ද මස් ද සඳුම්දුලුද වෙති. (5) මේ පිළිකුල් කටයුතු වූ හරයක් නැති ශරීරයට නින්දා වේවා. මෙය හැම නුවණැත්තන් විසින් දුරුකරන ලද්දකි, හැම අඥනයන් විසින් සෙවුනා ලද්දකි. (6) මම පෙර මෙවැනි කුණු කයක ඇළී සිටියෙමි. විපරීත වූ සිතින් මුළා වී රාගයෙන් මැඩුනේ වෙමි. (7) ශීලය හැරදමා මේ කුණු කයෙහි ඇලුණු මම බුදු සස්න ලැබ නපුරු ජීවිතයක් ගත කළෙමි. (8) මාගේ ප්‍රමාදී ගමනින් සිදුවූ දෙය හැරදමා නැවත පැවිද්ද ලබාගෙන බුද්ධානුශාසනය පිළිපදින්නෙමි. (9) රාග, ද්වේෂ, මලාදි ක්ලේශයන්ගෙන් කිලිටි වූ මම සදහම් තොටට ගොස් ඒ කිලිටු සෝද

හරින්නෙමු. (10) මෙසේ සිතා හෙතෙම සිත දැඩිකොට ගෙන සංවේග හයින් තැවුනේ පැවිද්ද සඳහා සිත යොමු කෙළේය.

හෙතෙම මෙසේ සිතා අශුභ සංඥාව මෙනෙහි කොට ඒ ස්ත්‍රිය මවගේ ගමට ගෙනගොස් නවත්වා “චිත්තගෝ” නැමැති විහාරයට ගොස් එහි වසන ඡඩහිඤ්ජාහි සිග්ගව නම් තෙරුන් වෙත එළඹ පැවිද්ද ඉල්වීය. (11) “ක්ලේශ නමැති ග්‍රාහක සතුන්ගෙන් යුක්තව වූ දරුණු සංසාර සාගරයෙහි කාමාදී සැඩපහර සතරින් පාවී යන මා දහම් නමැති නැවෙන් බේරාගත මැනවි. (12) මාගේ බැමි සිඳීම සඳහා මට බුද්ධ ධර්මය දෙනු මැනවි. (13) රාග-ද්වේශ-මෝහ ගින්නෙන් නොසන්සිඳුණු දහ ඇතිව දීර්ඝ කාලයක් සසර ඇවිදින මට දහම් නමැති පැන් දෙනු මැනවි. (14) නැවත කෙලෙස් ඉපදීම නමැති රෝගයෙන් පීඩිතව ක්ලේශයන් විසින් කනු ලබන මට දහම් බෙහෙත දෙනු මැනවි. (15) ප්‍රපාතයක වැටෙන්නට සිටින්නා වූ අනාථ වූ දුගී වූ මා අනුකම්පා සහගත සිතින් නවත්වාගනු මැනවි. (16) ප්‍රමාදයාගේ වසඟයට පත් මාගේ දෝෂය මා ඉක්මවා ගියේය. ඒ සියල්ල ඉවසා මා පැවිදි කරනු මැනවි. “මෙසේ යාවිඤ්ඤ කරනු ලැබූ තෙරනම ඔහු පැවිදි කෙළේය. හෙතෙම පැවිදි වී වනයෙහි ගස් මුල් අසළ තනිව වසමින් උත්සාහ කරන්නේත් මාර්ගඵලාධිමයක් නොකළ හැකිව පෘථග්ජනයෙක්වම නොබෝ කලකදී කලුරිය කොට ඒ වනයෙහි ගස්කරුවක ඕපපාතික මිනිස් දරුවෙක්ව උපන්නේය. එක්තරා හික්ෂුනමක් ඔහු දෑක ගෙනවුත් චිත්තනාග තෙරුන්ට දැක්වීය. දුටු කෙණෙහිම තෙරනම ඔහු හැඳින ඒ හික්ෂුනමට මෙසේ කීය: (17) “මේ ලෙණෙහි තබා මේ ළදරුවා පෝෂණය කරව. මේතෙම මහා වීරයෙක් ද ධ්‍යාන වැඩූ අභිඤ්ජාහියෙක්ද වන්නේය. (18) මේ තෙම හැම ආගමයන් ඉගෙන බුදු සස්න අවබෝධ කරගෙන ධර්මාර්ථ දෙකිනි දක්ෂ වූයේ, විශාරද වූයේ පරවාදයන් බිඳ බොහෝ තීර්ථකයන් මැඩ පවත්වා ධර්ම මාර්ගය පහද දී නොයෙක් දෙන පැවිදි කරන්නේය. (20) එක් වරක් වැදූ ලෙයින් වැකුණු ස්ත්‍රිය දෑක සංවේගයට පත් හෙතෙම මාර්ග ඵලයන්ට පැමිණෙන්නේය.”

ඒ භික්ෂුනම් තෙරුන්ගේ කීම අසා ළදරුවා කාමරයක දමා පෝෂණය කෙළේය. මෙසේ වැඩෙන හෙතෙම සත් හැවිරිදි කාලයෙහි තෙරුන් සමීපයෙහි පැවිදිව රහත් ඵලය ලැබීය; ෂඩ්භිඤ්චන් හා සිවුපිළිසිඹියාවන් ලැබ සියලු බුද්ධ ධර්මය වටහා ගත්තේය. චිත්තාභ තෙරුන් පිරිනිවී පසු හෙතෙම බොහෝ භික්ෂූන්ට ආචාර්යවරයෙක්ව දිවි ඇතිතාක් සිට පිරිනිවීමේය. පිරිනිවෙන්නට පෙර සත්තලක් පමණ අභසට නැග අභසෙහි හිඳගෙන මේ ගාථාවන් කීය: (21) “බුදුන් දහම් සඟුන් කෙරෙහි හෝ මාර්ගයෙහි හෝ ප්‍රතිපදාවෙහි හෝ යම් කෙනෙකුන්ට සැකයක් ඇත්නම් මා විචාරනු මැනවි.” භික්ෂූහු මෙසේ කීය. (22) බුද්ධාදි රත්නත්‍රයෙහි අපට සැකයක් නැත. ඔබ විසින් පූර්වයේදී කිනම් කර්මයක් කරන ලද්දේද? අභසෙහිම සිටි හෙතෙමේ මෙසේ කීය: (23) මම පෙර ශ්‍රමණ නම දරන්නා වූ දුශ්ශීලයෙක් වීමි. ප්‍රමාදයට පැමිණි ඒ මම සුරට්ඨපෙදෙසෙහි විසුවෙමි. (24) මම සඟවා නොගත් පච්ඤා ඇත්තෙක් වීමි. මාගේ වරද ඉතා ප්‍රකට විය. මම පින් රැස් කිරීම පිණිස නොව බුදු සස්තෙහි ජීවිකාව කෙළෙමි. හැමදෙනම මා භික්ෂූන්ට කටුවක් මෙන් රිදිවන්නෙකැයි දැනගත්හ. (26) මෙසේ ප්‍රමාදීම වසන්නා වූ මාගේ අඹුව දරු ගැබ් ඇත්තී විය. වදන්නා වූ ඇය දෑක මට කාමහේතුවෙන් හයක් ඇතිවිය. (27) එයින් සසර කලකිරුණු මම චිත්තාභ පර්වතයට ගියෙමි. නැවත පැවිදි වූ මාගේ සිත වනයෙහිම ඇලුණි. (28) එයින් ව්‍යුත වූ මම ඕපපාතිකව මිනිස් දරුවකුගේ රූපයෙන් ගසක කරුවක උපන්නෙමි. (29) මා දුටු එක් භික්ෂු නමක් මා ගෙනගොස් චිත්තාභ තෙරුන්ට පෙන්වා (ඒ තෙරුන්ගේ අවවාදය ලෙස) කරුණාවෙන් මා පෝෂණය කෙළේය. (3) වැඩිවිය පත් මම ඒ තෙරුන් සමීපයෙහි පැවිදිව කල් නොයව්‍යාම රහත් ඵලය ලැබුවෙමි. (32) සංවේග කටයුතු දෙයෙහි සංවේගයට පත්වීම මෙසේ මහත් ඵලදායී වේයයි ලෝකවිදූ වූ බුදු රජ වර්ණනා කෙළේය. (33) මෙසේ ඒ රහත් තෙරනම අභසෙහි හිඳගෙන තමා කළ කර්මයත් කර්ම විපාකයත් ප්‍රකාශ කෙළේය.

(34) මෙසේ පවිකමෙහි නොයෙක් දෙස් ප්‍රකාශ කළ ඒ රහත් තෙරනම සෘඬිබලයෙන් අහසෙහි සිටීම හිඳීම භොවීම හා සක්මන් කිරීම පොළොවේදී මෙන් කොට ප්‍රාතිහාර්ය දැක්වීය. මෙසේ ඒ තෙරනම සෘඬිබල පෙන්වා පිරිනිව්‍යේය. එහෙයින් ස්වල්ප වූත් සංවේගය යහපත් ගුණ එළවන්නේ යයි දතයුතු.

(කණ්ටකසෝල පටුනෙහි උපන් පට්ටකෝටි විහාරවාසී ආචාර්ය ධම්මනන්දී තෙරුන් විසින් කරන ලද සීහල වත්ථුවේ විසිවෙනි කථාව නිම.)

දෙවන පරිච්ඡේදය නිමි‍යේය.

තෙවෙනි පරිච්ඡේදය

19. පරදර සේවනයෙන් දුරුවීමේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) සමෘද්ධ ජනයාගෙන් හා නිත්‍ය ශාසනිකයන්ගෙන් යුත් මනා භික්ෂූන් බහුල වූ සුරට්ඨජනපදයෙහි විහාරයක් වේ. එහි මහානිධි නමැති පර්වතය සමීපයෙහි ධූතංගධර වූ යෝගාවචර වූ පිණ්ඩපාතික වූ එක් භික්ෂූනමක් වසයි. හෙතෙම පෙරවරු කාලයෙහි පිණ්ඩපාතය ලබාගෙන වූත් එක් තැනක තැබීය. එක්තරා සොරෙක් සොරකම් සඳහා මුළු රැය ඇවිද බඩසයින් පෙළුනේ ඒ විහාරයට ගොස් පිණ්ඩපාතය දෑක “ඉදින් මේ භික්ෂූනම මට නොදී ආහාර අනුභව කරන්නේ නම් මම රාත්‍රියෙහි අවුත් මොහුගේ පාත්‍ර සිවුරු ගෙන යන්නෙමි”යි සිතාගෙන උන්නේය. භික්ෂූනම අත්පා සෝදගෙන වෛත්‍යය වැද හිඳගෙන අනුභව කරනු කැමැත්තේ ඔහුගේ ඒම දෑක අනුභව කරවයි කියා ඔහුට ආහාර දුණි. බඩසයින් පෙළුණු හෙතෙම අනුභව කොට සතුටට පත්වී මෙසේ කීය: “ස්වාමීනි, බලවත් සොරෙක් වූ මම ඔබට අපරාධයක් කරන්ට සිතුවෙමි. එයට සමාවුව මැනවැ”යි කීය. “පින්වත, මම සමාව දෙමි. ඉදින් මා කියන දේ කරන්නෙහි නම් පන්සිල් රක්ෂා කරව”යි තෙරනම කීය. “ස්වාමීනි, පන්සිල් නම් මොනවාද?” අසවල් අසවල් දේ යයි කී විට “ස්වාමීනි, ඒවා රකින්නට නොහැක්කෙමි”යි කීය. එසේ නම් සිකපද සතරක්, තුනක්, දෙකක් රැක්ක මැනවැයි කීවිටත් නොහැක්කෙමි යි කීය. “එසේ නම් එකක් රකුව”යි කී විට සොරා එකක් රැකීමට කැමති විය. හෙතෙම පරදර සේවනයෙන් වෙන්වීමේ ශික්ෂාපදය සමාදන් වී ගියේය. හෙතෙම එදා එක් ගමක ඇවිදින්නේ එක් ධනවතෙකුගේ ගෙයක ඉතා වටිනා

ගොනුන් දෙදෙනකුත් දෑක මධ්‍යම රාත්‍රි කාලයෙහි ඒ ගෙට ඇතුල් විය. ගෘහණිය සොරා දෑක පිළිබඳ සිතැත්තී විය. ඕ “තරුණය කුමක් සඳහා ආවෙහිද?”යි ඇසීය, ගොනුන් ගෙනයාම සඳහා යයි සොරා කීය. “ඉදින් මා කියන දේ කරන්නෙහි නම් තා කැමති හැම දෙයක්ම දෙන්නෙමි”යි ගෘහණිය කීය. කුමක් කළයුතුදැයි සොරා ඇසීය.

(1) “කාමසූපයෙන් පෙළඹුණු පුද්ගලයෝ යුද්ධයට වැදීමද දියට පිවිසීමද සොරුන් අතරට යාමද මහවනයකට ඇතුල්වීම ද පර්වත දුර්ගයකට යාම ද ගණන් නොගනිත්. එබැවින් කාමසූපයෙන් මා සතුටු කරව”යි ස්ත්‍රිය කීය. ඉදින් මාගේ කීම නොකරන්නෙහි නම් තාගේ ඒම සාර්ථක නොවන්නේ යයි ද කීය. සොරා ඇගේ කීම අසන්ටත් නොකැමති වී “සොඳුර, මම ශීලයක් රකිමි”යි කීය. ගේ හිමියා මේ දෙදෙනාගේ කථාව අසා නැගිට ආරක්ෂකයන් කැඳවා සොරා අල්වන්ට සලස්වා ස්ත්‍රිය බන්දවා සොරාට මෙසේ කීය: “මිත්‍රය, තෝ අද පටන් මාගේ සහෝදරයෙක් වෙහි. මේ ගෙට හිමියෙක්ව තා කැමති කැමති දෙයක් ගනුව. මේ සොර ස්ත්‍රිය ගෙයින් නෙරපන්නෙමි”යි කියා ඇය නෙරපා දැමීය, සොරා තමාගේ ශීලයේ අනුසස් ගැන මෙසේ කල්පනා කෙළේය: (2) මම ගොනුන් ගෙනයනු කැමතිව මේ ගෙට ඇතුල් වීමි. පරදර සේවනය දුරුකොට මේ සූපයට පත්වීමි. (3) මා විසින් ගොන්නුත් ධාර්මික සොහොයුරෙකුත් ලද්දහුය, මිය යායුතු තැන්හි ප්‍රිය වූ ජීවිතයක් ලදිමි. (4) එක සිකපදයක් රැකීමෙන් මෙලොවදීම මෙතෙක් විපාක ලදිමි. හැම සිකපද රකින්නන්ට කෙතරම් මහත් ඵලයක් ලැබෙන්නේද? (5) බඩසයින් පෙළුණු මා බුද්ධ ශ්‍රාවකයකු කරා එළඹ එක් සිල් පදයක් සමාදන් වී මෙවැනි සම්පත්තියක් ලද්දීය. (6) ලේ තැවරුණු අත් ඇති රෝද වූ පව්ටු ක්‍රියා ඇති සොරෙකු විසින් රක්තා ලද ශීලය මෙසේ පිහිටක් ලබාදුණි. (7) යම් කෙනෙක් ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තව සිල් රකිත් නම් ශීලයෙහි පිහිටි ඔවුහු හැම භයින් මිදෙත්. (8) මෙසේ ශීල ගුණය දත් මම සිත දැඩිකොට ගෙන සිල් පිරීමටම උත්සාහ කරන්නෙමි. (9) ඉක්බිති සතුටු සිතැතිව වහා විහාරයට ගොස් ඒ

හික්ෂුනම කරා එළඹ “ස්වාමීනි, මට පන්සිල් දෙනු මැනවි. මවිසින් එය ජීවිතාන්තය දක්වා රැක්ක යුතුය”යි කීය. (10) මම කාමයෙහි වරදවා නොහැසිරීම නමැති ශීලය රැක මරණහයින් මිදුණෙමි. (11) දූන් දුගතියෙහි ඇති මහත් හය ගැන අසනු කැමැත්තෙමි. මහාවීරයන් වහන්ස, කැපකරු වූ මා දුගතියෙන් මුදවනු මැනවි. (13) බඩසයින් පෙළුණු මට ඔබ විසින් පෙර ආහාර දෙන ලදී. සසර දුකින් පෙළුනු මට සිල් දෙනු මැනවි. (14) ඔහුගේ කීම අසා වැඩූ ඉන්ද්‍රියයන් ඇති ඒ තෙරනම ඔහුට අනුකම්පාවෙන් මෙසේ කීය: (15) සත්පුරුෂය, මම ඔබට සරණද සිල්ද දෙමි. ඒවා රැක දුගති හයෙන් මිදෙනු මැනවි. (16) සිල්වත් මිනිසා මිනිසුන් ද නොමිනිසුන් ද තිරිසනුන් ද යන සියලු දෙන විසින් විශ්වාස කටයුත්තෙක් වෙයි. (17) එය ඔබට දිව්‍ය සම්පත් ද මනුෂ්‍ය සම්පත් ද, ආර්ය සම්පත් ද ලැබීමට හේතුවක් වන්නේය. (18) ඒ සොරා එහිම හිඳ ඇඳිලි බැඳගෙන සරණ ද සිල් ද ගත්තේය. (19) සිල් රැකීමෙන් පිරිසිදු වූ ඒ සොරතෙමේ පව්මල දුරුකොට ධර්මප්‍රීතිය ප්‍රියකොට උපාසකයෙක් විය.

20. ලෝභ භාජනයේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ:) ජනපදයන්ට මුදුන්මල් කඩක් වැනි වූ සුරට්ඨජනපදයෙහි උපසිංහ නම් විහාරයක් විය. ඒ විහාරයෙහි එක්තරා රහත්නමක් සංඝයාගේ ආහාර දමන ලෝභ භාජනය⁸ දිනපතා පිදීය. පසුකලක තෙරනම පිරිනිවෙන්නට ලංවූයේ හික්ෂුන් රැස්කරවා රහත් බව

⁸ මෙය “රජනපවන ලොහභාජන = පඬු තම්බන ලොහො බඳුන යයි නිගමන ගාථාවක දකින්නට ලැබුණි.

ප්‍රකාශ කරමින් සිංහනාදයක් කෙළේය. (1) "රත්නත්‍රයෙහි හෝ මාර්ගප්‍රතිපදාවන්හි යෝ යමෙකුට සැකයක් තිබේ නම් මා විචාරනු මැනවැ"යි එතුමා කීය. (2) "මාර්ග ප්‍රතිපද්දියෙහි අපට සැකයක් නැත. එක් සැකයක් පමණක් අපට ඇත. (3) ඔබවහන්සේ වෛත්‍යයකට බුදු පිළිමයකට හෝ සර්වඥධාතුවකට හෝ නොපුදු සංඝයාගේ ලොභොබද්ධතාව පූජා කරන සේක. එයට හේතුව කුමක්ද"යි විචාළාහ. (4) ඒ කීම ඇසූ මනාසේ මිදුණු රහත්තම ඒ කාරණය හෙළිකරමින් මෙසේ කීය: (5) පෙර මම ශ්‍රද්ධා නැති, පවට බිය නැති අනාර්යයෙක් වී ආරාමය බැලීම පිණිස උපසිංහ නම් විහාරයට පැමිණියෙමි. (6) ඒ පර්වතයට නැගී දන් වලඳන ශාලාව වෙත ගියෙමි. (7) එහි ගොස් සඟසතු වූ ඒ ශාලාවෙහි වටකුරු වූ බබළන්නා වූ තලියක් දුටිමි. (8) පව්ටු සොරකම් ඇති ඒ මට ලොභොකැටයම් සහිත එය දුටු කෙනෙහි සොරකම් කරන සිතක් උපන්නේය. (9) එය සොරකමින් ගෙනයාම අපහසු සේ පෙනුණ බැවින් මහණ වී එය ගෙන යන්නෙමි යි සිතා (10) ඒ සොරසිතින් පැවිදි වෙස් ගත්තෙමි. එසේ කොටත් එය ගෙනයන්ට අවකාශයක් නොලදිමි. (11) මම ශ්‍රද්ධාවෙන් හෝ ප්‍රේමයෙන් උපසිංහ විහාරයට නොපැමිණියෙමි. ලෝභසහගත සිතින් ලෝභ භාජනය නිසා ආවෙමි. (12) ඒ භාජනය ගෙනයනු කැමති පව්ටු අදහස් ඇතිව සොරෙකු වූ මට දහම් හැදෑරීමට හෝ භාවනාවෙහි යෙදීමට සිතක් නොවීය. (13) මෙසේ සැඟවී සිටි මා දුටු කාරුණික සිතැති මාගේ උපාධ්‍යායතෙමේ මා කැඳවාගෙන සිය ලෙණට ගියේය. (14) එහි පැමිණි එතුමා අස්නක හිඳගෙන ක්‍රමයෙන් අවවාද කොට මා රහත්ඵලයට පැමිණ විය. (15) මට බුදුන් කෙරෙහි හෝ ධර්මය කෙරෙහි හෝ සංඝයා කෙරෙහි හෝ හක්තියක් නොවීය. මේ ලෝභභාජනය නිසා පැවිදි වීමි. (16) මට ශීලයෙහි හෝ ධ්‍යානභාවනාවෙහි හෝ සයනයෙහි හෝ වස්ත්‍රයෙහි හෝ ආහාරයෙහි හෝ හක්තියක් නොවීය. මේ ලෝභභාජනය නිසා පැවිදි වීමි. (18) එහෙයින් මම මේ ලොභොබද්ධතාව පූජා පවත්වමි. එය ගෙනයනු කැමතිව ආ මම ස්ථිර පිහිටීමකට පත්වීමි. (19) ලොභො බද්ධ අරමුණු කොට මට මෙහි ඇලීමක් ඇතිවිය. මේ

කාරණය සිහිපත් කරමින් මම මේ ලෝභභාජනයට පිදුවෙමි. (20) මෙසේ ආර්ය වූ ඒ පණ්ඩිත තෙමේ සියලු සැක දුරුකරවා ධර්ම ප්‍රීති ඇත්තන්ට ප්‍රිය වූ ධර්මය ප්‍රකාශ කොට පිරිනිව්‍යේය.

21. බඳිනු ලැබූ ඇතාගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. සුරට්ඨජනපදයෙහි අවිච්ඡන්තසේල නමැති පර්වතයක් විය. ඒ පර්වතයේ ගුහාවක ෂඩ්භිඤ්ඤ ලැබූ මහත් සෘඬි ආනුභාව ඇති රහත් තෙරනමක් වසයි. ඒ පර්වතය ආශ්‍රයකොට වසන එක්තරා ඇත් රජෙක්ද හැමදා ඒ තෙරුන්ට උපස්ථාන කරයි. එක් වැද්දෙක් ඒ ඇතු දෑක උදේනි රට රජුට “දේවයන් වහන්ස, ශුභ ලකුණු වලින් යුත්, රජතුමෙකුට යෝග්‍ය වූ ඇතෙක් අසවල් වනයෙහි ඇතැ”යි දන්වීය. රජ ඌ අල්වන්ට සලස්වා තෙරුන් අවට හැසිරෙමින් හඬන්නා වූ ඒ ඇතා උප්පේනියට ගෙන්වීය. තෙරනම ද රජු දනගෙන උප්පේනියට අවුත් ඇතා ඉදිරියෙහි සිටියේය. ඇතා තෙරුන් දෑක සොඬය හිසෙහි තබාගෙන බොහෝ සෙයින් හඬන්ට පටන් ගත්තේය. තෙරනම “පුත්‍රය උකටලී නොවෙව; රජු දකින තුරු කිසිවක් නොකළ යුතුය”යි කියා ඔහු අස්වසා ගොස් රජු ඉදිරියෙහි පෙනී සිට මෙසේ කීය: (1) මහරජ, මම එක් ඉල්ලීමක් කිරීම සඳහා වනයෙන් ආවෙමි. ඉදින් ඔබට බරක් නැත්නම් එය කියන්නෙමි. (2) “ස්වාමීනි, කොහි සිට එන්නහුද? ඔබ මාගෙන් කුමක් ඉල්ලන්නාහුද? කුමක් සඳහා මෙහි පැමිණිසේක් දැයි මා විසින් විචාරන ලදුව කියනු මැනවැ”යි රජ කීය. (3) “මහරජ, මම සුරට්ඨදේශයෙන් උප්පේනියට ආවෙමි. ඒ ආවේ මේ ඇතා නිදහස් කරන ලෙස ඉල්ලීමටය. එය සිද්ධ කරනු මැනවැ”යි තෙරනම කීය. (4) “ස්වාමීනි, බොහෝ දුර සිට ආසේක; ඔබගේ ශරීරය ජරාවෙන් දුර්වලය. මේ ඇතාගේ නිදහස පැතීමට ඔහුගෙන් ඔබට ඇති යහපත

කීමෙක්ද”යි රජ ඇසීය. (5) “මහරජ, මේ ඇතා මාගේ ශිෂ්‍යයෙහි, උපස්ථායකයෙකි. ඉදින් මම මොහු නිදහස් කොට නොගන්නේ නම් මේ තෙම මියයන්නේය.” (6) ඌ ඔබගේ ශිෂ්‍යයා වන්නේ කෙසේද? උපස්ථායකයා වන්නේ කෙසේද? ඌ මරණයට පැමිණෙන්නේ කෙසේදැයි මට විස්තර ලෙස කිව මැනවැයි රජු කීය. තෙරනම මෙසේ කීය. මහරජ, අසනු මැනවි: ඒ ප්‍රවාත්තිය පිළිවෙලින් කියන්නෙමි: (8) සුරට්ඨජනපදයෙහි පුරාණයේ සිට ප්‍රකට වූ අවිච්ඡින්න නම් පර්වතයක් වේ. ඒ පර්වතය පසෙක වූ ලෙණක මාගේ වාසස්ථානය වේ. එහි මම සැපසේ වාසය කරමි. (10) මගේ ලෙණ සමීපයෙහි එක් ඇතින්නක් විසි. ගැබ්නි වූ ඕ එහිම පැටියන් වැදී, (11) දරුවන් වැදූ කෙණෙහිම පෙර වෛරිනී වූ එක් යකින්නක් අවුත් ඔවුන් කා දමයි. (12) මේ උපද්‍රවයෙන් පීඩිත වූ ඇතින්න මේ ඇත් පැටවා රැගෙන මාගේ ලෙණට අවුත් (13) තමාගේ සොඬින් ඇත්පැටවා රැගෙන මාගේ අතෙහි තබා පැත් වත්කොට මට පාවා දුණි. (14) යකින්න එය දෑක එහි අවුත් පැටවා අල්වන්ට උත්සාහ කරන විට මම ඔහු අතින් වසා ගනිමි. (15) එසේ කළ බැවින් ඌ අල්වාගත නොහැකි වූ යකින්න ආශා විරහිතව නික්ම ගියාය. (16) මහරජ, මෙසේ මට සබඳකම් ඇති මේ ඇත්පැටවා මට උපස්ථාන කරමින් හැමදා එහි වසයි, ඔහු මාගෙන් ආචාරශීලය උගත් බැවින් මාගේ ශිෂ්‍යයෙක් වෙයි. (18) කුඩා කල පටන් මට සම්බන්ධකම් ඇති හෙතෙම මා නොදැක මරණයට පත්වන්නේය. (19) හෙතෙම යන්නා වූ මා අනුව යයි, සිටින විට සිටියි, මා වෛත්‍යයට වදින විට ඌ ද වදියි. (20) මා පිඬු පිණිස ගිය විට ඌ කෑම සොයා ගොස් මා එන්ට පළමුවෙන්ම ලෙණ සමීපයට ඇවිත් සිටී. (21) පියාවියගේ අතින් මිදුණු හෙතෙම ඔබගේ අතට පත්විය. මහරජ, හෙතෙම සැපසේ වෙසේවා.

රජතෙම මෙසේ කීය. (22) “මම ඒ ඇතා මුදන්නෙමි. ඔබගේ අවවාදයත් අනුශාසනාවත් කරමි. මා අපායෙන් මුදවනු මැනවි” (23) රජුගේ අතින් මිදුණු ඒ ඇතා සතුටු සිතැත්තේ ප්‍රීතිමත් වූයේ මොහොතකින් සුරට්ඨදේශයට යන මගට බැස්සේය. (24) තෙරනම ඒ

ඇතා නිදහස් කරවා රජුට අනුශාසනා කොට අහසින් ස්වකීය වාසස්ථානයට ගියේය. (25) කලාණ මිත්‍රයකු කරා එළඹ ඒ ඇතා යක්ෂණියගෙන්ද රජුගෙන්ද මිදී අපායෙන් ද නිදහස් විය. ඒ ඇත්රජ ජීවිතාන්තය දක්වා තෙරුන්ට උපස්ථාන කොට දෙවිලොවට ගියේය. තෙරනමද එහිදී අපවත් විය.

22. වැඳිරියගේ කථාව

ජනපදයන්ට මුදුන් මල්කඩක් වැනි වූ සුරථයජනපදයෙහි වික්ඛිණ්ණ නගර නමැති මහ නුවරක් විය. එනුවර එක්තරා පිණ්ඩපාතික තෙරනමක් පිඬුපිණ්ස හැසිරෙයි. එහි එක් දසියක් වැඳිරියක් අබරණවලින් සරසා උකුලෙන් වඩා ගෙන හැසිරෙයි. ඒ හික්ෂුනම ඇය දෑක (1) “ඉතා රතු වස්ත්‍ර හැඳි, ලොම් බහුල සැරසූ හිසක් ඇති, හින් වූ අත් පා ඇති, විරූප මුඛ ඇති, බිඳුණු නහය ඇති, නොමනා රූ ඇති, රන් පාදහරණ ඇති, සැපවත් ලකුණු ඇති මෝ තොමෝ කාගේ දූරියක්ද”යි විචාළේය. දසිය මෙසේ කියයි: නිතර ගිරිදුර්ගයන්හි හැසිරෙන ගසින් ගසට පනින වැඳිරියක් පින්බලය නිසා මෙසේ උකුලෙන් දරමි. හික්ෂුතෙමේ මෙසේ කීය: (4) සිල්වත් වූවෙක්, ශිල්පදත් තෙක් ප්‍රඥවතෙක් බහුශ්‍රැතයෙක් උසස්කුල ඇති රූප සම්පන්නයෙක් වුවත් පින් අඩු නම් මෙසේ නොවන්නේය. (5) දුශ්ශීල වුවත්, ශිල්ප නොදත්තෙක් වුවත්, මද නුවණැත්තෙක්, අල්පශ්‍රැතයෙක්, පහත් කුලැත්තෙක්, මනාරූ නැත්තෙක් වුවත් පින් ඇත්තා මෙබන්දෙක් වේ. (6) පින් ඇති බලු-වඳුරු-ගිරා-ඇත්-අස් ආදී තිරිසන්තුද සුවපත්වූවාහු දක්නා ලැබෙත්. පින් නැති මිනිස්සු එසේ නොවෙත්. (7) ඉදින් තිරිසනුන්ටත් පින් විපාක දේ නම් මිනිසුන් ගැන කියනු කිම? (8)

එබැවින් නුවණැති මිනිසා විසින් පින් කළ යුතුය. පින් ඇත්තා යම් යම් තැනක උපදී නම් ඒ ඒ තැන්හි සුවපත් වේ.

දසිය මෙසේ කිය: (9) මේ කරුණු දන්නා වූ බහුශ්‍රැත වූ, උගත් දෙය දරන්නා වූ, පිරිස් මැද විශාරද වූ ස්වාමීන් වහන්ස, මෙය දැක බොහෝ පින් කරන සේක්වා. (10) බුදුරදුන්ගේ වචනය අදහන්නා වූ පණ්ඩිතතෙමේ ධර්ම ප්‍රීතිය ප්‍රියකොට නැවත නැවත දන් දෙයි. හික්ෂුනම වැදිරිය දැක පින්පල ප්‍රකාශ කොට ගියේය.

23. සිරලු සොරාගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ) කෝකානිජ කණ්ඩගිරි නමැති පර්වත විහාරයක් වේ. ඒ විහාරයට නුදුරු තැන එක් ලෙණක අඩු ආශා ඇති ලද දෙයින් සතුටුවෙන, ධූතාංගධරවූ ආරණ්‍යක හික්ෂු නමක් වෙසේ. ඉක්බිති එක් සොරෙක් පන්සියයක් හොරුන් සමග එහි අවුත් ඒ හික්ෂුනමගෙන් මෙසේ විචාළේය:

(1) ස්වාමීනි, මේ ලෙණෙහි වසන්නා වූ ඔබට අවුරුදු කීයක් නම් ගතවී දැයි දැනගනු කැමැත්තෙමි. (2) මිත්‍රය, මම අවුරුදු සයක් මුළුල්ලේ තනිව දෙවැන්නෙක් නැතිව මෘගයකු මෙන් සිතාගෙන මෙහි නිරතුරුව වසමි. (3) අවුරුදු සයක් වාසය කොට ඔබ විසින් යම් කිසි ධ්‍යානයක් හෝ සමාපත්තියක් හෝ අභිඥාවක් හෝ ලද්දේදැයි සොරා විචාළේය. (4) මම සමවතක් හෝ ධ්‍යානයක් හෝ මාර්ගයක් හෝ අන්‍ය විශේෂයක් හෝ නොලැබුවෙමි. සිල් පිරිසිදු කොට විවේකයෙහි ඇලුනේ වෙමි යි හික්ෂුනම කීය. සොරා මෙසේ කීය. (5) ස්වාමීනි, සිල් පමණකින් ඔබ මහත් දෙයක් විනාශ කරගත්තාහ. රහත්බව ලැබීම පිණිස වහා උත්සාහ

කළ මැනවි. (6) පෙර පැවිදි වී මේ ලෙණෙහි විසූ මම අභිඤ්චන්ගේ පරතෙරට ගියෙමි. (7) දිවැස ද දිවකණ ද පිරිසිදු කෙළෙමි. සාඨිබල ලැබුවෙමි. පෙර විසූ ආත්මයන් දුටුවෙමි, අනුන්ගේ සිත් දැනගනිමි. (8) මෙසේ අභිඤ්ඤාහි වූ මම ඒ බලයන්හිම ඇලී රහත්ඵලය ලබා ගැන්මට ප්‍රමාද වීමි. (9) ඉක්බිති එක් දිනක් සවස් කාලයෙහි ධ්‍යානයෙන් නැගිට ලෙණෙන් නික්ම දෙරබාව ළඟට ගොස් සිටියෙමි. (10) මා එහි සිටි කල්හි අලංකාරයෙන් සැරසුණු ගොපල දැරියක් දුටිමි. (11) ඇය දුටු කෙණෙහිම මට රාග සහගත සිතක් උපණි. මෙසේ රාගය උපන් විට මුළා වූ සිහි ඇත්තෙක් වීමි. (12) ඒ රාග සිත නිසාම මහණකමින් ඉවත් වී ඒ දැරිය සොයමින් සොරකම් කරන්ට පටන් ගනිමි. (13) මම සොරෙක් වී සුරවීර වූ දක්ෂ වූ අන්‍ය සොරුන් පණස් දෙනෙකුන් සොයා ගනිමි. (14) ඒ සොරුන් සමග ගොස් මම ඒ ගෙය වටකොට බලාත්කාරයෙන් ඒ ස්ත්‍රිය ගෙන ගියෙමි. (15) ඒ සඳහා ප්‍රමාදි වූ මා විසින් බොහෝ වූ පව් කරන ලදි. එහෙයින් මම අපායෙහි කටුක දුක් විඳීමට නියතව සිටීමි. (16) ඒ කාමභේතුවෙන් මහජනයා පෙළා ධන ධාන්‍ය රැස්කළ නමුත් කාමයන්හි තෘප්තියක් නොපෙනේ. (17) මාවිසින් පෙර යම් ධ්‍යානාදී විශේෂ ගුණයක් ලද්දේ නම් ඒ සියල්ල කාමය නිසා විනාශ විය. ධ්‍යාන-අභිඤ්-සමාපත්තීහු හුදෙක් ක්ලේශ සමනය පිණිස වෙති. (18) නුවණැති ස්වාමීනි, මාගේ කීම අසා ඔබට සංවේගයක් ඇතිවේවා, සිතේ වසඟයට නොගිය මැනවි; ප්‍රමාදවීමෙන් විනාශ නොවෙනු මැනවි. (19) සිතට වසඟවීමෙන් ප්‍රමාදයට පැමිණි පුද්ගලයෝ නොයෙක් දුක් අනුභව කෙරෙත්. (20) ඔබගේ ආයුෂ ගෙවේ, සද්ධර්මය පිරිහෙයි; එබැවින් සංවේග උපදවා භාවනාවෙහි යෙදෙනු මැනවි.

(21) මෙසේ ඒ සොරා විසින් අවවාද කරනු ලැබූ ඒ හික්ෂු නම භාවනාවෙහි යෙදී නොබෝ දිනකින් රහත් විය. (22) සතුටු වූ ඒ සොරදෙටු තෙමේ තමාගේ ධනය යොදවා ඒ සොරුන් ලවා එතැන්හි ප්‍රාසාදයක් කරවීය. (23) ඒ තෙරනම සොරාගේ අවවාදය නිසා සද්ධර්ම සම්පත්තිය ලබා කෙලෙස් පිරිනිවීමට පත්විය. (24) එසේ ශාන්ත

භාවයට පත් වූ බුද්ධානුශාසනය කරන්නාවූ හැම වෛරහය ඉකුත්කළ ඒ තෙරනමට දෙවියන් සහිත ලෝකයා නමස්කාර කෙළේය. (25) එහෙයින් සිල් රැකි පමණින් හෝ ධර්මය උගත් පමණින් හෝ ආශ්‍රවක්ෂයට නොපැමිණිය හුට පවා ප්‍රශංසා නොකරත්. මෙසේ අභිඥාලාභීන්ගේ සිත පවා කාමයෙන් අපිරිසිදු වෙයි. එය පෘථග්ජන දෝෂය නිසාය. හිස් පෘථග්ජනයන් ගැන කියනුම කිම?

24. ගන්ධාර සොරාගේ කථාව

ගන්ධාර රට එක් වනරොදක පර්වත ගුහාවක් ආශ්‍රය කොට සමාධි ධ්‍යානයන්හි ඇලුණු ඡබ්බිඤ්ඤ ලැබූ මහත් සෘඛ්‍යානුභාව ඇති භික්ෂුනමක් වසයි. හෙතෙම පෙරවරු කාලයෙහි හැඳගෙන පාත්‍රසිවුරු රැගෙන පිඬු පිණිස හැසුරුණි. එක් සොරෙක් ඒ භික්ෂුනම දෑක පසු පස්සේ යමින් මෙසේ සිතී: (1) “ඉදින් මේ භික්ෂුනම මට නොදී අනුභව කරන්නේ නම් මේ තියුණු ශස්ත්‍රයෙන් ඔහුගේ කුස පළන්නෙමි”යි, (2) භික්ෂුනම ලෙණට අවුත් අස්නෙහි හිඳගෙන අනුභව කරන්නෙමි යි සිතූ කෙනෙහි එන්නා වූ සොරා දැක්කේය. (3) සොරාගේ අදහස් දැනගත් භික්ෂු නම ඔහුට අනුකම්පාවෙන් මෙසේ සිතී. (4) ඉදින් මේ නපුරු සොරා මා වැන්නකු මරන්නේ නම් බොහෝ පව් රැස්කොට නරකයට යන්නේය. (5) මම මේ සියල්ල එකට අනා මොහුට දෙන්නෙමි. හෙතෙම සැපසේ අනුභව කෙරේවා යි. (6) හෙතෙම මෙසේ සිතා ඒ මිනිසා කැඳවා බත් අනා පාත්‍රය සමගම ඔහුට දුණි. (7) ඒ ආභාරය අතට ගත් සොරා මෘදු සිතැතිව එය දෙකොටසක් කොට එක් භාගයක් තෙරුන්ට දී (8) එක් භාගයක් තෙමේ අනුභව කොට සතුටු සිතැතිව

දුන්න හා නියවුරු⁹ රැගෙන තමා කැමති තැනකට ගියේය. (9) ඉක්බිති සොරා තමාගේ ගෙට ගොස් සතුටු සිතැතිව තමාගේ බිරියට මේ කරුණ කීය.

පසුකලක ඔහු මරණාසන්න වූ විට ඔහු නරකයෙහි උපදින ලකුණු පහළ වූහ. (10) "ඉතා රතු පැහැති ගිනි දෑල් මා ඉදිරියෙහි පෙනෙත්. එබැවින් මම නරකයෙහි උපදින්නෙමි. (11) මා විසින් බොහෝ පවිකම් කොට ජීවිකාව කරන ලදි. එබැවින් නරකඳුක් විදිය යුතුමය. මට මෙහි සැකයක් නැතැ"යි හෙතෙම කීය. (12) ඔහුගේ ඒ කීම අසා බිරිය මෙසේ කීය: "ස්වාමීනි, භය නොවෙව; ඔබට සුගතියට යා හැක." (13) "මා වැනි නිතර දරුනු ක්‍රියා කළ අයෙකුට සුගතියක් කොයින්ද? දුගතියටම යා යුතුය. පච්චල විපාකය මේ වැනිය"යි සොරා කීය. (14) "වනයෙහි වසන සිල්වත් හික්ෂුනමකට ඔබ විසින් අඩ දනක් දෙන ලදි. දෑන් එය සිහි කළ මැනවැ"යි බිරිය කීය. (15) හෙතෙම යහපතැය කියා ඒ ස්ත්‍රිය කීසේ ඒ දනය සිහිපත් කර ගත්තේය. (16) තෙරුන් දුන් දෙයම ආපසු තෙරුන්ට දීමෙන් මේ පුද්ගලයා අපායගමන හැරපියා සුගතියට ගියේය.

මෙතැන්හි අඩුවක් පෙනේ.

(17) එබැවින් තාදී ගුණ ඇති දක්ෂිණර්භයන් කෙරෙහි ස්වල්ප දෙයක් වුවත් දියයුතුය. සුගතියට යාම සඳහා දන්දීමවැනි අන්‍ය ඥානයක් නැත්තේය. (18) හැම කල්හි දැනගිලයන්හි ඇලුනාහු, භාවනාවෙහි යෙදුනාහු වෙත්වා. සොරතෙමේ ඒ සිත පහද ගැනීමෙන් එයින් චුතව දෙව්ලොව උපන්නේය.

⁹ ඊතල දමන පසුම්බිය

25. කොන්තිපුත්ත තෙරුන්ගේ කථාව

මෙසේ අසන්ට ලැබේ. මනාසේ කළ පිනැති, සන්පුරුෂයන් විසින් සේවිත වූ ධාර්මික වූ අශෝක නම් රජතුමෙක් විය. ඒ රජුගේ වනවරකයෝ සතරදෙනෙක් රජුගේ පිනින් වනයෙහි හටගත් දේ සොයමින් ඇවිදිති. එයින් එක් මිනිසෙක් මං මුළාවී ගොස් හිමවත් පෙදෙසෙහි අමනුෂ්‍යාධිගෘහිත වූ කාන්තාරයකට¹⁰ පිවිසියේය. බොහෝ මල් වර්ග හා ගෙඩිවර්ග ඇති වණ්ඩමාගබහුල වූ ඒ වනයෙහි එක්තරා තවුසෙක් මල් ගෙඩි ආහාරකොට ගෙන වාසය කරයි. ඒ වනවරකයා තාපසයා දෑක ඔහු වෙත පැමිණ වැද සිටියේය. තාපසයා තොරතුරු විචාරා අල-කොල-ගෙඩි ආදිය කැමට දී තමාගේ ගිනිහල් ගෙය ඔහුට විසීමට දුණි. රැය පහන් වූ විට අල-ගෙඩි සෙවීමට යන තාපසයා ඒ මිනිසා අමතා (1) පුත්‍රය, මෙහිම සිටුව, උකටලී නොවෙව, අර පෙනෙන විල දෙසට නොයව, ගිය හොත් දුකට පැමිණෙන්නෙහි යි කීය. ඒ මිනිසා (2) “ස්වාමීනි, මම මෙහිම සිටිමි; ඔබගේ අනුශාසනාව පිළිපදිමි. මට පිහිට ඔබමය. ඒ විලට මම නොයන්නෙමි” යි කීය.

තාපසයා හැමදම ඔහුට එසේ අවවාද කොට ගියේය. වනවරකයාට එක් දිනක් මෙවැනි සිතක් පහළ විය. “මේ තාපස තෙමේ හැමදම මට මෙසේ අවවාද කරයි. එසේ කියන්නේ කුමක් හෙයින්දැයි මම එහි ගොස් විමසන්නෙමි” යි. එක් දිනක් එහි ගොස් සැඟවී බලා සිටියේය. ඒ විල සතරැස් වූ මනා තොටවල් ඇති, බැසීමට තරප්පු ඇති මඩ නැති, නිර්මල දියෙන් පිරුණු, මී අඹ-මුණ මල්-නාමල්-මදටියමල්-නෙල්ලිමල් ආදියෙන් හා දියෙහි හටගන්නා මල් වලින් ද ගැවසී ගත්

¹⁰ මෙහි කාන්තාරයයි කියන ලද්දේ ගස් ආදිය නැති වැලි කතරකට නොවේ. වාලකාන්තාරයයි කියනු ලබන වණ්ඩමාගයන් ඇති පෙදෙස විය යුතුයි.

සුවඳ සුණු දමූ සිහිල් දියැති එකක් බව ඔහුට පෙනුණි. එහි දේවකන්‍යාවන් සමාන වූ කිඳුරගනෝ ජලක්‍රීඩා කළහ. ඒ කිඳුරියන් දුටු හෙතෙම කාමයෙන් මත්වූයේ තමා සනසාගත නොහැකිව ගිනිහල් ගෙට පිවිස රාගවේගයෙන් කම්පවෙමින් මුසපත්වෙමින් කැමද නොකා ඇඳෙහි වැතිර හුන්නේය. තාපසයා වනයෙන් අවුත් ගිනිහල්ගෙට පිවිස මෙසේ කීය: (3) පුත්‍රය, නැගිටුව; කුමක් හෙයින් නිදන්නෙහිද? මම වනයෙන් හැරී ආවෙමි; අල ගෙඩි ආදිය අනුභව කොට සිහිල් ජලය බොව.” වනවරකයා (4) “මම ආහාර අනුභව නොකරමි; පැන් නොබොමි; මාගේ අවයවයෝ දූවෙත්; ඇතුළත වියලේ” යයි කීය. (5) කුමක් නිසා තාගේ අවයව දූවෙත්ද? කුමක් නිසා තාගේ අවයව දූවෙත්ද? කුමක් නිසා ඇතුළත වේලේද? සොරෙක් තට හිරිහැර කෙළේද? එය මට කියවයි තාපසයා කීය.

වනවරකයා මෙසේ කියයි. (6) “යම් හුලක් ඇතීමෙන් ඊශ්වරයාත් ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයාත් පීඩාවට පත්වූවාහුද දවුනාහුද (7) ඒ හුලෙන් මමත් විදිනු ලැබීමි. එය මාගේ හෘදය වෙත පැමිණියේය. ඒ හුල උදුරා මාගේ ජීවිතය බේරා දෙනු මැනව.” (8) පුත්‍රය, තට වැදුණු හුල කුමක්දැයි මම දනිමි. අර විලට ගොස් තෝ කිඳුරියන් බැලුවෙහි. (9) පුත්‍රය, වංචලසිතැති මිනිසකු විසින් ඒ කිඳුරියෝ නොදක්ක යුත්තාහ. ඇලා මනා රූ ඇත්තියෝය, දර්ශනීයහ, ඇස් මුළා කරන්නාහ. (10) ඇලාගේ ඇස් දික්වෙති. සිත් පැහැර ගන්නාහු වෙති. බැමද බොටුව ද නාසිකාව ද දත් ද තොල් ද ඉතා හොබනාහුය. (11) හිස්වල නිල් හිස කෙස්ද ළපැතිවල තන ද ඇත්තාහ. පුලුඵකුල් ඇත්තාහ. සිහින් ඉගටි ඇත්තාහ. (12) සුදු පැහැය ඇත්තාහ, අබරණින් සැරසුනාහ, සියුම් වස්ත්‍ර ඇඳ විසිතුරු මල්දම් දරන්නියෝය. (13) ඇතැම් කිඳුරියෝ ගායනා කෙරෙත්, තවත් කෙනෙක් නටත්, තාලම් ගසත්, අතින් ශබ්ද නගත්. (14) මෙසේ සුවසේ වැඩුණු කිඳුරගනන් අහසින් ගමන් කරන බැවින් මිනිසුන් විසින් අල්වා ගැනීම අපහසුය. (15) ඉදින් මිනිසුන් හා අසමාන වූ ඇලා ලැබිය හැකි නම් ඇලා දේව කන්‍යාවන් මෙන් මෘදු ඉගටි ඇත්තියෝය. (16) ඒ

කිඳුරියන්ගේ ශරීර ස්පර්ශය ඉඹුල් පුලුන් හෝ කපු පුලුන් මෙන් මනෝඥය. (17) තාගේ ශරීර ස්පර්ශය උරෙකුගේ මෙන් කර්කශය; තෝ විරූප වූ අමනුෂ්‍යයකු මෙනි. එබැවින් කිඳුරියන් නො පතව.

වනවරකයා මෙසේ කිය: (18) පියාණෙනි, මම කිඳුරියන් පතමි; මට උපායක් කිව මැනවි, එය ඉගෙන මම කිඳුරියක් අල්වා ගන්නෙමියි. තාපස තෙමේ (19) “ඉදින් සියල්ල හොඳින් අසා ගන්නෙහි නම් තට උපායක් කියමි. එය ඉගෙන ඒ විල කරා යව. (20) එහි පැමිණෙන කිඳුරියෝ තමන්ගේ ඇඳුම්¹¹ ගලවා තබා ඒ විලට බසිති. එසේ තැබූ ඇඳුම් අතරෙන් එකක් පැහැර ගනුව. (21) යම් විටක ඒ ඇඳුම නැති කිඳුරිය හැර දමා ඉතිරි කිඳුරියෝ විලෙන් ගොඩට ඇවිත් පලායන්නාහු නම් (22) ඇලා මැද සිටි ඒ ඇඳුම නැති කිඳුරිය අතින් අල්වාගෙන තාගේ වස්ත්‍රයක් දී කැඳවාගෙන යව”යි කිය.

හෙතෙම යහපතැයි කියා සතුටු වී පසුද එළිය වැටුණු පසු අස්නෙන් නැගිට සතළිස් රියනක් පමණ ගැඹුරැති විලට ගොස් එක් පසෙක සැගවී සිටියේය. එකල්හි ඒ කිඳුරියෝ අහසින් අවුත් ඇඳුම් ලිහා තබා විලට බැස්සාහ. ඔවුන් විලෙහි ක්‍රීඩා කරන කල්හි වනවරකයා දුටු කිඳුරියෝ තම තමන්ගේ ඇඳුම් රැගෙන අහසට නැගී ගියහ. යම් කිඳුරියකගේ ඇඳුම ඔහු විසින් ගන්නා ලද්දේ නම් ඒ කොන්තිකින්නරිය ලැජ්ජාව නිසා ගොඩට නැවිත් ජලයෙහිම සිටියාය. ඒ මිනිසා ඇට තමාගේ වස්ත්‍රය දී අතින් අල්වා ගෙන තාපසයාගේ ආශ්‍රමයට ගියේය. ඔවුන් දුටු තවුස් තෙමේ මෙසේ කිය: (23) “පුත්‍රය, භාර්යාවක් සහිත

¹¹ මේ ඇඳුමට “පොත්ථි” යයි නමක් පෙනේ. එය ගවොමක් වැනි එකකැයි සිතිය හැක. ඔවුන් අහසින් යන්නේ ඒ ඇඳුමේ බලයෙනි. ථෙරිගාථාවන්හි “නික්ඛිප පොත්තිං ච සට්ඨං ච” යන්නක් පෙනේ. එහි පොත්ති යයි කීවේ හිඟන්නාගේ ඉතා කඩටයි. එයත් “පොත්ථි” විය යුතුදැයි නොදනිමි. මෙහි නම් පොත්ථි යන්න කීප තැනකම තිබේ.

වූවහුගේ මෙහි විසීම නොවටී; මම තට මාර්ගය පෙන්වමි; සැපසේ යනු මැනවි”.

මෙසේ කී තාපසයා ඔහුට මග පෙන්වා තෝ මේ කොන්තිය කෙරෙහි නොසැලකිලිමත් නොවෙව; ඇගේ ඇඳුම ලදහොත් ඇ අභසට නැගී යන්නිය”යි කීය. ඒ කීම පිළිගත් වනවරකයා මගට බැස යන්නේ නගරයට පැමිණෙන තෙක්ම පොතිය රැකගෙන ගියේය. එහි අඹුසැම වශයෙන් විසූ ඔවුන්ට පුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක් උපන්න. එයින් වැඩිමහල්ලාගේ නම මහාතිස්සය, බාලයාගේ නම චුල්ලතිස්සය. කලක් ඇවෑමෙන් ඒ වනවරකයා නැවත වනයෙහි ඇවිදීමට ගියේය. මේ අතරේදී ඒ නගරයෙහි උත්සවයක් පවත්වන බැවින් හැමදෙන ශක්ති පමණින් තම තමන් සරසා ගත යුතුයයි නියමයක් ප්‍රකාශ කරන ලදි. එයසා කිඳුරිය ස්වාමියා අමතා “මාගේ පොතිය දෙනු මැනවි. දරුවන් රැකගනුව; මම අද යන්නෙමි”යි කීය. “තමා කුස උපන් දරුවන් හැරදමා කෙසේ යන්නෙහිද”යි කියා හෙතෙම පොතිය දුන්නේය. ඔී පොතිය ලබාගෙන ස්වකීය කිඳුරු සමාජය වෙත ගියාය.

ඇගේ පුත්‍රයෝ දෙදෙන පියාගේ නිවසෙහි විසූහ. එක් රහත් තෙරනමක් පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේ “මේ ළමයි කාගේද මොවුන්ගේ මවුපියෝ කොහිද”යි ආත්තාගෙන් විචාළේය. ඔී තොමෝ තොරතුරු ඇති සැටියෙන් කීය. තෙරනම ඔවුන්ගේ උපනිශ්‍රය සම්පත් දෑක මැහැල්ලියගෙන් අවසර ගෙන ඔවුන් පැවිදි කරවීය. ඔවුහු නොබෝ කලකින්ම රහත් බවෙහි පිහිටියාහ. එයින් එක් නමක් පිරිනිවිසේය. ඒ කෙසේද? මේ සොහොයුරු තෙර දෙනම පාටලී පුත්‍රයෙහි විසූහ. මෙසේ වසන ඒ දෙනම අතරෙන් මහාතිස්ස තෙරුන්ගේ කුසෙහි වාතාබාධයක් හටගත්තේය. හෙතෙම බාල තෙරුන් අමතා “ඇවැත්නි, මාගේ කුසෙහි වාතාබාධයක් ඇත. (24) ඉදින් ගිතෙල් පතක් ලැබෙන්නේ නම් ඒ වේදනාව සංසිඳෙන්නේය. සිරිත් වශයෙන් හික්ෂාවෙහි හැසිරෙන විට (25) තෙල් ලැබෙන්නේ නම් එය මා වෙත ගෙනෙව; අන් ආකාරයකින්

හෙවත් ලකුණු දක්වීම, කටින් කීම, වටාපිටින් කීම ආදියෙන් ලැබුනොත් එය දුරකරව"යි කිය. බාලතෙරනම ඒ කියේ තෙල් ලැබීම සඳහා යොදනක් දිග පළලැති පැළලුප් නුවර ඇවිදිනේ තෙල් නොලැබීය. පසුද රෝගී තෙරනම අඩුව සුවයක් නොලබන්නේය"යි කිය. චුල්ලතිස්ස තෙරනම තවත් බොහෝ භික්ෂූන් මවා නොයෙක් තැන ඇවිද්දවා එදත් තෙල් නොලැබී. දිනෙන් දින තෙරුන්ගේ රෝගය වැඩුණි, ඖෂධ ප්‍රමාණයද වැඩුණි. බාල තෙරනම මුළු දඹදිව සොළොස් මහජනපදයන්හි ද එක්සියයක් මහා නගරවල ද පණස්හයදහසක් නියමගම් වල ද අනුනව දහසක් වෙළඳපලවල ද සොළොස් කෝටියක් හා පණසක් ගම්වල ද නිර්මිත භික්ෂූන් හසුරුවාත් තෙල් නොලැබී. එවිට මහාතිස්ස තෙරනම බාල තෙරුන් අමතා "දැන් මහ මුහුදේ ජලය තරම් තෙල් ලැබුණත් මාගේ රෝගය නොසන්සිදින්නේය; මම පිරිනිවෙන්නෙමි; භික්ෂූන් රැස්කරව"යි කිය.

චුල්ලතිස්ස තෙර සංඝයා රැස්කරවීය. එවිට මහා තිස්ස තෙර මෙසේ කිය. (26) මම පඤ්චස්කන්ධභාරය බහා තබමි; සංසාර සාගරයෙන් එතෙරව පිරිනිවෙන්නෙමි. (27) රත්නත්‍රයෙහි හෝ මාර්ගයෙහි හෝ ප්‍රතිපදාවෙහි සැකයක් ඇත්නම් මාගෙන් විවාළ මැනවි". (28) "අපට රත්නත්‍රයාදියෙහි සැකයක් නැත. එක් කාරණයක් අප ඔබගෙන් විචාරමු; එය අසනු මැනවි. (29) පිරිනිවෙන්නා වූ ඒ තෙරනම කුමක් කියා පිරිනිවියේදැයි රජතුමා විචාරන්නේ නම් අපි ඔහුට කුමක් කියන්නෙමුද"යි භික්ෂූහු විවාළහ. (30) "ඉදින් රජතුමා විචාරන්නේ නම් මාගෙන් අසාගෙන රජුට මෙසේ කිව මැනවි: (31) කොන්තිපුත්ත තෙරුන්ගේ කුසෙහි වාතයක් හට ගත්තේය. ඒ වාතය නැසීම පිණිස (32) යොදනක් පමණ වූ පාටලී පුත්‍රයෙහි හැසිර තෙල් නොලත් බැවින් බොහෝ භික්ෂූන් මවා (33) සොළොස් මහා ජනපදයන්හිද සිය ගණන් නගරයන්හි ද සපණස්දහසක් නියමගම්වල ද අනුනව දහසක් වෙළඳපලවල ද සොළොස්කෝටියක් ගම්වල ද හසුරුවාත් තෙල් ලැබීය නොහැකි විය. ඖෂධ නොලබන්නා වූ ඔහුගේ රෝගය වැඩුණි. ඒ

දරුණු ආබාධයෙන් හෙතෙම මළේය”යි කියයුතු යයි කියා තෙරනම අහසට නැගී තේජෝධාතුවට සමවැදී පිරිනිව්දේය.

තෙරුන්ගේ පිරිනිවීම අසා මුළු පැළලුප්නුවර කලබල විය. ක්‍රමයෙන් එය අශෝක මහරජුට අසන්ට ලැබී රජතුමා විහාරයට ගොස් “තෙරනම කුමක් කියා පිරිනිව්දේද”යි භික්ෂූන්ගෙන් විචාළේය. භික්ෂූහු තෙරුන් කී දෙය කීහ. (36) මේ කීම අසා අශෝක රජ ශෝකයට පැමිණියේය. පර්වතයකින් වැටුනාක් මෙන් දුකට පත්ව මෙසේ කීය: (37) අහෝ, බුද්ධශ්‍රාවකතෙමේ අඩු ආශා ඇත්තේය, ලද දෙයින් සතුටු වන්නේය; කෙලෙසුන් මඩින්නේය. හෙතෙම ජීවිතය පරිත්‍යාග කරමින් චාරිත්‍ර ශීලය අත් නොහැරියේය. (38) මෙසේ අල්පේච්ඡ සන්තුෂ්ට වූ ශීල-ධුත දෙක්හි ඇලුණු බුද්ධ ශ්‍රාවකයෝ බොහෝ දෙනෙක් සසරින් එතෙරට ගියාහුය. (39) සසරින් එතෙර වූ ඒ ක්ෂීණාශ්‍රවයෝ බුද්ධානු ශාසනය ප්‍රකාශ කොට පිරිනිවියාහුය. රජතුමා තෙරවරුන්ගේ නෑ කෙනෙක් ඇත් දැයි මිනිසුන්ගෙන් විචාළේ ය. ඒ කාලයේදී තෙරුන්ගේ පියා වූ වනවරකයා ඇවිත් සිටියේය. මිනිස්සු තෙරවරුන්ගේ පියා අසවලාය යි කීහ. රජතෙම ඔහු කැඳවා තෙරවරුන්ගේ මව කොහිදැ යි විචාළේය. හෙතෙම සිදුවූ ප්‍රවාන්තිය කීය. ඒ කිඳුරියගේ හැරී ඒම කැමතිදැයි රජතුමා ඇසීය. “මහරජ, කැමතිවෙමි”යි කී විට අශෝක මහරජ තමාගේ නම සහිත මුද්‍රිකාව (=සීල් එක) අහසට දමා මෙසේ කීය: (40) “ඉදින් මාගේ පින් බලයක් ඇත්නම් මේ මුද්ද ගොස් ඇගේ ඇඟිල්ලේ වැටී ඇය රැගෙන ඒවා”යි. ඒ නාමමුද්‍රිකාව ගොස් කිඳුරියන් මැද නටමින් සිටි තෙරුන්ගේ මවගේ ඇඟිල්ලේ වැටුණි. එය දැක ඕතොමෝ (41) “අශෝක මහරජු විසින් එවන ලද දූතයා ප්‍රත්‍යක්ෂවශයෙන් බලවි. මම එහි යන්නෙමි, ඔබ හැමගෙන් අවසර ගනිමි”යි කියා කිඳුරුගණයා අත්හැර අහසින් අවුත් අශෝක මහ රජු ඉදිරියෙහි පෙනී සිටියාය.

රජතෙම කිඳුරිය දෑක පිළිබඳ සිතැති වුවත් තෙරවරුන් කෙරෙහි ගෞරවයෙන් (43) “ඉදින් තෙරවරුන්ගේ මව නොවූවා නම් මම පින්ලකුණු ඇති අය අන්තඃපුරයට ඇතුල් කරවන්නෙමි”යි කියා කිඳුරිය වනවරකයාට දී ගම්වරයක් ද දෙමින් “මෙයින් ජීවත්වෙව, වුල්ලතිස්ස තෙරුන් ද සිහි නැති නොකරව”යි කියා නුවරට ගොස් නුවර දෙරටු සතර සමීපයෙහි පොකුණු සතරක් සාරවා බදුව ගාවා තෙල්-මීපැණි-ගිතෙල්-පැණි වලින් ඒවා පුරවා ගම්මිරිස්-තිප්පිලි ආදිය ද ඒ තැන්හි ගබඩා කරවා “යම්කිසි හික්ෂු කෙනෙක් හෝ හික්ෂුණි කෙනෙක් යම් දෙයක් කැමති වෙත් නම් ඒ සියල්ල දෙව්” යයි නියම කොට මිනිසුන් සිටුවීය.

26. වුල්ලි උපාසිකාවගේ කථාව

(මෙසේ අසන්ට ලැබේ:) (1) මෝරුන්ට වාසස්ථාන වූ සාගරය මැද සක්දෙව් රජු විසින් මවන ලද පියංගුදීප නැමති උතුම් දිවයිනක්ම වේ. (2) ඡඩහිඤ්ජාහි වූ මහත් සෘඪි ඇති කනපියපුත්ත - තිස්ස තෙරනම දහසක් තරුණයන් විසින් පිරිවරන ලදුව එහි වාසය කරයි. (3) ඒ තෙරුන් සමීපයෙහි වුල්ලනාග නමැති කීකරු හෙරණ නමක් පැවිදි විය. (4) ඒ කාලයේදී තාමුපර්ණි ද්වීපයෙහි සුලුගමේ උපන් බැවින් වුල්ල නමැති උපාසිකාවක් (5) රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූවා බුදුසස්නෙහි ශ්‍රද්ධා ඇත්ති මැඩ දූමු පිදුරු ගොඩවල් අවුස්සා ධාන්‍ය රැස් කරයි. (6) ඕ තොමෝ ඒ ධාන්‍ය ස්වකීය ගෙට ගෙන ගොස් සංඝයාගෙන් නමක් ඉල්ලාගෙන සුලුකැඳක්ද බතක් ද දුන්නීය. (7) ඒ කාලයේ දී තිස්ස තෙරුන්ගේ කුසයෙහි වාතයක් හටගත් බැවින් උපස්ථායක

සාමණේරයන් අමතා මෙසේ කීය. (8) “සාමණේරය, තෝ සිංහල ද්වීපයෙහි *¹²වුලකාලගමෙහි වුල්ලී උපාසිකාව සමීපයට යව.” (9) මහත් සාඨ ඇති වුල්ලනාග තෙමේ යහපතැයි කියා අහසට නැග හෙළදිව සංඝාරාමයෙහි ගොඩ බැස්සේය. (10) සංඝයාට සලාක බෙදන කල්හි වැඩිමහලු පිළිවෙළින් බෙදූ බැවින් ඔ හට සුලු කැඳ සලාකය ලැබුණි. (11) ඉක්බිති නුවණැති ඒ හෙරණනම සගළ සිවුර පොරවා පාත්‍රය අතින් ගෙන යට බැහු ඇස් ඇතිව සිහියෙන් යුක්තව ගොස් වුල්ලිය ඉදිරියෙහි සිටියේය. (12) ඒ උපාසිකාව උපශාන්ත වූ දිනු ඉඳුරන් ඇති ඒ හෙරණ නම දුටු පමණින් සතුටුව පහන් සිතැතිව ආසනයක් පැන විය. (13) මොහොතක් වැඩ හිඳ පා සෝදගත් හෙරණ නම ඒ කැඳ උපාධ්‍යය තෙරුන් සඳහා ගෙන යන්නෙමිසි කීය. (14) “ස්වාමීනි, මේ කැඳ වලඳ ඉතිරි කැඳ ගෙනයනු මැනවි. දුගී වූ මට අනුකම්පා කොට මෙය වලඳනු මැනව”යි උපාසිකාව කීය. (15) හෙරණ නම ඒ කැඳ වලඳ පාත්‍රය සෝද ඇයට දුණි. ඔ තොමෝ පාත්‍රය නැවත පුරවා දී දෙරටුව කරා පැමිණියාය. (16) ඒ ප්‍රාඥතෙමේ බමරෙකු වැනි පාත්‍රය ඉදිරියෙන් යවා අහසෙහි යන නංසරාජයෙකු මෙන් එය පස්සෙන් ගියේය. (17) මිනිසුන් බලා සිටියදීම පුවගු දිවයිනට පැමිණි හෙරණ නම ඒ කැඳ ගෙනවුත් තෙරුන්ට පිළිගැන්වීය. (18) කතපියතිස්ස තෙරනම ඒ කැඳ දසදහස් නමකට බෙද දී පසුව තෙමේ වැලඳී. (18) එය බි කෙණෙහි තෙරනම සුවපත් විය. එය දුටු (ලක්දිව) රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත වූ දේවතාවා සාධුකාර දුණි.

එය ඇසූ රජතෙම දේවතාව අමතා (19) ඔබ මාගේ දනයන් සාඨියන් දැනගත්තේ දැන්ද? කුමක් හෙයින් දැන් සතුටු සිතැතිව සාධුකාර දෙන්නෙහිදැයි විචාළේය. (20) මහරජ, මම ඔබට සාධුකාර නොදෙමි. මම වුල්ලී උපාසිකාවට සාධුකාර දෙමි. ඔ දක්ෂිණාර්ථ වූ තාදී ගුණ ඇති

¹² “සුඵගල” විය හැක.

රහතන්ට දනක් දුන්නි යයි දේවතාවා කිය. (21) එය'සා සතුටු සිතැති රජ ඇය සොයා ගෙනව; ඕ මාගේ දුවක් වන්නියයි කියා ඇ ගෙන ඒම පිණිස ඇමතියකු යැවීය. කථා වස්තුව විස්තර කළ යුතුය. ඕ තොමෝ ඒ ඇමතියාගේ භාර්යාව විය. ඇගේ මරණකාලයෙහි සදෙව්ලොවින් රථ පැමිණියාහ. ඇය රථවල සිටියන් හා කථා කරන විට ඇතැම් කෙනෙක් ඇය දෙඩවන්නියයි කීහ. (22) මම ප්‍රලාප නොදෙඩමි; දේවතාවෝ අවුත් ඔවුන්ගේ රථවලට මා කැඳවමින් මා ඉක්මන් කරවතියි හික්ෂුන්ට කී ඕ මෙසේද කීය: (23) හෙළදිව යම් පමණක් හික්ෂුන් වෙසෙත් නම් ඒ සියළු හික්ෂුන්ට තුන්වරක් තුන්සිවුරු දුනිමි. (24) පහන් දහස බැගින් දහස් වරක් මා විසින් දල්වන ලදහ. අකාලධර්ම ශ්‍රවණ දහසක් ද මා විසින් පවත්වන ලදි. (25) මී පැණි, ගිතෙල් තෙල් පැණි යන මේවා බොහෝ වාරවලදී බොහෝ සේ දෙන ලදි. මම දැන් කුමකට ප්‍රලාප දෙඩවමිද? (26) අවසන් කාලයෙහි කළදේ දෙන්නාගේ සිත ප්‍රීතිමත් කරවයි. බුද්ධ ධර්ම සංඝ යන රත්නත්‍රය ආශ්‍රිත වූ බොහෝ පින් කොට ශාක්‍යසිංහයන්ගේ ශාසනයෙහි මට ප්‍රීතියක්ද සොම්නසක් ද ඇති විය. මට තැති ගැන්මක් නැත. (28) දෙව්ලෝවලින් උතුම් රථ ඇවිත් මා ඉදිරියෙහි සිටිත්. ඒ දෙව්ලෝවලින් කවර එකක් යහපත් ද ප්‍රශස්තදැයි මට කියනු මැනවි. (හික්ෂුහු මෙසේ කීහ.) (29) රහතන් වසන නුවරක් මෙන් අප්‍රමාදීන් වසන්නා වූ ඉතා යහපත් වූ තුසිත දෙව්ලොවැ ධර්ම කථාව හැමකල්හි බහුලයෙන් පවත්නේය. අජිත නමින් පැවිදි වී සිටි මෙතේ බෝසත් තෙමේද එහි වෙයි.

(30) මෙසේ බොහෝ පින් කළ බුද්ධ වචනයෙහි පැහැදීම ලැබූ ඕ තොමෝ තුසිත පුරයෙන් ගෙනා රථයෙහි නැඟී අහසින් යයි. (31) යම් කෙනෙක් දශකුශලයන්හි හැසිර සර්වඥ දේශිත වූ ධර්මය පිළිපදින්නාහු නම් ඔවුහු පින්පල ලැබීමට ක්ෂේත්‍රයක් වූ ස්වර්ගයට උතුම් රථවලින් යති.

27. මහානාග තෙරුන්ගේ කථාව

(1) රුහුණු දනව්ව සමීපයෙහි සේනපබ්බත නමැති පර්වතයක් විය. ඒ පර්වතයේ නැමී ගිය තැනක් කුස ලෙණ නමින් ප්‍රකට විය. (2) ඒ කුස ලෙණෙහි අඩු ආශා ඇති සිල්වත් වූ මහානාග නම් තෙර නමක් වසයි. (3) පර්වතය අවට පිඬු සිඟීමට යෝග්‍ය වූ, පහසු ගමනාගමන ඇති ගම දුරින් හොබනේය. (4) මනා සංවර ඇති, දැමුණු ඉඳුරන් ඇති ඒ තෙරනම එක් දිනක් ගෙපිළිවෙළින් වඩින්නේ අනුකම්පාවෙන් එක් පවුලක් කරා එළඹියේය. (5) ඒ ගෙයි වැසියෝ පහන් සතුව සිතැත්තාහු හැමදා ඒ තෙරුන්ගේ පාත්‍රය පුරවා දන් දෙති. (6) මෙසේ කරමින් අවුරුදු දෙළසක් ගතවූ පසු ඒ ගෙදර මවුපිය දෙදෙන වයසට යන්නාහු දුටු කථාකොට මෙසේ කීහ: (8) දුවණියෙනි, ඇල්සහලෙන් බත් උයා මස් මාලු ද පිළියෙළ කොට ගිතෙල් වත්කොට තෙරුන්ට දෙව. (9) ඉතිරි දෙය කොස් හා මිශ්‍ර කොට තෝ ද අනුභව කරව. මා විසින් හිල් බත් කන ලදි. එබැවින් මා ගැන නොසිතව යි කීහ. (10) තෙරනම අදනය ඇඳ සිවුර පොරවා ගෙන ඒ ගෙට එන්නේ ඒ කථාව ඇසී. (11) එයසා සුරවූ ඒ යෝගී තෙරුන්ට මහත් සංවේගයක් උපණි. උණුසුම් වූ හෘදය ඇති එතුමා මෙසේ සිතී: (12) මොවුහු මාගේ මවුපියෝ නොවෙති. නැයෝ හෝ සහලේනැයෝ නොවෙති. ප්‍රණීත වූ යමක් ඇත්නම් එය මට දෙන්නට නියම කොට ඕජා නැති දෙය අනුභවකොට ඔවුහු ගියහ. (13) ඒ ආහාරය පෘථග්ජන වූ මාවිසින් නොවැළඳිය යුතුය; රහත් භික්ෂුවක් විසින් එය අනුභව කළ යුතුයයි (14) සිතා ගණ්ඨිය පාසයෙන් මුද එතැනින් නැවතී ස්වකීය ලෙණට හැරී ගියේය. (15) සිවුර පැත්තකින් තබා අස්නක් පණවා නොපසුබස්නා වීර්යයෙන් යුක්තව මෙසේ ඉටා ගත්තේය. (16) මාගේ මස්, නහර, ලේ, ඇට යන මේවා වියලෙත්වා, රහත් බවට නොපැමිණ මේ ආසනයෙන් නොනැගිටින්නෙමි යි. (17) මෙසේ ඉටා අස්නෙහි හිඳගෙන සිටු පිරිසිදු

සිල් විමසා බැලිය. (18) ශීල විශුද්ධිය ඇති බව දැක පිරිසිදු නුවණැති එතුමා විදසුන් වඩා රහත් විය. (19) අභිඥසය අවබෝධ කෙළේය. සියලු සංයෝජනයන් ඝෂය කිරීමෙන් සසරින් එතරට ගිය එතුමා සිංහනාද කෙළේය. (20) “ඉපදීමේ කෙළවර දක්නා වූ මම ඒකාන්තයෙන් නැවත ගැබෙහි ඉපදීමට නොපැමිණෙන්නෙමි. මේ මාගේ අන්තිම වූ ඉපදීමයි. සසරෙහි මාගේ නැවත ඉපදීම ඝෂය විය.” (21) මෙසේ සිංහනාද කොට ආයුෂයාගේ පැවැත්ම බලා මධ්‍යාහ්න කාලයේදී පිරිනිවෙන්නෙමි යි සිතා ගත්තේය. (22) උන්වහන්සේ අදහස දැනගත් ලෙන් වැසි දේවතාවා අත් හිසමත තබා වැදගෙන මෙසේ කීය. (23) “ස්වාමීනි, ඔබගේ උපස්ථායකයා දිළින්දෙකි, හෙතෙම අවුරුදු දෙළසක් මුළුල්ලේ සිල්වත් ඔබට උපස්ථාන කෙළේය. (24) ඉක්බිති ඔබ ඡඩහිඤ්ජාති රහත් නමක් වූහ. එබැවින් ඔහුට අනුකම්පාවෙන් ඔහුගේ පිණ්ඩපාතය පිළිගත මැනවි”. (25) දේවතාවගේ කීම ඇසූ තෙරනම අස්නෙන් නැගිට පාත්‍ර සිවුරු රැගෙන ඒ ගෙට ආයේය. (26) තෙරුන් දුටු සුමනා තොමෝ අස්නක් පනවා පා දෝනා දිය තබා එතුමාගේ පාමුල වැටී හුණි. (27) අස්නෙහි වැඩ හුන් එතුමා බාලිකාව අමතා “මවුපියෝ නොදක්නා ලැබෙත්; ඔවුහු කොහි ගියාහු ද”යි ඇසී. (28) තෙරුන්ගේ වචන ඇසූ ඕ තොමෝ විස්මයට පැමිණ මෙසේ සිතී: “අද තෙරනම ප්‍රසන්න වූ මුහුණු ඇත්තේය, බොහෝ දවල් වී මෙහි වැඩියේය, අස්නෙහි හිඳ මවුපියෝ කොහිදැයි විචාරයි. (3) පෙර නොවූ විරූ කරුණු සතරක් අද දක්නා ලැබේ. ඒකාන්තයෙන්ම තෙරනම රහත්බවට පැමිණියේය. (32) වත් බිඳීම කොට තමන්ගේ ගුණයන් ප්‍රකාශ කිරීම නිසා තෙරුන්ගේ ජීවත් වීමක් නැත. එබැවින් තෙරනම පිරිනිවෙන්නට කැමැත්තේය”යි. (32) මෙසේ සිතූ ඕ පහන් සිතින් මනාසේ තෙරුන්ට දන් දුණි. වලඳ නික්මුණු තෙරනම පර්වතය කරා ගියේය. (33) එහිදී පළඟ බැඳ වැඩ හිඳගෙන හිර මුදුනට පැමිණි විට මෙසේ අධිෂ්ඨාන කෙළේය. (34) “යම් මිනිසෙක් මට අවුරුදු දෙළසක් උපස්ථාන කෙළේ නම් ඒ මිනිසා අවුත් ස්පර්ශ කළ විට මාගේ ශරීරය සේලවේවා; අන්‍යයන් ඔසවන්නට උත්සාහ කළවිට නොසැලේවා”යි. (35) මෙසේ අධිෂ්ඨාන කළ නාග තෙරනම

තෙල් අවසන් වීමෙන් නිවී යන පහනක් මෙන් මෙලොව සම්බන්ධ නැතිව පිරිනිවීමේය. කථාව විස්තර කළ යුතුය.

බාලිකාවගේ දෙමවුපියන් විසින් වනයෙන් ගෙනෙන ලද කපු රන් බවට පැමිණියේය. දේවතාවන් උද්ඝෝෂණය ඇසූ සද්ධානිස්ස රජතුමා අන්තඃපුරය සමග ගොස් මහජනයා පිරිවරන ලද්දේ සාධුකාර දී මෘතදේහය ඔසවන්ට තැන් කෙළේය. නමුත් නොහැකි විය. එවිට රජතුමා තෙරුන්ට උපස්ථාන කෙළේ කවරෙක්දැයි විචාළේය. ඒ උපාසකයා ඉදිරියට අවුත් “අහෝ මට නොදන්වා පිරිනිවීමේය”යි කියමින් මෘත ශරීරය වැලඳ ගත්තේය. (36) එකෙනෙහි මෘත ශරීරය අහසට නැගුණි. අහසෙහි හුන් තෙරුන් දෑක බොහෝ දෙන නමස්කාර කළහ. (37) තෙරුන්ගේ අධිෂ්ඨානය පරිදි මෘතදේහයෙන්ම ගිනි පිටවී එය දෑල්වුණේය. (38) එය දෑක සතුව සිතැති රජතෙම සාධුකාර දුණි. මේ උපාසකයාට ද බොහෝ ධනය දුණි. (39) ඔහුට නොයෙක් උසස් බඩු ද දී ඒ ගමක් දුන්නේය. ඔහුගේ දුවටද සම්පත් දුණි. (40) මෙසේ දක්ෂිණාර්ථයන් කෙරෙහි යම් දනක් දෙන ලද නම් එය මෙලොවදීම අපරිමිත ධනය ද අභිවාද්ධිය ද ගෙන දී පරලොව දී සුගතිය ලබා දෙයි. (41) එබැවින් යම් කෙනෙක් මෙලොවදීත් පරලොවදීත් අභිවාද්ධිය කැමතිවෙත් නම් ඔවුන් විසින් ආර්ය සංඝයා කෙරෙහි ධර්ම ප්‍රිය වූ දනය දිය යුතුය.

28. හංකාලාවගේ කථාව

(1) හංකාල දනව්වෙහි හංකාල ගමේ නිවැසි හංකාලා නම් ඉතා දුගී ස්ත්‍රියක් විය. (2) උදෑසන බත සඳහා පෙරවරු කාලයෙහිද හවස් බත සඳහා පස්වරු කාලයෙහි ද අනුන්ගේ බැල මෙහෙ කොට ඕ

තොමෝ ද දරුවන් පෝෂණය කරයි. (3) ඒ ගමෙහිම ගැල් දහසක පටවන තරම් මුං මෑ ආදිය ලබන ධනවත් කෙළෙඹියෙක් විය. (4) ඉදින් මුං මෑ ආදිය එපමණ ලැබේ නම් ඔහුට ලැබුණ හැල් වී ආදි ධාන්‍යවල ප්‍රමාණය ඊට වැඩි විය. (5) මෙතෙක් ධන ධාන්‍ය සම්පත් ඔවුන්ට ලැබුණේ පෙර පින් බලයෙනි. දැනත් ඔවුහු රත්නත්‍රය විෂයෙහි බොහෝ පින් කෙරෙත්. (6) මෙසේ පින් කරන්නා වූ ඔවුන් දුටු හංකාලාවගේ හිමියා සංවේගයට පත්ව (7) පරලොව පිහිට සඳහා දක්ෂිණාර්භයන්ට දන් දිය නොහැකි මාගේ ජීවිතය මෙහිම විනාශ වේවා”යි සිතමින් තමාගේ ඇඳෙහි වැද හොත්තේය. (8) හංකාලාව බත් පිස ස්වාමියාට මෙසේ කී: බත් අනුභව කරව; කුමකට නිදන්නෙහිද? ඔබ දුකට පත් වූවා සේ පෙනේ” යයි කීය. (9) මම අනුභව නොකරමි, පැන් නොබොමි. මිනිසත් බවක් ලබා දන් දෙනු නොහැකි මාගේ මරණය කැමැත්තෙමි”යි හිමියා කීය. (10) ඔහුගේ ඒ කීම ඇසූ හංකාලාතොමෝ ස්වාමියා සනසා මෙසේ කී; (11) ප්‍රියවචන කියන ක්‍රියාවෙහි දක්ෂ වූ ඔබගේ වැඩිමහලු පුතා දසයකු බවට පමුණුවා අපි දන් දෙමු”යි. (12) හෙතෙම යහපතැයි කියා ක්‍රියාසූර වූ වැඩිමහලු පුතා ධනවත් ගෙයක මෙහෙකාර කමට දී වස්සකු සහිත දෙනක් ගත්තේය. (13) ඔවුහු ඒ ගවදෙන ගෙදෙරට ගෙන ගොස් දිනකට තෙවරක් කිරි දෙවා ගත්හ. සවස ද උදය ද මධ්‍යහ්නයෙහිද යන තුන්වාරයෙහි ඔවුනට කිරිනැළි සතර බැගින් ලැබුණි. (14) තෙදිනක් කිරි දෙන ඒ එළදෙන ඉතිරි දිනවලදී ගිතෙල් ම දෙවාගන්ට දෙයි. (15) හංකාලාව හික්ෂුන් සම්පයට ගොස් සංඝයාගෙන් හික්ෂුන් ලබා ගෙන කිරි දන් දුණි. (16) ඔවුහු කිරිවලින් කැඳ උයා ඉතිරි කිරි විකුණා සහල් ආදිය ගනිත්. (17) මෙසේ බොහෝ කලක් දන් දෙන විට ඒ ගම විසූ බලවත් මිනිසෙක් මේ දෙන දෑක ලෝභයෙන් මැඩුනේ ඇය අයිති කරගන්ට සිතී.

(18) යුද්ධ භටයෙකු වූ ඔහු එළදෙන ඉල්ලූ නමුත් ජීවත්වීම සඳහා නොව පින් කිරීම සඳහා ගත් දෙන කෝටියක් දුන්නත් නොදිය හැකැයි ඔවුහු කීහ. දනය සත්පුරුෂ සම්මතය, බුදුරදුන් විසින් වර්ණනයයි ද කීහ.

(20) නොදෙන්නමු යන කීම අසා කිපුණු දුෂ්ට සිතැති ඒ මිනිසා ලෝභයෙන් මැඩුනේ ඔවුන්ට අනර්ථයක් කරන්ට සිතී. (21) හෙතෙම වහා ගොස් සද්ධාතිස්ස රජු වෙත එළඹ මෙසේ කීය: (22) මහරජ, අපේ ගමේ ධනවත් ස්ත්‍රියක් ඇත. ඇගේ දෙන සැමදම දෙළොස් තැළියක් ගිතෙල් දෙවාගන්ට දෙයි. (23) "එසේ නම් තෝම ගොස් ඒ දෙන ගෙනෙව; මම පරීක්ෂාකොට බලන්නෙමි. එසේ විමසා බලා මගේ සිතටද කැමති නම් ඇය ගන්නෙමි"යි රජතුමා කීය. (24) ඒ පුරුෂයා යහපතැයි කියා ගොස් වස්සා සමග දෙන ගෙනවුත් රජු සමීපයට පමුණුවා බාරදුණි. (25) "රන්තලියක් ගෙනෙව; වස්සා දෙන ඉදිරියට ගනිව්. මා ඉදිරියෙහි දෙන දෙවව්. කිරි ද ගිතෙල්දැයි බලමි"යි රජතුමා කීය. (26) දෙන දෙව්නු ලබන කල්හි කිරි පමණක් වැගුරුණි. කිරි වැගුරුණු බව දැනගත් රජ නොසතුටු විය. (27) රජු නොසතුටු බව දැනගත් රාජ පුරුෂයා "ස්වාමීනි, මේ ස්ත්‍රියම දෙන දෙව්වා; අනිකකුට එය ගිතෙල් නොවන්නේය"යි කීය. (28) හංකාලාතොමෝ භාජනය තනවලට යටින් තැබීය. ඒ භාජනය පිරී ගිතෙල් බිම ද වැටුණි. (29) එය දැක සතුටුව රජ සාධුකාර දුණි. ඉන්පසු ඇය තමාගේ දූ තනතුරෙහි තබා (3) ශ්‍රේෂ්ඨ භාණ්ඩයන් දී ඒ ගම ද ඇට දුණි. ස්වාමීපුරුෂයාට වටිනා මැණික් බැඳි ඔටුන්නක් දුන්නේය. (31) ලෝකයෙහි පින් පව් පල මෙසේ මෙලොවදීම ලබන්. එබැවින් ධර්ම ප්‍රීතිය කොට ඇත්තහු විසින් බොහෝ පින් කළ යුතුය.

සද්ධාතිස්ස රජතුමා ඇට දසියන් සියයක් ද දසයන් සියයක් ද ජනපදය සමග ගම් දහසක් ද රජදුටුකට දිය යුතු ආහරණ ද දුණි. ඕනොමෝ මහාදනපතියෙක් විය. ඇ මරණාසන්න වූ කල්හි සදෙව්ලොවින් වාහන සයක් පැමිණියේය. චුල්ලී උපාසිකාවගේ කථාව මෙන් විස්තර කළ යුතුයි.

29. මහාදේව උපාසකයාගේ කථාව

(1) හෙළදිව අජිතාවිහි? ගමෙහි සාධු සම්මත වූ මහාදේව නම් උපාසකයෙක් වසයි. (2) එහෙතම හැමකල්හි¹³ පූර්වාන්ත-අපරාන්ත නම් ශසායන් කරවයි. ගැල් දහසක් බඳැති ධාන්‍ය ඔහුට ලැබේ. (3) හෙතෙම එක් දිනක් උදෑසනම නැගිට කර්මාන්ත බැලීමට ගොස් ඒවා නියම කොට ගමට හැරී එන්නේ (4) අහසින් ආ රහත් භික්ෂූන් අටනමක් දැක සැඟවී සිට ඔවුන් ගැන පරීක්ෂා කෙළේය. (5) අහසින් බැස්ස ඒ තෙරහු සිවුරු පොරවා පාත්‍ර අතින් ගෙන පිණිඩිපානයේ යාමට නික්මුණාහ. (6) උපාසකයා වහා ගෙට ගොස් "මේ ආගන්තුක භික්ෂූන්ට දනය සම්පාදනය කරව"යි බිරියට කීය. (7) ඕනොමෝ යහපතැයි කියා කැඳ ද වාස්තුස් සහිත බත් ද වහා පිළියෙළ කළාය. (8) ආචාරගෝචර දත් සන්හුන් ඉඳුරන් ඇති ඒ බුද්ධ පුත්‍රයෝ ගෙපිළිවෙලින් හැසිර ගමෙන් නික්මුණාහ. (9) මහාදේව උපාසක තෙමේ පස්සෙන් අවුත් ඒ අටනමගේ පාත්‍ර රැගෙන ඒ භික්ෂූන් ස්වකීය ගෙට පැමිණවීය. (10) ඒ සියලු දෙන ගෙට පැමිණ පිළිවෙලින් හුන්කල්හි උපාසකයා යෝග්‍ය ආහාර වැලඳවීය. (11) භික්ෂූන් වලඳන අතරෙහි උපාසකයා ඒ අටනම නිත්‍යයෙන් තමාගේ ගෙයි දන් පිළිගන්නන් සේ ලියවා තබා භෝජනාවසානයෙහි මෙසේ කීය: (12) ඔබ අටනම යම් විහාරයක වසන්නාහු නම් ඒ විහාරයේ සංඝයාට භික්ෂා අටක් දෙන්නෙමි. (13) ඔවුහු ඒ තුණ්ඩුව ගෙන යමින් නික්ම අහසට නැගී ආර්යයන්ගේ වාසස්ථානයෙහි බැස්සාහ. (14) සංඝයාට දෙන ලද ඒ සිටිටු සංඝයා විසින් වැඩිමහලු පිළිවෙලින් දිනපතා බෙදාදෙන ලදී. (15) එබැවින් රහත් අටනමක් සැමදා මහාදේව උපාසකයාට අනුකම්පා පිණිස

¹³ පූර්වාන්ත නම් ඇල් වී අමු මෙතේරි ආදියයි. අපරාන්ත නම් මුං මැ ආදී ඇට වර්ගයි.

අහසින් වඩිති. (16) ඉක්බිති තුටුපහටු සිතැති මහාදේව තෙමේ උන්වහන්සේ වෙත එළඹ වැදගෙන මෙසේ කීය: (17) පක්ෂයේ පස්වෙති දිනයෙහි දන් ලබාගන්නා භික්ෂුහු සොළොස්නමක් වෙන්වා ඉතිරි දිනවල අටනමක්ම වෙන්වායි. (19) මෙසේ දෙන්නා වූ ඕ හට දෙළොස් අවුරුද්දක් ගතවිය. ඒ කාලය තුළ කොපමණ භික්ෂු සංඛ්‍යාවකට දන් දුන්නේද යත්? (20) සතළිස් සතර දහස් හයසිය හතළිහක් විය.

(21) මෙසේ පින් කොටත් තෘප්තියට නොපැමිණ ඒ දනපති උපාසකයා නැවත මෙසේ සිතී: (22) "රන්වන් වූ බුදුරදුන්ට මම රන් කරඬුවක් සාදවන්නෙමි. එය සඳහා සුවර්ණභූමියට ගොස් රන් ගෙන එන්නෙමි"යි (23) අටවක් දිනයක රහතන් වහන්සේට වස්ත්‍ර සහිත දනයක් දී සතුටු සිතැතිව මුදු ගමනට පිටත් විය. ඔහු ගිය නැව මුදේදී කැඩී ගිය බැවින් එහි සිටි හැමදෙන මළහ. උපාසකයා තනිවම මුදේ පාවිය. (25) කුටුම්භීය පුත්තනිස්ස තෙරනම වස් පසළොස්වක්ද වස් පවාරණය සඳහා වැඩ හුන්නේ මෙසේ කීය: (26) ඇවැත්නි, දේව උපාසකයා මුදේ පාවෙයි. ඔහු දියෙන් ඔසවා මා වෙත ගෙන ආ මැනවැ"යි. (27) උන්වහන්සේගේ කීම අසා භික්ෂු දෙනමක් අහසින් ගොස් ඔහු ඔසවාගෙන විහාරස්ථානයට පැමිණියහ. (28) ඒ උපාසකයා ඉදල් තබන ශාලාවෙහි නැවැත්තුහ. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා ද පවාරණ දිනයෙහි එහි පැමිණ (29) සැගෙට ඇතුල්ව වදින්නේ නම ලියූ කොඩියක් එහි එල්ලා තිබෙනු දැක බලවත් පැහැදීම ඇතිව තෙරනමකගෙන් මෙසේ විචාළේය: (31) "නම් ලියූ යම් මේ කොඩි වෙන් නම් ඒ අතරෙහි වූ මහාදේව නමැත්තා කොහි වෙසේද" (32) තෙරනම මුද මැද පාවෙමින් සිටි ඔහු භික්ෂුහු ගෙනැවිත් මෙහි ඉදල් ගලෙහි තැබූහ. හෙතෙම එහි ඇතැයි කීය. (33) ඉක්බිති දෙවරජ කුචේරයා අමතා ඒ උපාසකයා ඔසවාගෙන මා සමීපයට එවයි කීය. (34) කිකරු වූ කුචේර තෙමේ ඔහු වඩාගෙන දේවේන්ද්‍රයා සමීපයට ආවේය. (35) දේවේන්ද්‍ර තෙම දේව උපාසකයා දැක තමාගේ අස්නෙහිම ඉන්ට

සලස්වා සිදුවූ ප්‍රවාහිනි විවාළේය. (36) දෙවරපු විසින් විවාරන ලද දේවතෙමේ සියලු පුවත් කිය. එය අසා සතුටු වූ ඉන්ද්‍ර තෙමේ මෙසේ කිය: (37) "තා විසින් යම් කුශල කර්මයක් කරන ලද නම්, යමක් අනාගතයෙහි කරන්නෙහි නම්, මට ඒ පිනින් කොටසක් දෙව. මම ඔබට වතාවත් කරන්නෙමි". (38) දේවරාජයෙහි ඔබටත් අත්ප්‍රාණිත්වත් මා විසින් පින් කොටස් දෙන ලදි. ඒ අසුරයෝද මිනිස්සුද අපායෙන් මිදෙත්වා. (39) "එසේ නම් මහාදේවයෙනි, මේ ලබුගෙඩි තුන ගත මැනවි. ඒවා කපා ඕනෑ දේ ලබාගත මැනවි. අපි දෙව්ලොවට යමු"යි දේවේන්ද්‍රයා කිය.

(40) ඇසිපිය හෙළන පමණ කාලයකින් ඒ ලබුගෙඩි ඔහුගේ ගෙට පැමිණියහ. එහි තැබූ ලබුගෙඩි තුනෙන් ධන තුනක් නික්මියහ. (41) ඒ ලබුගෙඩි තුන දරණ භාජන තුනක තැබූ විට එයින් මිනිස් ප්‍රමාණ තුනක් පමණ ගැඹුරු වූ හැළි තුනක් පහළ වූහ. (42) ඉන් එකක් රනින් පිරුණි, එකක් කහවණුවලින් පිරුණි, අනික සුවඳ හැල්වලින් පිරුණි. ඤය නොවන්නා වූ අපිරිමිත ධනයක් විය. (43) "මහාදේවය, කැමති පරිද්දෙන් මේ ධනය අනුන්ට දෙව, තමාත් අනුභව කරව; තාගේ ජීවිතාන්තය දක්වා මේ ධනය ඤය නොවන්නේය"යි කී ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා සාංදෘෂ්ටික දන ඵලය*¹⁴ ප්‍රකාශ කොට දෙව්ලොවට ගියේය. (45) මෙසේ කුශලයෙහි ආශා ඇති සතුටු ඵලවන සිත් ඇති පුද්ගලයා මිනිසුන්ට හා දෙවියන්ට ප්‍රිය වේ, ධර්ම ප්‍රීති ඇත්තාට ද ප්‍රිය වේ. හෙතෙම එතැන් පටන් මහා දනපතියෙක් වී සත්වරක් සියලු සංඝයාට තුන්සිවුරු දුණි. වුල්ල උපාසකයාගේ කථාව මෙන් විස්තර කළ යුතු.

¹⁴ දනයෙන් මෙලොව දී ලබන විපාකය.

30. හිසකෙස් කපා දුන් දුන් සුමනාවගේ කථාව

(1) සැගිරිය සමීපයෙහි “විල්ගම” නමැති ගමක් විය. එහි පර්වත ගුහාවක බුද්ධ පුත්‍රයෝ වෙසෙත්. (2) එහි වෙසෙන භාවනානුයෝගී වූ සමාහිත වූ සසර භය දක්නා හික්ෂුහු සත්තමක් ඒ ගමට පිඬු පිණිස ආහ. (3) පවුල් පන්සියයක් ඇති ඒ ගමෙහි ගෙපිළිවෙළින් හැසුරුණු ඒ හික්ෂුහු කිසිවක් නොලැබ සේදූ පාත්‍ර ඇතිවම ගමෙන් පිටතට පැමිණියහ. (4) ඒ ගමෙහි වසන දුගී වූ මවක් ද දුවක් ද දුගී ශාලාව ආශ්‍රය කොට වසමින් සිඟා කැමෙන් ජීවත් වෙති. (5) සුමනා නමැති ඒ දුවණියෝ ගමෙන් නික්මුණු ඒ හික්ෂුන් දෑක සංවේගයට පත් සිතැතිව මෙසේ සිතී. (6) අතිශයෙන් අනුකම්පාට භාජන වූ මා සතු කිසිවක් නැත. පෙර කුසල් නොකොට දිළිඳු බවට පැමිණියෙමි. (7) මා විසින් මාගේ හිසකෙස් කපා කඩයට ගොස් විකුණා කුශලයක් කරනු ලැබේ නම් යෙහෙකි. ඔ මෙසේ සිතා සිත දැඩිකොට ගෙන මව වෙත ගොස් ඇඳිලි බැඳගෙන මෙසේ කීය: (9) “මැණියෙනි, අහර නොලත් හික්ෂුහු සත්තමක් ගමෙන් නික්මියහ; මට පිනක් කරන්ට අවසර දෙනු මැනවි.” (10) “දුවණියෙනි පින් කරව; මා නිසා බිය නොවෙව. පිනට අන්තරාය කරන්නේ අපායයන්හි පැසෙන්තේය”යි මව කීය. (11) මවගේ කීම ඇසූ ඇ කඩවිදියට ගොස් තමාගේ හිසකෙස් කපා විකුණා කහවණු අටක් ලැබ (12) ඒවා රැගෙන වහා ගෙට ගොස් ඒ හික්ෂුන් නවත්වා ආසනශාලාවට පැමිණ විය. (13) එසේ හික්ෂුන් වැඩහිඳුවා තමා ලත් ධනය සත් කොටසක් කොට එක් කොටසකින් හාල් සපයා බත් පිස ශාලාවට ගොස් එය හික්ෂුන්ට පිළිගැන්වීය. (15) සතුටු සිතින් හික්ෂුන්ට දන් පිළිගැන්වූ සුමනාව මෙසේ ද කීය. (16) “මාගේ හිසකෙස් විකුණා මම මේ දනය දෙමි. ඒ දනය මට පසු කලකදී ධන සම්පත් ලැබීමට හේතුවක් වේවා” (17) සසරෙහි නොඇලුණු සිතැති ඒ හික්ෂුහු දනය

පිළිගෙන ඒ ගමෙන් නික්ම වනයට පිවිසියහ. (18) එයින් වැඩිමහලු තෙරනම එහි මාර්ගය මැද සිටගෙන ඒ හික්ෂුන්ට මෙසේ කීය: (19) ඇවැත්නි, තා මගේ හිසකෙස් කපා දන් සපයා දුන් මේ සුමනාව කෙලෙස් සිඳින පිරිසක් බව දැන එසේ කළාය. (20) මම ආශ්‍රවක්ෂයට නොපැමිණ මේ දනය නොවලඳමි. ඒ සඳහා කාලය පැමිණියේය. ඔබ ද ඒ කාරණය දත මැනවි. (21) සප්ත සද්ධර්මයෙන් යුක්ත වූ, මෙමත්‍රී සහගත සන්ත්‍රන් සිතැති ඒ හික්ෂුහු කෙලෙසුන් සිඳීම පිණිස බලවත් උත්සාහ කළහ. (22) ඒ හික්ෂාව පසෙක තබා ගස්මුල් වෙත පැමිණි ඒ සියල්ලෝ දුක් කෙළවර කොට ආහාර අනුභව කළහ.

(23) එතුමන් දනය වැලඳු කෙනෙහි ඒ දූරිය මනා රූ ඇත්තී විය. ඔ ණ දේවවර්ණයට නොපැමිණ මනුෂ්‍ය වර්ණය ඉක්මවා සිටියාය. (24) සිරුරෙහි වර්ණය ද හිසෙහි දික්වූ කෙස් ද හොඳනා අඟ පසඟ ද දෑක තරුණිය මැණියන්ට මෙසේ කීවාය: (25) මැණියෙනි, මාගේ රූපය ශෝභන වූවා දකිමි, මෙය මෙලොවදීම දකිනට ලැබෙන ඵලයකි. ඒකාන්තයෙන් ඒ මහතෙරුන් රහත්බවට පැමිණෙන්නට ඇත. (26) ඒ ප්‍රවාත්තිය අසා අසල්වැසි මිනිස්සු ඒ ගෙට අවුත් පිරිවරාගෙන බොහෝ පැහැදීම ඇති කර ගත්හ. (27) දේවතාවෝ ද අනුරාධපුරයට ගොස් උද්ඝෝෂණය කළහ. රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා ද සාධුකාර දුණි. (28) එයැසූ එක් මහායුද්ධ භටයෙක් රථයක නැගී අවුත් සොයන්නේ එක් පැත්තක සිටි ඒ ස්ත්‍රිය දෑක රථයෙහි නංවාගෙන ඇය රජුට යෝග්‍යයැයි සිතා රජු වෙත ගෙනාවේය. (30) රජතෙම රන්වන් වූ සුමනාව දෑක මෙලොවදී විපාක ලැබූ ඒ දනය කුමක්දැයි විචාළේය. (31) රජු විසින් විචාරන ලද ඔ තොමෝ “මහරජ, මාගේ හිසකෙස්වැටිය කපා විකුණා දන් දුනිමි”යි කීය. (32) එයැසූ රජ සතුටුව ඇය තමාගේ දූ තනතුරෙහි තබා ඇය සොයා ගෙනා යුද්ධ භටයාටම පාවා දුණි. (33) මෙසේ ඒ දූරිය තමාගේ කෙස් වැටිය කපා විකුණා දන් දී උසස් සම්පතට පැමිණියාය.

සද්ධානිස්ස මහරජ ඇට තමාගේ කුමරියකට මෙන් දසයන් සියයක් ද දෙනුන් සියයක් ද මිමුන් සියයක් ද වාහන සියයක් ද ගම් සියයක් ඇති ජනපදයක් ද රජ දුවකට දිය යුතු ආහරණාදිය ද දුන්නේය. ඔ තොමෝ මහා දනපතිනියක් විය. ඇගේ මරණාසන්න කාලයේදී සදෙව්ලොවින් රථ පැමිණියහ. චුල්ලී උපාසිකාවගේ කථාව මෙන් විස්තර කළයුතු.

31. කම්බුද්ධ උපාසකයාගේ කථාව

(1) දීඝාචුගම සමීපයෙහි සෝකධුමික (?) නම් ජනපදයක් විය. ගංතෙර සමීපයෙහි එනමින්ම යුත් ගමක්ද විය. (2) එ ගමෙහි වැසි කම්බුද්ධ නමැති දුගියෙක් තමා අයත් කෙතක අවුරුදු තුනක් නැළි සතරක් පමණ වී වැපිරීය. (3) ඒ වී ප්‍රවේසමට තබා කැලැවේ හටගත් අල ගෙඩි ආදියෙන් ජීවත් වී ශසා වපුරන කාලය පැමිණි විට නැවතත් කුඹුර ශුද්ධ කෙළේය. (7) උල්-අතු-මැටිකැට-කටු ආදිය ශුද්ධ කොට ගිනි තබා ගෙට ගොස් බිරියට මෙසේ කීය: (5) “උදෑසනම නැගිට මම කුඹුරට යන්නෙමි. තෝ බිත්තර වී ද කැඳ ද රැගෙන එවයි.” (6) ඔ තොමෝ යහපතැයි කියා බිත්තර වී හා කැඳ රැගෙන යන්නී අතරමගදී ශාන්ත සිතැති, තැන්පත් වූ හික්ෂුන් සතර නමක් දක මෙසේ සිතී. (8) “කුඹුරෙහි වැපුරූ බීජයන්ට නොයෙක් අනතුරු පැමිණෙති. දක්ෂිණාර්ථයන්ට දුන් දෙයට අන්තරායක් නැත්තේය. (9) මේ ඇල් වී කොටා පිස දෙන්නෙමි නම් යෙහෙකි. පෙර දන් පිළිගැන්මට සුදුස්සන්ට නොදුන් බැවින් දුන් දිළිඳු බවට පැමිණියෙමි”යි (10) මෙසේ සිතා ඒ හික්ෂුන්ට ආරාධනා කොට ගෙට පමුණුවා ඇල් වී කොටා බත් උයා දෙන්නී මෙසේ කීය: (11) පෙර පින් නොකළ බැවින් අපි දිළිත්දෝ වීමු. වනයෙහි හටගත් කොළ මුල් ගෙඩි ආදියෙන් ජීවිකාව කරමු. (12)

අවුරුදු තුනක් මුළුල්ලේ රැස්කළ ඇල් වී නැළි සතර බිත්තර වී සඳහා තබන ලද නමුත් මම එය පින් සඳහා දෙමි”යි.

(13) ඒ ආහාරය පිළිගෙන නික්මුණු ඒ සතරනම වනයට ගොස් එය වැලඳුන. (14) එය වලඳ සංවේගයට පැමිණි ඔවුහු අෂ්ටාංගික මාර්ගය වඩා රහත් බව ලැබූහ. (15) වෙහෙසුණු සිරුර ඇති සාපිපාසාවෙන් පෙළුණු කම්බුද්ධ තෙමේ ගෙට අවුත් බිරියගෙන් මෙසේ විවාළේය: (16) සොඳුර, වනයෙහි වැඩකළ මට කැඳන් බිත්තර වීන් කුමක් හෙයින් නොගෙනාවෙහිද? දැඩි වූ ගස්මුල් ද ඉවත් කොට මම කුඹුර මනාසේ සකස් කෙළෙමි. (17) බියපත් වූ ඒ බිරිඳ හිමියාගේ කීම අසා තමාගේ ජීවිතය ගැන බලාපොරොත්තු නැතිව සිදුවූ දෙය දැන්වීය. (18) එයසා සතුටු වූ හෙතෙම එය අනුමත කොට මෙසේ කීය: “බියපත් නොවෙව්; දෙන ලද්දේ යහපත් දනයකි; දක්ෂිණාව මහත් ඵල ලබා දෙන්නීය. (19) හැළිවලන්වල ඉතිරි වූ යමක් ඇත්නම් එය මට දෙව්; මම වෙහෙසුනේ දුර්වල වෙමි; බඩගින්න මා අධිකකොට දවයි” (20) ඕ තොමෝ ඔහුගේ කීම අසා භාජනවල සොයා ස්වල්ප දෙයක් ලැබ එය ඔහුට දුණි. (21) හෙතෙම ඒ ආහාරය අනුභව කොට “මොන ඇට වර්ගයක් කුඹුරෙහි වැපිරීමට ගෙයි ඇද්ද”යි විවාළේය. (22) බිරිඳ පෙර තමා තැබූ ලබු ඇට වගයක් එළියට ගෙන “මේවා කුඹුරෙහි වැපුරුව මැනවැ”යි කීය.

(23) ඒ ඇට ගෙනගොස් කුඹුරෙහි වපුරන ලද්දහු එකෙණෙහි පැල වී වැඩී ඇල්හාල් පිරුනු ලබුගෙඩි වලින් යුක්ත වූවාහුය. (24) එහි ගිය අඹු සැමි දෙදෙන කුඹුර පුරා තිබුණු ලබු ගෙඩි දක විස්මයට පත් වූහ. කම්බුද්ධයා එයින් එකක් පළා බැලීය. (25) එය ඇල්හාල්වලින් පිරි තිබෙනු දුටු උපාසක තෙමේ මේ ගෙඩි සියල්ල මෙවැනි යයි දැනගෙන එයින් ලබුගෙඩි දෙකක් ගෙන සද්ධාතිස්ස රජු වෙත ගියේය. (26) රජු ඉදිරියට පැමිණ වැඳ ලබුගෙඩි දෙක පෙන්වා (27) “දේවයන් වහන්ස, මේ ලබු ඇට අදම සිටවන ලදහ. අදම වැඩී අදම පල දරූහ. (28) මේ

ලබුගෙඩි සියල්ල ඇල් හාලෙන් පිරී තිබේ. ඒ නිසා මේ දෙක රැගෙන ඔබගේ පා වැදීමට ආවෙමු”යි කීය. (29) “කම්බුද්ධය, තා විසින් අද කිනම් කුසලක් කරන ලද්දේද? එහි මෙලොව විපාකය මෙහි පෙනේ. පරලොව විපාක ගැන කුමට කියමිද”යි රජතුමා කීය. (30) “දේවයන් වහන්ස, මාගේ බිරිඳ සිල්වත් සඟ සතර නමකට දන් දුණි. මමත් පසුව ඇවිත් එය අනුමෝදන් වීමි.” (31) කම්බුද්ධය, මම තට හිතෙනමී වෙමි. තට ජන පදයක් දෙමි, ඒ ජනපදය තගේ නමින්ම ප්‍රකට වේවා. (32) ඇල් බිත්තර වී පිස ඒ උතුම් දන දී රජුගේ පැහැදීම ලබා ගම් වරයක් ද ලැබී.

සද්ධාතිස්ස මහරජ ප්‍රීතියෙන් පිනාගොස් කම්බුද්ධ උපාසකයාට ඔවුන්නක් දුණි. ඔහුගේ බිරිඳට අග මෙහෙසියකගේ ආභරණ දුණි. ජනපදය සමග ඒ ගම ද ඔවුන්ට දුන්නේය. ඔවුහු මහා දූතපතීහු වූහ. චුල්ලී උපාසිකාවගේ කථාව මෙන් මෙය විස්තර කළ යුතුය. කම්බුද්ධයාගේ මරණාසන්න කාලයෙහි සදෙව්ලොවින් රථ පැමිණියාහ. ඔහුගේ බිරිඳ “මම තව්තිසා භවනයෙහි උපදින්නෙමි”යි කියා හුස්ම නවතා කලුරිය කොට එහි උපන්නීය.

32. කරකොළ දන්දුන් කථාව

(1) හෙළදිව ගිරිවාජනපදයෙහි භයක් උපන් කල්හි පිරිසිදු ශීලයෙන් යුත් භාවනානුයෝගී වූ ශාන්ත සිත් ඇති භික්ෂුහු සත් දෙනෙක් වෛතෘවන්දනාවේ යාමට අදහස් කළහ. (3) එසේ සිතු ඔවුහු එකඟව පාත්‍ර සිවුරු රැගෙන මහමගට බැස්සාහ. (4) ආහාරයෙන් පීඩිතව යන ඒ භික්ෂුහු දුරදීම කිරිවෙහෙර දුටුවාහ. (5) එය ගමකැයි සිතා “පුණ්ණවෙයීලු” ගමට පැමිණියහ. එහි පිඬු පිණිස හැසිරෙන ඔවුන්ට

එය මිනිසුන් අත්හැර ගිය ගමක් බවත් එකම මහලු දුගී ස්ත්‍රියක් කරකොළ කමින් එහි ජීවත්වන බවත් දකින්නට ලැබුණි. (7) ඒ හික්ෂුන් ඇය වෙත පැමිණ සිටි විට ඕ තොමෝ ඒ සන්නමට කරකොළ තම්බා දුණි. (8) නැවත තමා සඳහා කරකොළ කඩන්නට ගිය විට පොලගෙක් ඇය දෂ්ට කෙළේය. එයින් මරණයට පත් ඕ තොමෝ දඹදිව පාටලීපුත්‍රයෙහි උපණි. (9) ඕ සතළිස්කෝටියක් ධනය ඇති සිටුවරයෙකුගේ දුවක්ව ඉපද සුවසේ වැඩුණි. (10) ඒ හික්ෂුහු ගව් හැටහතරක් ගමන් කොට මැහැල්ලියගේ කරකොළ අනුභව කළහ: නැවත සූසැට ගව්වක් ගමන්කොට මාගමදී දන් වැලඳූහ. (11) එතැනින් විසිඅට ගව්වක් ගොස් නැව්තොටෙහිදී අනුභව කළහ. මෙසේ යම්තම් ආහාරයකින් යැපෙමින් ගොස් නැව් නැග මුදෙන් එතෙරට ගියහ. (12) ඉක්බිති ක්‍රමයෙන් ගම් නියම්ගම් පසුකරමින් ගොස් අවුරුදු දහසයක් ගත වූ පසු පැළලුප් නුවරට පැමිණියහ. (13) එහි පැමිණි ඔවුහු පෙරවරු කාලයෙහි සිවුරු පොරවා පාත්‍ර අත්වලින් ගෙන විටියට බැස්සාහ.

(14) ඒ අවස්ථාවෙහි රූපසම්පන්න වූ යථෝක්ත සිටු දුව උඩුමහලට නැගී කවුළුව විවෘත කොට විටිය දෙස බැලීය. (15) එසේ බැලූ සිටුදුවට ප්‍රියශීලී දක්ෂිණාර්ථ වූ හික්ෂුන් දකින්නට ලැබී ජාතිස්මරණ ඥාය (පෙර භවය දැනීම) ඇති විය. (16) පෙර තමා කරකොළ දන්දන්නේ මේ හික්ෂුන්ට යයි දැනගත් ඕ තොමෝ දසියක් අමතා “මේ හික්ෂුන් මේ ගෙට කැඳවාගෙන එව”යි කීය. (17) ඒ දසිය වහා ගොස් හික්ෂුන්ට ගෞරව දක්වා “ස්වාමීනි, මේ සිටාණන් ගේ දියණිය ඔබවහන්සේට මේ ගෙට වඩින සේ ආරාධනා කෙරේ” යයි කීය. (18) එවිට ඒ හික්ෂුහු “සොඳුර, අපි ආගන්තුකයෝ වෙමු: මේ නුවරට ආ ප්‍රථම වාරය මෙයයි. අදම මෙහි පැමිණි අප අඳුනන්නෙක් මෙනුවර නැතැ”යි කීය. (19) දසිය හැරී ගොස් ඔවුන් කී දෙය සිටුදුවට දැන්වීය. එවිට ඕ තොමෝ “මා උන්වහන්සේලා හඳුනන බව කියව”යි කියා දසිය නැවත පිටත් කළාය. (20) ස්වාමිනියගේ කීම ඇසූ ඒ දසිය නැවත හික්ෂුන් වෙත ගොස් මෙසේ කීය: (21) ස්වාමීවරුනි, ඔබවහන්සේ

නොදන්නා නමුත් සිටුවූ ඔබ හොඳින් හඳුනයි. එබැවින් ඇට අනුකම්පා පිණිස ඒ ගෙට වඩිනු මැනවැ”යි. (22) ඒ හික්ෂුහු ආරාධනාව පිළිගෙන ඒ ගෙට ඇතුල්ව ආසනවල හිඳ ගත්හ. (23) ප්‍රණීත ආහාර වළඳවා පාත්‍ර සේදූ පසු සිටුවූ මෙසේ කියා: (24) ස්වාමීවරුනි, ඔබ වහන්සේ බොහෝ දුර සිට පැමිණියාහ. අතර මඟදී දුකට පත් නොවූවාහ ද? ලංකාද්වීපයෙහි බුදු සසුන බැබළෙමින් පවත්නේද? (25) “ඔබ උත්පත්තියෙන් තරුණය; බොහෝ දුර තිබෙන රටක ප්‍රවාහිනි විවාරන්නෙහි, අප ද හොඳින් දනී. මේ කරුණු අපට විස්තරකොට කිව මැනවැ”යි හික්ෂුහු කීහ. (26) “ස්වාමීනි, මින් පෙර ආත්මයෙහි මම වේසිගම (?) විසූවෙමි. කරකොළ තම්බා ඔබට දන් දුනිමි. (27) ඔබ වහන්සේට කරකොළ දී නැවත කොළ කඩන්ට ගිය මම සපීයෙකු විසින් දෂ්ට කරන ලද බැවින් එයින් වුතව මේ සිටුකුලයෙහි ඉපද හැම සම්පත්තියෙන් යුක්තව වැඩෙමි. (29) ලුණු නැති, තෙලෙන් බැඳීමක් නැති කරකොළ, දන් පිළිගැනීමට යෝග්‍යතැන්හි දී මම මේ සැපතට පත්වීමි; මට කිසිවකින් අඩුවක් නැත. (30) මෙසේ දක්ෂිණර්භයන් කෙරෙහි දෙන ලද ස්වල්ප වූ දායක් සාරවත් කුඹුරක වැපුරු දානයමෙන් මහත් ඵල උපදවයි.

ඔ තොමෝ ඒ හික්ෂුන්ගෙන් එක් එක් නමට නැළි හතරක් පමණ වූ රන්මල් ද සුවඳ සුණු විලවුන් සාදිලිංගම් සුවඳ දුම්කුඩු පහන් තෙල් ආදිය ද බෝධි පූජාව සඳහා දුණි. ගැල්වල පිරවූ මාග්ධොපකරණ ද මිනිසුන් සමග යැවී. මහබෝ වැඳ හැරී ආ ඒ හික්ෂුන්ට ජීවිතාන්තය දක්වා උපස්ථාන කළාය. ඒ සන්නමද රහත් බවට පැමිණ එහිදීම පිරිනිවිසහ. සිටුවණියන් ජීවිතාන්තය දක්වා කුසල් කොට දෙව්ලොව උපණි.

33. මිත්ත තෙරුන්ගේ කථාව

(1) හෙළදිව “කප්පතල” ගමෙහි “කප්පතිලක” විහාරයෙහි මෙමත්‍රිවිහරණ ඇති මිත්ත නම් තෙරනමක් විසි. (2) එතුමා උදෑසනින් නැගිට සිරුර කිසි නිමවා පාත්‍ර සිවුරු රැගෙන පිඬු සඳහා ගෙපිළිවෙළින් ගියේ ය. (3) එසේ ශාන්ත සිත් ඇතිව වඩින හික්ෂු නම දෑක එක් සැදහැවතෙක් පිණ්ඩපාතය දුණි. (4) එය රැගෙන විහාරයට යන තෙරුන් දෑක එක් බැල්ලියක් පසුපස්සේ ආය. (5) පෙරවූ සිවුර ඉවත් කොට අස්නක වැඩහිඳ එය වළඳන තෙරනම බැල්ලියට බත් පිඬක් දුණි. (6) එය කැමෙන් තෘප්තියට පත් ඇ බඩසාය නිවාගෙන තෙරුන් කෙරෙහි සිත පහදවාගෙන යන විට (7) එක්තරා නපුරු මිනිසෙක් ශස්ත්‍රයකින් පහර දී ඇය මරා දමීය. මළගිය ඕ පැළලුප් නුවර සතළිස් කෙළක් ධනය ඇති සිටුගෙයක ඉපද වැඩුණි. (9) හෙළදිව වැසි මිත්‍ර වූ සත්තමක් හික්ෂුහු වෛතෘවන්දනාව සඳහා තවලම් ගෙයන්නන් සමඟ උතුරු දඹදිවට ගොස් (10) පිළිවෙළින් ගම් නියම් ගම් ජනපදවල හැසිරෙමින් අවුරුදු සොළොසකට පසු පාටලී පුත්‍ර නගරයට පැමිණියහ. (11) ඒ හික්ෂුහු පෙරවරු කාලයෙහි සිවුරු පොරවා පාත්‍ර අතින් ගෙන කඩවිදියට බැස්සාහ. (12) අහිරුපිනියක් වූ ඒ සිටුදුව උඩුමහලට නැගී කවුළු විවෘතකොට විටිය දෙස බලා සිටින්නී (13) මනා ඉරියව් ඇති ප්‍රියශීලී හික්ෂුන් දෑක “මොවුහු ලක්දිව උපන්නෝය”යි නියත වශයෙන් දෑක (14) පූර්ව ජන්මයද සිහිකොට “මේ හික්ෂුන්ට ආරාධනා කොට මේ ගෙට කැඳවා ගෙන එව”යි කියා දසියක් යැවී. (15) ඒ දසිය ඉක්මනින් ගොස් “ස්වාමීනි, මේ සිටාණන් ගේ දියණිය ඔබවහන්සේට ස්වකීය ගෙට වැඩමවන්ට ආරාධනා කරන්නීය”යි ඒ හික්ෂුන්ට කිය. (16) “සොඳුර, අපි ආගන්තුකයෝ වෙමු: මෙය මේ නුවරට අපගේ පළමුවෙනි ඒමයි. අදම මෙහි පැමිණි අප මෙනුවර කිසිවෙක් නොහඳුනන්නේ” යයි හික්ෂුහු කීහ. (17) දසිය හැරී ගොස් ඒ කීම සිටුදුවට දන්වීය. එවිට

සිටුව “උන්වහන්සේ ගැන දනිමි” යි කියවයි කිය. (18) ස්වාමී දුවගේ කීම ඇසූ දසිය නැවත ඒ හික්ෂුන් වෙත ගොස් (19) “ඔබවහන්සේ නොදන්නා නමුත් සිටුව ඔබ වහන්සේ ගැන දනී. ඇයට අනුකම්පා කොට මේ ගෙට වඩිනු මැනවැ”යි කිය. (20) හික්ෂුහු ආරාධනාව පිළිගෙන එහි ගොස් අසුන්වල හිඳගත්හ. සිටුව ඒ සත්තමට ප්‍රණීත ආහාර පිළිගන්වා වළඳ අවසන්හි පාත්‍ර සේදූ පසු මෙසේ විවාළාය. (22) “ස්වාමීවරුනි, බොහෝ දුර සිට පැමිණියාහ; මාර්ගයේ දී කරදරයට පත් නොවූවාහු ද? ශාක්‍යසිංහයන් වහන්සේගේ ශාසනය දිවයිනෙහි බැබළෙන්නේද? (23) කප්පිතලයෙහි වසන මට අනුකම්පා කළ මිත්තතෙර නම නිරෝගීව සුවපත්ව වෙසේද?”

(24) “ඔබ උත්පත්තියෙන් තරුණ වෙහි; නමුත් දුර රටක ප්‍රවාත්ති විවාරන්නෙහි; එහි වැසි උගත් තෙර නමක් වූ මිත්ත තෙරුන්ද දන්නෙහි” (25) “මම මින් ඉහත ජාතියෙහි කප්පිතලගමේ බැල්ලියක්ව ඉපද සිටියෙමි. පිඬු පිණිස හැසිර හැරී යන මිත්ත තෙරුන් පසුපස්සේ ගියෙමි. (26) දන් වලඳන ඒ තෙර බඩසයින් පෙළුණු මා දෑක තෙල් සහිත කිරිබත් පිඩක් මා ඉදිරියෙහි දෑමි. (27) එය අනුභව කොට සාගිනි දුරුකරගත් මම තෙරුන් කෙරෙහි පැහැදීමක් ඇතිකර ගතිමි. (28) ඒ බත්පිඩ අනුභව කොට විහාරයෙන් පිටතට එන මා දුටු එක් මිනිසෙක් මට ශස්ත්‍රයකින් පහර දුණි. (29) එයින් මරණයට පත් මට අපායෙන් මිදී හැම සම්පතීන් සමෘද්ධ වූ මේ සිටු කුලයෙහි උපන්නෙමි. (3) එකල්හි මා විසින් ශීලයකුත් නොරක්නා ලදි, මට ශ්‍රද්ධාවකුත් නොතිබුණි. තෙරුන් කෙරෙහි සිත පහදවාගත් පමණින් මහත් සැපයට පැමිණියෙමි. (31) යම් කෙනෙකුන්ට ශ්‍රද්ධාවත් ශීලයත් දිය යුතු දෙයත් ඇත්නම් දක්ෂිණාර්භයන්ට දී ඒ පුද්ගලයෝ කෙබඳු විපාක ලබන්නාහුද?

මෙසේ කියා ඔ තොමෝ එක් එක් හික්ෂුනමකට නැළියක් පමණ රන්මල් ද සුවඳ සුණු - විලවුන් - පහන් තෙල් - කොඩි ආදිය ද බෝධි පූජාව සඳහා දුණි. ගැල්වල පිරවූ මාග්ධොපකරණ ද මිනිසුන් සමග යැවී.

මාගම නැගෙනහිර දෙරටුව සමීපයෙහි විසූ එක් මිනිසෙක් පර්වත වෙහෙරයෙහි මල් පිඳිය. ඒ මිනිසා කළුරිය කොට මහාබෝධියටත් පාටලීපුත්‍රයටත් අතරෙහි වූ ගමක සිටු පවුලක උපන්නේය. ජාතිස්මරණ ඥානය ලැබූ ඒ මිනිසා “තෙපි ඒ තෙරුන් බලන්ට යව්” යයි කියා බොහෝ මිනිසුන් තෙරවරුන් වෙත යවා තෙමේ ද මහත් සත්කාර කෙළේය. ඒ හික්ෂුහු මහබෝ වැඳ හැරී ආවාහුය. එවිට සිටුපවුලකයෝ එක් එක් තෙරනමට තුන්සිවුරු දී මහාමිත්ත තෙරුන් වෙත ගෙන යාම පිණිස තුන් සිවුරු ද ශ්‍රමණ පරිෂ්කාර සියල්ල ද ඒ හික්ෂුන්ට බාර දී නමස්කාර කොට ඒ තෙරවරුන් හෙළදිවට එවීය. මාගේ ප්‍රවෘත්තිය ද ඒ තෙරුන් වහන්සේට කිව මැනවැයි කිය.

34. චූළී උපාසකයාගේ කථාව

(1) හෙළදිව රුහුණු දනව්වෙහි කාකද්දව් (?) ගමෙහි වසන මහාචූළී නමැති උපාසකතෙමේ බොහෝ ශාසන වර්ගයන් රැස්කොට වැපිරීම කරයි. (2) ඒ ගමේ නමින්ම ප්‍රකට වූ ඒ උපාසක තෙමේ බොහෝ දන් දෙන “කාකද්දව් මහාචූළී” යයි මිනිසුන් අතර ප්‍රකට විය. (3) හෙතෙම හැම වර්ගයේම ධාන්‍ය වපුරා ගැල් දහසක් බර ධාන්‍ය ලබයි. නොමසුරුව එයින් දන් ද දෙයි. (4) මෙසේ ජීවත්වන ඔහු විසින් වපුරන කාලය පැමිණි විට බිත්තර වී කරත්තවලින් ගෙන ගොස් වපුරන දිනයක් ඇතිවිය. (5) ඔහුට වෙර කරන එක් මිනිසෙක් ඔහුට අනර්ථයක් කරනු කැමතිව පන්සල්වලට ගොස් ඔහුගේ ගෙයි දනකට වඩිනා සේ පන්සියයක් හික්ෂුන්ට ආරාධනා කෙළේය. (6) බිත්තර වී පිරෙව් ගැල් ගමනට සූදනම්ව තිබෙන විට හික්ෂුහු ඒ ගෙට පැමිණියහ. හික්ෂුන් දෑක සතුටු වූ හෙතෙම ආසන පැනවීය. (7) කුඹුරුවල වැපුරු ධාන්‍යවලට නොයෙක් අන්තරාය පැමිණෙති; එබැවින් ඒවා නවත්වව,

මම පින් කෙතෙහි වපුරන්නෙමි”යි උපාසකයා කීය. (9) ඒ බිත්තර වී ගින්නෙන් වේලා කොටා සහල් කොටා බත් පිසින අතර බතින් පෙරු කැඳ සහ කැවිලි වර්ග පන්සියයක් හික්ෂුන්ට පිළිගැන්වීය. ඉක්බිති වාශ්ඡන හා බත් සපයා හික්ෂුන් ඉදිරියෙහි පැන් වඩමින් මෙසේ කීය: (12) මාගේ වෛරී වූ යම් මිනිසෙක් මට අනර්ථ කරනු කැමතිව හික්ෂුන් වහන්සේට ආරාධනා කෙළේ නම් ඔහුට සැප ලැබේවා”යි (13) කියා සකස් කොට සියතින්ම ඒ නුවණැත්තා දන් පිළිගැන්වීය. හික්ෂුහු දන් වලඳ නික්ම ගියහ.

(14) දෙවියෝ ද යක්ෂයෝ ද වනදේවතාවෝ ද මහා වූළිගේ කුඹුරුවල තම තමන් අයත් බීජ වර්ග වැපුරූහ. (15) උපාසකයා දන් දී තෙමේ ද අනුභව කොට හවස් වරුවේ කුඹුරු බලන්ට ගොස් ඒවා වපුරා තිබෙනු දැක සතුටු සිතැත්තේ විය. (16) මෙය මෙලොවදී ලත් එළයයි. පරලොවදී ලබන සැපය කෙබඳු විය යුතුද? නුවණැති මිනිසා මෙලොව පරලොව දෙකේදීම සැප ලබයි. (17) දේවයක්ෂයන්ගේ ආනුභාවයෙන් ද ඔහුගේ පින් බලයෙන් ද ඒ කුඹුරුවල ගොයම් මනාසේ වැඩුණාහ. (18) ගොයම් කපන කාලය පැමිණි විට වූළි තෙමේ කපන මිනිසුන් හා කරත්ත රැගෙන ගමෙන් පිටත් විය. (19) ඒ වෛරී මිනිසා එද වූළි උපාසකගේ ගෙයි දනට වඩින සේ හික්ෂුන් දහසකට ආරාධනා කෙළේය. (20) ඒ ආරාධනාව නිසා දහසක් හික්ෂුහු සිවුරු පොරවා පාත්‍ර රැගෙන ඔහුගේ ගෙට පැමිණියහ. (21) උපාසකයා ඒ කාරණය දනගෙන වහා අසුන් පනවා හික්ෂුන් වැඩ හිඳවා තිබුණු දෙයකින් දන් පිළියෙළ කරවා දී හවස් වරුවේ කරත්ත හා මිනිසුන් රැගෙන ගොයම් කැපීමට ගියේය. (22) දෙවියෝ ද නාග යක්ෂයෝ ද සියලු දෙන එක්වී එහි ගොයම් කපා පාගා ගැල්වල පටවා ඒවා පදවාගෙන අතරමගට අවුත් වූළි උපාසකයා දැක මෙසේ කීහ: (23) “මහාවූළියෙනි, මේ ධාන්‍ය ඔබ සඳහා ගෙනෙමු. අපට ගෙය පෙන්වව; එහි තිබෙන තාක් කොටු ගෙවල් පුරවන්නෙමු”යි. (24) උපාසකයා දේවතාවන් සමග හැරී ගෙට ආවේය. වී අටු දහඅටක් ඔවුන් විසින්

පුරවන ලදී. “මෙයින් තෝ ද අනුභව කරව; කැමති තාක් දන් දෙව; මේවා ඔබගේ ජීවිතාන්තය දක්වා ඤාය නොවන්නාහ”යි දෙවියෝ කීහ. (28) “මහා චූළිය, මේ සාන්ද්‍යාඡටික ඵලය දැක පින් කිරීමෙහි ප්‍රමාද නොවෙන ලෙස අපි කියා සිටිමු”යි ද කීහ. (29) මෙසේ ධර්ම ප්‍රීතියෙන් ඔද වැඩුනහුට ක්ෂිණාශ්‍රව රහත්හුද දෙවියෝ ද නාගයෝ ද යන සියලු දෙන අනුකම්පා කරත්.

හෙතෙම එතැන් සිට මහාදනපතියෙක් වී හෙළදිව සියලු සංඝයාට තුන්වරක් තුන් සිවුරු දුන්නේය. චූළී උපාසිකාවගේ කථාව මෙන් විස්තර කළ යුතුය.

35. කුන්ත රන්කරුවෙගේ කථාව

(1) රුහුණ දනව්වෙහි මහාගාම නම් පෙදෙසක් විය. ඒ කාලයේදී සද්ධාතිස්ස රජ මෙලක්දිව රාජ්‍යය කෙළේය. (2) ඒ මාගම ආශ්‍රය කොට “ලෝකුරු කුන්ත” නමින් ප්‍රකට රන්කරුවෙක් විය. (3) රජතුමා ඔහු ගෙන්වා මේ රන් තළා මට තලියක් සාදව”යි කියා ඔහුට රන් ප්‍රමාණයක් දුණි. (4) රන්කරුවා යහපතැයි කියා එය බාරගෙන ඒ රන් විකුණා මත්පැන් බී සියල්ල විනාශ කෙළේය. (5) එක් දිනක් රජතුමා “කඹුරා වෙත ගොස් ඒ තලිය ගෙනෙව්” යයි කියා මිනිසුන් යැවීය. (6) ඔවුන් දැක බියපත් කඹුරා බිරිඳ අමතා “මට වහා බත් සම්පාදනය කරව; මම රන් සොයා ගෙනෙන්නට යන්නෙමි”යි කීය. (7) හෙතෙම කලින්ම නැගිට ඒ ආහාරය අතේ තබාගෙන සුවර්ණභූමියට යන අදහසින් බටහිර දෙරටුවෙන් නික්ම ගියේය. (8) වේගයෙන් යන හෙතෙම මග අසළ ගසක් දැක ආහාර අනුභව කරනු කැමතිව ඒ ගස යටට ගොස් වාඩිවිය. (9) වනයෙහි නිරෝධයට සමවැදී විසූ තෙරනමක් එයින් නැගිට

පිඬු සඳහා ගමට ඇතුල්වීමට යන්නේ ඔහු ඉදිරියෙහි නැවතුණේය. (10) තෙරුන් දෑ සතුටු වී හෙතෙමේ ඇඳිලි බැඳ වැඳ මහත් පැහැදීමක් ඇතිව මෙසේ සිතී: (11) “සුවණ්භූමියට ගොස් රන් ලබාගැනීමේදී නොයෙක් අන්තරායෝ පැමිණෙති: මේ මහතෙරනම මා ඉදිරියට පැමිණ සිටියි. එබැවින් මා විසින් මේ ආභාරය තෙරුන්ට පිළිගැන්වීම වටී” යයි සිත පහදගෙන ඒ ආභාරය පිරිසිදු සිල් ඇති ඒ තෙරනමට දුණි. (12) තෙරනම හික්මාව පිළිගෙන එතැනදීම වලඳ ඉතිරි අහර ඔහුට දෙනු කැමතිව (13) “උපාසකය, මේ විලට බැස විල මැද තිබෙන විශාල නෙලුම් කොළයක් කඩා ගෙනවුත් මේ ඉතිරි ආභාරය අනුභව කරව”යි කීය. (14) ඒ කීම ඇසූ රන්කරුවා විලට බැස මැදට ගොස් නෙලුම් කොළයක් දණ්ඩෙන් කඩා ගත්තේය. (15) එය කැඩූ කෙණෙහි පැහැ විහිදුවන මනහර රන්තලියක් විය. (16) ඒ තලිය ගෙන හෙතෙම තෙරුන් වෙතට ආවේය. තෙරනම ඉතිරි අහර ඒ භාජනයෙහි දමා “තගේ පිතින් හටගත් මේ තලියෙන් පළමුව අනුභව කොට සෝද එය බැඳගෙන සියගෙට යව”යි කීය.

(17) හෙතෙම ගෙදර ගොස් අස්නක හිඳගෙන සිදු වූ සියලු දෙය බිරිඳට කීය. (18) ඔ තොමෝ තුටු පහටු වී “මේ තලිය රජුට දෙව; එවිට දඬුවමින් මිදිය හැකැ”යි හිමියාට කීය. (19) රන්කරුවා එය වස්ත්‍රයක ඔතාගෙන ගොස් රජුට වැඳ තලිය දැක්වීය. (20) දිලිසෙන හින්න මෙන් රැස් විහිදුවන ජාම්බෝනද රන්වල පැහැති ඉතා වටිනා ඒ තලිය දෑ රජතුමා (21) “මෙය මා දුන් රන් නොවේ: තටත් මෙවැනි රන් නැත; මෙය කොතැනින් ලද්දේ දැයි මම විස්මයට පත්වීමි”යි රජතුමා කීය. (22) රජු විසින් එසේ විචාරන ලද හෙතෙම බිය සැක නැතිව සිදු වූ සියලු ප්‍රවෘත්තිය කීය. (23) “එය තට මෙලොව විපාක වශයෙන් ලැබුණකි. මම තට පැහැදුනෙමි. ඇත් අස් රථයන් ද ගමක් හා ජනපදයක්ද තවත් ධනය ද තට දෙමි”යි රජු කීය. (24) මෙසේ රජුන් දෙන ධනය ද හිමියන් නැති නිධාන ද මුහුදෙහි පාවෙන බඩු ද පින් කළහුගේ ගෙට පැමිණෙති. (25) ගුණවතුන්ට දන් දීම මෙසේ නොසිතිය හැකි විපාක

ගෙන දෙයි. එය මෙලොව සැප ගෙන දී පරලොවදීත් විපාක දෙයි. (28) බුද්ධිමත් ජනයා විසින් මෙය අසා දෑක තමන් වෙත පැමිණි දක්ෂිණාර්භයන්ට පරිත්‍යාග කිරීම යෙහෙකි.

හෙතෙම එතැන් පටන් මහාදනපතියෙක් විය. ඔහු විසින් මහා විහාරයක් කරවන ලදි; එහි දෙළොස් දහසක් හික්ෂුහු විසූහ. හෙතෙම ඒ සියලු හික්ෂුන්ට සිවුපසයෙන් උපස්ථාන කෙළේය. තෙවරක් හැම සංඝයාට තුන් සිවුරු දුණි. ඒ ලෝකුරු කෙළෙඹියාගේ පූර්ව කර්මය මෙසේ දහයුතු:- හෙතෙම පෙර ජාතියදී පැවිද්දෙක් වී මිදුල හමදින්නේ පිට වැටී තිබුණු වැලි ඇතුළට දමා හැමද කසල ඉවත දෑමීමේය. ඒ කුශලයෙන් හිමියන් නැති ධනය ලබන්නෙක් විය.

36. මාලෙය්‍යදේව තෙරුන්ගේ කථාව

(1) තාමුපර්ණි ද්වීපයෙහි කම්පුව නම් ගමක් විය. එය මාලෙය්‍යදේව තෙරුන් ශික්ෂා සඳහා හැසිරෙන ගමකි. (2) ඒ තෙරනම එක් දිනක් උදෑසනින් නැගිට පාත්‍ර සිවුරු ගෙන පහත හෙළාගත් ඇස් ඇතිව සිහියෙන් යුක්තව ගෙ පිළිවෙලින් වැඩියේය. (3) එසේ වඩින තෙරනම දුගී කුලයක් වෙත පැමිණෙන විට එහි වැසි දිළිඳු අසරණ මැහැල්ලක් කැඳ කිණිස්සක් එතුමන්ට දුණි. බත් උළු වලින් හා පිටිවලින් මිශ්‍ර වූ ඒ කැඳ රැගෙන තෙරනම කැමති තැනකට ගියේය. (5) පුවඟු දිවයින තිස්ස තෙරුන් විසින් එවන ලද හික්ෂු දෙනමක් මේ තෙරුන් දෑක පිණිඩපාතය රැගෙන පැමිණියාහ. (6) දේව තෙරනම ඔවුන් ගෙනා ආහාරය ගත්ට නොකැමති විය. ඒ මැහැල්ලියට අනුකම්පා කරමින් ඒ කැඳ ටිකම වැළඳීය. (7) එය වලඳ අවසන්හි දිවැසින් බලා ඒ මැහැල්ල සැට කල්පයක් මුළුල්ලේ මෙහි විපාක විදින්නීය යි කීය. (8) තෙරුන්ගේ

කීම ඇසූ ඒ පිණිඩපාත භෝජනය ගෙනා රහත් තෙර දෙනමගෙන් එක් නමක් (9) දුර්භික්ෂ කාලයේදී දුෂ්කර දෙයක් කළ මේ උපාසිකාව සැත්තෑ කල්පයක් සැප විඳින්නීයයි කිය. (10) දෙවෙනි තෙරනම "මහතෙරණුවෝ ස්වල්පයක් දුටුවාහ; ඔබත් ස්වල්පයක් දුටුවාහ. මැහැල්ල අසූ කල්පයක් සැප විඳින්නීය"යි කිය. (11) ඒ භික්ෂු දෙනම නැවත රේවත මහතෙරුන් වෙත ගොස් සැක දුරු කරගැනීම සඳහා ඒ කාරණය විචාළහ: (12) "මා මලයාදේව තෙරනම සැට කපක් දුටුවේය. මම සැත්තෑ කපක් දුටිමි. ධම්මගුත්ත තෙරනම අසූකපක් දුටුවේය. (13) හැමදෙන ස්වකීය ශක්තිප්‍රමාණයෙන් මෙය දකිත්. ඔබ වහන්සේට කෙතෙක් පෙන්නූයි කිව මැනවි." (14) දේව තෙරනමත් තෙපිත් අල්ප සංඛ්‍යාවක්ම දුටුවාහ. මැහැල්ලිය අනුකපක් සැප විඳින්නීය යි රේවත තෙරණුවෝ කිහ. (15) මේ භික්ෂුදෙනම සාගරයට ඇතුල්ව එහි වසන මහත් සෘඬි ඇති නාග තෙරුන් වෙත ගොස් මේ කාරණය විචාළහ. (16) නාග තෙර නම ඔවුන් කේලාසපඬ්ඛත විහාරයට යවා එහි වසන එතුමාගේ ශිෂ්‍ය වූ සාමණේර නමගෙන් විචාරනට සැලැස්වීය. (17) එහි ගිය ඒ දෙනම සාමණේර නමට ඒ සියල්ල කිහ. (18) හැමදෙනගේම කීම ඇසූ පිරිසිදු නුවණැති දක්ෂ වූ සාමණේරනම මොහොතක් කල්පනාකොට බලා (19) "මේ දනය අප්‍රමෙය වූ, කල්ප වශයෙන් ගණන් කළ නොහැකි කාලයක් විපාක දෙන්නකි. වරද පිළිගත මැනවැ"යි කිය. (20) යම් කිසිවකු විසින් පිරිසිදු සිතින් අධික ගුණ ඇත්තන් කෙරෙහි දෙන ලද දනයාගේ විපාකය ප්‍රමාණ කරනට නොවිටී.

37. දුටුගැමුණු රජුගේ මරණය

(1) දුටු ගාමිණී අභය මහරජ තෙමේ අනුරාධපුරයෙහි සුවිසි වසක් රාජ්‍යය කරවීය. (2) මෙසේ රාජ්‍යය කරවන ඔහුට දරුණු රෝගයක් හටගත්තේය. එවිට සමීපයෙහි සිටියවුන් අමතා මෙසේ කිය;

(3) මා මහා විහාරයට ගෙන ගොස් එය මැද වම්පසින් ලෝහප්‍රාසාදය ද දකුණුපසින් මහාසෑය ද පෙනෙන සේ හොඳවි” (4) මිරිසවැටිය ඉදිරියෙහි හොත් රජතුමා දකුණැලයට හැරී උතුම් මහසෑය දකී. (5) වම්පසට හැරී මනහර ප්‍රාසාදය දකී. (5) වම්පසට හැරී මනහර ප්‍රාසාදය දකී. ඇඳෙහි හිඳගෙන ඉදිරියෙහි තිබෙන, රහතන්ට වාසස්ථාන වූ මිරිසවැටිය දකී. (6) ඒ කාලයෙහි පේරපුත්තාභය තෙරනම රුහුණේ අනුරාධවිහාරයෙහි වසයි. (7) දෑවැසින් මේ කාරණය දුටු එහිමියෝ පොළොවෙහි ගිලී අවුත් රජුගේ හිස පැත්තෙන් මතු වී අස්නක හිඳගත්තේය. (8) එසේ හුන් තෙරනම රජු අස්වසමින් මෙසේ කීය: “මහරජ, බිය නොවුව මැනවි; ඔබ විසින් බොහෝ පින් කරන ලදී. (9) මේ මහසෑය වන්දයා සේ පිරිසිදුව, සක්ගෙඩියක් මෙන් සුදුව, වන්ද සූර්යයන් මෙන් මෙන් බබළමින් මෙහි තිබේ. (10) මේ ප්‍රාසාදය හිමවතෙහි කෙළොඟ පර්වතය මෙන් ද නන්දන වනයෙහි වෛෂයන්ත ප්‍රාසාදය මෙන් ද මහමෙර මුදුන මෙන් ද බබළමින් පිහිටියේය. (11) ත්‍රිවිද්‍යා ඡායාභිඤ්චන් ද පඤ්චාභිඤ්චන් ද ලැබූ රහතන්ට වාසස්ථාන වූ මේ මිරිසවැටි විහාරය ඔබ ඉදිරියෙහි පෙනේ. (12) හික්ෂුන් ලක්ෂයකට ද හික්ෂුණින් අනූනවදහසකට ද ඉතා වටිනා මාදු ස්පර්ශ ඇති තුන් සිවුරු ඔබ විසින් දෙන ලදහ. (13) ඔබ විසින් රැස්කරන ලද මෙකී කුසල් ද නොකී බොහෝ වූ කුසල් ද සතුටු සිතින් සිහි කළ මැනවි.

(14) තෙරුන්ගේ කීම අසා රජතෙමේ මෙසේ කීය; “මා විසින් යම් දනක් දෙන ලද නම් ඒ සියල්ල සිහිකරමි. (15) නමුත් රාජ්‍යය ලැබූ පසු මෙවැනි දේ කිරීම අපහසු නැත. සිය නිවෙසින් පිටවී සැඟ වී සිටියදී යමක් දෙන ලද නම් එය අපහසු දීමකි. (16) පෙර කුමාර කාලයේදී පියා මට පරිභව කළ බැවින් මම සේවකයකු සමග කඳුරට ගියෙමි. (17) එහි කාංගුගම කංගු පර්වතය සමීපයෙහි ගසක් මුල හුන් මා කිසිවෙක් හැඳින නොගත්තේය. (18) මාලෙය්‍ය දේව තෙර නමද ධම්මගුත්ත තෙර නමද ධම්මදින්න තෙර නමද පූජ්‍ය වූ ව්‍යග්ඝ තෙරනම ද (19) යන සතරනම අනාගතය බලමින් මට අනුකම්පා කොට

ඇවිත් මා ඉදිරියෙහි වැඩ සිටියාහ. ඒ අවස්ථාවෙහි දිරාගිය වස්ත්‍රයක් ඇඳගත් එක් දුගී ස්ත්‍රියක් කොංගු ධාන්‍ය පිරවී ලබුකැටයක් ගෙන වැපිරීම සඳහා කෙතට ගියාය. (21) මම මාගේ සිංහ ලකුණ ඇති කඩුක්කමක් ගෙන එය ගලකින් තළා ඒ ස්ත්‍රියට දුනිමි. (22) ස්ත්‍රිය මට එක් නැළියක් පමණ කොංගු ධාන්‍ය දුණි. මම ඒ කොංගු කොටා බතක් සම්පාදනය කෙළෙමි. (23) එවිට මා හඳුනාගත් මිනිස්සු සතර දෙනෙක් දීකිරි කලයක් ද මස් ද මට පඬුරු සඳහා ගෙනාහ. (24) මම ඒ සියල්ල එක්කොට වර්ණගන්ධ රසයෙන් යුත් ආහාරයක් සම්පාදනය කොට (25) ඒ තෙරසතරනමගේ පාත්‍ර ගෙන පුරවා සතුටු සිතැතිව නමස්කාර කොට පිළිගැන්නුවෙමි. (26) මාගේ දනය රැගත් දේවතෙරනමත් ධම්මගුත්ත තෙරනමත් අහස නැගී ගියහ. (27) ධම්මදින්න-වාග්ස තෙර දෙනම දියෙහි ගිලෙන්නා සේ පොළොවෙහි ගිලී ගියහ. (28) මේ දනය මට අද දුන් එකක් සේ පෙනේ; අන් සියලු දනයන්ට ඉදිරියෙන් පෙනේ.

(29) තවත් දනයක් මට විශේෂ දනයක් සේ පෙනේ. තිස්ස කුමරු හා යුද්ධ කොට කීපවරක් පැරදී හටයන් විසින් ලුහුබඳනා ලදුව (සංඝයා) මැවූ පර්වතය වෙත පැමිණ මම වනයට පිවිසියෙමි. තිස්ස කුමරා එතැනින් නැවතුණි. (31) වන මැදට පැමිණි මම සාපිපාසා දෙකින් පීඩිත වූයෙමි යම්කිසි ආහාරයක් සෙව්වෙමි. (32) මාගේ කීම ඇසූ තිස්ස ඇමති තෙමේ “ස්වාමීනි, මා අතේ බත්මුලක් ඇත, ආහාර අනුභව කළ මැනැවැ”යි කීය. (34) “යෙහෙකි මිත්‍රය, ඒ ආහාරය සතර කොටසකට බෙදා එයින් එක් කොටසක් මා වෙත ගෙනෙව”යි මම කීවෙමි. (35) එසේ ගෙනාවිට එය අතට ගත් මම කඳුළු පිරුණු ඇස් ඇතිව හඬමින් ශෝකයෙන් රත්වූ හෘදය ඇතිව මෙසේ සිතුවෙමි: “මම යම්කලක වැඩිවියට පැමිණියෙමි නම්, එතැන් සිට මහසගතට නොදී කෑ බවක් නොදනිමි”. (37) මාගේ අදහස දැනගත් පුවඟ දිවයින වැසි තෙරනමක් අහසින් අවුත් මා ඉදිරියෙහි සිටියේය. (38) සතුටු වූ මම එතුමාට වැඳ දෙකොටසක් එක්කොට සියතින් දෙනු කැමති වීමි. (39) තිස්ස ඇමතියා ද එය දක ඔහුගේ කොටසත් එහි දමී. අශ්වයාත් හිස

සෙලවූ බැවින් උගේ කොටසත් එහි බහාලිමි. (40) විවක්ෂණ වූ ඒ බුද්ධ පුත්‍ර තෙමේ ඒ භික්ෂාව රැගෙන අහසට නැගී ආරාමයට පැමිණියේය. (41) එතුමා ඒ ආහාරය තෙළෙස් දහස් භික්ෂූන්ට වැළඳ විය. නැවත පාත්‍රය පුරවා මා වෙත එවීය. (42) අපි තිදෙන ඒ ආහාරය අනුභව කොට පාත්‍රය මනා කොට සෝදා හරවා යැවීමු. (43) මෙසේ මට කරදර ඇති කාලයක සිටිමින් සාපිපාසාවෙන් පෙළී ජීවිතයෙහි බලාපොරොත්තු නැතිව පෙර දන් දුනිමි.

(44) සමූහයන්ට අග්‍ර වූ ශීලාදි නොයෙක් ගුණයන්ගෙන් හෙබි බෞද්ධ සංඝයා කෙරෙහි පැහැදුණු සිතැතිව මම දනාදි නොයෙක් පින්කම් කෙළෙමි. මා රැස්කළ ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ පින් සියල්ල ඉක්මවා මාගේ ආහාර කොටස දුන් දනය ඉදිරියෙහි සිටිනු මට පෙනේ. ඒ දනය සිහිකරමින් මම රම්‍ය වූ තුසිත පුරයට යන්නෙමි. ඒ දෙව්ලොව වසන අජිත දේවපුත්‍රයා අනාගතයෙහි බුදුවන්නේය". මෙසේ කියා ඒ රජ කෘමි සමූහයාට වාසස්ථාන වූ මේ ශරීරය හැරදමා උතුම් රථයකට නැග දෙව්ලොවට ගියේය.

38. භාණ්ඩාගාරික තිස්ස ඇමතිගේ කථාව

(1) අතීත කාලයෙහි හෙළදිව රම්‍ය වූ අනුරාධපුරයෙහි ධනයෙන් ආභා වූ පවුලක් විය. (2) ඒ පවුලෙහි මහත් බලැති පුත්‍රයෝ සත්දෙනෙක් ද එක් දුවක්දැයි දරුවෝ අට දෙනෙක් වූහ. (3) දුක්භික්භයාදී හය තුනක් හටගත් කල්හි ඒ පවුලේ මවුපිය දෙදෙනද මිත්‍රයෝ අඳුනන්නෝ ද පරලොව ගියහ. (4) ගෝපනය කළ සිතැති ප්‍රියශීලී වූ එක් තෙර නමක් නිතර ඒ පවුල වෙත අවුත් දන් වැලඳී. (5)

ඒ කුලය ඒ තෙරුන්ට බොහෝ කලක් සංග්‍රහ කෙළේය. කාලවිපත්තිය නිසා රෝග-දුර්භික්ෂාදී භය තුනක් හටගත් විට සැටයොදුන් දිගැති මේ සිංහල ද්වීපය බොහෝ සේ පීඩිත විය. (7) රටේ මිනිසුන් වෙත තිබුණු ධාන්‍ය අවසන් වූ විට ඔවුහු ආහාර සොයමින් කඳුරටට ගියහ. (8) යට කී පවුලේ දරුවෝ අටදෙන ද සාගතයෙන් පීඩිත වූවාහු තෙරුන් පෙරටු කොටගෙන මහවනයට පිවිසියහ. (9) එහි ගොස් ශාලාවක් සාද තෙරුන්ගේ වාසයට දී තුමු ගස්මුල්වල විසූහ. (10) වනයෙහි මුල් ගෙඩි ආදිය සොයා ගෙනවුත් පළමුකොට තෙරුන්ට දී පසුව ඔවුහු අනුභව කළහ.

(11) මෙසේ වසන ඔවුන්ට අවුරුදු දෙළසක් ගතවිය. ඔවුන්ගේ ආහාරය අල ගෙඩි ආදියක් විය. දිරාගිය වැරහැලි ඇඳගෙන උන්හ. (12) දික්වූ නියපොතු ද ලොම් ද ඇති, කෙට්ටු වූ සුදුමැලි වූ සිරුරු ඇති ඔවුහු ප්‍රේතයන් මෙන් භයානකව පෙනුණාහ. (14) එක්තරා මිනිසෙක් එහි ගොස් ඇවිදිනේ ප්‍රේතයන් වැනි මොවුන් දක බියපත්ව තමාගේ වස්ත්‍රය ද බිම දමා දිව්වේය. (15) ඔවුහු ඒ වස්ත්‍රය ගෙන “කඩමාලු හැඳගත් නොවැසුණු ශරීර ඇති ස්ත්‍රිය නොහොබනේය”යි කියා සිය සොහොයුරියට දුන්හ. (16) ඇය එය හැඳගෙන ගෙයි සිටින විට තෙරනම පිඬු පිණිස අවුත් ගෙය ඉදිරියෙහි සිටියේය. (17) තෙරුන් දුටු ඒ තරුණිය නැවත කඩමාලු හැඳගෙන ඒ අලුත් වස්ත්‍රය තෙරුන්ට දුණි. (18) එය දී සොහොයුරන්ගේ තර්ජනයට බියෙන් ගෙයින් පිට වී ගොස් පඳුරු අතරෙහි සැඟවී සිටියාය. (19) තෙරනම ඒ වස්ත්‍රයෙන් සිවුරක් කොට එය හැඳගෙන මෙසේ කල්පනා කෙළේය: (20) “වනය මැද වසන දිළිඳු උපන් මේ දැරිය අද සොහොයුරන්ටත් නොකියා දුෂ්කර දෙයක් කළාය. (21) පෘථග්ජන වූ මා විසින් මේ වස්ත්‍රය පරිභෝග නොකළ යුතුය. ආශ්‍රවක්ෂයට නොපැමිණ මම මේ ආසනයෙන් නොනැගිටින්නෙමි”යි, (22) මෙසේ සිතූ ඒ තෙරනම තමාගේ ශීලශුද්ධිය බලා පිරිසිදු සිල් ඇති බව දක බවුන් වඩා රහත් විය.

(23) සක්දෙව් රජ මේ කාරණය දැක මනොඥ වූ දිව්‍ය වස්ත්‍රයක් පසුම්බියක දමා ගෙනවුත් එය ඇ නිදන තැන හිස පැත්තේ තබා හැරී ගියේය. (25) නැගණිය නොදක්නා ඒ සොහොයුරෝ ඒ මේ අත ඇවිද පඳුරු අතරේ සිටි ඇය සොයා ගත්හ. (26) එවිට ඔවුහු “නැගණියෙනි, කුමකට භය වූවාද? සැගවුනේ කුමකට ද”යි ඇසූහ. (27) ඇ නිදගත් තැනින් නැගිට සිදුවූ සියල්ල සිය සොහොයුරන්ට විස්තර ලෙස කිය. (28) එයසා සතුටු සිතැති ඒ සියලුදෙන සාධුකාර දී ඒ පසුම්බිය දැක එය කුමක්දැයි විමසා බැලූහ. එය ලිහා බැලූ ඔවුන්ට වස්ත්‍රයක් දකිනට ලැබී එය ඇ අතට දුන්හ. (30) එය ඇට ලැබුණු පසු ඒ වස්ත්‍රය ක්ෂය නොවන්නක් යයි ඔ දැනගති. (31) එවිට සතුටට පත් සොහොයුරෝ “එය කවුරුන් දෙනලද්දක් ද? මේ පසුම්බිය කොහෙන් ලැබුණා දැයි ඇගෙන් විමසූහ. (32) “තෙරුන්ට වස්ත්‍රය දී මම බියපත්ව නිදගත්තෙමි: දුන් මම මෙය දකිමි. මාගේ කීම පිළිගත මැනවැ”යි ඔ කීය. (33) “සොඳුර, ඒකාන්තයෙන්ම මෙය දෙවියන් විසින් දෙන ලද්දකි. මෙය ති දුන් දනයේ මෙලොව විපාකයකි. (34) ඔවුහු තෙරුන්ට තුන් සිවුරු පිණිස එයින් වස්ත්‍ර දී තුමුද ඒ කඩමාලු ඉවත දමා දිව්‍ය වස්ත්‍ර ඇඳ ගත්හ. (25) මෙසේ දිව්‍ය වස්ත්‍ර හැඳගත් ඒ අටදෙන තෙරුන් ඉදිරිකොට ගෙන නගරයෙහි වූ තමන්ගේ ගෙය කරා ආහ.

(36) මේ දුර්භික්ෂ කාලයේදී ම එක් හික්ෂුනමක් මුළු අනුරාධපුරයෙහි ඇවිද කිසි අහරක් නොලද්දේය. (37) තිස්ස නැමැති තරුණයෙක් ඒ හික්ෂු නම දැක තමාගේ ගෙට දුවගොස් සොහොයුරිය අමතා “ඉදින් මේ ගෙයි කැඳ බත් ආදි යම් කිසිවක් ඇත්නම් වහා සොයා ගෙනෙව; මම කාලදනයක් දෙන්නෙමි”යි කීය. (39) “සොහොයුර, දහසක් වටිනා මැණිකක් මිස අන්කිසි ආභාරයක් මේ ගෙයි නැතැ”යි තරුණිය කීය. (40) පින් කැමති ඒ තරුණයා දහසක් වටිනා ඒ මැණික ගෙන ගෙයින් ගෙයට ගොස් යම්කිසි ආභාරයක් ලබාගෙනවුත් එය ඒ හික්ෂුවට පිළිගැන්වීය. (42) ඒ හික්ෂුව පිළිගත් වැඩු ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයන් ඇති ඒ හික්ෂුනම ඒ ආභාරය වලඳනට පෙරම

උත්සාහ කොට රහත්බවට පත්විය. (43) ඒ කාරණය දුටු රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත වූ දේවතාවා සතුටුව සාධුකර දුණි. (44) සද්ධාතිස්ස රජ ඒ සාධුකාරය අසා "දේවතාවෙනි, කවරෙකුට සතුටු වූවෙහිද? කවරෙකුට ප්‍රශංසා කෙරෙහිද"යි විචාළේය. (45) "මහරජ, මේ නුවර තිස්ස නමැති තරුණයෙක් දහසක් වටිනා රත්නයක් විකුණා හික්ෂුතමකට දනයක් දුණි. (46) ඒ පිණ්ඩපාතය ලැබූ හික්ෂුතම සංවේගයට පත්ව රහත් ඵලයට පැමිණියේය. (47) ඔහුගේ දනානුභාවයෙන්ද තෙරුන්ගේ වීර්යයෙන්ද සතුටු වූ මම ඒ දෙදෙනට සාධුකාර දුනිමි"යි දේවතාවා කීය. (48) එයැසූ රජතුමා නුවණැති මිනිසකු අමතා "ඒ තිස්ස තරුණයා සොයා මා වෙත ගෙනෙව"යි නියම කොට යැවීය. (48) ඒ මිනිසා වහාගොස් ඒ තරුණයා සොයාගෙන ආවේය. රජතෙම ඔහු දෑක: (50) තිස්ස, තෝ කළ පිනැත්තෙහි, මට ඒ පිනෙන් කොටසක් දෙව. මාගේ භාණ්ඩාගාරික තනතුරු දරව"යි කීය. (52) ඔහුට සතුටු වූ මහරජ ඇත්අස්ථිය ආදී නොයෙක් දේ ද මහත් ධනයක් ද දුණි.

(53) මෙසේ තනතුරු ලැබූ තිස්ස ඇමතියා එක් දනක් නහනු කැමතිව නුවරින් පිටත ගොස් නාන තොටකට පැමිණියේය. (54) අර කී කැලේ විසූ සොහොයුරෝ සත්දෙන මේ අවස්ථාවේදී නැගණිය සමග නගරයට ආහ. (55) එන්නාවූ ඒ තරුණයා දුටු තිස්ස ඇමතිතෙමේ පිළිබඳ සිතැතිව ඇය තමාගේ බිරිඳ කරගනු කැමතිව (56) "සියල්ලන්ට පසුව යන සර්වාංගසුන්දර වූ මේ තරුණිය අස්වාමික නම් මට දෙව්" යයි කීය. (57) සොහොයුරෝ යහපතැයි කියා හොබනා සිරුරු ඇති ඒ තරුණිය භාණ්ඩාගාරික තිස්ස ඇමතියාට දුන්න.

(58) මෙලොවදීම ලත් විපාක ඇති ඒ දෙදෙන තමන්ගේ ගෙයි වරින්වර නොයෙක් පින්කම් කළහ. (59) ඒ දෙදෙන මහසෑයට පූජා පිණිස ගැල් සැටක් බර වස්ත්‍රවලින් කොඩි සාදා නැංවූහ. (60) මෙසේ ඔවුහු ත්‍රිවිධරත්නයන් නොයෙක් ආකාරයෙන් පුද කුණූකය හැරදමා

දිව්‍ය ශරීර ලබාගත්ත. (61) එබැවින් රත්නත්‍රය හැමදෙන විසින්ම පිදිය යුතුය. යමෙක් එසේ පුද්ගි නම් හෙතෙම තිස්ස ඇමතියා මෙන් වන්නේය.

39. තම්බසුමන තෙරුන්ගේ කථාව

(1) සජ්ජනයන්ට වාසස්ථාන වූ උතුම් අනුරාධපුරයෙහි ලෝකුරු වැඩෙහි දක්ෂ වූ ප්‍රකට කම්කරුවෙක් විය. (2) අන්‍ය කම්කරුවෙක් එක් දිනක් මේ දක්ෂ ලෝකුරුවාට තැගි වශයෙන් ගිතෙල් භාජනයක් ද ඇල්හාල් මුට්ටියක් ද ගෙනාවේය. (3) ඒ දෙක බාරගත් ඒ කම්කරුවා ආසන ශාලාවට ගොස් සාංඝික කොට ඒවා පූජා කෙළේය. (4) ඒ භවයෙන් ව්‍යුහ වූ හෙතෙම ඒ ගමේ ධනවත් පවුලක ඉපද තරුණ බවට පත්විය. (5) හෙතෙම තමාගේ හිසකෙස් පැසීම දෑක සංවේගයට පත්ව සස්තෙහි පැවිදිව නොබෝ කලකින් රහත්නමක් විය. ඉන්පසු පන්සියයක් ශිෂ්‍ය හික්ෂුන් සමග ආරණ්‍යගත විය. (7) ශීල සම්පන්න වූ අල්පේවිෂ වූ අවවාදයෙන් අන්‍යයන් හික්මවන්නෙක් වූ ඒ තෙරනම තම්බසුමන ස්ථවිර යයි හෙළදිව ප්‍රකට විය. (8) එක් හික්ෂාදනයක විපාක වශයෙන් වනවැසි දෙවියෝ සාරසියය පන්සියය බැගිනුත් ඒ තෙරුන්ට උපස්ථාන සඳහා පැමිණෙති.

(9) එක් දිනක් ඒ තෙරනම ගමට පිඬු පිණිස යන්නේ මද පින් ඇති මන්දසුෂ්ක වූ හෙවත් ජීවත්වීමට එක් දිනක් පමණක් ඉතිරිව ඇති ගොවියකු දුටුවේය. දෑක ඔහුට අනුකම්පාවෙන් සඟල සිවුර පොරවාගෙන ඔහු ඉදිරියෙහි වැඩ සිටියේය. (11) ඒ මිනිසා තෙරුන් දෑක සතුටුව ඇවිත් වැද වස්ත්‍ර ජෝඩුවක් ගෙනවුත් වැඩහිඳීම සඳහා දැමීය. (12) තෙරනම ඔහුට අනුකම්පා පිණිස ඒ ආසනයෙහි වැඩ හිඳගෙන ඔහු

දුන් අඹකැඳ වැලඳීය. ඒ කැඳ වලඳන කල්හි ඒ මිනිසා අත්තක් කඩා ගෙනවුත් තෙරුන්ට අවිච්ච වැලකීම සඳහා එය අල්වාගෙන සිටියේය. (13) තෙරනම කැඳ වලඳ ගිය නොබෝ වේලාවකින් සර්පයකු විසින් දෂ්ට කරන ලද ඒ මිනිසා මියගියේය. (14) එසේ මියගිය ඒ මිනිසා (දඹදිව) සාතවාහන රජකුලයෙහි ඉපද දර්ශනීය අගපසගින් යුත් සිත්කලු කුමරෙක් විය.

(15) ඉපදීමෙන් පසු පස්වෙනි දිනයෙහි ඔවුහු භික්ෂුසංඝයාට ආරාධනා කොට දන් දුන්හ. (16) තම්බසුමන තෙරනම එය දිවැසින් දෑක අහසින් ගොස් ඒ සංඝාරාමයට පිවිස (17) සංඝස්ථර වී භික්ෂූන් සමග ඒ රජගෙට ගොස් දන් වලඳ අනුමෝදනා කොට අවසන්හි මෙසේ කීය: (18) "මේ තෙමේ පෙරජාතියෙහි මට හිදීමට වස්ත්‍ර යුග්මයක් දුණි; මට අඹ කැඳක්ද දුන්නේය"යි. (19) මෙයසා නොසතුටු සිතැති රජ "ස්වාමීනි, මේ මංගල අවස්ථාවෙහි කුමක්හෙයින් නින්දා සහගත වචන කියන්නහුද"යි ඇසීය. (20) පරසින් දන්නා තෙරනම රජුගේ සිත නොසතුටු වූ බව දැන පෙරජාතියේ විස්තර කියා දී ඔහුගේ සිත පැහැදවීය. (21) මහරජ, යම් තැනක ස්වල්ප දෙයක් දී මහත්ඵල ලබන්නේ නම් ඒ සර්වඥශාසනයෙහි පහදිනු මැනවි (22) පහන් සිතැති රජ ඒ ධර්මදේශනාව අසා එතැනම හිඳගෙන ප්‍රථම ඵලය ලැබීය. (23) සාතවාහන රජ තමාගේ පූර්වකර්මය ද තෙරුන්ගෙන් අසා දැනගෙන වැඩි වැඩියෙන් දනපතියෙක් විය. (24) රජුට මෙසේ දන්වා දහම් දෙසා ධර්මප්‍රීතිය ප්‍රිය කොට ඇති තෙරනම අහසින් හැරී ආවේය. (25) සාතවාහන කුලයෙහි රජවරු සතිස්දෙනෙක් වූහ, එයින් අටදෙනෙක් පෘථග්ජනයෝ වූහ. සෙසු සියල්ලෝ මාර්ගඵල ලැබුවෝය.

40. දුභි ගොවියාගේ කථාව

(1) අනුරාධපුර නමැති උතුම් නගරයෙහි පෙර සද්ධානිස්ස නමැති රජෙක් විය. (2) රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූ, බුදුසස්නෙහි ශ්‍රද්ධාවත් වූ, ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරවන්නා වූ ඒ රජ සත්පුරුෂයෙකැයි සම්මත විය. (3) ඒ රජුගේ නගරයෙහි එක් දුභි ගොවියෙක් තමාගේ එකම දුවණිය සමග ගඩොල් සැදීමෙන් ජීවත්වෙයි. (4) මෙසේ ජීවත්වෙන හෙතෙම දුර්භික්ෂ කාලයේදී ජීවත් විය නොහැකිව තමාගේ දුවණිය උකසට තබා කහවණු අටක් ගත්තේය. (5) එසේ කහවණු අට ලබාගෙන විසිකිරියක් පමණ වූ භූමි භාගයක් ගෙන ගඩොල් සාදන්නේ කහවණු අටක් ඉතිරි කරගැනීමට අවුරුදු සතක් ගතවිය. (6) මෙසේ දුකසේ සපයාගත් කහවණු අට රැගෙන ගැල් සමූහයක් සමග පයින් යන්නේ පෙර තමා හඳුනන හික්ෂුනමක් දුටුවේය. (8) ඔහු දුටු උපාසකයා ඕනට දන්දෙනු කැමතිව ආභාරයක් සොයන්නේ එක් මිනිසකු ළඟතිබෙන එක්වරකට සැහෙන ආභාරයක් දුටුවේය. (9) එවිට ඒ මිනිසා ඒ ගොවියා වෙත ගොස් "මට මේ ආභාරය දෙව, මම කහවණුවක් දෙන්නෙමි"යි කීය. (10) ආභාරය අයිති මිනිසා එක් කහවණුවකට එය දෙන්නට නොකැමති වූ බැවින් පිළිවෙලින් ගණන වැඩිකොට තමා ළඟ තිබුණු කහවණු අටම දී ඒ ආභාරය ගත්තේය. (11) හෙතෙම ඒ ආභාරය ඒ හික්ෂුනමට පිළිගන්නා තමා පිළිබඳ ප්‍රවාත්ති සියල්ල ද ඔහුට කීය. (12) දන දුන් හෙතෙම කඳුළු පිරුණු ඇස් ඇතිව හඬමින් පොරවා තිබුණු වස්ත්‍රය ද ඒ හික්ෂුවට පුද කැමති තැනකට ගියේය. (13) ඒ ආභාරය පාත්‍රයෙහි තබාගත් ඒ හික්ෂුනම සංවේගයට පත්ව මෙසේ සිහි: (14) මේ තෙමේ කහවණු අටක් දී මේ ආභාරය ගත්තේය. අලුත් වස්ත්‍රයක්ද මට පිදී. (15) තවද ඒ තෙමේ දුව මුදවාගැනීමත් අත්හැර මේ පරිත්‍යාගය කෙළේය. මේ මිනිසා දනසූරයෙකි: තෝ යෝග සූරයෙක් වෙව. (16) ඉදින් චිතරාගයන් විසින් අනුභව කළයුතු දනයක් සරාගී වූ තා විසින්

අනුභව කරනු ලැබේ නම් තෝ සබ්බසරුන් විසින් ගැරහිය යුතු බවට පත්වන්නෙහි. (17) තට මෙහිම මරණය හෝ සිදුවේවා; නැතහොත් රහත් බව හෝ ලැබේවා. බුද්ධ පුත්‍රයෙක් වී මේ ආහාරය අනුභව කරව"යි. (18) මෙසේ තමාට අවවාද කොට පිරිසිදු සිල් ඇති නිර්භය වූ හෙතෙමේ විදසුන් වඩා රහත් විය. (19) එසේ රහත්බවට පැමිණ සියලු බන්ධනයන් සිඳ දමා ඡඩහිඳුලාභියෙක්ව ඒ තෙරනම සිංහනාදයක් පැවැත්වීය. (20) මුල් කෙළවර නැති සසරෙහි ඇවිදින පෘග්ග්ජන තෙමේ බොහෝ දුක් අනුභව කරයි. ඒ දුක මා විසින් අවසන් කරන ලදි. (21) නරකයෙහි කැපීම් කෙටීම් ආදි දුක්ද, වනයෙහි අනිකා අල්වා කෑමේ හයද, මිනිසුන් අතරෙහි ධනය සෙවීම ද, දෙවිලොවෙහි වෙන්වයාමේ දුක ද යන මේ සියලු දුක් මා විසින් ඉක්මවන ලදි. එයට හේතුවූයේ උපාසකයා දුන් ආහාරයයි. (23) යම් උපාසකයෙක් ඒ දනය දුන්නේ නම් ඒ දනයේ ආනුභාවයෙන් අකම්පාතත්වයට පත්වීම්. (24) මෙසේ හෙතෙම ආර්යයෙක් වී ඒ ආහාරය වලඳ අනුරාධපුරයට ගොස් මරණාසන්න කාලයෙහි මෙසේ අධිෂ්ඨාන කෙළේය: (26) යමෙක් කහවණු අටක් දී මට ආහාරයක් දුන්නේ ද ඒ මිනිසා ඇවිත් අත ගැසූවිට පමණක් මාගේ ශරීරය සෙලවේවා, අන් කිසිවකු විසින් සෙලවිය නොහැකි වේවා"යි.

(27) තෙරුන්ගේ පිරිනිවීම අසා මිනිස්සු එහි රැස්වූහ. සද්ධාතිස්ස රජතුමා ද අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන් සමග එහි ආවේය. (28) රජු සහිත පිරිස ඒ මාතදේහය ස්වල්පයකුත් සොලවන්ට අසමර්ථ විය. (29) පසුව ඒ මිනිසා අවුත් මාතදේහය හැදිනගෙන පහන් සිතැතිව (30) "ඉදින් මාගේ ආහාරය වලඳ මේ තෙරනම රහත් වී නම් විමතිය දුරු කිරීම සඳහා මාතදේහය අහසට නැගේවා"යි කීය. (31) මේ වාක්‍යය කියා අතින් දේහය ස්පර්ශ කළ කෙනෙහි එය අහසට නැගුණි. (32) ඒ ප්‍රාතිහාර්යය දැක රජතුමා ඔහුගෙන් තොරතුරු විචාළේය. හෙතෙම සියල්ල විස්තර කොට කීය. (33) ඔහුගේ කීම අසා සතුටු වූ රජතුමා "සංඝයාට දුන් දනය ඉතා යෙහෙකි. මට එයින් පින් කොටසක් දෙව"යි කීය. (34) "මහරජ, ඔබටත් අන් හැම සත්ත්වයන්ටත් පින් කොටස් දෙමි. අධික

ගුණ ඇත්තන් කෙරෙහි දුන් දනය මෙසේ මහත් ඵල ලබාදෙන්නේය”යි උපාසකයා කීය. (35) රජතුමා ඔහුට එක් ජනපදයක් ද ඔටුන්නක් සහිත ආහරණ ද ස්ත්‍රීන් ද දසිදසයන් ද රථවාහන ද දුන්නේය. (36) රජු සහිත පිරිස ඒ මාතදේහය දවා ස්තූපයක් ද කොට පුද විසිර ගියහ. (37) මෙසේ දක්ෂිණාර්ථයන් කෙරෙහි දෙන දනයට බුදු රජ පසසයි.

41. සුමනා බාලිකාවගේ කථාව

(1) තාමුපර්ණ දිවයින වනාහි තුන්සියයක් යොදුන් දිගැත්තේය, හැම පැත්තෙන් සාගර ජලයෙන් වටවිය. සදමඬලේ හැඩහුරැකම් ඇතිවිය. (2) ඒ ද්වීපයෙහි වූ අනුරාධපුර නමැති නගරය ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රාගේ පුරය මෙන් බබළයි. (3) ඒ නගරයෙහි තිස්ස නම් උපාසකයෙක් ඔහුගේ දූ වූ සුමනා නම් බාලිකාවක් සමග වෙසේ. (4) ඔ තොමෝ එක් දිනක් පියා සමග දබරකොට කෝපයෙන් යුතුව ගෙයින් පිටවී කඩරොද නම් තැනට පැමිණ (5) වනයට වැද සත්දිනක් ආහාරපාන නැතිව සාපිපාසාවෙන් මැඩී ගසක් මුල හුණි. (6) පියා පසුව ගොස් වනයෙහි ඇය සොයා නොදූක ශෝකයෙන් මඩනාලදුව හැරී ගියේය. (7) අන්තිසි මිනිසෙක් බත්මුලක් අතේ ඇතිව ගමනක් යන්නේ එහි හුන් ඇය දූක (8) කරුණාහරිත වූයේ ධීතෘසෙනෙහය උපදවාගෙන මෙසේ කීය: (9) “දුව, මේ ආහාරය ඔබට දෙමි. එය කැමති සේ අනුභව කොට ශරීර ශක්තිය ලබාගෙන කැමති තැනකට යව”යි. (10) ක්ලාන්ත වූ මාගේ ශරීරය දුර්වලය, මට ආහාර රුචි නොවේ; එබැවින් මෙය ගෙනයනු මැනවි; ඔබට මාර්ගෝපකරණ වන්නේය”යි දූරිය කීය. (11) “මා විසින් එය පරිත්‍යාග කරන ලදි, ඔබට කැමති දෙයක් කරනු මැනවි. මම වැඩිදුරක් නැති ගමකට යමි”යි මිනිසා කීය.

(12) ඉක්බිති ජීවිතයෙහි අපේක්ෂා නැතිව ගස් සෙවනෙහි හොත්
 ඕනොමෝ මෙසේ සිති, (13) මේ වනයෙහි යාමත් අපහසුය, දෑත් පිනක්
 කරන්ට කාලය පැමිණියේය. මම පිනක් කොට මරණයට
 පැමිණෙන්නෙමි”යි. (14) ඕ පොළොවේ අත ගසා යන්නම් නැගිට අත්
 පා පිසදමා අත්පුඩි ගසා මෙසේ කීය: (15) ඉදින් මහත් සෘඩි ඇති බුද්ධ
 පුත්‍රයෝ මට අනුකම්පා කෙරෙත් නම් ඒ මහාවීරයෝ මෙහි පැමිණ මා
 අපායෙන් මුදත්වායි. (16) දිවකණින් ඒ කීම ඇසූ පුවඟු දිවයිනේ එක්
 රහත්නමක් අහසින් ඇවිත් ඇය ඉදිරියෙහි සිටියේය. (17) පහන් සිතැති
 සුමනා තොමෝ අතිමහත් ප්‍රීතියට පත්ව වැඳ ඒ බත ඒ තෙරනමට පිදී.
 (18) නැවත ඉවතට ගොස් කොළ අතු ඇඳගෙන තමා ඇඳ සිටි වස්ත්‍රය
 අතට ගෙන තෙරුන් වෙත අවුත් (19) “ස්වාමීනි, මේ මාගේ අන්තිම
 දනය සම්පූර්ණ එකක් වේවා: නැයන් නැති දුගී වූ මාගේ මේ වස්ත්‍රය
 පිළිගත මැනවැ”යි කීය. (20) රහත් තෙරනම එය ද පිළිගෙන
 හංසරාජයකු මෙන් අහසට නැගී ආර්යයන්ගේ වාසස්ථානයට
 පැමිණියේය. (21) සා පිපාසාවෙන් පෙළුණු ඇ මොහොතක් වාඩිවී සිට
 දුක ඉවසිය නොහැකිව මුර්ඡා වී බිම වැටුණි. (22) හෙළදිව යම් පමණක්
 දේවතාවෝ වෙන්නම් ඒ සියලු දෙන ඒ දනයට පසසමින් සාධුකාර
 දුන්න: (23) “අහෝ ඉතා වටිනා දනයකි, දක්ෂිණාර්භයන් කෙරෙහි
 ආහාරයද සළුව ද දී ජීවිතය පරිත්‍යාග කරන ලද්ද”යි, (24) ඉක්බිති ඒ
 ශබ්දය ඇසූ සක්දෙව් රජ ඇයට සාත්තුසප්පායම් පිණිස විශ්වකර්මයා
 යැවී, (25) දෙව් රජු විසින් එවන ලද හෙතෙමේ ලෝම කූපයන්හි
 දිව්යෝපස් බහා ඇය සුවපත් කෙළේය. (26) විශ්ව කර්ම තෙමේ සුවපත්
 වූ ඇය දෙවගනක් මෙන් සරසා ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් අහසින්
 නුවරට ගියේය. (27) ඒ ශබ්දය අසා ද්විපාධිපති වූ රජ ඇය තමාගේ
 භාර්යා තනතුරෙහි තැබීම සඳහා ගෙන ඒමට රථයක් යැවීය. (28) ඇ
 එහි ජීවත්ව සිටිනාක් රජු සමඟ සම්පත් අනුභව කොට නොයෙක් පින්
 රැස්කරගෙන පිදිය යුත්තන් පුද ආයුෂය ගෙව්ගිය කල්හි හික්ෂුන්ට
 මෙසේ කීය: (30) වාතුර්මහාරාජික-තාව-තිංසාදි දෙව්ලෝවලින් ආ රථ
 මෙහි තිබෙත්. ස්වාමීවරුනි, කොතැන්හි ඉපදීම යහපත්ද? ලෝක

හිතෙහිනට කවර තැනක් වාසස්ථානවිද? කොතැනක උගත් දෙවියෝ නිතර ධර්මශ්‍රවණය හා සෝමණය කරත්ද? (32) “තුසිතපුරය පුරුෂෝත්තමයන්ගේ වාසස්ථානයකි. එහි හැමකල්හි ධර්ම ශ්‍රවණය පවතී. ඒ තුසිත දෙව්ලොවෙහි ඇලීම කරව.” (33) ඒ දේවිතොමෝ එක්කළ දෙ අත් නැමති පියුම හිසමත තබාගෙන බුද්ධපුත්‍රයන්ගේ කීම අසා තුසිත පුරයෙහි ඉපදීමට කැමති විය. (34) අප්‍රමේය ගුණයන්ට වාසස්ථාන වූ මනා කෙනෙහි දක්ෂ ජනයෝ පින් නැමැති බීජ වපුරති. ඔවුහු බොහෝ කලක් දෙව් මිනිස් සැප අනුභව කොට පසුව නිවන් සැපද ලබති. (36) බුද්ධානුශාසනය පිළිපදින්නා වූ අප්‍රමේය ගුණ ඇති යම් කෙනෙක් වෙත් නම් ඔවුහු බොහෝ භය ඇති සංසාර සාගරයෙන් එතෙරව අමෘතය නමැති මී පැණි අනුභව කරති.

42. වස්ත්‍රයෙන් අඩක් දුන් ස්ත්‍රියගේ කථාව

(1) සිංහල ධජයෙන් උපලක්ෂිත වූ ශ්‍රීමත් සිංහල ද්වීපයෙහි සිංහනාද ඇති බුදු රජුන්ගේ ධර්මය පිළිපදින හික්ෂුනමක් විය. (2) සිංහයකු මෙන් නිර්භීතව තැතිගැනීම් නැතිව සංකානැතිව තුන්යම් රැයෙහි භාවනා කළ හෙතෙම පිඬු පිණිස ගියේය. (3) එසේ යන හික්ෂුනම දුටු සොරෙක් උන්වහන්සේගේ පාත්‍ර සිවුරු ආදි සියල්ල පැහැරගෙන ගියේය. (4) හෙතෙම කොළ අතු ඇඳගෙන සන්හුන් ලෙස ගමන් කෙළේය. කිසිවෙක් ඔහු හැඳින නොගත්තේය. (5) එක් ස්ත්‍රියක් දියට බැස නාන්තී වස්ත්‍ර රහිතව කොළ ඇඳගෙන යන ඔහු දක මෙසේ කීය: (6) “ස්වාමීනි, ඔය ගොඩ තිබෙන වස්ත්‍රය දෙකට ඉරා භාගයක් ගත මැනවි; ඉතිරි කොටස මට වන්තේය. (7) ඒ කොටස හැඳගෙන

තැනි ගැනීමි නැතිව සැපසේ වැඩිය මැනවැ”යි. (8) ඒ කීම ඇසූ භික්ෂුනම ඒ වස්ත්‍රය මැදින් ඉරා කොටසක් හැඳගෙන කැමති තැනකට ගියේය. (9) ඒ ස්ත්‍රිය ජීවිතාන්තය දක්වා සිට එයින් ව්‍යුතව තව්තිසාවෙහි උපණි.

(10) සිත් පහදවන අග්‍රපසගින් යුත්, මනා රූ ඇති, මහත් ප්‍රභා ඇති ඇ උපන්නේ දෙව්විමන් තුනක් මැදය. (11) අවට දෙව්විමන් තුනේ විසූ දේවපුත්‍රයෝ තිදෙන එහි අවුත් ඇය ලබාගැනීම සඳහා කලහ කළහ. (12) ඒ කාරණය දැනගත් දෙව්වරු එහි ගොස් කරුණු විචාළේය. ඒ දෙව්වරු තිදෙන මෙසේ කීහ: (13) “අපගේ විමන් මැද මේ දෙවග්‍රහ පහළ විය. ඇය සඳහා අපි කලහ කරමින්”යි. (14) ඉදින් දෙවග්‍රහ උදෙසා මේ කලහය පවතී නම්, යමෙක් ඇයට වැඩි ආලය කෙරේ නම් ඔහුට ඇ අයිති වේවායි දෙව්වරු කීය. (15) ඉන් එක් දේවපුත්‍රයෙක් යම් සේ දිලිසෙන ගින්නේ ඇතුළතක් හෝ පිටතක් නැත්තේද, එමෙන් මම සිතින් ඇට ඇලී සිටිමි”යි කීය. (16) දෙවෙනි දෙවිය “යම්සේ මැටි හා ජලය මිශ්‍ර වූ විට අතරක් නොපෙනේ ද එමෙන් මම ඇයට ඇලී සිටිමි”යි කීය. (17) තෙවෙනියා “යම්සේ කිරි හා ජලය මිශ්‍ර වූ විට එහි වෙනසක් නොපෙනේ ද එමෙන් මම ඇය කෙරෙහි ඇලී සිටිමි”යි කීය. (18) ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා “යම්සේ නෙළුම්පතෙහි දියබින්දුව නොසිටී ද එමෙන් මේ තිදෙන කෙරෙහිම මාගේ ප්‍රේමය අධිකය”යි කීය.*¹⁵ (19) ඔ තොමෝ සතුටු සිතැතිව ඇඳිලි බැඳගෙන දෙව්වරු කරා අවුත් ඔහු පසුපස්සේ ගොස් ඔහුගේ භාර්යා බවට පත්වූවාය. (20) අර්ධ වස්ත්‍රයක් දුන් ඔ තොමෝ දිව්‍ය සම්පත් විඳ පසුව නිවන ද ලබන්නීය.

(21) අප්‍රමේය ගුණ ඇති බුදුරදුන් කෙරෙහිද ද, කෙලෙස් මඩ දුරුකළ සංඝ නමැති කෙනෙහි ද දුන් අල්ප දෙයක් මහත් ඵල

¹⁵ මේ උපමාවේ ගැලපීමක් නැත. පෙළ තවම ශුද්ධ නොවූවා විය හැක.

උපදෙවන්නේයයි දෑන එහි දන් දිය යුතුය. (22) වස්ත්‍රයෙන් අඩක් දුන් ඒ ස්ත්‍රිය බොහෝ කලක් මහත් දෙවිමිනිස් සම්පත් අනුභව කොට අනන්තයේදී භවත්‍රය නමැති සැඩපහරින් එතෙරව ආර්යසම්පත්තිය ද ලබන්නීය.

43. කාවන්තිස්ස රජුගේ කථාව

(1) හෙළදිව මලය දේශය (=කඳුරට) බොහෝ ගවයන්ගෙන් ද බොහෝ වණ්ඩ මාගයන්ගෙන් ද යුක්තය. බොහෝ පිශාවයෝ ද එහි විසූහ. (2) ඒ කඳුරටෙහි අඹුසැමි යුවලක් මුවමස් හා ගෙඩි වර්ග අනුභව කරමින් සංඝදන ද පවත්වමින් විසී. (3) එහි ඇවිදින ඔවුහු එක් දිනක් මලයමහාදේව තෙරුන් දෑක සතුටට පත්වූහ. (4) ඔවුහු තෙරුන් වෙත එළඹ වැඳ ප්‍රදක්ෂිණා කොට එක් පසෙක උන්න. (5) දේවමහතෙර ඔවුන්ට දහම් දෙසා පන්සිල් දී පිටත් කෙළේය. (6) විසි අවුරුද්දක් මුළුල්ලේ පඤ්ච ශීලය රැකි ඔවුහු මියගොස් ඒ සිල් රැකි බලයෙන් ආඨාය වූ සමාද්ධි වූ රජ පවුල් දෙකක උපන්න. (8) උපාසිකාව කැළණිතිස්ස රජුගේ දූ කුමරියව උපණි. ස්වාමි පුරුෂයා තවත් රජපවුලක ඉපද කාකවණ්ණතිස්ස යයි ප්‍රකට විය. කුමරිය විහාරමහාදේවී නමැති විය. (9) රජකුල දෙකෙහි උපන් පෙරවාසනා ඇති, පින්වත් මහේසාකාය වූ ඒ දෙදෙන එකට වැඩුණාහ. (10) රජකුලයේ සම්පතීන් වැඩෙමින් තරුණවියට පත් ඒ දෙදෙන අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධයට (=විවාහයට) පමුණුවන ලදහ. (11) එසේ කොට යෝග්‍ය කාලයේ දී රාජ්‍යය පවරා දෙන ලදී. ඒ දෙදෙන බොහෝ පින් කොට දෙවිලොවට ගියහ. (12) පන්සිල් රැක රාජ්‍ය සමාපත්තිය ද රාජ්‍ය සමාපත්තිය නිසා ස්වර්ගසම්පත් ද ලැබූහ. (13) ඔවුහු ආයුෂ ඇතිතාක්

දිව්‍යසම්පත් විඳ අවසන්හි ධර්ම ප්‍රීති ඇත්තන්ට ප්‍රිය වූ නිවන්සැප ලබන්නාහ.

(මෙතැන් සිට හැම පොතේම අඩුවක් පෙනේ. කාවන්තිස්ස කුමරාත් විහාරදේවියත් කුඩාකල සිට එකට වැඩුණාහ යන්න මෙහි විශේෂයකි.)

44. හා මස් පිළිබඳ කථාව

(1) පිරිසිදු මහලී රටෙහි එක් ස්ත්‍රියක් හා මස් ඉතා විශිෂ්ට ලෙස උයා පිළියෙළ කරයි. (2) ඇ මනාසේ ඉවු හා මස් (නරක් නොවී) අචුරුද්දක් කල් පවතී. යන්තමට ඉවු මස් හමසක් නරක් නොවී පවතී. (4) එක් දිනක් ඇට බොහෝ හා මස් ලැබුණි; ඇගේ පුත්‍රයා දුර පලාතකට ගොස් සිටි බැවින් ඔ ඒ මස් උයා තැබීය. (5) දේවතාවෝ මිනිස් වෙසින් එහි අවුත් ඒ මස් සියල්ල කත්වලින් ගෙන ගොස් සාලි කුමරුට පිරිනැමූහ.*¹⁶ (6) ඔවුහු ඒ මස් එහි තබා කුමරුගේ ආයුත්තකයාට ඒවා පෙන්වා ඉවත්ව ගියහ. (7) ඒ මස් එහි තැබූ කෙණෙහි මුළු නුවර ඒ සුවඳ පැතිර ගියේය. සාලි කුමරා දේවතාවන් ඒ මස් ගෙනා බව දැනගත්තේය. (8) තමාගේ පින් බලය දැක සතුටෙන් පිණාගිය කුමාරතෙමේ පින් ද පුණ්‍ය විපාකයද මෙසේ කීය:

¹⁶ මෙතැන සම්බන්ධයක් නොපෙනේ. ගෙයි උයා තැබූ මස් සාලි කුමරුට ගෙන ගියේ කුමක් හෙයින්දැයි ප්‍රකට නොවේ.

(9) දේව-නාග-යක්ෂ යන යම් කෙනෙක් අධික පූජාව කැමතිවෙත් නම් නිරුක්තර පින් කෙතෙහි නිතර පින් කළ යුතුය. (10) යම් කෙනෙක් සතුටු සිතැතිව පින් කෙරෙත් නම් ඔවුහු දිව්‍යමය වූද මනුෂ්‍යමය වූද සැප අනුභව කෙරෙත්. (11) ඒ කුමරතෙමේ පෙර භවයේදී මහ දන් දුන්නේය: ඒ පින් විපාකයෙන් අද දෙවියෝ ද මිනිස්සුද පුද පඬුරු ගෙනැවිත් දෙති. (12) තිරිසන් මාගපක්ෂීහු ද දෙවිමිනිස්සු ද කළ පිනැත්තහු දැක හැම කල්හි වසඟයෙහි පවතිත්. (13) මිනිසා යම් යම් පිනක් කෙරේ නම් ඔහු කැමතිවෙන ඒ ඒ දෙය සමෘද්ධ වෙයි. කාන්තාරයකදී හෝ විපත්තිකාලයකදී ඒ පින නොනැසේ.

45. අධාර්මික රජුගේ කථාව

(1) කාශ්‍යප බුදු රජුන්ටත් ගෞතම බුදුරජුන්ටත් අතර කාලයෙහි අතිදේව රජුගේ පුත්‍ර වූ රජෙක් විය. (2) හෙතෙම ධාර්මික වුවත් ධනයෙන් හීන විය. ධනය රැස්කරනු කැමති හෙතෙම ඇමතියනට මෙසේ කී: (3) මිත්‍රවරුනි, රාජ කෝෂයෙන් බලමින් ඇවිද්ද මට එහි ධනය හීන වී තිබෙන බව පෙනුණි. එබැවින් එය (4) ධාර්මික සේ පිරවිය යුතුය, අධාර්මික ලෙස නොපිරවිය යුතුය එය සමාකාරයෙන් මිස විෂමාකාරයෙන් නොකළ යුතුය. ඒ කීම ඇසූ එක් ඇමතියෙක් (5) “ජනපදය, සමෘද්ධිය, ජනපද වාසීහු රජුට ධනය දෙත්වා. රන් රිදියෙන් පිරවූ බොහෝ භාජන ගෙයක් පාසා වෙති; මිනිසුන් අයත් කෝටි ගණන් රන්කාසි ද ඇත්තාහ”යි කීය. (6) “මිත්‍රය, එසේ නොකියව, අධර්මය නොපවතීවා; ධාර්මිකව මියයාම යහපත් වුවත් අධාර්මිකව ජීවත්වීම අයෝග්‍යය. (7) අපි දෙදෙන අප්‍රකට වේශයකින් රටේ ඇවිද රටේ තිබෙන ධනය විමසා බලමු”යි රජ කීය.

(8) ඒ දෙදෙන කිලිටි වස්ත්‍ර ඇඳගෙන ශරීරාවයවද වෙනස් කරගෙන ඇවිදීමින් එක් ගමකට පැමිණියහ. (9) එහි එක් ගෙයකට ගිය ඔවුහු ගෘහණිය අමතා “මෑණියෙනි, අපි මගියෝ වෙමු. ඔබගෙන් කෑම කන්ට කැමැත්තෙමු”යි කීහ. (10) “දරුවෙනි, එව්, මේ පැනවූ ආසනවල හිඳගනිව්, කැමති සේ අනුභව කොට යව්” යයි ගෘහණිය කීය. (11) ඔවුන් ආසනවල හිඳගත් පසු ආහාර සම්පාදනය කළ ඕනොමෝ මොවුන් සියුමැලි ශරීර ඇත්තවුන් බව දැක (12) “දරුවෙනි, පිරිසිදු උක්පැණි හා අනුභව කරනු කැමැත්තහුද? නැතහොත් දීකිරි සමග හෝ ගිතෙල් සමග අනුභව කරනු කැමැත්තහුදැයි මට කිව මැනවැ”යි කීය. (13) ඇගේ බස් ඇසූ මේ දෙදෙන ශාන්ත සිතැතිව “මෑණියෙනි, උක්පැණි සමග දෙව”යි කීහ. (14) ඕනොමෝ යහපතැයි කියා පිරිසිදු භාජනයක් ගෙන උක්වත්තට ගොස් (15) උක්ගසක් කඩා පැණි බේරාගැනීම සඳහා එය අත්වලින් ඇඹරීය. මුළු ශක්තියෙන් ඇඹරීම කළත් පැණි බිත්දුවක් වත් නොවැගුරුණි. (16) ඉක්බිති උක්ගත මිරිකා අඹරන ස්ත්‍රිය දුටු ඔවුහු ගෘහණියගෙන් මෙසේ විචාළාහ: (17) ඔබ දැනින් උක්ගස්කඩක් ගෙන අඹරන නමුත් වේලුණු උක්ගසේ පැණි වැගිරීමක් කොයින්ද (18) ගෘහණිය මෙසේ කී: “දරුවෙනි, පෙර මම මෙසේ උක්ගස් ඇඹරුවෙමි. පුරුක් දෙකක් අතරෙහි නැළියක් පමණ පැණි තිබුණි.” (19) “මෑණියෙනි, කිනම් වරදකින් මේ උක්ගස වියලි ගියේ දැයි අපි ඔබගෙන් විචාරමු”යි ඒ දෙදෙන කීහ. (20) දරුවෙනි, රජතෙම ලෝහීය, නොසතුටු සිතැත්තේය. ලෝහයෙන් යුතුව තමා කැමති දේ කරන්නේය. (21) ඒ වරදින් උක්ගස්වල හා අන්ගස්වල ඇති රසය වියලි ගියේය යි මම සිතමි යි ගෘහණිය කීය.

(22) මෑණියෙනි, ලෝහීවූ රජ කුමක් කරන්නේද? ලෝකයාගේ පිරිහීම හෝ අභිවාද්ධිය ඔහු හා සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේද? ඕනොමෝ මෙසේ කියයි: (23) මේ තෙමේ මවක් හෝ පියෙකු මෙන් ලෝකය පාලනය කෙරේ නම් රටවැසියෝ සුවසේ ජීවත්වෙති. (24) අධර්මයෙන් පවත්නා රජතෙමේ දරුණු වෙයි. ඒ නපුරු රජුගේ වරදින්

ලෝකය වහා විනාශ වෙයි. (25) නොකල්හි වැසි වසී; සුදුසුකල්හි වැසි නොවසී. රජු අධාර්මික වූ විට වැසි වැසීම විෂම වේ. (26) අධාර්මික රාජකාලයෙහි හැල්-වී ආදියද මෑ මුං ආදියද පිරිහෙති. නැතහොත් විෂම ලෙස පැසෙති. (27) මිහිරි රස, කුළු රස, තිත්ත-කසට-ලුණු රස යන මොහු නිරස වෙති. (28) අල හා ගෙඩි වර්ගද හැම ඖෂධින්ගේ¹⁷ ඖෂද අඩුවෙති, දුර්ලභ වෙති. (29) වංචාකිරීම, හෙට්ටු කිරීම, කපටි කමිද, සොරකම් හා පාරදුරික කර්මයද යන හැම අනර්ථයෝ වැඩෙත්. (30) කිරි දෙන්නා වූ එළදෙන් මීදෙන් ආදීහු කිරෙන් පිරිහෙති. (31) මල් හා ගෙඩි උපදවන ගස්වල මල් ද ගෙඩි ද අඩුවෙති. (32) රජු අධාර්මික වූ විට ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ද අන්‍යදෘෂ්ටි ගත්තන්ගේ ද සිල් තපස් ගුණ පිරිහෙති. (33) අධාර්මික රජු ආශ්‍රය කරන පිරිස ද දශවිධ සංග්‍රහයෙන් පිරිහේ. (34) ධර්මයෙහි පවත්නා කරුණා සිතැති රජකු ඇති කල්හි ඒ යහපත් රජුගේ තේජසින් ලෝකය වහා දියුණු වෙයි. (35) එකල යෝග්‍ය කාලයෙහි වැසි වසී; නොකල්හි නොවසී; හැම තැන සමසේ වසී. (36) රජු ධාර්මික වූ විට මුං මෑ ආදීහු ද ඇල් වී ආදීහු ද හැම තැනහි සමසේ වැඩෙත්. (37) රජු ධාර්මික වූ විට මිහිරි රස-කළු රස-තිත්ත රස-කසට රස-ලුණු රස යන මොහු ස්වකීය රසයෙන් ආභාස වෙති. (38) එවැනි කාලයෙහි හැම ඖෂධීජාතීන්ගේ ඖෂධෝ බහුල ද ශක්තිමත් ද වෙති. (39) වංචාකිරීම් නැවත ඇවිස්සීම් කපටිකම් යන මොහු ද සොරකම පරදරසේවනය ආදී පවිකම් ද නැති වෙති. (40) කිරි දෙන දෙනුන්ගේ කිරි බහුල වේ. (41) මල් හා ගෙඩි උපදවන වෘක්ෂයෝ බොහෝ මල් හා ගෙඩි උපදවති. (42) රජු ධාර්මික වූ කල්හි මහණ බමුණන්ගේ ද පැවිද්දන්ගේ ද සිල් හා තපස් අභිවෘද්ධියට පැමිණෙති. (43) ලෝභය හා ද්වේෂය නිසා පිරිහෙන දුෂ්ට නපුරු රජුගේ කාලයේදී ගුණය සැඟවේ. ගුණයාගේ වැඩීම ද නවතී. (44) රජු ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට ස්වර්ගයට යයි; අධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට අපායට යයි. (45) කීර්තිමත්

¹⁷ එක් වරක් ගෙඩි හටගෙන මැරියන මිරිස් ආදී ගස් ඖෂධී ගණයට ඇතුළත් වෙති.

පෞරාණික රජවරු ධර්මයෙන් ලෝකය පාලනය කළහයි මට අසන්ට ලැබේ.

(46) ගෘහණියගෙන් උක්ගස විසලියාමේ හේතුව ඇසූ රජ ඇමතියා දෙස බලා මෙසේ කීය: (47) ලෝභයෙන් යුත් සිත ඉපදෙව් පමණින්ම මේ හැම රසයෝ විසලී ගියහ. යම් කලක ඒවා ගනිමි නම් එද සිදුවෙන දේ ගැන කුමට කියමි ද? (48) අධර්මයෙන් යුක්තව ධනය රැස්කොට ඇත් අස් ගවාදීන් පෝෂණය කොට නරකයට යන්නේය. (49) අධාර්මික ධනොපාර්ජනයෙහි දෝෂය ඔබ විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දක්වන ලදි. මම හැරී යන්නෙමි; මට ධන රැස්කිරීමෙන් වැඩක් නැත. (50) ඒ රජ එතැනින් නැවතී ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට ආයුෂ කෙළවරදී ස්වර්ගයට ගියේය. (51) මෙසේ මෙහි දැක්වූ ධර්මය මෙලොව අභිවාද්ධිය ද පරලොව සුගතිය ද ගෙන දෙයි.

කණ්ටකසෝලපටුනෙහි උපන් පට්ටකොට්ටි විහාරවාසී ආචාර්ය ධම්මදින්න තෙරුන් විසින් සම්පාදිත සිහළුවක්ටුව හා සුරයවක්ටුවයි.

පස්වෙනි පරිච්ඡේදය නිමියේය.

සවෙනි පරිච්ඡේදය

46. විනයට ගිය හික්ෂුන්ගේ කථාව

සිංහල දේවියෝ තෙතිස් නමක් හික්ෂුහුද අන්තර්දේවියයෙහි වසන රහත් සතර නමක් දැයි සත් තිස් නමක් හික්ෂුහු වෛත්‍යයන් වදිනු කැමතිව මහාකොණ්ඩපටුනෙහිදී නැව් නැගී මුදින් එතෙර වූහ. ඒ පිරිස පිළිවෙළින් (මහාබෝධිය, කුසිනාරාව ආදී උතුම්) වෛත්‍යස්ථාන සතර වැඳ බුදු රදුන්ට ගෞරව දක්වා තවත් එහාට යන්නාහු වීන රටට පැමිණ එහි අගනුවරට ඇතුල් වූහ. ඒ අවස්ථාවෙහි රජතුමා සිවුවේදය දත් බමුණන් සමග මහාවිථිය දෙස බලන්නේ ඡායාප්තියෙන් හික්මවූ සන්නන් කය-වචන හා සිත් ඇති ඒ හික්ෂුන් දුටුවේය. රජු ඔවුන්ට පැහැදුණු බව දුටු බමුණෝ “ඒකාන්තයෙන් මේ රජ මොවුන්ට සත්කාර කරන්නේය. එබැවින් රජු ලවා මොවුන් මැරවීමට උපක්‍රමයක් යෙදිය යුතුය”යි සිතූහ. ඉක්බිති ඔවුහු රජුට මෙසේ කීය: මහරජ, මොවුහු ඉතා දරුණු ඔත්තුකාරයෝ හෙවත් වරපුරුෂයෝය. ඔබගේ රාජ්‍යය විනාශ කිරීමට සමර්ථ වූ මොවුහු හික්ෂුවේශයෙන් එති. ඔබට අනතුරක් කරන්ට පළමුවෙන් ඔවුන් දුරුකළ මැනවැ”යි. රජතුමා පරීක්ෂණයක් නොකොටම “මොවුන් අල්ලා උල හිඳුවව්” යයි රාජ පුරුෂයන්ට අණ කළේය.

ඉක්බිති සියලු දෙන අල්වා බැඳ උල හිඳවීම සඳහා සොහොනකට ගෙන ගියහ. මිලක්බ දේශයෙහි¹⁸ වැස පෙර දඬුවමකට යටත් වූ මිනිසෙක් එකල විනයට ඇවිත් විසිය. හෙතෙම බැඳ ගෙනයනු ලබන ඒ හික්ෂුන් දැක වධකයන් වෙත ගොස් "මා රජුට දන්වන තුරු මොහොතක් මෙහි නැවතී සිටිය මැනවැ"යි කියා රජු වෙතගොස් "මහරජ මම එක් එක් හික්ෂුනමගේ බරට රත්රන් දෙමි; මොවුන් නිදහස් කළ මැනවැ"යි කීය. එයට එකඟ වූ රජ එසේ වේවායි කීය. ගෘහපතියා තිස්හත් නමෙන් තිස්හතර නමක් නිදහස් කරගත් නමුත් ඉතිරි තුන්නම සඳහා දීමට රත් ඔහු ළඟ නැතිවිය. ඉක්බිති අඹුදරුවන් ද සේවකයන් ද ගවමහිෂාදීන් ද දුණි. ඒත් මදිවූයෙන් කෙත්වත් හා ගෙවල් දුණි. එයින් සම්පූර්ණ නොවූ බැවින් තෙමේ දසභාවයට පත්විය. ඉක්බිති විස්මයට පත් රජ ඒකාන්තයෙන් මොවුන් යම් කිසිවකින් ආභාසයන් විය යුතුය. මොවුන්ගේ විශේෂය නොදන්නොත් මේ මිනිසා මෙවැනි පරිත්‍යාගයක් නොකෙරේයයි සිතා උපාසකයා කැඳවා "මම මොවුන්ගේ ධර්මය අසනු කැමැත්තෙමි"යි කීය. ඉන්පසු රජ ධර්මය අසා පැහැදී "මාගේ රටෙහි හැම ගම් නියමිගම්හි විහාරයන් සාදව්"යයි ආඥාවක් කොට ඒ හික්ෂුන්ට උපස්ථාන කෙළේය. උපාසකතැනට මහත් සත්කාර කොට "ඔබ විසින් මම නරකයෙන් මුදවන ලදිමි"යි කීය. ඒ උපාසකයාගේ ගෙය හික්ෂුන්ට දන්සැලක් මෙන් විය.

47. කම්බිලිය සොරාගත් කථාව

¹⁸ මිලක්බ = මිලෙවිෂ් දේශයයි කියනු ලබන්නේ ඝෂත්‍රිය - බ්‍රාහ්මණාදී කුල සතර නොපවත්නා දේශයකි. බුරුම සියම් විනාදී රටවල මේ හේදය නැත. එබැවින් ඒවා මිලෙවිෂ් දේශයයි ඉන්දියවාසීහු කියත්.

සිංහල ද්වීපයේ එක් ඇමතියෙක් රජුගේ ප්‍රිය මිත්‍රයෙක් විය. ඔහුට නිතර අන්තඃපුරයට ඒමට රජු අවසර දී තිබුණි. එක්කලෙක ඒ රජුගේ ජනපදයක කැරැල්ලක් හටගති. රජතුමා එය සංසිඳවීමට ඒ ඇමතියාට නියම කෙළේය. රජු විසින් අණවන ලද හෙතෙම එහි ගොස් කිසිවක් කරන්ට අසමර්ථ වූ බැවින් එහිම නැවතී සිටියේය. දෙළොස් අවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් දමරිකයන් පරදවා රට සාමයෙහි තබා “මා විසින් දමරිකයෝ යටත් කරන ලදහ”යි රජුට පණිවිඩයක් යැවීය. එවිට සතුටු වූ රජ “මා හා සමාන ස්ථානයෙහි තැබිය යුතුය”යි සිතා ඔහු කැඳවුවේය. හෙතෙම අනියම් කාලයෙහි ඇවිත් රැය මුළුල්ලේ ඇතුළු නුවර රකිමින් සිටියේය. රැය මුළුල්ලේ සිටි ඔහු දෑක රජතුමා සත්රුවනින් පූජා කෙළේය. තමා හා සමාන ස්ථානයෙහි තබා බොහෝ ධනය ද දුණි. තමා ද සැපසේ ජීවත් වී මා ද ආරක්ෂා කරවයි කියා ජනපදයක් ද දුන්නේය.

ඉක්බිති ඒ ඇමතිතෙමේ තමාගේ ගෙදර කොඩියක් ඔසවා නගරයෙහි ද ජනපදයෙහි ද වසන හික්ෂුන්ට හා හික්ෂුණින්ට මෙසේ දැනුම් දුණි; “යම් යම් කැපදෙයකින් ස්වාමීන්වහන්සේලාට ප්‍රයෝජනයක් ඇත්නම් ඒ සියල්ල ගෙනයනු ලැබේවා; මා විසින් ඒ සියල්ල පරිත්‍යාග කරන ලද්දේය”. හික්ෂු සංඝයා ඔහුගේ ගෙට පැමිණ දන් වලඳයි. ඒ ගෙයි එක් ආසනයක ලක්ෂයක් වටිනා කම්බිලියක් ඇතිරිල්ලක් වශයෙන් එළා තිබුණි. එහි වාඩිවී නැගිටින එක් හික්ෂුනමක් විසින් ඒ කම්බිලිය ගන්නා ලදී. උපාසකයා එය දෑක කිසිවක් නොකීවේය. ඉක්බිති අඹුදරුවෝ “අසවල් හික්ෂුනම විසින් කම්බිලිය ගන්නාලද”යි ඔහුට කීහ. “මා දී තිබෙන දෙයක් ගත් විට තෙපි කුමක් කියවිද”යි උපාසකයා කීය.

48. කුණ්ඩල තිස්ස තෙරුන්ගේ කථාව

හෙළදිව සද්ධාතිස්ස මහරජ භික්ෂුසංඝයා වෙත පැමිණ තමාට අවවාද දීමට සුදුසු තෙරනමක් ගැන කිව මැනව"යි කීය. සංඝතෙමේ "මහරජ, කුණ්ඩලතිස්ස නම් තෙරනමක් මෙයින් සිවුයොදුනක් දුර තැනක වසයි. ඒ තෙරනම ඔබට අවවාද දීමට සුදුස්සෙකි"යි කීය. ඉක්බිති රජ සිවුරග සෙනග පිරිවරාගෙන තෙරුන් වසන තැනට ගියේය. තෙරනම "මට රජගෙට යාමෙන් ඇති ඵලය කුමක්ද? යම්සේ රජ මා දෑක බලාපොරොත්තු රහිතව යන්නේ නම් එසේ කරන්නෙමි"යි සිතා තමා වසන ගෙය තුළ බිම දෙතිස් පිළිකුල් කොටස්වල නම් ලියමින් හුන්නේය. රජතෙම යතුරු කඩුල්ලෙන් බලා තෙරුන්ට අත් කුකුස (=අතේ කල බලය) ඇතැයි කියා එතැනින්ම හැරී ගියේය. නැවත රජ භික්ෂු සංඝයාගෙන් විචාළේය. සංඝතෙමේ ඒ තෙරනම ගැනම කීය. රජ දෙවෙතිවර ගොස් "වනයෙහි දහවල් නිදන්නේය"යි කියා හැරී ආවේය.

ඉන්පසු කලක් ගතවී පිරිනිවෙන්නා වූ තෙරනම රජුගේ පැහැදීම ඇතිවීම සඳහා මා මළ පසු මාගේ දේහය ඇතුළත් කුළුගෙය අහසින් නුවරට යේවායි අධිෂ්ඨාන කෙළේය. තෙර නම කුළුගෙට නැගී පිරිනිවුණු පසු එය අහසට නැගී මහ ජනයාගේ මහත් සත්කාර ලබමින් නුවරට ආවේය. ඒ කලබලය නිසා රජ ද ඉදිරියට ආවේය. ථූපාරාමයටත් ලෝහප්‍රාසාදයටත් අතරෙහි ශෛලවෛත්‍යයක් වේ. එය මත්තට කුළුගෙට එනවිට වෛත්‍යය අහසට නැගී කුළුගෙය ඉවත්ව ගියවිට නැවත පොළොවේ පිහිටියේය.

ඒ අවස්ථාවෙහි මහා ව්‍යග්ග තෙරනම ලෝවාමහපායෙහි භික්ෂූන්ට විනය උගන්වමින් සිටියේය. මේ කුණ්ඩලාතිස්ස තෙර පෙර අශෝක මහරජ විය. මහා ව්‍යග්ග තෙර ඒ රජුගේ මිත්‍රයෙක් විය.

කුණ්ඩලනිස්ස තෙර මහා ව්‍යග්ඝ තෙරුන්ගේ ආයුෂ ගෙවී ඇති බව දක තමා හෙවි කුළුගෙයි තවත් ආසනයක් මැවෙන්නට සැලැස්වීය. ඒ හිස්වූ ආසනය සහිත කුළුගෙය එනු දක මහාව්‍යග්ඝ තෙරනම ප්‍රාසාදයෙන් නික්ම අහසට ගොස් ඒ කුළුගෙට ඇතුල්ව පිරිනිව්‍යේය. මෙය මහජනයාට මහත් ආශ්චර්යයක් වූ නමුත් එහි සිටි එක් මිනිසෙක් මේ මිනිස්සු කුමක් නිසා විස්මයට පැමිණියෙහුදැයි සිතී. එක් ධර්මකථික නමක් ඒ මිනිසා හික්මවන්නෙමිසි සිතා පසුකලක සිවු පිරිසි මැද දහම් දෙසීය. ඒ මිනිසා “ඔබ මා හික්මවනවා නම් මමත් ඔබ හික්මවන්නෙමි”යි කීය. මෙසේ වැරදි අදහස් ඇත්තනුට ගුරුවරුන්ගෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත.

49. මහසෑ පූජාවේ කථාව

හෙළදිව විසූ සද්ධානිස්ස මහරජුට “මහසෑයට අසමාන පූජාවක් කරන්නෙමි නම් යෙහෙකැ”යි සිතක් උපණි. මාරයාටද ඒ පූජාව මම වළක්වන්නෙමි යි සිතක් උපණි. මේ රජ මාගේ මාරවිෂය ඉක්මවන බැවින් එයට අන්තරාය කළ යුතු යයි මාරයා සිතී. ඉක්බිති එක් හික්ෂුනමක් විසින් මාරයාගේ අදහස හික්ෂුන්ට දැනුම් දෙන ලදි. හික්ෂුහු කුට්ටකනාග නමැති තෙරුන් වෙත ගොස් මාරයාගේ අදහස නිරූපක කරන සේ ඉල්ලා සිටියාහ. ඉක්බිති තෙර නම අහසෙහි යොදුන් සියයක් තැන වැස්මක් යොදා ගණන් කළ නොහැකි තරම් වූ පහන් ආරක්ෂා කෙළේය. අහස උපුල් පෙතිවලින් වසන ලද්දක් මෙන් විය. එහි එක් එක් පහන් ගසක අතු දහසක් විය. යොදුනක් පමණ තැන බොහෝ ලක්ෂගණනක් පහන් ගස් වූහ. තිසා වැවේ ජලයෙහි නොයෙක් සුවඳ වර්ගයන් බහා ඒ ජලය සුවඳ පැන් කොට යන්නුවලින් අහසට ගොස්

මහසෑයේ වැගිරෙන්නට සැලැස්වීය. මෙසේ සති හතක් රජුගේ ඒ අසදාශ පූජාව පැවැත්වීය.

එකල සැගිරියෙහි මහත් සාඬ්‍යානුභාව ඇති තෙරනමක් විසි. ඒ තෙරුන්ගේ සක්මනේ පැත්තක සිපණ්ණගසක මල් පිපේ. එක් ළමයෙක් ඒ මල් අවුලා තෙරුන්ට දුණි. තෙරනම ඒ ළමයා සමග ඒ මල් පිදීම සඳහා මහසෑය වෙත ගියේ යොදුනක් පසු බැස මල් පුදන්ට අවකාශ ලැබී. ඒ බාලයා අවිත්තය වූ චෛත්‍ය පූජාව දැක අහෝ ආශ්චර්යයකි. මහරජුගේ පූජාව අතිවිශාලය. මගේ පූජාවෙන් කුමක් ලැබෙන්නේද”යි සිතී. තෙරනම කුමාරයාගේ සිත දූන “බාලය, තාගේ පූජාව රජුගේ පූජාවට වඩා මහත්ඵල ඇත්තේය”යි කීය. කුමරා එයසා සතුටුව ඒ වචනම කියමින් ඇතුල් වී ත්‍රිවිද්‍යා ඇත්තෙක් විය. ඉක්බිති තෙරනම “දැන් තා විසින්ම තමාගේ පූජාවේ විපාක දන්නා ලද්දේද”යි විචාළේය. “ස්වාමීනි, දැන් මම දනිමි”යි කුමරා කීය.

50. දෙළොස් දහසක් හික්ෂුන්ගේ කථාව

පාටලීපුත්‍ර නුවර එක් සිටුවරයෙක් හැමදා දෙළොස් දහසක් හික්ෂුන්ට දන්දෙයි. ඔහුගේ සතුරෝ රජු වෙත ගොස් “මහරජ, දෙළොස්දහසක් කසාවත් හැඳි සොරු සිටාණන් විසින් ආහාර දීමෙන් පෝෂණය කරනු ලැබෙත්. මෙය ඔබට විනාශයක් වන්නේය”යි කීහ. රජතෙම “ඔබගේ ප්‍රවුප්ථ්‍යයන් බලන්ට එන්නෙමි”යි සිටාණන්ට දැනුම් දුණි. සිටුවතෙම යෙහෙකැයි කියා ඒ දෙළොස් දහසක් හික්ෂුන් උදෙසා සියුම් වස්ත්‍ර දී වහ වහා සිවුරු මහන්ට නියම කෙළේය. මණ්ඩපයක් සාදවා එහි හාන්සි පුටු ආදිය තබා නොයෙක් පැහැති මල් ඇතිරිලි ද

ඇතිරෙව්වේය. ඉක්බිති ඒ මණ්ඩපයට හික්ෂුන් ඇතුල් කරවා “මගේ පැවිද්දන් බලනු මැනවැ”යි රජුට දන්වීය. රජ අවුත් ඒවා නියම සිවුරු බව දැක ඉතා පැහැදුනේ දන් දී බණ අසා තිසරණ ගෙන “තා විසින් මා අපායෙන් වළක්වන ලද්ද”යි උපාසකයාට කියා ගියේය.

51. පිණ්ඩපාත විශුද්ධිය

හෙළදිව දුර්භික්ෂ කාලයක අඹුසැමි දෙදෙනෙක් ජීවත් විය නොහැකිව දිය දියණිය කහවණු දෙළසක් ගැනීම සඳහා උකසට තැබූහ. දුර්භික්ෂ කාලය ගෙවුණු පසු පිය තෙමේ අනුන්ගේ බැලමෙහෙ කොට කහවණු අටක් ද ධාන්‍ය පෙට්ටියක් ද ලැබ ගැල් සමූහයක් සමඟ මාගමට ගියේය. ඔහු වෙත ආභාරයක් නොතිබුණි. ඒ ගැල් සමූහය සමඟ යන එක් හික්ෂුනමකට දන්වේලාව පැමිණි නමුත් දනය දෙන්නෙක් නොවීය. “මේ හික්ෂුනමට ආභාරයක් දෙන්නෙමි”යි සිතක් ඒ උපාසකයාට පහළ විය. හැමතැන අහර සොයා නොලැබ එක් මිනිසෙකු වෙත තිබුණු බත් මුලක් දැක “මෙය අඩ කහවණුවක් ගෙන මට දෙව”යි කීය. ඒ මිනිසා දෙන්නට නොකැමති විය. උපාසකයා ගණන වැඩිකොට ඉල්ලමින් තමා වෙත තිබුණු කහවණු සියල්ල ද ධාන්‍ය පෙට්ටියද දී ඒ බත්මුල ගෙන හික්ෂුනම වෙත ගොස් ඒ සියලු පුවත් කියා එය ඒ හික්ෂුනමට පිරිනැමීය. හික්ෂු නම පිළිගත්තට නොකැමති විය. හෙතෙම නැවත නැවත යාඥ කොට පිළිගැන්වීය. එය පිළිගත් හික්ෂු නම “මම රහත්ඵලයට පැමිණෙන තුරු මෙය අනුභව නොකරන්නෙමි”යි ඉටාගෙන භාවනා වඩා රහත් වී එය වැලඳුවේය.

උපාසකයා ගෙට ගොස් මේ ප්‍රවෘත්තිය තමාගේ දුවට කීය. ඇ එයසා සතුටට පත්විය. ඉක්බිති සද්ධාතිස්ස මහරජුගේ ඡත්‍රයෙහි

අධ්‍යාත්මික දේවතාවා “අහෝ, අති දුෂ්කර දෙයක් කරන ලද්දේ”යි සාධුකාර දුණි. ඒ ශබ්දය ඇසූ රජ “මාගේ දනයට සාධුකාර දෙන්නෙහිද්”යි ඇසී. ඔබට නොවේ යයි කී දේවතාවා ඒ කාරණය දැනුම් දුණි. එවිට රජතුමා මහත් සත්කාරයෙන් ඇය ගෙන්වා තමාගේ ලේලි තනතුරෙහි තැබීය. බොහෝ ධනය ද දුන්නේය.

52. සැට නමක් හික්ෂුන්ගේ කථාව

හෙළදිව රජ ද රාජදේවිය ද එක් දිනක් මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි මෙසේ සිතූහ: “රාජ්‍යයෙහි පිහිටි අප විසින් දන්දීම අපහසු කරුණක් නොවේ. අපි අප්‍රකට වේශයෙන් ගොස් බැලුමෙහෙ කොට දනක් දෙන්නෙමු නම් යෙහකැ”යි. මෙසේ සිතා රාජ්‍යය අන්‍යයන්ට බාර දී එක් ගමකට පැමිණ එහි ගෘහපතියකුගේ ගෙය මසක් පමණ නැවතී රජතුමා කුඹුර සි සැවේය; දේවිය වී කෙටිය. ඔවුන්ගේ අත්වල කරගැට සැදී බිඳී ගියහ. ඉතා සියුමැලි ඔවුහු මසකට වඩා වැඩ කළ නොහැකිව ඒ මාසයේ කුලිය ගෙන හැරී අවුත් තමන්ගේ ආචාර්ය තෙරුන් වෙත පැමිණ “ස්වාමීනි, අපේ දනය පිළිගැනීමට සැටක් පමණ පාර්ශ්වන හික්ෂුන් එව්ව මැනවැ”යි කීහ. තෙරනම එසේ කෙළේය. ඒ අඹුසැම දෙදෙන ව්‍යඤ්ජන සතරක් පිළියෙළ කොට පැණි-මිපැණි-ගිතෙල් ආදියෙන් යුත් ආහාරයක් වලඳවා අවසන්හි ඒ හික්ෂුන් ඉදිරියට අවුත් “අපේ අත් බැලුව මැනවැ”යි කියා සියලු ප්‍රවෘත්තිය කීහ. මෙයින් සංවේගයට පත් හික්ෂුහු ආචාර්ය තෙරුන් වෙතින් කමටහන් ගෙන භාවනා කොට එදා රැඳී එව්ව පැමිණියහ.

53. හිසමත්තේ තබා දන් උයාදුන් කටාව

හෙළදිව දුර්භික්ෂ කාලයකදී එක් කුලදුවක් සහල් නැළියක් ගෙන කඳුරටට ඇතුල් විය. ඇ එයින් කාල් තුනක් අනුභව කොට එක් කාලයක් සුරැකිකොට තැබීය. කලින් කල ඒ හාල් කාල අවිච්ඡේදීය ලා තැන්පත් කොට ඔ ඔ කැලැවේ හටගත් අලගෙඩි ආදියකින් යැපුණි. එක්තරා සිල්වත් හික්ෂුනමක් ද ඒ පෙදෙසේ විසි. තරුණිය ඒ හික්ෂු නම දැක පැහැදුණු සිතැතිව ආරාධනා කොට පාත්‍රය රැගෙන ඒ හාල් කාල උයන්ට පටන් ගති. ඒ වේලාවේදී සොරුන් සමූහයක් අවුත් ඒ පෙදෙස කොල්ලකා එහි විසූ මිනිසුන්ද රැගෙන ගියේය: හික්ෂුනම ද ඔවුන් සමග ගියේය. ඒ තරුණිය ද හිසෙහි ආධාරයක් තබා එය මත්තේ ලිපත් බත් හැළියත් තබාගෙන මගදීම බත් පිසීම බලාපොරොත්තු වෙමින් ඒ හික්ෂුනම ගිය දෙසටම ගියාය. ඔ නැවත ඒ හික්ෂුනම දැක ඒ බත හිස මත්තේ තබාගෙන පිසූ බව දන්වා පිළිගැන්වීය. හික්ෂුනම එය පිළිගත්තේ නොකැමති වූ නමුත් නැවත නැවත ඉල්ලීම නිසා පිළිගත්තේය. සංවේගයට පත් ඒ හික්ෂුනම රහත්ඵලය ලබාගෙනම ඒ ආහාරය අනුභව කෙළේය.

ඉක්බිති සක්දෙව්වරු එදවස්හි ඇය හෝනා තැන හිසපැත්තේ සහල්නැළියක් සහිත පසුමිබියක් තැබීය. එකල්හි ගම්වැසි මිනිස්සු සොරුන් ලුහුබැඳ ගොස් එළවා දමූහ. ඒ තරුණිය නින්දෙන් නැගිට සහල් පසුමිබිය දැක විස්මයට පත්ව එය ලිප තබා ඉවීය. ඒ බත් සැළියෙන් කොපමණ ගත්තත් අඩුවක් නොවීය. හමුවූ හැමදෙනට දුන්නත් අඩු නොවීය. ඔ නුවර ගොස් මහ දන් දෙන්නට පටන් ගති. ඔ ජීවිතාන්තය දක්වා සිට මිය ගොස් දෙව්ලොව උපණි.

54. දුනානිසංස දක්වන කථාව

හෙළදිව දුර්භික්ෂ කාලයකදී සිටුපවුලක සියලුදෙන කඳුරටට ගියහ. එක් මැහැල්ලක් මාගේ මරණය ළංව තිබේයයි කියමින් එහි යන්ට නොකැමති විය. ඇගේ ගෙයි හාල්මනාවක් තිබුණි. ක්‍රමයෙන් එය අඩුවී හාල් කාලක් ඉතිරි විය. ඇ එයින් කැඳක් උයා බොන්ට සැරසී සිටින විට කාළකන්දර වැසි තිස්ස තෙරුන්ගේ ශිෂ්‍යයන් තිදෙන අතරෙන් පයවිචාලක ධම්මරක්ඛිත තෙරනම පිඬු පිණිස උතුරු කුරුවට ගියේය. යෝනක ධම්මරක්ඛිත තෙර නම පාටලීපුත්‍රයට ගියේය. මහා ධම්මරක්ඛිත තෙරනම මෙකී උපාසිකාව ඉදිරියට අවුත් වැඩ සිටියේය. ඔ තෙරුන් දෑක පැහැදී ඒ අන්තිම ආහාරය තෙරුන්ට දෙමින් මෙසේ කීය. "මට දුගතියක් නොවේවා, දිළිඳුබවක් නොවේවා, උපනුපන් තැන්හි ස්ත්‍රීභාවය නොලැබේවා: මුළාවත් ගුණමකු බවත් මා කෙරෙහි නොවේවා; මට සංසාරයෙහි දීර්ඝ කාලයක් ඇවිදීම සිදු නොවේවා"යි.

තෙරනම ඒ කැඳෙන් බාගයක් ගත්විට උපාසිකාව සියල්ලම දුණි. ඒ කැඳෙහි එක් බත් උලක් වත් නොවීය. එය රැගෙන තෙරනම කාළකන්දරය වෙත වැඩියේය. අනික් දෙනමද එහි අවුත් මේවා අනුභව කළ මැනවැයි කියමින් පිණිඩපාතය දුන්හ. තෙරනම ඒ දෙනමටත් කැඳ බෙදා දී ඉතිරි කැඳ බත් සමග මිශ්‍ර කොට වැලඳී. ඉතිරි දෙනමත් එසේ කළහ. ඉක්බිති තෙරනම මේ උපාසිකාවට කොපමණ කලක් මේ කැඳ දුනායේ විපාක ලැබෙන්නේදැයි බලන්නේ කල්ප තිසක් විපාක දෙන්නේයයි දිටී. දෙවෙනි තෙරනම කල්ප සැටක් විපාක දෙන බව දිටී. තෙවෙනි නම අනූ කල්පයක් විපාක දෙන්නේ යයි දිටී. ඒ තුන්නම ඔවුනොවුන් කථාකොට මුහුදේ වැසි තෙරනම වෙත ගියහ. ඒ තෙරනම එකල්හි මුහුදේ ජලය හා මෙහා තල්ලුවෙන්ට සලස්වා ප්‍රාකාරයක් මෙන් සිටුවා ඒ මැද හුන්නේය. ඒ තෙරහු ඇවිත් මේ තෙරුන්ට කාරණය කියා තමන් දුටු සැටිද ප්‍රකාශ කළහ. මුදුවැසි තෙරනම "තෙපි තිදෙනම

සමාන කාරණයක් නිසා දඬුවම් ලැබිය යුත්තාහුය. බුදු රදුන් විසින් සෝවාන් ඵලය ලැබීමට උත්සාහ කරන්නාට දෙන දනය අප්‍රමෙයානිසංස ඇත්තේ යයි වදාරන ලදී. දඬුවම් විඳිවී” යයි කීය.

55. කුමරියන් සිවුදෙනාගේ කථාව

එක් කලෙක සද්ධාතිස්ස මහරජ රාජාභරණ ඉවත් කොට අටසිල් රැගෙන තුන් මසක් මුළුල්ලේ විහාරයෙහි ම නැවතී සිටියේය. ආහාර ගන්නා වේලාව පැමිණි විට කසාවත් හැඳගෙන පිණ්ඩපාතයේ ගොස් රාජදේවියගෙන් ආහාර ලබාගනී. ඕ තොමෝ රජුට පැවිද්දකුට මෙන් සැලකීය. සවෙනි පක්ෂය පැමිණි විට දූ කුමරිය “පියාණෙනි, මට පැවිදිවීමට අවසර දුන මැනවැ”යි කීය. “මෙයින් සත්වෙනිද පැවිදිවීමට අවසර දෙන්නෙමි”යි කී විට ඒ කුමරිය සමග තවත් කුමරියෝ සිවු දෙනෙක් ද පුරෝහිත බමුණාගේ දුවක් ද ඇමති දුවක් ද සිටු දුවක් ද කෙළෙඹියෙකුගේ දුවක් ද එක් වී පැවිදි වූහ. පැවිදි වූ ඒ කුමරියෝ නිවරණයන් දුරුකිරීමට උත්සාහ ගනිමින් එක් එක් කුමරිය නෙල්ලි ඇට පසක් බැගින් රැගෙන එකක් හිස මැද ද දෙකක් උරහිස මත්තෙහි ද දෙකක් දණදෙක මත්තෙහි ද තබාගෙන සත් රැ දවලක් භාවනාවෙහි යෙදුණාහ. රජතෙමේ “සසර බියෙන් බියපත්වූවන් ශීලය විසින් සනසනු ලැබේය”යි ඔවුනට කීය. එය සිතට ගත් ඒ කුමරියෝ නොදත් මූල අති, ඉක්මවීමට අපහසු වූ බොහෝ දුර ඇඳ දමන්නා වූ සංසාරය සත් දිනකින් ඉකුත් කරමින් පිපාසිතවූවන් පිපාසාව දුරු කර ගැනීම සඳහා විලකට බසින්නා සේ ආර්ය මාර්ග නමැති මහවිලට බැස මධුරාමාන සැපය නමැති ජලය ග්‍රද්ධා නමැති දෝතින් ගෙන රාගශමනය පිණිස පානය කළහ.

එසේ අමාත්‍ය පානය කළ ඒ කුමරියෝ “අපි කොතැනදී වස් පවාරණය කරමුදැ”යි සාකච්ඡා කළහ. එක් මෙහෙණියක් “සිතුල්පව්වෙහි තෙළෙස් දහසක් රහතන් වහන්සේ වෙසෙත්, එහි ගොස් පවාරණය කරමු”යි කීය. එක් මෙහෙණියක් කාළකන්දර විහාරයෙහි දෙළොස් දහසක් රහතන් වහන්සේ වෙසෙත්, එහි ගොස් පවාරණය කරමුයි කීය. එක් මෙහෙණියක් සැගිරියට යමුයි කීය. එක් මෙහෙණියක් මහාවිහාර සතරටම ගොස් පවරමුයි කීය. තවත් මෙහෙණියක් “පුවතු දිවයිනෙහි දෙළොස්දහසක් පිණ්ඩපාතික රහත්හු වෙසෙත්. එහි ගොස් පවාරණය කරමු”යි කීය. එවිට එහි විසූ අභිඥලාභී වෘද්ධ භික්ෂුණියක් මැලාගේ මේ කථා අසා “එනු මැනවි, මම ඔබ රැගෙන එහි යන්නෙමි”යි කීය. සියලු දෙන ඒ වැඩිමහලු භික්ෂුණියගේ කීම අසා නැගිට සිටියාහ. ඕ තොමෝ භික්ෂුණීන් පන්සියයක් ද උපාසිකාවන් පන්සියයක් ද බාලිකාවන් පන්සියයක් ද රැස්කොට ඔවුන්ට මල් සුවඳ ආදිය ගන්ට සලස්වා පුවතු දිවයිනට ගියාය. ඇතැම් කෙනෙක් ස්වකීය සෘද්ධි බලයෙන්ම ගියහ. ඒ පවාරණ දිනයෙහි සක්දෙව් රජ අවුත් කුමාරිකාවන් පස්දෙනට වැදීමට පළමුවෙන් අවකාශ ගෙන පසුව පන්සියයක් භික්ෂුණීන්ට ද උපාසිකාවන්ට ද බාලිකාවන්ට ද ගෞරව කොට සංඝස්ථිරතුමාට මෙසේ දැන්වීය: “ස්වාමීනි, අභිඥ ඉපදෙව් මේ පන්සියයක් කුමරියන් විසින් අපහසු දෙයක් කරන ලදි; මේ සියලු දෙන කාශ්‍යප බුද්ධ කාලයේ දී ඒ බුදුරදුන් වෙත ලුහ්මච්චියාවෙහි හැසිරුණ අය” යයි කීහ.

56. මෙලොවදී ලත් කුශල විපාකය

හෙළදිව එක් ගමක ධනධාන්‍යාදියෙන් සමෘද්ධ වූ එක් පවුලක් ඇත. ඔවුහු භික්ෂු සංඝයාට හැමදා දන් දෙනු ලැබේ. ඒ අසල අන් දුගී පවුලක චන්ද්‍රා නමැති දූරියක් විය. බැල මෙහෙ කරන ඇ ඒ ධනවත්

කුලයාගේ දන වස්තූන් දැක “මමත් යම්කිසි උපායකින් දන් දෙන්නෙමි”යි සිතා එක් වේලක් පමණක් ආහාර ගෙන ඉතිරි වේලාවට ලැබිය යුතු කුලිය නවත්වා ගති. රාත්‍රී කාලයෙහි ද වැඩ කොට තවත් මුදලක් උපයාගති; රැ නින්ද නොයාම සඳහා මෙහොල්ගොඩ උඩ නිදගති. මෙසේ අවුරුදු තුනක් වැඩ කොට සෑහෙන තරම් ධනයක් ලබාගත් පසු හික්මුන් අට නමකට දන් දෙන්නෙමි යි සිතා වස්තු අටක් ගෙන ප්‍රණීත ආහාර සපයා වස්තු අට පාත්‍රාධාරකොට පුද මෙසේ කිය: (1) “මේ නිසා මට දුගතියක් නොවේවා, දිළිඳු බවක් නොවේවා, සසර ඇවිදින විට ස්ත්‍රී භාවයක් නොලැබේවා, භයානක වූ මෝහය හා ගුණමකු බව මා කෙරෙහි නොවේවා; මට දීර්ඝ කාලයක් සසර ඇවිදින්නට සිදු නොවේවා.”

ඉක්බිති රහත් තෙරවරු පියංගුදීපයට ගොස් එක් එක් නම පණස් නමට ඒ දනය දුන්හ. එද රාත්‍රියෙහි හෙළදිව හැම දේවතාවෝ “අහෝ යහපත් දනයකැ”යි කියමින් සාධුකාර දුන්හ. සද්ධාතිස්ස මහරජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවාද සාධුකාර දුණි. රජු විසින් විචාරන ලද ඒ දේවතාවා මේ දූරිය පිළිබඳ සියලු ප්‍රවාත්ති කිය. (2) ඇතැම් කෙනෙක් විෂම ලෙස හැසිරෙමින් අනුන් තළා පෙළා ශෝකයට පමුණුවා දන් දෙති. කඳුළු පිරුණු මුහුණු වලින් යුත් හිරිහැර සහිත ඒ දනය සාමයෙන් දුන් දනයාගේ කොටසකුත් නො අගී.

රජතෙම ඒ දූරිය ලම්පකදණ්ඩ නමැති යුද්ධභටයාට පාවාදී මහත් ධනයක් ද ඒ ගම ද ඇට දුණි. ඕ තව තවත් දන් දී දෙව්ලොවට ගියාය.

57. සැටනමකට දන් දුන් මෙහෙකාරිය

නාගදීපයෙහි දුර්භික්ෂයක් ඇතිවූ කල්හි අඹුසැමි දෙදෙනෙක් ද දුටු ද ජීවත්විය නොහැකිව දුටු උකසට තබා කෙළෙඹියකුගෙන් කහවණු සතළිසක් ගත්හ. මාතුදේවිකා නාගී නමැති ඒ දුටු නිසා මවුපිය දෙදෙන සුවසේ විසූහ. ඇ ඒ ගෙයි බැලමෙහෙ කරමින් සිටින කාලයෙහි ඒ ගමට පෘථග්ජන කලාශාණයෝ වූ¹⁹ සැටනමක් හික්ෂුහු පිඬු පිණිස ඇතුල් වූහ. එ වේලෙහි නාගිනිය පැන් ගෙන ඒම සඳහා වැවකට යන්නී ගමේ ඇවිද කිසිවක් නොලැබ අවුත් පාත්‍ර පසුබිම්වල දමන ඒ හික්ෂුන් දිටී. ඇ එහි අවුත් කරුණු විවාළ විට ඒ හික්ෂුහු ඇති තතු කීහ. ඒ දරියට “ඥ වැඩ කිරීමට පොරොන්දු වී තවත් කහවණු සැටක් ගෙන මේ හික්ෂුන්ට දන් දෙන්නෙමි”යි සිතක් උපණි. එසේ සිතා කාලය හික්ෂුන් වෙත තබා මා හැරී එනකල් නැවතී සිටිය මැනවැ යි කියා තමා වසන තැනටම ගොස් “ස්වාමිවරුනි, මට කහවණු සැටක් ණයට දුන මැනවැ”යි කීය. ගෙහිමියා “තී අනුන්ගේ මෙහෙකාරියක්ව සිටගෙන ටිකෙන් ටික ණය ගෙවන ගමන් තවත් ණය ගන්නේ කුමක් හෙයින්ද”යි විවාළේය. “ඔබ මේ ගැන නොසිතනු මැනවි. රාත්‍රි දසියක් වී ඥ වැඩ කොට ඒ කහවණු සැට ගෙවන්නෙමි”යි ඔ කීය. හෙතෙම ලියවිල්ලක් ලියා ඇට කහවණු සැටක් දුණි. ඔ එක් එක් ගෙයකට කහවණුව බැගින් දී එක් එක් හික්ෂු නමට කහවණුව බැගින් වටිනා දනය සම්පාදනය කළ මැනවැයි කියා ඒ හික්ෂුන් අසුන්හලකට පමුණුවා මේ සියලු ප්‍රවාත්ති හික්ෂුන්ට කීය. සංවේගයට පත් හික්ෂුහු ඒ පිණිඬපාතය පිළිගෙන පිටත ගොස් විලක් සම්පයට පැමිණ පාත්‍ර පැත්තකින් තබා භාවනා කරන්ට පටන් ගත්හ. “ඉදින් රහත්පලයට පැමිණිය හැකි නම් අනුභව

¹⁹ මාර්ගඵල ලැබීම සඳහා පිරිසිදු සිල් රකින පුද්ගලයෝ

කරන්නෙමු; නොහැකි වී නම් අනුභව නොකන්නෙමු”යි අධිෂ්ඨාන කොට භාවනා වැඩු ඒ භික්ෂුහු නොබෝ වේලාවකදී රහත්බවට පැමිණ ආහාර අනුභව කළහ. එදා රැ හෙළදිව හැම දෙවියෝ සාධුකාර දුන්න යනාදිය පෙර මෙනි. රජ තෙම ඒ නාගදීපය ඒ ස්ත්‍රියට දුණි. ඔ මහදන් දී මරණින් මතු සුගතියට පත් විය.

58. සඳුන් පලගේ කථාව

බුද්ධකාලික වූ මේ කථාව බුදුරදුන්ගේ මහත්වය දක්වයි. නාගදීපයේ ගොඩ නාරජ මුදේ නා රජකගේ දුවක් සරණ පාවා ගති. මුදේ නා රජ ඒ දුවට දයාද වශයෙන් ඉතා වටිනා රත් සඳුන් පුටුවක් දුණි*²⁰. කලක් ඇවෑවෙමින් නාග කුමරියගේ පියා මළේය. ඔහුගේ පුත්‍රයා “සඳුන් පලග මට දිය යුතුය”යි කියමින් ස්වකීය මස්සිනා වෙත හස්තක් යැවීය. “මාගේ පලග නොදෙමි”යි ඔහු කී බැවින් දෙදෙනා අතර යුද්ධයක් ඇති විය. ගොඩවැසි නාගයෝ මුදු නාග භවනය ගොඩක්ම කරන්නෙමුයි කීහ. මුදු නාගයෝ “ගොඩ නාගභවනය මුදක් කරන්නෙමුයි” කීහ. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහා කරුණාඥනයෙන් මේ කාරණය දක දවල් දනය වලද නාගයන් හික්මවීම පිණිස නාගදීපයට අහසින් වැඩි සේක. පෙර නාගදීපයේ ඉපද සිට එකල ජේතවනය ඉදිරියෙහි වූ පලොල්ගසක විසූ දේවතාවෙක් “බුදුරජ අපගේ දිවයිනට වඩින්නේය”යි දෑන් ඒ පලොල් ගස බුදුරදුන්ට

²⁰ මෙය වුලොදර - මහොදර දෙදෙනාගේ කථාවම බව පෙනේ. අන් පොත්වල මිනිපලගක් කියවෙන්නේ මෙහි කියවෙන්නේ රත් සඳුන් පුටුවකි.

ජත්‍රයක් කොට ගෙන උන්වහන්සේ සමග බැස්සේය. ඒ ගසක් එහිම පිහිටුවන ලදි.

බුදුරද අහසට නැගී අන්ධකාරයක් මැවීය. එය ලෝකාන්තරික අන්ධකාරයට සමාන විය. එය දෑක බියපත් නාගයෝ ආයුධ හැර දමූහ. වධක සිත් ද යටපත් කරගත්හ. ඉක්බිති බුදු රද නරකය පෙන්වා දිව්‍ය ලෝකයත් පෙන්වීය. මෙසේ බුදු රදුන් විසින් නාගයෝ දමනය කරන ලදහ. යම් තැනකට බුදු රද බැස්සේ නම් එතැන පාටලීසැය නමින් ද අන්ධකාර සැය නමින් ද ආලෝක සැය නමින් ද ප්‍රකට විය. පළොල් ගසේ බාගයක් ගොඩ නාගයන්ට ද අනික් භාගය මුදු වැසි නාගයන්ට ද අයත් විය.

59. ගුරු හක්තිය ඇති හෙරණු නමගේ කථාව

හෙළදිව දුර්භික්ෂ කාලයකදී සෝණ නමැති එක්තරා බාලයෙක් මහල්ලකු සමග ඇවිදිනේ මහා විහාරයට ආවේය. ඔහු දුටු එක් තෙරනමක් "මහල්ලා අත්හැර පැවිදි නොවන්නේ කුමක් හෙයින්ද"යි ඇසීය. "ව්‍යසනයට පත් මා වැනියකු පැවිදි කරන්නේ කවරෙක්ද"යි බැලයා කීවිට තෙරනම මේතෙම අනාගතයේදී ශාසනයෙහි සැලකිය යුත්තෙක් වන්නේ යයි දැන ඔහු මහල්ලාගෙන් වෙන්කොට කරුණාවෙන් පැවිදි කරවීය; මනාසේ ඉගැන්වීමද කෙළේය.

පසුකලක තෙරුන්ට බුදුරදුන්ගේ උත්පත්ති ස්ථානය ආදි පූජ්‍ය ස්ථාන සතර වැදීමට සිතක් උපණි. එතුමා සාමණේර නම අමතා "පිණ්ඩපාතය කොට වලඳ මෙහිම වාසය කරව; මම වෛත්‍යයන් වැඳ

නැවත එන්නෙමි”යි කීය. හෙරණනම “මාගේ ජීවිතය ඇතිතාක් මම ඔබ අත් නොහරින්නෙමි”යි කීය. ඉක්බිති තෙරනම ඒ හෙරණනමත් කැට්ව තවලම්කාරයන් සමූහයක් සමග ගමනට පිටත් විය. වනය මැදදී තෙරුන්ට වාතරෝගයක් උපණි. එය මාරාන්තික විය. එවිට තෙරනම ඉතිරි භික්ෂූන්ට කථාකොට “මම දැන් මරණයට පත්වන්නෙමි, ඔබ වහන්සේ වැඩිය මැනවි. හැමදෙන විපතට පත්වීමෙන් කම් නැතැ”යි කීය. ඒ සියලු භික්ෂූන් ගිය නමුත් සාමණේර නම නොගියේය. තෙරුන් විසින් පිටත් කරන ලද නමුත් ඔබවහන්සේ ජීවත්ව සිටින තුරු මම නොයමි”යි කීය. තෙරනම පිරිනිව්දේය. හෙරණතෙර දර එකතුකොට මිනිය දැවීය. එකල මේ කරුණ නිසා දෙව්වරුන්ගේ ආසනය සෙලවෙන්නට විය. ශක්‍ර තෙම අප්‍රකට වේශයකින් අවුත් සාමණේර නමගෙන් ප්‍රවාත්ති විචාරා ඒ නම සමග එක්වී තෙරුන්ගේ ශරීර පූජාව කොට හෙරණනම උතුරු දඹදිවට ගෙනගොස් මහාවිහාරයක මහත් සාද්ධි ඇති තෙරනමක් වෙත නවත්වා “මේ භික්ෂූන් වෙතින් ඉගෙන තමාගේ කටයුතු කරගත මැනවැ”යි කියා ගියේය. හෙරණනම සියලු පූජාස්ථානයන් වැද මහතෙරුන් වෙතින් ත්‍රිපිටකය ඉගෙන තෙරුන්ගෙන් අවසර ගෙන හෙළදිවට එන්ට පිටත් විය. මහාකොට්ටිදේව නම් තැනට පැමිණි විට ඔහුට එක පදයෙක්හි සැකයක් උපණි. හෙතෙම නැවත හැරී ගොස් මධ්‍යම රාත්‍රි කාලයෙහි විහාරයට පැමිණ මහ තෙරුන්ගේ කාමරයේ දොරට ගැසීය. තෙරුන් විසින් කුමකට ආවෙහිදැයි විචාරන ලද්දේ “ස්වාමීනි, මට එක් පදයක සැකයක් උපණි, එහෙයින් ආවෙමි. එය මට විස්තර කළ මැනවැ”යි කී විට “තා විසින් සිතන ලද්දේ එහි නියම අර්ථයමය”යි තෙරනම කීය. හෙතෙම එය අසාගෙන හෙළදිවට අවුත් බොහෝ දහස්ගණන් භික්ෂූන්ට පාළි උගන්වා අර්ථ කියා දී පසු වර්ෂයේදී රහත් බවට පත්විය. හෙතෙම වාසස්ථානයේ තෙවෙනි මාසයේ ප්‍රථම යාමයේදී පුවගු දිවයිනෙහිද, මධ්‍යම යාමයේදී මහා විහාරයෙහි ද පශ්චිම යාමයේදී සැගිරියෙහිදැයි එක රැයකදී දහම් දෙසීය. පවාරණය කරන දිනයෙහි එතුමාගේ ප්‍රකාශය මෙසේ විය.

(1) “බුදුන් දෙසූ නවාංගබුද්ධ ශාසනය යම් පමණ ද ඒ සියල්ල මා විසින් ඉගෙන ප්‍රකාශ කරන ලදි. (2) මහර්ෂීන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි හැම රතියක්ම මා විසින් අනුභව කරන ලදි. මම සත්කාරය නොකැමති වෙමි. මම යුගන්ධරයට යන්නෙමි”යි කියා තෙරනම යුගන්ධර පර්වතයට ගොස් පිරිනිව්‍යේය. ඉක්බිති (ආචාර්ය) මහතෙරනම දිවැසින් බලා පවාරණය කිරීම සඳහා එහි වැඩියේය. දේවරාජයා ද “මජ්ඣන්තික - සෝණතෙර පිරිනිව්‍යේය, පූජා පවත්වන්නෙමි”යි සිතා එහි ගියේය. එහි දිව්‍යමය පූජාද ආර්යයන්ගේ පූජාද වූහ. මෙසේ ආචාර්යවරයෝ සත්කාර කරන ලදහ.

60. ලජ්ජි සාමණේරයන්ගේ කථාව

හෙළදිව අනුරාධපුරයෙහි ධනාස්‍ය වූ මහවෙළඳ පවුලක උපන් සත්හැවිරිදි කුමරෙක් ශ්‍රඬාවෙන් පැවිදි වී පිරිසිදු සේ සිල් රකිමින් විසී. ඒ කාලයේදී බ්‍රාහ්මණකීය නමැති මහා දුර්භික්ෂ භය උපන්නේය. එවිට මහාවිහාරයේ රහත් තෙරහු එක්ව එක් තෙරනමක් “මේ භය සංසිඳවනු මැනවැ”යි දැන්වීම පිණිස සක්දෙව් රජු වෙත යැවූහ. දෙවර්ජ “මම මේ භය සංසිඳවන්ට සමර්ථ නොවෙමි; මිනිසුන්ගේ කර්ම විපාකයෙන් මෙය හටගත්තේය. එසේ වුවත් යම්කෙනෙක් මුදෙන් එතෙර යනු කැමති නම් මම ඔවුනට ආරක්ෂාව සලසන්නෙමි. යමෙක් වියදණ්ඩක් පමණ වූ ලිකඩක් වත් බදගෙන මුදට බසින්තේ නම් සැපසේ පරතෙරට පැමිණෙන්නේය”යි කීය. තෙරනම ඇවිත් ඒ කීම අන්‍ය තෙරවරුන්ට දැන්වීය.

ඉක්බිති හැමපැත්තෙන් ම හික්ෂුහු රැස්වූහ. ඒ ලඳරු සාමණේරයන්ගේ උපාධ්‍යාය තෙරනම “මම ආන්ධුරාජ්‍යයට යන්නෙමි;

තෝ කැමති නම් එව"යි කීය. හෙතෙම මවුපියන් විවාරන්නෙමියි කියා අනුරාධපුරයට ගොස් ඔවුන් විවාළේය. ඔවුහු "කහවණු විස්සක් හෝ තිහක් දී ආහාරවේලක් ලබාගත හැකිවුවත් අපි ඔබ පෝෂණය කරන්ට සමර්ථ වෙමු. එබැවින් පිටරට නොගියමැනවැ"යි කීය. ඔහුගේ උපාධ්‍යායතෙමේ අන්ධකරටට ගියේය. හෙළදිව රජුගේ මාලිගය තුළ එක් තෙරනමක් වලඳයි. හෙතෙම වලඳ විහාරයේ වසන එක් නමකටද ආහාර රැගෙන එයි. එකල සාමණේරයන්ගේ මව මස්සක් රැගෙන මුළුතුවර ඇවිද බත් මීටක් පමණක් නොලැබ ඇවිද ඒ කාරණය පුත්‍රයාට දැන්වීය. කුමක් කළ හැකිදැයි කී සාමණේර නම විහාරයට යාගත නොහැකිව එහිම අසුන්හලක නිරාහාරව සන්දිනක් ගත කෙළේය. රාජ කුලපග තෙරනම රජගෙයි වලඳ එක් නමකට පිණිඬපාතය රැගෙන යන්නේ අසුන්හලට පිවිස ලැල්ලක් මත නිදහුන් විඩාවට පත් හෙරණ දෑක නැගිටුවා ආහාර අනුභවකරවයි කීය. හෙරණ නැගිට කල් ඇද්දැයි ඇසීය. තෙරනම "මා ඡායාව මැණ කී නමුත් මේ තෙමේ මගෙන් වේලාව විමසන්නේය"යි කීපි "ඔබට වේලාව මැනීමෙන් ඇති ප්‍රයෝජනය කුමක්ද? මේ විෂම (= දුර්භික්ෂ) කාලයෙහි ආහාර අනුභව කරව"යි කීය. මෙසේ කියන තෙරනම සිල්වතෙක් නොවිය හැකියයි සාමණේරයන්ට විමතියක් උපණි. එබැවින් නැවත මූණ වසාගෙන නින්දට පටන් ගති; මා විසින් පුද්ගලයා නොසලකා වචනයක් කියන ලදැයි විපිළිසරට පත් තෙරනම නැවත හෙරණනම නැගිටුවීය. හෙරණ තෙමේ "ඔබ විසින් විෂම වචනයක් කියන ලදි. මාගේ බඩවැල් පිටත නික්මුණත් මම ඔබ අතින් පිණිඬපාතය නොගනිමි"යි කියා මේ ගාථාවන්ද කීය:

(1) මේ ශරීරය බිඳියේවා, මෙහිම විසිරියේවා; මම ඔබගේ පිණිඬපාතය නොගනිමි. (2) බුදුරදුන්ගේ ශ්‍රාවකයෝ මෙසේ ශීලසම්පන්න වෙති. ජීවිතය නැතිවෙතත් ඔවුහු ශීලය නොඉක්මවති. මෙසේ කියන ලද තෙරනම ඒ සංවේගයෙන් ඒ පිණිඬපාතය ඉවත දැමීය. මෙය ආජීවපාරිශුද්ධිය දක්වන කථාවකි.

61. චිත්තගුත්ත තෙරුන්ගේ කථාව

කොරණ්ඩ (=කුරණ්ඩක) ලෙන්හි වැසි චිත්තගුත්ත නම් තෙරනමක් විය. ඒ ලෙන ඉදිරියෙහි නා ගසක් විය. තෙරුන් විසින් කිසිවිටෙකත් හිස ඔසවා ඒ නා ගස උඩ නොබලන ලදි. ඒ ඒ කාලයෙහි කොළ - මල් - කෙසුරු ආදිය වැටුණු විට මල් ආදිය හටගත්තේ යයි දැනගනී. ඒ ලෙනෙහි සත් බුදුවරයන්ගේ අභිනිෂ්ක්‍රමනය සිතියම් කරන ලද්දේය. තිස්හවුරුද්දක් එහි විසූ තෙරනම කිසි විටක ඒවාද නොබැලීය. තිස්වසකට පසු තෙරනම රහත් විය. මහාසේන නම් රජතුමා තෙරුන්ට රජගෙයි වැලඳීමට ආරාධනා කළේය. තෙරනම සාවුරුද්දක් රජගෙයි දන් වැළඳීය. පිරිනිවෙන කාලයෙහි යමෙකුට මාර්ගඵලයෙහි සැකයක් ඇත්නම් මාගෙන් විචාරනු මැනවැයි කී විට රැස්ව සිටි හික්ෂුහු “ස්වාමීනි, මෙතෙක් කල් රජගෙයි වැලඳූ ඔබට රජුන් දේවියත් වෙන් වශයෙන් හැඳින ගත හැකිද”යි විචාළහ. “මට දෑක හඳුනන්ට නොහැකිය; කටහඬින් හැඳින ගනිමි”යි තෙරනම කීය. රජු වඳින විටත් දේවිය වඳින විටත් තෙරණුවෝ “මහරජ නවතිනු මැනවැ”යි කීහ. ඒ තෙරනම මෙසේ සංවර කළ ඉඳුරන් ඇත්තේ විය.

62. බුද්දක තිස්ස තෙරුන්ගේ කථාව

වනවැසි බුද්දකතිස්ස තෙරනම තරුණ කාලයේදීම රහත් බවට පැමිණියේය. එතුමා “ඉදින් මම නගරයක හෝ ගමක වසන්නෙමි නම් ඉගැන්වීම් ආදී පලිබෝධ ඇතිවන්නේය. එබැවින් වනයක ගොස් වසන්නෙමි”යි සිතා ආරණ්‍යගත විය. එකම පවුලක් තෙරුන්ට තිස්

අවුරුද්දක් උපස්ථාන කෙළේය. තෙරනම තමාගේ ආයුෂ්‍ය පවත්නා ප්‍රමාණය බලා ගහපතියාට “අද ඔබ පමණක් විහාරයට යා යුතුය; අන්‍යයන් නොයා යුතුය”යි කීය. “ස්වාමීනි ඔබ වහන්සේ කියන දෙයක් කරන්නෙමි”යි කී විට එසේ නම් වෑය ද පොරොව ද රැගෙන එවයි තෙරනම කීය. ගහපතියා ඒ කී සේ විහාරයට ගියේය. තෙරනම දර කපා ගෙනවුත් ගලඋඩ ගොඩගසව යි කී විට උපාසකයා එසේ කෙළේය.

තෙරනම මැටිපාත්‍රය ලැලි ඇඳයට නවා තබා ගණ්ඨිය ගැටගසා ඒ ලැලි තට්ටුව මත්තේ පලඟ බැඳ හිඳගෙන පිරිනිව්‍යේය. උපාසකයා මැදරය දක්වා දර කපා මහත් දරගොඩක් ගසා නොකල්හි ගමට යා නොහැකැයි සිතා වනමාගයන්ට හයින් තෙරුන්ගේ කුටියටම ඇතුල් වී නිදා ගත්තේය. මධ්‍යම රාත්‍රියේදී තෙරනම පිරිනිව්‍යේ යි දේවතාවෝ මිනිසුන්ට දැන්වූහ. මිනිස්සු කල් ඇතිවම ආදහනෝත්සවය පැවැත්වීම සඳහා මල්-සුවඳ-වස්ත්‍ර ආදිය රැගෙන පිටත් වූහ. උපාසකයා ද උදෑසනින් නැගිට තෙරුන් පිරිනිව්‍යේ බව නොදැන ආශ්‍රමයෙන් පිට වී තෙරනම සුදුසු කාලයේදී ගෙදරට එනවා ඇතැයි සිතමින් සිය නිවස දෙසට ගියේය. ඒ යන හෙතෙම අසපුවට යන මිනිසුන් දක “කොහි යව්ද”යි විචාරා තෙරුන්ගේ ආදහනය කිරීමට යන්නෙමු”යි කී විට “තෙරනම ජීවත්ව සිටී; මම දැන් එතැන සිට එමි”යි උපාසකයා කීය. “ඔබ නොදන්නෙහි”යි කියමින් මිනිසුන් ඒ දෙසටම යනවිට සැක සිතූ හෙතෙම එසේත් විය හැකැයි කියමින් මිනිසුන්ගේ ඉදිරියෙන් ඉදිරියෙන් ගොස් තෙරුන්ගේ ආස්වාස ප්‍රාස්වාසයන් නැති බව දැන මුලින් කපා දමූ ගසක් මෙන් බිමවැටී හඩන්ටත් පෙරළෙන්නටත් පටන්ගෙන “අවුරුදු තිහක් උපස්ථාන කළ මට නොදන්වා කිසිවක් නොකියා පිරිනිව්‍යේය”යි විලාප කීය.

ශක්‍ර තෙමේ විශ්වකර්මයා ලවා දෙරටු පසක් ඇති කුළු ගෙයක් මවා නන් අබරණින් සැරසුණු දේවතාවන්ට එය ඔසවාගන්ට සලස්වා

කැපකරු උපාසකයා විසින් ඔසවන ලද මෘතදේහය කුළුගෙයි තබබවා සන්දවසක් පූජෝත්සව පැවැත්වීය. නැවත තුන්දිනක් මුළුල්ලේ දිවසඳුන් සුණු ද මදුරා - කොබෝලීල - පරසතු මල් ද අහසින් වැටීමෙන් කුළුගෙය හාත්පස යොදුන් තුනක පෙදෙස වැසී ගියේය. යම් යම් ගස් කොඩි දරන්නට තරම් ශක්තිමත් වූවාහු නම් ඒ ගස්වල දිව්‍යවස්ත්‍රයෙන් සැදූ කොඩි එල්වන ලදහ. දිව්‍යතුර්‍යනාදයෝ පැවැත්තාහ. දෙවියෝ මිනිසුන්ට පෙනෙමින් සිටියාහ. සත්දිනක් මුළුල්ලේ සාපිපාසාවක් හෝ මලමුත්‍ර පහකිරීමක් හෝ නොවීය. දරසැයමත්තෙහි සඳුන් සුණු විසුරුවා ගිනි දෑල්වූහ. මෙසේ දෙවිමිනිස්සු එතුමන්ට මහත් සත්කාර සම්මාන දුන්වූහ.

ඒ තෙරුන්ගේ පූර්වකර්මය මෙසේය:- මින් පෙර භවයකදී හෙළදිව උපන් හෙතෙමේ ගොපලු දරුවෙක් විය. ගවයන් රැකි හෙතෙම වැලිවලින් චෛත්‍යයක් සාද නොයෙක් වනමල් එක්කොට එයට පුද උණකිලිල්වලින් කොඩි සාද බැඳ බටලී නලාවක් පිඹ තමාගේ බඩ බෙරයක් මෙන් සිතා වාදනය කෙළේය. ඒ උණකිලිල්කොඩිවල විපාකයෙන් දිව්‍යමය කොඩි පහළ වූහ. බටලි නලාව පිඹීම නිසා දිව්‍ය තුර්‍යනාද ඇති වූහ. මල් පිඳීමේ අනුසසින් දිව්‍යමය මල් වැටුණාහ.

63. මලයවාසී චුල්ලසුමනාවගේ කථාව

සොහොයුරෝ සන්දෙනෙක් ද ඔවුන්ගේ භාර්යාවෝ සන්දෙනෙක් ද බාල සොහොයුරියක් ද වූහ. ඔවුහු සොරකම²¹ ද අන්තිසිවක් ද

²¹ වොරිකායි පාළිපොතේ පෙනෙන බැවින් මෙසේ සිංහලට නගන ලද නමුත් ඒ වචනය සැක සහිතය.

කොට කැලැවේ හටගත් අලගෙඩි ආදියෙන් ජීවත්වූහ. එක් තෙරනමකට ද උපස්ථාන කළ ඔවුහු රාත්‍රියෙහි ආහාරයක් ලැබුණා නම් එයින් කොටසක් තෙරුන්ට දීම සඳහා තැන්පත් කළහ. එක්කලක සියුම් වස්ත්‍රයක් ලැබ ඔවුහු “මෙය අපේ භාර්යාවන්ට යෝග්‍යය, නමුත් ඔවුන්ට දීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ. අපේ නැගණිය රුක් සුඹුලුවලින් වියු පොත්ටියක්^{*22} අදියි. එබැවින් එය ඇට දෙමු”යි කථා කොට වස්ත්‍රය නැගණියට දුන්හ. ඕ එය අඳින්නට පටන් ගති. ඔවුන්ගේ කුලපහ තෙරනමගේ සිවුරද ජරාපත්ව තිබුණි. නමුත් වස්ත්‍ර ලබාගත හැකි පිළිවෙළක් ඇති නොවීය. තෙරනම ගෙදෙරට ඇවිත් ඇය ඉදිරියෙහි සිටි විට ඕ තොමෝ පරණ ඇඳුම ගෙනැවිත් තෙරුන් ඉදිරියෙහි තැබීය. “හික්ෂුන්ට රුක් සුඹුලු වස්ත්‍ර අකැපය”යි තෙරුන් කී විට ඕ තමාගේ පරණ පොත්ටිය ඇඳගෙන අලුත් වස්ත්‍රය තෙරුන්ට පිදී.

එසේ වස්ත්‍රය පිදූ ඕ සොහොයුරන් තර්ජනය කරනවා ඇත යන බියෙන් තමන් විසූ පැල්පතෙන් පිටවී ගොස් වනයට ඇතුළුව විසී. සොහොයුරෝ හවස් වී ඇවිත් සුමනාව කොහිදැයි සිය බිරියන්ගෙන් ඇසූහ. “තෙරුන්ට අලුත් වස්ත්‍රය දී ඔබට බියෙන් සැඟවී සිටින්නීය”යි කීවිට “අපින් තෙරුන්ට දෙන්නට කැමතිව සිටි නමුත් නැගණියට වස්ත්‍රයක් නැති බැවින් ඇට දුනිමි. ඉදින් තෙරුන්ට දෙන ලද්දේ නම් අපි එය අනුමත කරමු”යි ඔවුහු කීහ. ඒ කීම ඇසීමෙන් තරුණිය සැනසීමට පත්විය. එක්තරා දේවතාවක් මෑ කළ අපහසු ක්‍රියාව දෑක මහපසුම්බියක දිව්‍ය වස්ත්‍ර පුරවා එය ඇ නිදන ලැලි තට්ටුවේ හිස පැත්තේ තැබීය. ඇතැම් කෙනෙක් සක්දෙව් රජ එසේ කෙළේයයි කියත්. ඕ ගෙට ඇතුළු වී ලැලි තට්ටුවෙහි නිදන්නී හිසපත්ත අතගා පසුම්බියත් එහි තිබුණු වස්ත්‍රත් දෑක සොහොයුරන් ද ඔවුන්ගේ බිරියන් ද නැගිටුවා

²² පොත්ටිය කුමක්දැයි හරිහැටි තේරුම් ගත නොහැක. කිදුරියන් පිළිබඳ කථාවෙහිත් මෙය පෙනේ. ගවොමක් වැනි එකකැයි සිතමි.

එය පෙන්වීය. ඔවුහු එයින් කැමතිතාක් වස්ත්‍ර ගත්හ. තෙරුන්ට ද වස්ත්‍ර දුන්හ. තෙරුන් වෙත ආ අන්‍ය භික්ෂූන්ට ද දුන්හ. දිරාගිය තුන්සිවුරු ඇති භික්ෂූන්ට තුන්සිවුරට සෑහෙන තරම් වස්ත්‍ර දුන්හ. ඒ කාරණය ප්‍රකට වීමෙන් සද්ධාතිස්ස මහරජුට දැනගත්ව ලැබී රජතුමා මිනිසුන් යවා ඇය ගෙන්වා ප්‍රවාහිනි විවාරා ඇය තමාගේ පාදපරිවාරිකාවක් බවට පත් කෙළේය.

ඕ දිව්‍යවස්ත්‍රවලින් මහසෑය වසා කොඩි ද නැංවීය. ඒ කොඩි ඇ ජීවත්ව සිටිනාතාක් පැවැත්තාහ. ඒ සොහොයුරෝ තෙරුන් වෙත පැවිදිව කමටහන් ගෙන රහත්බවට පැමිණියාහ. කුමරිය සෝවාන් ඵලය ලැබී. ඇගේ මරණාසන්න කාලයෙහි දිව්‍යරථයන්ගේ පැමිණීම පෙර මෙන් විස්තර කළ යුතුය.

64. දුගී මිනිසාගේ කථාව

හෙළදිව ගම්වැසි එක් දුගී මිනිසෙක් මාරාන්තික වේදනාවලින් පෙළුණේ භික්ෂූන් පස්නමක් ගෙන්වා දනක් දුණි. එයින් සතුටට පත් හෙතෙම බිරිඳට කථාකොට “මාගේ වස්ත්‍ර දෙකක් ඇත. මම එය අන්තිමදනය වශයෙන් පුදනු කැමැත්තෙමි; එය ගෙනෙව”යි කීය. “හිමියෙනි, ඔබ මළවිට මෘතශරීරය වැසීමට වෙන වස්ත්‍රයක් නැතැයි” බිරිය කීය. එවිට ඒ මිනිසා “අඟුන ස්ත්‍රිය, මම ජීවිතාන්තය දක්වා මේ සිරුර සරසන්ට මහන්සි ගත් නමුත් එය කළ නොහැකි විය. මළකල්හි දිරාගිය ලිඛඩක් වැනිවූ බලුකැනහිලුන්ට ආහාර වූ මේ සිරුරෙහි සැරසිය යුතු කමක් තිබේද? පින් කිරීම ඊට වඩා යෙහෙකැ”යි කියා එය ගෙන්වා ගෙන සංඝයාට පූජා කෙළේය. වස්ත්‍ර තිබුණු පෙට්ටියෙහි තවත් වස්ත්‍ර ජෝඩුවක් තිබෙනු දැක දෙවෙනි තෙරුන්ට දුණි. ඉන්පසු

පහළ වූ වස්ත්‍ර තෙවෙනි සිවුවෙනි පස්වෙනි තෙරවරුන්ට ද දුණි. විස්මයට පත් උපාසකයා බිරිය අමතා “සොඳුර ආශ්චර්යයක් බලව; බොහෝ කලක් වස්ත්‍ර රැගෙන දුන්නත් වස්ත්‍රයන්ගේ ඤයවීමක් නොදකිමි. එබැවින් බුදුරදුන් විසින් “දදතො පුඤ්ඤං පවඨස්සිති” යනාදිය දෙසන ලදි. දෙන්නාට පින වැඩේ.

ඉක්බිති අන්‍ය භික්ෂූන්ද ගෙන්වා වස්ත්‍ර විකුණාගත් මුදලින් දන් සපයා වස්ත්‍ර ද පිදිය, යම්යම් භික්ෂූනමක් සිවුරු සඳහා වස්ත්‍ර කැමති වී නම් ඔවුන්ගේ පාත්‍ර පුරවා වස්ත්‍ර දුණි. මෙසේ දෙළොස් දහසක් භික්ෂූන්ට වස්ත්‍ර දෙන ලදි. ඉක්බිති රුහුණේ නිවැසි මහාපදුමතෙර ඔහුට දහම් දෙසීම සඳහා පැමිණියේය. උන්වහන්සේ චතුර්ධාතුවච්ඡානය^{*23} දෙසන විට උපාසකයා අනාගාමී ඵලයට පත්විය. ඔහුගේ බිරිය සෝවාන් ඵලය ලැබීය. උපාසකයා මැරී අකනිටාභවනෙහි උපන්නේය. උපාසිකාව පසුකලක මියගොස් ශත්‍රුයාගේ අගමෙහෙසි විය. රජතෙම උපාසකයාගේ කීම (අනාගාමී වූ බව) අසා මහත් සත්කාරයෙන් ආදහනය කරවීය.

65. තරුණ භික්ෂුණීන් දෙදෙනගේ කථාව

²³ පෘථිවි ආදි ධාතු සතරේ විස්තරය

හෙළදිව කම්පුව ගම*²⁴ තරුණ මෙහෙණියෝ දෙදෙනෙක් ගගේ නැමට ගියහ. නාන්නා වූ ඒ දෙදෙනගෙන් එක් මෙහෙණක් කිඹුලෙක් අල්වාගෙන ඉවුර අසලින් ඇදගෙන ගියේය. දෙවෙනි මෙහෙණිය කැගසන්ට පටන් ගති. ඇතැම් මිනිස්සු බියෙන් පලා ගියහ. එක් මිනිසෙක් ඉදිරියට අවුත් “ආර්යාවෙනි, මේ කිමෙක්ද”යි ඇසී. ඇය වහා ගොඩට ඇවිත් “කිඹුලෙකු විසින් ඔ අල්වා ගන්නා ලද”යි කීය. “ආර්යාවෙනි, හය නොවෙනු මැනවි; මම ඇය මුදවන්නෙමි”යි කියා කිරිවිවිය අතට ගෙන දියට බැස්සේය. කිඹුලාට අසු වූ භික්ෂුණිය කිඹුල්කටෙහි කම්පා වෙමින් මේ මිනිසා මා මුදවාගන්ට එන්නේ යයි දැන “මට ජීවිතයට වඩා බුදුන් පැණ වූ ශික්ෂාපදය රැකීම මැනවැ”යි සිතා උපාසකය, මා වෙත නො එව, මා ස්පර්ශ නොකළ මැනවැ”යි කීය.²⁵ ඒ කීම සමගම කිඹුලා භික්ෂුණිය අත්හැර දියෙහි ගිලුණි. පීනා ගිය මිනිසා ඇගේ පැත්තකින් සිටියේය. ඇ ගොඩට ඇවිත් එහිම නැවතී භාවනා කොට රහත්ඵලයට පත් විය. ඉතිරි භික්ෂුණිය බොහෝ දුර පලාගිය නමුත් ගංඉවුරේ සිටගෙන දූකට පත් යෙහෙලිය දූක නැවත හැරී ආය. මෙහිදී තුවාල ලැබූ භික්ෂුණියට මහත් වේදනා ඇති වූ නමුත් පුරුෂයන් විසින් ඔසවා ගෙනයනු ලැබීමට නො කැමතිව අහසට නැගී ගියහ. (මේ අවසාන කොටසේ පාළිය බොහෝ ව්‍යාකූල බැවින් නිවැරදි පරිවර්තනයක් දිය නොහැක. යන්නමින් අදහස දක්වන ලදි).

²⁴ කපුගම විය හැක.

²⁵ පුරුෂයකු ස්පර්ශ කිරීමෙන් භික්ෂුණියක් පාරාජිකාපත්තියට පැමිණේ. එබැවින් මෙසේ කියන ලදි.

66. ලම්බකර්ණයාගේ කථාව

උතුම් හෙළදිව වසන මිනිසුන් අතර ප්‍රකට වූ මහාසුම්ම නමැති මහාධර්ම කථික තෙරනමක් විය. රජතුමා ඒ තෙරුන් ලවා වෙස්සන්තර ජාතකය දේශනා කරවීය. එක් ලම්බකර්ණ වංශික (= එල්ලෙන කන් ඇති) කුල පුත්‍රයෙක් තමාගේ අඹුදරුවන් සමග ඇතිරිලි - කම්බිලි - පලස් ආදියෙන් යුත් වාහනයක නැගී බණ ඇසීම සඳහා ආවේය. ධර්ම කථිකයා පළමුවෙන් වෙසතුරු රජුගේ දන් දීම ගැන කීය. එයසා ලම්බකර්ණ තෙමේ තමාගේ ආභරණ දන් දුණි. දරුවන් දන් දීමේ කොටස කී විට තමාගේ දුවක් දන්දුනි. මිදි දේවිය දන්දීමේ කොටස කී විට තමාගේ භාර්යාව දන් දුනි. සියල්ල දී පසුව ධර්මකථික තෙරුන් ඉදිරියේ බිම වැතිර "මාද දසයකු කොට දෙමි"යි කීය. ඉක්බිති තෙරනම මහවැස්සක් වස්වන්නාක් මෙන් දහම් දෙසීය. අවසන්හිදී ලම්බකර්ණ තෙමේ තමා දුන් දෙයට වටිනා ධනය දී සියල්ල නිදහස් කොට ගත්තේය. මෙසේ නුවණැත්තෝ හෝගයන්ගේ සාරය ගනිත්.

67. බත්මුල දුන්නහුගේ කථාව

හෙළදිව එක් මිනිසෙක් බත්මුලක් බැඳගෙන ගමනක් ගියේය. අතරමගදී සාගින්නෙන් පෙළී දුර්වල වූ භික්ෂුනමක් දෑක "මට ආහාර නැතිව ගියත් මේ භික්ෂුනමට දන් දෙමි"යි සිතා ඔහු වෙත එළඹ වැඳ "ස්වාමීනි, ගසක් මුලට වැඩිය මැනවැ"යි කීය. ඒ ඉල්ලීම ලෙස ගසක් මුලට පැමිණි ඒ භික්ෂු නමගේ පාත්‍රය ගෙන ධම්මකයෙක් පැන්

ගෙනවුත් සෝද ආහාරය පාත්‍රයේ දමා දී සකසා වැන්දේය. තෙර නම වැලඳීය.

හෙතෙම හවස ගමට යනු කැමති වුවත් යාගත නොහැකිව අතරමග නිද ගත්තේය. එහි ඔහු අඳුනන කිසිවෙක් නොවීය; නැයෝ ද නොවූහ. එබැවින් බලවත් වේදනාවෙන් පෙළී මරණයට පත්ව මානවක ගමේ ඇමති පවුලක පිළිසිඳ ගත්තේය. එතැන් පටන් ඇමති කුලයට අභිවාද්ධියක්ම සිදුවිය. එහි උපන් හෙතෙම මහත් සත්කාරයෙන් වැඩුණි. ඒ ගෙය කරා එක් තෙරනමක් පැමිණේ. ළදරුවා තෙරුන් කෙරෙහි දඩි ප්‍රේමයක් ඇතුළු ටික ටික බණ අසයි. පසුව පැවිදිවෙන්ට සිතක් උපදවා ගෙන මවුපියන්ගෙන් අවසර ලබා දෙළොස් හැවිරිදි කල්හි පැවිදි විය. පැවිදි වී සත් දිනකින් රහත් විය. ඔහුගේ උපාධ්‍යාය තෙරනමක් රහත් නමකි. කල් ඇවෑමෙන් හෙතෙම මහතෙරනමක් විය.

මලයවාසී මහාසංඝරක්ඛිත තෙරුන්ගේ ශිෂ්‍ය වූ තුන්සියනමක් රහතන් වහන්සේ වූහ. ග්‍රාමවාසී සංඝරක්ඛිත තෙරුන්ට ද, අරියවිහාරවාසී ධම්මගුත්ත තෙරුන්ට ද සිතුල්පව්වැසි දීඝභාණක අභයතෙරුන්ට ද රහත් ශිෂ්‍යයෝ තුන්සියය බැගින් වූහ. ඒ ඒ විහාරවල රැස්වූ ඡඩහිඟු ඇති ඒ තෙරවරුන්ට "හෙට කොතැනකට සිවු පිණිස යන්නෙමුද"යි විතර්කයක් උපණි. සියලුදෙන දනතෙරුන්ගේ පින විමසන්නෙමුයි කථාකොට ගෙන පසුද මහතෙර සතරනම පිරිවර හික්ෂුන් සමඟ මනා සේ හැඳ පොරවාගෙන අභසින් එතැනට ආහ. ඒ අවස්ථාවෙහි දනතෙර චෛත්‍යයට නැගෙනහිර දෙස විත්තමාලක නමැති මලුවෙහි හුන්නේ තෙරවරුන් දෑක දවල් වූ කල්හි පැමිණියාහයි කියමින් කැඳ සපයන පන්සල ඉදිරියෙහි වූ මාලගසමුල සිටියේය. සර්වාලංකාරයෙන් සැරසී සිටි දේවතාවා තෙරනම මේ ගසයටට පැමිණියේ මා විමසීමට වියයුතු යයි සිතී. තෙරනම ඔහුගේ සිතිවිල්ල දෑන පිරිවර සහිත තෙර සතරනම කැටිව ගං ඉවුරට පැමිණියේය. ඒ විහාරය පිහිටියේ ගංඉවුරකය. නාරජ තෙරවරු වැඩියාහයි දෑන

සත්රුවන් මණ්ඩපයක් මවා නානාවිධ විසිතුරු මල්දම් එල්වා නොයෙක් කැවිලි සහිත දූනයක් පිරිනැමීය. හවස්වරුවේ හැමදෙනාවහන්සේ එක්ව මෙය කුමන කුශලකර්මයකගේ ඵලය දැයි ඇසූහ. දූනතෙර බත්මුල දීමේ විපාකය යි කීය.

68. ලජ්ජි තෙරුන්ගේ කථාව

හෙළදිව සතික කඩරොද නමැති තැන තෙව්වරික වූ පිණ්ඩපාතික වූ එක් තෙරනමක් රාත්‍රියෙහි මල පහ කිරීම සඳහා නික්මියේය. බරවූ දෙපට අඳනය පහතට බහා උක්කුටුකයෙන් (ඇණ තියා) හිඳගෙන “අන්ධකාරයෙහි කිසිවකු විසින් දැක්ක හැකැ” සැක සිතා එතැනම සිටගෙන සිටියේය. එතුමන් දෑක සක්මන කෙළවර ගසේ අධිගෘහිත දේවතාවා සාධුකාර දුණි. භූමාස්ථ දෙවියන් ආදිකොට අකනිටාභවනය දක්වා දෙවියෝ “බුද්ධග්‍රාවකයෝ මෙසේ හිරිඔතස් දෙකින් යුක්තවෙති”යි කියමින් සාධුකාර දුන්හ.

69. රෝහණ තෙරුන්ගේ කථාව

හෙළදිව රෝහණ තෙරනම පර්වතාශ්‍රිත සෙනසුනක් සොයමින් අවුත් (රෝහණපර්වතයේ) ගුහාවක වාසය කරයි. එක් ඇතෙක් රාත්‍රි අන්ධකාරයෙහි සක්මන් කරන හික්ෂුන් මරන්නෙමිසි සිතා අවුත් සිටියේය. තෙරනම විදුලි කොටන විට ඒ එළියෙන් ඇතු දැක්කේය. ඇතා නොසෙල්වෙයි. උගේ ආශ්වාස වාතයේ හඬ ද ඇසේ. තෙරනම ගොස්

ඇතාගේ පා සතර මැද පලඟ බැඳගෙන “මෙතැනදී රහත්ඵලයට පැමිණ නැගිටින්නෙමි”යි අධිෂ්ඨාන කර ගෙන හුන්නේය. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂා නැතිව මාර මුඛයෙහි හිඳගෙන විදසුන් වඩා ඒ තෙරනම රහත් විය. එයින් නැගිට ඇතා අමතා “තෝ මා වංචාකරනු කැමැත්තෙහි; මම තට වංචා කෙළෙමි”යි කීය. ඇතා භය වී පලාගියේය. ඒ තෙරනම පිරිනිවෙන කල්හි ප්‍රකාශයක් කරමින් “ඇවැත්නි මා විසින් ඇතාගේ පා මැද හිඳගෙන රහත් ඵලය ලබාගන්නා ලදි. ඉදින් බුදුරද වැඩ සිටියේ නම් මාගේ හිස අත ගාන්නේය; මෙසේ පටන්ගත් විරිය ඇත්තෝ වව්” යයි කීය.

70. උසහමිත්තගේ කථාව

හෙළදිව බ්‍රාහ්මණකීය නමැති දෙළොස් වර්ෂයෙක් පැවති දුර්භික්ෂයක් විය. ජනපදවැසියෝ ද ගම්වැසියෝ ද යන සියලු දෙන කඳුරටට පිවිසියහ. ඔවුහු කොළ වර්ග කමින් ජීවත්වූහ. ක්‍රමයෙන් ඒ දුර්භික්ෂය සංසිදී ගිය පසු ඒ මිනිසුන් තමන්ගේ ගම්රටවලට ආවිට විනාශ වී ගිය සිය නිවෙස් දකිනට ලැබුණි. ඔවුහු ලී දඬු හා වහල් නොයන තෘණ ආදිය නැවත ගෙනවිත් ගෙවල් සාදා ගත්හ. එක් ගම්මුළාදැනියෙක් ලී දඬු ආදිය ගෙනැවිත් හික්ෂුන්ගේ පරණ ආසනශාලාවක් ඉදිරියෙහි එක් කණුවක් පමණක් සිටුවා ගෙයක් ගොඩනැංවීය; අන්‍යයෝ ද එය දක එක් කණුව බැගින් සිටුවා ගෙවල් සැදූහ. ඒ සියලු දෙන එක්ව ආසනශාලා භූමියෙහි ලිඳක් කැපූහ. ගම්දෙටුවා ගොත් රූපයක් සාදා ඒ රූපයේ බෙල්ලේ බැඳි වටිනා වස්ත්‍රයකින් රූපය වසා අසුන්හලට පැමිණ සංඝයාට පූජා කොට “ස්වාමීනි, මේ ගොත්රූපය බෙදාගෙන පරිභෝග කළ මැනවි. එයට වටිනා මිල මම ගෙවන්නෙමි; වස්ත්‍රය සිවුරු පිණිස වේවා (රූපය

සැදීමට ගත් හණරෙදි ද ලී දඬු ද ඔබගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා වේවා”යි කිය)

හෙතෙම මරණින් පසු පාටලීපුත්‍රයෙහි ධනවත් පවුලක පිළිසිඳ ගති. ඔහුගේ මව වූ ගෘහණියගේ ඇදේ හිස පැත්තෙහි සත්රුවන් ගොන්රූපයක් පොළොවෙන් ටිකක් මතු වී පෙනුණි. කුසයෙහි දරුගැබ වැඩෙන්නා සේ මේ ගොන්රූපය ද දිනපතා වැඩුණි. කුමරා මවුකුසින් නික්මෙන විට ගොන්රූපය ද පොළොවෙන් සම්පූර්ණයෙන් නික්මුණි. ගොන්රූපය සමග උපන් බැවින් ඕ හට උභයමිත්ත යයි නම තැබූහ. ඔහුගේ මව භාජනයක් ගෙන ගොන් රූපය සමීපයට ගොස් “ඉදින් මාගේ පුතාගේ පිතින් හටගත්තේ නම් සත්රුවන් වගුරුව”යි කිය. එවිට ගොන්රූපයෙන් සත්රුවන් වැගිරී භාජනය පිරී ඉතිරි ගියේය. මෙසේ වෛශ්‍රවණයාගේ හදුසටය ලැබුණ කලක මෙන් ඔවුන්ට සම්පත්තියෙන් අඩුවක් නැතිවිය.

කුමරා ක්‍රමයෙන් වැඩී එක් දිනක් උයන්කෙළියට යනු කැමති විය. උයනටත් ගෙටත් අතරෙහි සත්රුවන් ගමන් මඩුවක් මැවුණි. උයනට යන හෙතෙම සාරමසක් ඒ මණ්ඩපයෙහි ගත කරයි; හැරී එන විටත් භාරමසක් රුවන් මණ්ඩපයෙහි ගත කරයි. හෙතෙම සිය නිවෙසට අවුත් “සත්රුවන් මණ්ඩපයේ යම් යම් දෙයක් ගනු කැමති නම් ඒවා ගනිත්වා”යි මිනිසුන්ට කියයි. මිනිස්සු තමන් කැමති කැමති දේ ගෙන ගොස් තුමුද ධනවත්තු වූහ. ඔවුහු උසහමිත්තගේ වර්ණනාව කියන්නට පටන් ගත්හ. රජුට මේ ගුණකථාව අසන්ට ලැබී උසහමිත්තයා මරවන්ට අදහස් කොට ඇමතියන්ගෙන් විචාළේය. ඔහු මරන්ට නොහැකියයි ඇමතියන් කී විට රජ ඔහු උයනට ගිය විට ඔහුගේ මවුපියන් සිර කරවන්නෙමිසි සිතා ඒ කාලය පැමිණි විට ඔවුන් සිරභාරයට ගන්ට නියම කෙළේය.

වෘෂභමිත්‍ර ඒ උයනට ගොස් හැරී ආවිට තමාගේ මවුපියන් නොදැක ආරක්ෂකයන්ගෙන් විචාරා රජු විසින් සිර කරවන ලද බව දැන

සංවේගයට පත්ව “මාගේ මවුපියන් සිරකිරීමට සමර්ථයෙක් මෙලොව ඇද්ද”යි කියමින් තමාගේ බෙල්ලේ බැඳ තිබුණු පූන නූල රැගෙන මිරිකුවේය. එකල්හි ඒ රජ බිම වැටී පෙරළෙන්නට පටන් ගති. වෙදවරු පිළියම් කිරීමට අසමර්ථ වූහ. රජ තෙමේම කාරණය වටහා ගෙන ඔහුගේ මවුපියන් නිදහස් කරවීය. රටවැසියන්ට මේ කාරණය දැනගන්ට ලැබී “උසහමිත්තගේ නිර්දෝෂී මවුපියවරු සිරකරන ලදහ”යි කිපී දඬු මුගුරු ආදිය ගෙන රජු මරා “කවරෙක් රජවන්නේද”යි උද්ඝෝෂණයක් කළහ. දනව් වැසියෝද නාගරිකයෝ ද එක්වී “අන්‍යයකුට රජකම් නොකළ හැකිය. වෘෂභමිත්‍රයා රජබවට පත් කළ යුතුය”යි කියා එසේ කළහ. හෙතෙම ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට ත්‍රිවිධ රත්නය පුද මරණින් මත්තෙහි දෙව්ලොව උපන්නේය.

71. රිදී පර්වතයේ කථාව

හෙළදිව එක් ගෘහපතියෙක් ඉදුනු කොස් ගෙඩියක් ලැබී කාලඝෝෂණය කෙළේය. කඳුරට වැසි රහත් සන්නමක් ඒ ශබ්දය අසා එහි අවුත් කොස් මදුලු පිළිගෙන එයින් සයනමක් එක්මගකින් ගියහ. මලයගිරි වැසි තෙරනම එක් ලෙණක වාසය කරයි. ඒ තෙරනම උපාසකයා අමතා “මෙයින් කොටසක් මටත් ලැබිය යුතුයයි ඒ තෙරවරුන්ට කියව”යි කියා ඔහු ඒ තෙරවරුන් වෙත යැවීය. ඒ තෙරවරු ඔහු ලවා එහි තිබුණු ඇත්ලඩ ද කසල ද ඉවත දම්මවා මදුලුවලින් කොටසක් දුන්හ. හෙතෙම ඒ කොටස ගෙනවුත් මලයගිරිවාසී තෙරුන්ට දුණි. තෙරනම ඒ උපාසකයාට “මේ මගින් යව”යි කීය. හෙතෙම ඒ මගින් යන්නේ විශාල වූ රිදී ගොඩක් දැක ඒ බව දුටුගැමුණු රජුට දැන්වීය. රජ තෙමේ ගැල් පන්සියයකින් ඒ රිදී ගෙන්වා මහසෑය සාදන විට රිදී තහඩුවක්

රිදී මහසෑයේ අත්තිවාරමට දැමීය. ඒ උපාසකයාට ද රන්අබරණ ආදිය දී උසස් තනතුරක් දුණි. හෙතෙම මහාඅධිපතියෙක් විය.*²⁶

72. බණ අැසු මත්ස්‍යයාගේ කථාව

නැවකින් ගිය එක් භික්ෂුවක් මුද්දේදී ධම්මසංගණියේ චන්තුප්පාද කොටස කට පාඩමෙන් කීය. එක් මත්ස්‍යයෙක් ඒ ශබ්දය අසා පස්සෙන් පස්සෙන් ආවේය. මිනිසුන් විසින් විදින ලදුව මරණයට පත් ඌ ධනාඨ්‍ය වූ මහා සාරකුලයක උපන්නේය. භික්ෂුන් දැකීමට ප්‍රිය වූ හෙතෙමේ සත් හැවිරිදි කල්හි පැවිදිව ත්‍රිපිටකය ඉගෙන සද්ධා සුමන තෙරයයි ප්‍රකට විය. හෙතෙම චෛත්‍යවන්දනාවේ ගොස් නාගදීපයට පැමිණ වූලගිරි-මහාගිරි දෙක අතරෙහි වූ දුටුගැමුණු රජුගේ උයනෙහි සිත් අලවා වෙසේ. එහි විසූ ඒ තෙරනම් එහිදීම බුද්ධානුස්මෘතිය වඩා රහත් විය.

73. මහාධම්මනන්දි තෙරුන්ගේ කථාව

වූලගිරි නිවැසි මහාධම්මනන්දි නමැති අවවාදයක තෙරනම් ගංගා දෙක දිගින් තුන් යොදුන් පමණ ඇති පෙදෙසක ධම්කරකයක

²⁶ මේ කථාවේ පාලිය ව්‍යාකූලයි. අදහස ගෙන මේ අනුවාදය දෙන ලදී.

ප්‍රමාණ ඇති*²⁷ වෛතාස දහසක් කරවා ඒ මුළු පෙදෙස පැතිරෙන සේ තැබීය. මේ තෙරනම (භාවනානුයෝගීන්ට) අවවාද දීමෙහි සමථියෙකැයි අසා මාගම මහාවිහාරයේ වසන දෙළොස් දහසක් හික්කුහු තුන් වරක් තෙරුන් වෙත (එහි පැමිණෙන සේ) දූතයන් යැවූහ. දූතයන් වශයෙන් ආ හික්කුහු රහත් බවට පැමිණ එහිම විසූහ. ඉන්පසු එක්තරා මහළු වී පැවිදි වූ නමක් දූතයා වශයෙන් යැවූහ. හෙතෙම ගොස් “ස්වාමීනි, රහත් හික්කුහුගේ කීම පිළිනොපදින්නේ කුමක් හෙයින්දැයි ඇසීය. “මම ඔවුන්ගේ කීම කරමි; ඔවුන්ට මස් ලේ වුවත් දෙන්නට කැමත්තෙමි” යි කියා මහතෙරනම ඒ හික්කුහුට දහම් දෙසීය. හෙතෙම රහත් බවට පත් වී ගියේය. දම්මනන්දි තෙරනමත් තිස්ස විහාරයට යන්ට පිටත් විය. ඒ යන අතරමගදී සැටවස් පිරුනු මහානාග තෙරනම රහත් නොවීම රහත්වීම යි සිතාගෙන විසූ බැවින් උන්වහන්සේ වෙත ගොස් “ස්වාමීනි, ඇතෙකු මැව්ව මැනවැ” යි තෙරුන්ට කීය. මහානාග තෙරනම (තමා ඉදිරියට එන) ඒ ඇතා දක බිය පත්විය. එයින් තමා රහත් නොවීම රහත් යයි සිතා සිටින බව දැනගෙන නැවත විදසුන් වඩා එහත් බවට පැමිණියේය.

ඉක්බිති මාගම මහා විහාරයට පැමිණියේය. එහි දෙළොස් දහසක් හික්කුහු විසූහ. එයින් සැට නමක් ත්‍රිපිටක ධරයෝ වූහ. ඒ තෙරවරු තවත් බොහෝ දෙනෙකුත් සමඟ ධම්මනඤ්ඤා තෙරුන්ගෙන් ප්‍රශ්න විචාළාහ. ඒ ප්‍රශ්න විසඳන විට පළමු දින දහස්නමක් රහත් වූහ, දෙදහස් නමක් අනාගාමී වූහ; තුන් දහසක් සෝවාන් ඵලය ලැබූහ. දෙවෙනිදා ඒ අනාගාමී දෙදහස්දෙන රහත් වූහ; තෙවෙනිදා තුන් දහසක් ශ්‍රෝතාපන්නයෝ රහත් බවට පැමිණියහ.

²⁷ මෙය පැන් පෙරන උපකරණයකි. අගල් හයක් පමණ උසැති තේ කෝප්පයක් පමණ වටැති මෙහි කටේ රෙදි කඩක් බැඳ වතුපේ එබූ විට එය දියෙන් පිරේ. උඩ පැත්තේ ඇල්ලීමට මිටක් තිබේ. ඒ මිට මැද සිදුරක් වේ. ඒ සිදුර වැසෙන සේ ඇඟිල්ල තදකොට ඇල්ලූ විට රෙදි කඩෙන් වතුර නොවැගිරෙන බැවින් එය ඕනෑ තැනකට ගත හැක. එසේ ගෙන දියවත් කර තැබීමට පැතිලි කුඩා මැටි භාජනයක් ද තිබේ. එවැනි භාජනයක් මෙකල යුධ හටයන් වෙත දකින්නට ලැබේ. වැලිවිට සංසරාජතුමාගේ දබරාව අදත් මල්වතු විහාරයේදී දක්ක හැක.

(මේ මහතෙරුන්ගේ නාමය අටුවා පොත්වල දැක්වෙන්නේ ධම්මදින්න වශයෙනි. සිය ගණන් දහස් ගණන් කුඩා වෛත්‍ය සෑදීම ඉන්දියාවේ පවත්නා සිරිතකි. ඒ එක් එක් සෑය තුළ ධර්ම කොටස් ලියූ පත්‍රිකා දමා ඒ සියල්ල එක්කොට මහ සෑයක් බැඳ ධර්මවේත්‍යයයි නම් කළ බව හියුංසියං මහ තෙරුන්ගේ භ්‍රමණාවෘත්තාන්තයෙහි කියවේ. ඒ සිරිත පූර්වයේදී ලක්දිවත් තිබුණ බව මේ කථාවෙන් පෙනේ. අන් පොත්වල පෙනෙන්නේ ධම්මදින්න මහතෙරුන් තලංගර (=තලගුරු) විහාරයෙහි විසූ බවයි. මෙහි මූලගිරියෙහි යයි කියවේ. මෙය “මූලගිරි” විය හැකියි. එවිට තලගුරු වෙහෙර යයි නම ලැබුවේ මූලගිරි විහාරයම යයි සලකන්නට සිදුවේ. කෙසේ වුවත් මේ මූලගිරි හෝ තලංගරවිහාරය රුහුණු රටේ පිහිටියකි.)

74. අභයතෙරුන්ගේ කථාව

දකුණු විහාරය අසළ ගමෙහි එක් පවුලකට අයත් දසයෙක් හවස්වරුවේ දී ස්වාමියාගේ වැඩ නො කොට විහාරයෙහි ඇති වැඩ කරමින් විසී. පසුව ස්වාමියා විසින් නිදහස් කරන ලද හෙතෙම පැවිදි වී මල් ගස් වවමින් මල් පුදමින් පින්කම් කෙළේය. එයින් ව්‍යුත වූ හෙතෙමේ ගෘහපතිකුලයක ඉපද සත් වරක් මහාධම් දේශනාවන් කරවීය. එයින් ව්‍යුතව ධනවත් පවුලක ඉපද සත් හැවිරිදි කල්හි පැවිදි විය. පැවිදිවීමට හිසකෙස් බානා කල්හි හෙතෙම රහත් විය. පැවිදි වූ ද ම ඔහු දෙසූ ධර්මය අකනිටා බඹලොව දක්වා සිටි දෙවියෝත් ශ්‍රවණය කළහ. ඔහුගේ මවුපියවරු දන් දෙනු කැමතිව හිඤ්ඤා දහස් නමකට ආරාධනා කළහ. හෙරණනම “බොහෝ හිඤ්ඤා දැක සිත් පහද ගත මැනවැ”යි මවුපියන්ට කීය. ඔහුගේ පින් බලයෙන් කොපමණ හිඤ්ඤා පැමිණියත් ආහාරවල අඩුවක් නොවීය.

75. අම්බබාදක තිස්ස තෙරුන්ගේ කථාව

බ්‍රාහ්මණකීයභය පවත්නා කල්හි එක් භික්ෂු නමක් සාගින්නෙන් පෙළී ඇවිදිනේ අඹ ගසක් වෙත පැමිණියේය. ඒ ගසේ ඉඳුණු ගෙඩි බිම වැටී තිබුණ නමුත් පිළිගන්වන කැපකරුවකු නැති බැවින් එතුමා ඒවා නොවැළඳීය. එක් මිනිසෙක් එහි අවුත් අඹ අවුලන්ට පටන් ගති. තෙරනම ඔහුගෙන් අඹ ගෙඩියක් ඉල්ලීය. ඒ මිනිසා ඔබ විසින් මෙය රැගෙන අනුභව කරන්නට බැරි කමක් තිබේද? අදත් කැපකරුවන් සොයන්නෙහිද? මෙවැනි දුර්භික්ෂ කාලයකදී තමාගේ ජීවිතය රැකගත යුතුය. ශීලයෙන් ඇති ප්‍රයෝජනය කුමක්ද? යි අසා අඹ ගෙඩියක් නොදීම ගියේය. ඒ කර්කශ පුරුෂයා ගෙදර ගොස් අඹු දරුවන් සමඟ අඹ කමින් මේ ප්‍රචාත්තිය කීය. ඔහුගේ භාර්යාව ඒ කීම අසා ඔහුට නින්දා කොට “අහෝ අනාර්ය, පවිටු දෘෂ්ටි ඇත්ත, මෙවැනි භික්ෂු නමක් හැර දමූ ඔබ හා මාගේ එක්ව විසීමක් නැතැ” යි කියා ගෙයින් නික්ම ගියාය.

එකල එක්තරා ශ්‍රද්ධාවත් සිල්වත් මිනිසෙක් ඒ අඹ ගස අසළට ආවේය. තෙරනම කැරීමෙන් ශබ්ද කොට ඒ මිනිසා තමන් වෙත පෙන්වා ගත්තේය. හෙතෙම තෙරුන්ගේ පාත්‍රය ගෙන අඹ පානයක් සාදා තෙරුන්ට පිළිගැන් විය. තෙරනම නැගිටින්නට අසමර්ථ විය. එවිට උපාසකයා තෙරුන් කෙළින් කරවා තමාගේ ළයෙහි හොවාගෙන ඒ අඹ පානය පොවා ඉන්පසු තරමක් සුවපත් වූ ඒ තෙරුන් තමාගේ පිට මත්තේ හොවා ගෙන ගියේය. තෙරනම ඔහුගේ පිට මත්තෙහිදීම සංවේග උපදවාගෙන විදසුන් වඩා රහත් විය. උපාසකයා ද තෙරුන් රහත් වූ බව දැන ජීවිතාන්තය දක්වා තෙරුන්ට උපස්ථාන කළේය.

76. මහානාග - චූල්ලනාග දෙනමගේ කථාව

හෙළදිව සෝනකගිරියෙහි වැසි තෙරුන් වෙත මහා නාග - චූල්ලනාග යන සොහොයුරෝ දෙදෙනෙක් පැවිදි වූහ. ඔවුහු අවුරුදු සයක් ගත වෙන තුරු දෙමවුපියන් නො දැක්කාහ. රහත් බවට පැමිණි පසු දෙටුතෙරනම බාල තෙරුන් අමතා “අපි මවුපියන් බලන්ට යමු”යි කීය.

යහපතැයි පිළිගෙන දෙනම එක්ව සියගමේ පන්සලට අවුත් අසවල් ගෙදර අඹුසැමි දෙදෙන සුවසේ වසන් දැයි හික්ෂුන්ගෙන් විචාළාහ. එසේ යයි කී විට ඔවුහු අප්‍රමාදීව කුසල් කෙරෙත්දැයි විචාළාහ. “එසේය, එක් නිත්‍ය බතක් දෙති. මැහැල්ලිය ආසනශාලාව හමදිසි, පැන් ගෙනැවිත් තබයි, අසුන් පණවයි.” ඉක්බිති බාල තෙරනම එතැනින්ම හැරී යන්ට යෝජනා කළ නමුත් දෙටුතෙරනම “මා වැනි ශ්‍රමණයන්ට වැඳීමෙන් උපස්ථාන කිරීමෙන් ඇඳිලි බැඳීමෙන් ඔවුහු මහත් පිනක් රැස් කර ගන්නාහ. එබැවින් පිණිඩපාතයේ හැසිරෙමින් ගොස් ඔවුන් බලමු”යි කීය.

ඒ කථාව ලෙස තෙර දෙනම පිළු සඳහා යන ගමන් තමන්ගේ මවුපියන්ගේ ගෙදරට ආහ. තෙරුන් දුටු කෙනෙහි මැණියන්ගේ සිතේ පූර්වස්තේහය උපණි. ඔ දෙටුතෙරුන් වෙත ගොස් “ඔබමහානාගදැයි” ඇසීය. හෙතෙම “පස්සෙන් සිටින තෙරුන්ගෙන් විචාරව”යි කීය. ඒ තෙරුන්ගෙන් ද “ඔබ චූල්ලනාගදැයි” විචාළ විට “ඉස්සරහින් සිටිය තෙර කීවේ නැද්ද”යි ඇසීය. මෙසේ දෙනමම තම මැණියන්ට තමන්ගේ නම් නොකියා පිළු පිණිස හැසිරෙමින් අන් ගමකට ගොස් “දන් අප විසින් මවුපිය දෙදෙන දක්නා ලදහ”යි කීහ. උපාසිකාව ගෙයින් නික්ම තමා වසන ගමේ හික්ෂුන්ගෙන් “ස්වාමිවරුනි, අර දෙනම මාගේ පුත්‍රයෝදැ”යි

විවාලාය. “ඔබගේ පුත්‍ර බවක් නොදනිමු; මෙහි පැමිණ ඔබගේ තොරතුරුම අපෙන් විවාලාය”යි ඒ හික්කුහු කීහ. උපාසිකාව ඒ ඒ තැන සොයමින් යන්නී ගම් දෙක අතරේ යන එන්නන්ගෙන් විමසමින් එහා ගමට ගියාය. එකාසනික වූ ඒ තෙරදෙනම මේ ගමේ ඇවිද යන්නෙමුයි සිතා එගමිහි පිඬු පිණිස ඇවිද්දහ. මැහැල්ලි තෙරවරුන් දෑක මගේ ගෙට වැඩිය මැනවැ”යි කීය. බාල තෙරනම “ස්වාමීනි, උපාසිකාවකගේ කොටස පිළිගත මැනවැ”යි කී නමුත් වැඩි මහලු තෙරනම එහි යා නොහැකැයි කීය. උපාසිකාව ඇවිත් පළමු කොට වැඩි මහලු පුතාගේ පාමුල වැටී ඉක්බිති බාලපුතාගේ පාමුල වැටී දෙනම මැද පෙරළෙමින් විලාප කියා ඔවුන් නවත්වා ගත්තීය. පිරිනිවෙන කාලය දක්වා ඒ දෙනම එහිම විසූහ. මවගේ ගෙය විනාශ වූ විට කැලයෙන් ලී ගෙනවුත් ගෙය සාද දුන්හ. මෙසේ මේ සස්තෙහි පැවිදිවූවෝ මව වෙත පැමිණියද හඳුන්වා නොදෙති. සොහොයුරු සොහොයුරියන් ගැන කියනුම කිම?

77. මංගණවැසි තෙරුන්ගේ කථාව

හෙළදිව මංගණවැසි බුද්දකතිස්ස තෙරුන් පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තියයි. රජතෙම මංගණ පෙදෙසේ වසන ගම් ප්‍රධානියන් ගෙන්වා මා විසින් වැන්ද යුතු තෙරනමක් ගැන කියවී; ඒ තෙරුන්ට වැඳ පුද දුගතියෙන් මිදෙන්නෙමි”යි කීය. මංගණ වැසි බුද්දකතිස්ස තෙර සිල්වත් රහත් නමකැ”යි ඔවුහු කීහ. එයැසූ රජ කෝටියක් පමණ පිරිස පිරිවරා ගෙන පස් යොදුනක් පයින්ම ගියේය. තෙරනම රජු එද එන බව දිවැසින් දෑක “රජ මා දෑක මට සත්කාර කරන්නේය, මට මේ කලබලවලින් වැඩක් නැත: මා වෙත ගෙනා පිණිඩපාතයම ප්‍රමාණය”යි සිතා රජු මුළු කිරීම සඳහා අඳනය දණ දෙක සම්පයට වැටෙන සේ හැඳගෙන පලඟ බැඳ හිඳගෙන පහතට නැමී ලී කැබැල්ලකින් බිම ඉරි අඳිමින් හුන්නේය.

රජතුමා පිරිස දුරින් සිටුවා තෙමේ තනිවම තෙරුන් වසන තැනට ගියේය. තෙරනම රජු ආ බව දැන දැනම හිස නොඑසෙව්වේය. රජතෙම තෙරුන් කියන ක්‍රියාව දක මේ තෙමේ කර්මාන්ත කරන මහල්ලෙකි; අතේ කලබල ගතියක් අත් නොහැරියෙකැයි”යි කියා එතැනින් හැරී ගියේය.

තෙරනම “මා වැනියන් කෙරෙහි සිත දූෂණය කොට ගෙන අකුසල් රැස් කර ගන්නේ යයි ද රජු එයින් වැළැක්විය යුතුය”යි ද සිතා පිරිනිව් කල්හි කුළු ගෙය අහසින් නුවර යන සේ ද එයින් රජු පහදින ලෙස ද අධිෂ්ඨාන කෙළේය. තෙරුන් පිරිනිව් කල්හි මෘත දේහය කුළු ගෙයි තැබූ විට එය අහසට නැගී යන්ට පටන් ගත්තේය. මිනිස්සු පසු පස්සේ ගියහ. මිනිසුන් විසින් අත් ඔසවා ස්පර්ශ කළ හැකි තරමට එය අහසේ ගමන් කෙළේය; මෙසේ ගොස් ථූපාරාමය ඉදිරියෙහි වූ ගල්සෑය සමීපයට පැමිණිවිට ඒ ගල් සෑය අහසට නැගී තල් ගස් සතක් පමණ උඩ නැවතී සිටියේය. එසේ සිටිවිට මහාවංශය තෙරුන්ගේ ශිෂ්‍යයෝ “ඔබ වහන්සේගේ මිත්‍ර වූ බුද්දකතිස්ස තෙර පිරිනිව්වේ”යි ඒ තෙරුන්ට දැනුම් දුන්හ. ඒ වේලාවෙහි දම්සභාවෙහි සිටි ඒ තෙරනම විජ්නිපත අතවැසි නමක් අතට දී අහසට නැගී ඒ කුළු ගෙට ඇතුල්ව එහි වූ දෙවෙනි අදෙහි හෙව පිරිනිව්වේය. පෙර හව වලදී ද මේ දෙනම මිත්‍රයෝ වූහ. බුද්දකතිස්ස තෙර පෙර ධර්මාශෝක මහ රජ වී යයි කියත්.

ඉක්බිති රජුට මේ කාරණය දැන ගන්ට ලැබී “අහෝ, මම තෙරුන් විසින් රවටන ලද්දෙමි”යි කියමින් නොයෙක් ආකාරයෙන් වැලපී කුළුගෙය මහත් සත්කාරයෙන් ගෙනෙන්නට සලස්වා ආදහන කෘත්‍යය කරවීය. මෙසේ සත් පුරුෂයෝ ස්වකීය ගුණයෙන් තෘප්තියට පැමිණෙති.

(මේ කථාව මින් පෙරත් සංක්ෂිප්ත ලෙස මේ පොතේ දක්වන ලදී. එහි අඩු පාඩු පිරිමැසීමට මෙය අගට යොදන ලදැයි සිතමි. නැතහොත් 50 වෙනි කථාවෙන් මෙහා තිබෙන කථා දෙතිස අන්‍යයන්

විසින් පසුව එක් කරන ලද්දී සිතිය හැක. මේ අග කොටසේ පරිච්ඡේද බෙදීමාදියක් නොපෙනේ.)

අතිශයෙන් දුර්ලභව නාමමාත්‍රාවශිෂ්ටව පැවති පාලි සිහලවස්සුව සොයා ඉතා වෙහෙසකින් ශුඬ කොට සිංහලට නගන ලද්දේ අම්බලම්ගොඩ අග්ගාරාමාධිපති අග්ගමහා පණ්ඩිතොපාධිය ලැබූ පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත කළ‍්‍යාණිකවංස නිකායේ ප්‍රධාන නායක ස්ථවිරයන් විසින් බු.ව. 2502 දී ය.

ස - හස්සවත්ථුව

මේ නම ඇති පොතේ කථා 95 ක් තිබේ. එබැවින් එය සිහලවස්සුවට වඩා තරමක් විශාලය. ස - හස්සවත්ථුව සිහලවත්ථුවට පසුව සම්පාදිත වූවකි. එහි ව්‍යාකරණදෝෂ බොහෝය. සිහලවත්ථුවේ එක් පිටක සදෙස් තැන් දෙකක් තිබේ නම් ස - හස්සවත්ථුවේ එක් පිටක සදෙස් තැන් දශයක් දෙළසක් සෙවිය හැක. රසවාහිනිය සම්පාදිත වූයේ මේ ස - හස්සවත්ථුව සකස් කිරීමෙනි. රසවාහිනිය සම්පාදිත වූ පසු “සද්ධර්මාලංකාර” නමැති සිංහලපොතට ඒ කථාවස්තු ගන්නා ලදි. ස - හස්සවත්ථුව ඉතා කෙටියෙන් දැක් වූ කථා රසවාහිනියෙහිදී තවත් විස්තර යොදා විශාල කොට තිබේ. ස - හස්ස (=සහාස) වත්ථුවෙ තත්ත්වය දැන ගැනීම සඳහා එයින් කථා කීපයක අනුවාදය මෙහි දක්වනු ලැබේ.

1. සද්ධාතිස්ස ඇමතියාගේ කථාව

ලක්දිව සද්ධාතිස්ස මහරජු රාජ්‍යය කරන කල්හි “සුලුන්නරු” ගම²⁸ වැසි තිස්ස නමැති ඇමතියෙක් අනුරාධපුරයට අවුත් රාජසේවය කොට තමාගේ නිවසට හැරී යන්නේ තාලවතුක්ක²⁹ (=තල්ගස් හතර) නමැති තැනකදී සුදර්ශනප්‍රදහනසරයෙහි³⁰ නිවැසි පිණ්ඩපාතික තිස්ස තෙරුන් දෑක උන්වහන්සේගේ පාත්‍රය රැගෙන සිය නිවසට ගොස් ආහාර නොලැබ තමා අත තිබුණු කහවණු අටක් දී බත් මුලක් රැගෙන යන මිනිසෙකුගෙන් එය රැගෙන පිණ්ඩපාතය දුණි. තෙරනම කරුණු සලකා විදසුන් වඩා රහත් වී ඒ බත වැලඳුවේය. එය දුටු රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා සාධුකාර දුණි. රජතෙම ඒ ඇමතියා ද ඔහුගේ මවුපියන් ද කැඳවා ඔවුන්ට වඩමන් නුවර බත්ගම් වශයෙන් දුන්නේය.

ඉන්පසු කලක “පිටුවල” නම් තැන කඳවුරක් සාදවන කල්හි ජලය දුර්ලභ විය. එකල්හි දෙව්වරු ඔහුට ඉබේ හටගත් විලක් පෙන්වූහ. ඒ විලෙන් පැන් කළයක් ගෙනාවිට ඇමතිතෙමේ කාලසෝෂා කරවා එතැනට පැමිණි තිස් දහසක් හිඤ්ඤාට පැන්දීම කෙළේය. රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා නැවත සාධුකාර දුණි. එවිට රජතුමා ඔහු

²⁸ මෙය ස - හස්සපුට්ඨෙහි “චූලවඩ්ඩ” යයිද රසවාහිනියෙහි ‘චූලරජ්ජ’ යයි ද තවත් තැනක “කුඩ්ඩරජ්ජ” යයිද පෙනේ.

²⁹ - හස්සපුට්ඨෙහි “සාලවතුක්ක” යයි පෙනේ.

³⁰ ස - හස්සපුට්ඨෙහි සුදස්සනධානගාලවාසී” යයි දැක්වේ.

කැඳවා කොටදෙර³¹ “අන්තරගංගා” නම් තැන ඔහුට නින්දගම්කොට දුණි. එක් දිනක් ඇතුළුගං (=අන්තරගංග) බලා යන ඇමතියා මොනර මස් කනු කැමති විය. පිරිවරෙහි වූ මිනිසුන් බොහෝ දෙනාගෙන් විමසූ නමුත් මොනරමස් ලබා ගත නොහැකි විය. දේවතාවෝ එය දැක බොහෝ මොනර මස් පිළියෙළ කොට ඔහුට දුන්හ. හෙතෙමේ සංඝයාට ද දී ඒ මස් අනුභව කෙළේය. එය දැක රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාව සාධුකාර දුණි.

පසු කලක රජතුමාට සැගිරියට ගොස් මේ ඇමතියා සමඟ එක්ව එහි අම්බස්තලසෑය සිරියල් විලේපනයකින් ආලේප කෙළේය. ඒ ඇමතියා දෙළොස්දහසක් හිඤ්ඤන්ට සිරියල් පැහැති සිවුරු පූජා කෙළේය. ඒ හිඤ්ඤන් සිවුරු පොරවා ගෙන මහාසෑය වැද බස්නාකල්හි රජ ද ඇමතියා ද බලා සිට ප්‍රීතිමත්ව සෝවාන්ඵලයට පැමිණියහ.

2. චූස්සදේව මහතෙරුන්ගේ කථාව

චූස්සදේවතෙරුන්ගේ කථාව සිහළවතුවේ සවෙනි කථාවයි. එහි නැති විස්තරයක් ස - හස්සතුවේ තිබෙන බැවින් නැවත එය මෙහි දක්වනු ලැබේ.

³¹ පාළිපොතේ “අතිකොඨද්වාර”යයි පෙනේ.

කාළකඤ්ඤවිහාරවාසී³² චුස්සදේව තෙර නම් සද්ධාතිස්ස මහරජුගේ සොහොයුරියකගේ පුතෙකි.³³ හෙතෙම මුලදී චුස්සදේව නමැති ඇමතියෙක්ව සිටියදී තමාගේ දේවිය වූ සුමනාදේවිය සමඟ ගිරිගමට පැමිණ එහි වසන්නේ ඇත්තුස (=හත්තිකුච්ඡි) විහාරය රමයයයි ද ප්‍රතිපත්තිධර භික්ෂුහු වෙසෙත් යයිද අසන්නට ලැබී එහි ගොස් මහා දන් දී හත්තිකුච්ඡිවිහාරයේ චෛත්‍යයට පූජා පවත්වා භික්ෂුසංඝයා කෙරෙහි සිත පහදවා ගෙන ආසන හා ලෙන් පිහිටි ආකාරය බලා සස්තෙහි පැහැද ගිහියෙන් නික්ම පැවිදිවෙනු කැමතිව ඒ විහාරයෙහි විසූ මහාදේව තෙරුන් සමීපයෙහි පැවිදි විය. ඔහු උපසම්පන්න කළ තෙරනම ඔහුට රහත් බව ලැබීමට හේතු සම්පත් ඇති බව දක කමටහනක් දී “යම් ලෙණක ආවාසියකු ඇත්නම් එහි වාසය කරව” යි කියා පිටත් කෙළේය. හෙතෙම උපාධ්‍යායන් වැද එයින් නික්ම පිළිවෙළින් චාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නේ කටකඤ්ඤවිහාරය³⁴ පිහිටුවිය යුතු ස්ථානයට පැමිණ එක් රැයක් කටකඤ්ඤ ගංතෙර පිහිටි මයිලගසක් මුල³⁵ වැලි ගොඩක විසීය.

ඒ ගසෙහි උපන් දේවතාවා පසුද තෙරුන්ට මුවදෝනා පැන් හා දහැටි දඬු දී “කටකඤ්ඤගමෙහි පිඬු පිණිස හැසිරෙනු මැනවැ”යි කීය. තෙරනම සිරුර පිළිදගුම් කොට එගමෙහි පිඬු පිණිස හැසුරුනි.

³² * සද්ධාතිස්ස රජුගේ සොහොයුරියන් ගැන මහාවංශයෙහි සඳහන් නොවෙතත් එකළ රජවුරුන්ට බොහෝ භාය්‍යාවන් සිටි බැවින් බොහෝ දූ දරුවෝ ද වූහ. අගමෙහෙසියගේ දරුවන්ගේ නම් පමණක් ඉතිහාසගත වූහ. දීඝාභය කුමරා කාවන්තිස්ස රජුගේ පුත්‍රයකු බව ඉතිහාසයෙහිම කියවේ.

³³ පාලිපොතේ “කටකතාරවාසී” යයි පෙනේ.

³⁴ කාළකඤ්ඤ යයි මුලදී කියවුණි.

³⁵ “මත්තකරුකබ්බුලෙ” යයි පාලිපොතේ පෙනේ.

දේවපුත්‍රයා කලින්ම එගමට ගොස් “ථුස්සදේව තෙරනම පිඬු පිණිස වඩින්නේය; කැඳ බත් ආදිය පිළියෙල කරව්” යයි උද්ඝෝෂණය කෙළේය. ගම් වැසියෝ තෙරුන්ට කැඳබත් ආදිය දී, අවස්ති තෙරුන්ගේ ප්‍රතිඥාව ගෙන කටකඤ්ඤාගත සමීපයෙහි විහාරයක් ගොඩ නංවා තෙරුන් එහි වාසය කර වූහ. එතැන් පටන් ගමට පිඬු පිණිස වඩින තෙරුන් දෑක අතරමග කුඹුරු සිසාන මිනිස්සු ගොනුන් අතහැර තෙරුන් වැඳීමට මග දෙපසට ආහ. ඒ විවේකය නිසා තෙරුන් කෙරෙහි සිත් පහදවා ගත් බොහෝ ගොන්නු මරණින් මත්තෙහි දෙව්ලොව උපන්න. (මෙහි ඉතිරි කොටස සිහළවක්කු අනුවාදයේ දක්වූ කථාවට සමානයි.)

3. ඉඤ්ජුගුත්ත මහ තෙරුන්ගේ කථාව

ධර්මාශෝකාධිරාජයන් රාජ්‍යයට පැමිණි පසු දඹදිව අසුභාර දහසක් නගරවල රජවරු ඒ මහ රජු වෙත පැමිණි උපස්ථාන කළහ. දේවපුත්‍ර නගරයේ දේවපුත්‍ර රජ ද තමාගේ පිරිවර සේනාවන් සමඟ අවුත් ඒ මහ රජු බැහැ දැක්කේය. දහමිසෝ මහ රජ ඒ රජු හා පිළිසඳර කතා කොට ඒ පෙදෙසෙහි සිල්වත් ගුණවත් බහුශ්‍රැත තෙරවරු වෙසෙත්දැයි විචාළේය. එවිට දේවපුත්‍ර රජ “මහරජාණෙනි, සිහකුම්බක³⁶ නම් විහාරයෙහි දහස් ගණන් සිල්වත් ගුණවත් හික්කුහු වෙති. ඒ හික්කුන් අතරෙහි ත්‍රිපිටකය හා අටුවා දරන්නා වූ අතිව්‍යක්ත වූ එසේම ශිලාදිගුණයෙන් යුත් ඉඤ්ජුගුත්ත නම් මහතෙරනමක් වේ යයි කීය. ඒ

³⁶ පාළි පොතේ “සිහභුම්මක” යයි පෙනේ. සිහකුම්බක යයි පෙනෙන්නේ රසවාහිනියෙනිය. සද්ධර්මාලංකාරයෙහි “සිහගුම්බ” යයි පෙනේ.

තෙරුන් දකිනු කැමති වූ දම් සෝ නිරිඳු තෙමේ “ඔබම ගොස් ඒ තෙරුන් වඩමවා ගෙන ආව මැනවැ”යි කීය.

එවිට දේවපුත්‍ර රජ සියරටට ගොස් ඉඤ්ඤාත්ත තෙරුන් වෙත පැමිණ දහම්සෝමහරජුගේ ආරාධනාව දැන්වීය. තෙරුන් ආරාධනාව පිළිගන්ට කැමති බව දැන්නූ විට දේවපුත්‍ර රජ නැවත පාටලීපුත්‍රයට ගොස් ඒ කාරණය අධිරාජයන්ට දැනුම් දුණි. අධිරාජතෙමේ සතුටට පත්ව තමාගේ ආඥාව පවත්නා ප්‍රදේශයන්හි වසන රජවරුන්ට තෙරුන් වඩන මග සකස් කරන්ට නියම කළේය. දේවපුත්‍ර නගරයේ සිට පාටලීපුත්‍රයට දුර යොදුන් පණස් පහක් විය. ඒ තාක් පෙදෙසෙහි වූ මාර්ගයේ සමනොවූ තැන් සමකොට සුදුවැලි අතුරා තැනින් තැන තොරන් නංවා මලින් සැරසූ කණු හා ධිවජයෙන් සැරසූ කණු සිටුවා, දෙපැත්තෙහි සිත්තම් කළ බිත්ති නංවා, තැනින් තැන ලැගුම් ගෙවල් ද පිළි ගෙවල් ද කරවූහ. මග දෙපස රඹු තොරන් නංවා පුන්කලස් තබා නෙලුම් - මහනෙල් පැල සිටුවා තැනින් තැන රන් අබරණින් සැරසූ සුදු කොඩි ගත් ඇතුන් හා අසුන් නවතා එ අතරෙහි පඤ්චාංගිකතුය් වාදනය කරන වාදකයන් හා නැට්ටුවන් හිඳුවා, දිව්‍යකන්‍යාවන් බඳු ස්ත්‍රීන්ට දුම්කබල් හා පන්දම් ගන්ට සලස්වා මෙකී නොකී නොයෙක් ආකාරයෙන් මාර්ගය සරසා චන්ද්‍රාගා නම ගඟ පළලින් යොදුනක් හා ගැඹුරෙන් තුන් ගව්වක් පමණ වූ බැවින් එහි පාලමක් සැදවීම තමන්ට නොකළ හැකි බැවින් ඒ කාරණය ධර්මාශෝකාධිරාජයන්ට දැන්වූහ.

අධිරාජ තෙමේ එහි පාලමක් සැදීම පිණිස යක්‍ෂයන් සොළොස් දෙනෙකුන් යැවීය. ඒ යක්කු³⁷ එහි ගොස් ගඟ පතුලේ ගල්පුවරු තබා ඒ මත්තෙහි කණු බැඳ බාල්ක ගසා පළමුවෙන් තාවකාලික පාලමක්

³⁷ යක්‍ෂවර්ගයා මෙවැනි කර්මාන්තයන් හි දක්‍ෂව සිටි බව මෙයින් පෙනේ.

සාද හිමාලය පර්වත පාදයට ගොස් අනෝතත්තවිල සමීපයෙහි නටගත්, සතරගලක් පමණ කොටසක් රන්කාසි අමුණු හයක් වටිනා, රත් සඳුන් හර ගෙනවුත් අතුරා දෙපස රුවන්තොරන් නංවා රතු පැහැති අත්වැලක් පිහිටුවා මුතු වැලි පිට දිවකුසුම් අතුරා අදිරාජයන්ට ඒ කාරණය දැනුම් දුන්හ. මහරජතුමා තෙරුන් වඩම්වා ගෙන ඒම ඔවුන්ටම භාර කෙළේය. ඔවුන් ගොස් ආරාධනා කළ විට ඉඤ්ඤා මහතෙර සැට දහසක් හික්කුන් සමඟ ඒ සැරසු මගට බැස දේවපුත්‍ර රටවැසියන් විසින් සුවඳ-මල්-දුම් ආදියෙන් පුදන ලදුව චන්ද්‍රබාගා ගඟ මත්තෙහි වූ ඒ පාලමට පැමිණ “මෙවැනි පූජාසත්කාර ලබන අන්තෙරනමක් දඹදිව නැතැ”යි සිතා මානය උපදවා ගෙන නැවතී සිටියේය. එකල්හි එක් රහත් නමක් මේ තෙරුන්ගේ මානනිශ්‍රිත අදහස දැක “මෙවැනි පූජා සත්කාර ලැබීමට සුදුසු සේ ඔබගේ සිත පිරිසිදු කොට ගෙන සත්කාර කරන්නන්ට මහත් ඵල ලැබෙන සේ ක්‍රියා කළ මැනවැ”යි කීය. එවිට ඉඤ්ඤා මහතෙරනම පාලම අඩ සිටි සැට දහසක් හික්කුන් දෙස බලා සංඝානුස්මාතිය උපදවා ගෙන රහත් ඵලයට පැමිණියේය. ධර්මාශෝක මහරජ තෙරුන්ට පෙර ගමන් කොට මහාපූජාසත්කාරයෙන් තෙරුන් පිළිගෙන තෙරුන්ගෙන් බණ අසා පැහැදී මහාවිහාරයක් කරවා තෙරුන් සහිත සැට දහසක් හික්කුන් එහි නවත්වා මහදන් දුන්නේය. තෙර නම අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකය බොහෝ හික්කුන්ට උගන්වමින් කලක් එහි වැඩ සිට එහිදීම පිරිනිවියේය. රජතුමා එතුමාගේ ආදහනය කරවා ධාතු ගෙන වෛත්‍යයක් බැන්දවීය.

4. තම්බසුමන තෙරුන්ගේ කථාව

සිහළවත්තුවේ 44 වෙනි කථාව තම්බසුමන තෙරුන් ගැන ය. එහි ඒ තෙරුන්ට ඇඹුල් කැඳක් දුන් දුගී මිනිසකු ඊළඟ ආත්මයේදී

සාතවාහන රජකුලයෙහි උපන් බව කියවේ. ඒ තෙරුන්ගේ මුල් කාලය පිළිබඳ ප්‍රවාහිනි ස-හස්සවස්සුවේ එන ඒ නමින් යුත් කථාවෙන් දත හැක. හේ මෙසේයි:

ලක්දිව සද්ධාතිස්ස මහරජු රාජ්‍යය කරවන කාලයේ දී එක් රාජපුරුෂයෙක් රාජකාරියක් සඳහා “කොට්ටසාල” නම් ගමට ගියේය. එගම්වැසි මිනිස්සු ඔහුගේ දවල් ආහාරය සඳහා ගිතෙල් සහිත බතක් ගෙනාහ. ඒ අවස්ථාවෙහි පිඬු පිණිස යන එක් හික්කුනමක් එතැනට පැමිණියේය. රාජ පුරුෂයා තමාට ලැබුණ ඒ ආහාරය හික්කුනමට දුණි. රාජකාරිය නිමවා හැරී ගිය පුරුෂයා පසු කලක මිය ගොස් වල්ලවන නැමති ගමේ³⁸ පවුලක උපණි. සුමන යන නම් ඇතිව වැඩුණු හෙතෙමේ විවාහයක් කරගෙන වසන්නේ ගිහිගෙයි කලකිරී බ්‍රාහ්මණරාම විහාරයට ගොස් පැවිදි වී “තම්බසුමනතෙර” යයි ප්‍රකට විය. ඒ තෙරුන්ට දෙළොස් වස් ඇති කල්හි බැමිණිනියාසාය හට ගත්තේය. තෙරනම තමන් ආශ්‍රය කොට වසන හික්කුන් අමතා “දඹදිවට යමු”යි කීය. ඒ විහාරයෙහි මහතිඹිරි ගසේ උපන් දේවතාවා තෙරුන් දඹදිව යන්ට සැරසෙන බව දැක “මාගේ ආර්යයන් වහන්සේගේ ආරක්ෂාවත් ආහාරයත් මට බාරය”යි කියා තෙරවරුන්ගේ ගමන වලක්වා දිව්‍යමය ආහාරත් වස්ත්‍රත් තෙරුන්ට දෙන්නට පටන් ගත්තේය. තම්බසුමනතෙරුන්ට දුන් ආහාර හා වස්ත්‍ර පන්සියයක් හික්කුන්ට සැහෙන තරම් විය. අවුරුදු දෙළසක් ඉක්මී දුර්භික්ෂහයාදිය අවසන් වූ විට තෙරනම හික්කුන් සමඟ ආරාමයෙන් පිට වී වාරිකාවෙහි හැසිරෙමින් අනුක්‍රමණයෙන් කඩරොද නම් ගමට පැමිණියේය. එහි පිඬු පිණිස හැසිර ආහාර ලබාගෙන වැළඳීම සඳහා වාඩි වූ ඇතැම් හික්කුහු අහස වළාකුළින් ගැවසී හිරු නොපෙනුණු බැවින් වෙලාව ගැන සැක සිතා නොවළඳ හුන්නහ.

³⁸ “මාලංනාමගාමෙ” පාළිපොතේ පෙනේ. සද්ධර්මාලංකාරයෙහි “වලගම” යයි පෙනේ.

තෙරනම ගල් කැබැල්ලක් ගෙන අහසට දැමීය. එය හිරු මෙන් ආලෝකය පතුරුවමින් අහසෙහි සිටියේය. එවිට භික්ෂුහු දන් වැළඳූහ. එතැන් පටන් ඒ ස්ථානය “මණිසූරිය” (=මින්නේරිය) නමැත්තෙක් විය. තෙරනම එතැනින් නික්ම මහවැලි ගඟ සමීපයේ වුල්ලතවාම³⁹ නම් ගමේ පිඬු පිණිස හැසිර ගං ඉවුරෙහි වැඩහුන් භික්ෂූන් රැකූ බතක් වළඳන බව දැක ඇවැත්නි, සුවඳ ගිතෙල් සමඟ බත් අනුභව කළ මැනවැ”යි කියා පෙර හවයේදී තමා භික්ෂු නමකට දුන් ගිතෙල් සිහිකොට ගඟ දෙස බැලීය. එවිට වලගම්විහාර තොට පටන් හත්තභුත්තක තොට⁴⁰ දක්වා යොදුනක් තැන්හි ජලය සුවඳ ගිතෙල් බවට පත්විය. භික්ෂුහු එයින් ගිතෙල් ගෙන බත් හා අනුභව කළහ. ඒ ප්‍රවෘත්තිය ඇසූ අවට ගම්වල මිනිස්සු කල-මුට්ටි ආදී භාජන ගෙනවුත් ගිතෙල් පුරවා ගෙන ගියහයි කියත්.

5. සංඝ ඇමතිගේ කථාව

(භාණ්ඩාගාරික තිස්ස ඇමතිගේ කථාව සිහළවතුව අනුවාදයේ 102 වෙනි පිටේ සිට දක්වේ. එහි විස්තර වශයෙන් කියවෙන්නේ ඒ ඇමතියාගේ බිරිඳ බවට පත් කුමරිය ගැනයි. ඇමතියාගේ මුල් කාලය පිළිබඳ ප්‍රවෘත්ති ස-හස්සවතුවෙන් ගෙන මෙහි දක්වනු ලැබේ.

³⁹ “වුලකං නාම ගාමෙ”යි පාලිපොතේ පෙනේ. මෙහි යෙදූ නම රසවාහිනියෙහි වේ. සද්ධර්මාලංකාරයෙහි “සුදුවැසර” යයි පෙනේ.

⁴⁰ හත්තකතතිත්ථයයි පාලි පොතේ පෙනේ. සද්ධර්මාලංකාරයෙහි “බත් බුන්නාතාට” යයි කියවේ.

ලක්දිව මාගම විසූ එක් ඇමතියෙකුට උත්තමරූපධර දූවණියක් ලැබුණි. ඇය පයින් යන කාලය පැමිණි විට පුතෙක් ලැබුණි. ඔහුට සංඝ යයි නම තැබුනි. ඒ කුමරු සත් හැවිරිදි කල්හි පියතෙමේ මරණාසන්නව දෙටු දියණිය තමන් වෙත කැඳවා පුත්‍රයාගේ අත ඇගේ අතෙහි තබා "මාගේ පුතා වැඩිවියට පැමිණි පසු මේ දේවල් දෙව"යි කියා තමා හැඳි ලක්ෂයක් වටිනා වස්ත්‍ර යුග්මය ද තමාගේ කඩුව ද මහසිරිය (=කිරිවිටිය) ද බාර දී මළේය. එකුමරු දෙළොස්හැවිරිදි වියට පැමිණි කල්හි රූපයෙන් ද කාය බලයෙන් ද මුළු මාගමිහි ප්‍රකට විය. ඒ කාලයේදී ලක්දිව බැමිණිකියාසාය ඇතිවිය. එවිට සංඝ කුමාර තෙමේ භය සංසිඳුණු පසු එන්නෙමියි කියා සොහොයුරිය ගෙයිම නවතා පිරිසරට ගොස් වාසය කොට භය සංසිඳුණු පසු මාගමට ඇවිත් නැවතුණි. එකල්හි කොටගල වසන මහානාගතෙර නම මුළු මාගම පිළි පිණිස හැසිර ආහාර නොලැබ හැරීයන්නේ සංඝ කුමරා විසින් දක්නා ලදි. "ස්වාමීනි, අහර ලැබුණේද"යි විචාළ විට තෙරනම "ලැබෙනවා ඇතැ"යි කීය. "එවිට ඇමතියා "ස්වාමීනි, මෙහි ටිකක් නවතිනු මැනවැයි" කියා ගෙට ගොස් පිළියෙළ වූ ආහාරයක් ඇද්දැයි සොහොයුරියගෙන් විචාරා "නැතැයි කී විට දහසක් වටිනා මුක්තාහාරයක් ගෙන වහා ගොස් එය උකස් තබා කහවණුවක් අගනා ආහාර ලබාගෙන වූත් තමා එය ලබාගත් ආකාරය කියා තෙරුන්ට පිළිගැන්වීය. තෙරනම එය රැගෙන තමන් වසන තැනට ගොස් අවවාද කොට විදසුන් වඩා රහත් වී ආහාරය වළඳී. එය දෑතගත් අනුරාධපුරයේ රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාව සාධුකාර දුණි. රජු එය'සා කාට සාධුකාර දුන්නේදැයි විමසූ විට "සංඝාමාත්‍යයාටය"යි දේවතාවා කීය.

ඉන්පසු ඇමතියා පියා දුන් ලක්ෂයක් වටිනා වස්ත්‍ර දෙක සොහොයුරියගෙන් ඉල්වාගෙන එයි සායම් පොවා ගෙයි තැබීය. එක් දිනක් ගොළු මුහුදේ නෑමට ගිය ඒ ඇමතියා එහි නානවිට රන්මාල

දහසකින්⁴¹ පිරි ඔරුවක් රළවේගයෙන් අවුත් ඔහුගේ බෙල්ලේ හැපුණි. ඇමතියා එය අතින් ගසා ඇතට තල්ලු කළේය. නැවත නැවත එය ඇවිත් ඔහුගේ ඇගේ හැපෙන විට එය ගොඩට ගෙන තබා කඩුවෙන් පැළීය. ඔරුව තුළ පිරි තිබුණු රන්මාල දෑක ගෙට ගෙන ගොස් සොහොයුරියට දුණි. පසු දිනක හෙතෙම ලක්ෂයක් වටිනා වස්ත්‍ර ජෝඩුව හැඳගෙන කඩුව කරේ එල්ලාගෙන නුවරට⁴² යන්නට පිටත් විය. එකල්හි එක් හිඤ්ඤානමක් “තිඹිරිගමුව” නම් ගමේ පිඩු පිණිස හැසිර කිසිවක් නොලබා නික්මුණි. ඇමතියා ඒ හිඤ්ඤාන දෑක තමා පොරවා තිබුණු පණස් දහසක් වටිනා වස්ත්‍රය දී බත් රැගෙන ඒ හිඤ්ඤානමට දුණි. හිඤ්ඤානම එය ලැබුණු ආකාරය සලකා විදසුන් වඩා රහත්ව අනුභව කළේය. එය දෑක රජුගේ ඡත්‍රයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා සාධුකාර දුනි. රජතෙම කාට සාධුකාර දුන්නීදැයි විචාළ විට සංඝමාත්‍යයාට යයි දේවතාවා කීය.

දේවගිරිවිහාරවාසී එක් හිඤ්ඤානමක් වාතාබාධයකින් දෙළොස් අවුරුද්දක් පෙළීය. එක් දිනක් ඒ තෙරනම හෙරණනමක් අමතා හිඤ්ඤාවෙහි හැසිර ගිතෙල් ටිකක් සපයාගෙන එවයි කීය. හෙරණනම සිවුරු පොරවාගෙන මුළු ගමේ ඇවිද ගිතෙල් බින්දුවකුත් නොලැබ ගමෙන් නික්ම ගියේය. එකල්හි සංඝමාත්‍යයා ඒ සාමණේරයන් දෑක “ස්වාමීනි, කුමක් සොයමින් ඇවිදින සේක්ද”යි විචාළේය. හෙරණනම තමා ආ කාරණය කීය. “එසේ නම් ස්වාමීනි, ටික වේලාවක් මෙහි නතරවුව මැනවැ”යි කියා ඇමති තෙමේ තමාගේ සිරිය (=කිරිච්චිය) උකසට තබා කහවණු අටක් වටිනා ගිතෙලින් ගෙනා තලිය පුරවා දුණි.

⁴¹ රන්කාසි දහසකින් යයි රසවාහිනී - සද්ධර්මාලංකාරයන්හි පෙනේ.

⁴² අනුරාධපුරයට යයි ඒ පොත් දෙකේ කියවේ.

තෙරණනම එය ගෙන ගොස් ලැබුණු ආකාරය තෙරුන්ට කියා පිළිගැන්විය.

තෙරනම එයින් බෙහෙත් තෙලක් සාදවා නසා කොට ඉතිරි තෙල්වලින් බුද්ධ පූජා පිණිස පහන් දල්වීය. ඒ නසායෙන් දෙළොස් අවුරුද්දක් පැවති ඒ වාතාබාධය සුව විය. එයින් සිත එකඟ කර ගත හැකි වූ තෙරනම විදසුන් වඩා රහත් විය. එය දුටු දේවතාවා නැවතත් සාධුකාර දුණි. රජ පෙරසේම විවාරා සංඝාමාත්‍යයාට සාධුකාර දුනිමිසි කී විට සතුටු සිතැතිව “සංඝාමාත්‍යයා සොයා ගෙනාවෙකුට මහත් පරිත්‍යාගයක් කරන්නෙමි”යි නුවර බෙර හැරසුරු විය.

ඉක්බිති ධනය ලබනු කැමති මිනිස්සු නුවර දෙරටු සතරෙන් නික්ම ඒ ඒ තැන සොයන්නට පටන් ගත්හ. නැගෙනහිර දෙරටුවෙන් නික්මුණු ඇතැම් කෙනෙක් යන එන මිනිසුන්ගෙන් විවාරමින් මග අසළ නැවතී සිටියහ. එකල සංඝ ඇමතියා විඩාපත්ව එක් වස්ත්‍රයක් ඇඳගෙන කඩුව එල්වාගෙන මිත්‍රවැව⁴³ සමීපයට පැමිණියේය. එක් මිනිසෙක් ඔහු දෑක “මේ සංඝාමාත්‍යයා විය හැකැ”යි කීය. තවත් අයෙක් “තමාගේ කඩුව තමාම රැගෙන තනිව එන මේ මිනිසා ගැන රජතුමා බලාපොරොත්තු වන්නේද”යි කීය. මෙසේ ඔවුනොවුන් කථා කරමින් සිටියදී අන් මිනිසෙක් ඇමතියා ඉදිරියට ගොස් ඔහුගේ කම් ගොත් විවාරා ඔහුගේ අතින් කඩුව ඉල්වාගෙන ඔහු කැටිව ආයේය. එකල්හි සැගිරියෙහි විසූ ආරණ්‍යක ධම්මික තිස්ස තෙරනම සැමලෑ බෝමලුවලට

⁴³ “විත්ත වාපි” යයි රසවාහිනියෙහි පෙනේ. එය මිහින්තලේට එහායින් පිහිටි එකක් විය යුතු බව මිළඟට කියවෙන ප්‍රවාක්තියෙන් ඔප්පු වේ.

ගොස් බඳ පටියක් සෙවීය. ඇමතියා තෙරුන් දෑක තමා හැඳි වස්ත්‍රයෙන් කොටසක් ඉරා තෙරුන්ට දුණි.⁴⁴

තෙරනම එය බැඳගෙන ඇතුළු නුවරට පිවිසියේය. දේවතාවා පෙර සේම සාධුකාර දුණි. රජතෙම සාධුකාර දීමට හේතුව විවාරා දෑන ගත්තේය. සංඝ ඇමතියා නුවරට ඇතුළුව රජු දැලි රැවුල කප්පවන අවස්ථාවේදී රජ ගෙට පැමිණ තමා පැමිණි බව රජුට දන්වා යැවීය. සතුටු සිතැති රජතෙමේ ඔහු ගෙන්වා ඔහුට මහ වියනක් ද භාණ්ඩාගාරික තනතුරක්ද දුන්නේය. මෙසේ මහත් සම්පත් ලැබූ හෙතෙමේ එක් දිනක් නැම සඳහා තිසා වැවට ගියේය.

(මෙතැන් සිට සිහළවක්කු අනුවාදයේ 102 වැනි පිට පටන් කියවෙන සොහොයුරු සත් දෙනගේ හා නැගණියගේ ප්‍රවාත්ති මෙහි දක්වේ. දුර්භික්ෂය නිසා ඔවුන් වනයට යද්දී කැඳවාගෙන ගිය තෙරනම සුදස්සනපඨානසරවාසී චූල්ලනාගතෙර යයි මෙහි කියවේ. භය සංසිදුණු පසු අනුරාධපුරයට යන ඒ අටදෙන තිසා වැව ඉවුරට පැමිණි විට මහවැස්සක් පටන් ගත්තේය. කුමරියගේ සොහොයුරෝ සත් දෙන වහා දුවගොස් "මාළේලිය" ගමට ඇතුළුවූහ. නමුත් තරුණිය ප්‍රකෘති ගමනින් ම ගියාය. ඇය දුටු භාණ්ඩාගාරික ඇමතියා "මෙවැනි හිරිඔතප් ඇති කුමරියක් මින් පෙර නොදුටුවෙමි"යි සිතා සතුටට පත්ව ඇගේ විවාහක අවිවාහක බව දෑන ගැනීම සඳහා මිනිසුන් යැවීය. ඇය අවිවාහක බව කී විට ඇමතියා සොහොයුරන් විවාරා ඇය විවාහ කොට ගත්තේය.

⁴⁴ රසවාහිනියෙහි මෙසේ කියවේ; එන්නා වූ හෙතෙම සැගිරියේ විහාර කෙළවරෙහි පිහිටි පිරිවෙණට පැමිණ හික්කුන් වැඳ විශ්‍රාම ගන්නේ එක් රහත් තෙරනමක් සිවුරක් මසන විට රෙදි කැබැල්ලක් අඩු වූ බැවින් එය අකුලා තබන්ට සැරසෙනු දෑක තමා හැඳි වස්ත්‍රයේ කෙළවර ඉරා තෙරුන්ට දුණි. තෙරනම එය යොදා සිවුරේ වැඩ නිම කළේය.

6. මුදේ පීනා ගිය ස්ත්‍රියගේ කථාව

මෙලක්දිව මහවැලි ගඟ අසළ පිහිටි සේරුවිලට නුදුරු තැන මහාකාරකඤ්ඤ⁴⁵ නම් ගමක් විය. එහි ධනවත් පවුලක මිනිස්සු උදුම්බරවිහාරයෙහි (=දිඹුලාගල ?) සමසකට වරක් පවත්වන අරියවංසධර්මදේශනාව ඇසීමට යනු කැමැතිව සහල් - මස් - මාලු - රසකැවිලි ආදී උපකරණ රැගෙන තරුණ භාර්යාව පමණක් ගෙයි නවත්වා ඇට යතුර දී බාර කොට ගියහ. ඔවුන් ගිය කල්හි ඒ ගම්දූරි “අහෝ, මෙවැනි ධර්මදේශනාවක් අසන්නට නොලැබීම මාගේ අභාග්‍යයකැ”යි සිතා අසළ ගෙයක වසන මිතුරු දූරියක් කැඳවා ගෙයි යතුර ඇයට බාර දී තොමෝ මුද අසළට ගොස් සක්කගංමෝයෙන්⁴⁶ එතෙර වී තෝමනරතොටට⁴⁷ පැමිණියාය. එහි ඔරු පාරු ආදියක් නොවූ බැවින් ඔහු තොමෝ ඉතා පළල් වූ ඒ ගං මෝය පීනා එතර වන්නෙමිසි සිතා තමාගේ ශ්‍රද්ධාව සිහිපත් කොට ගෙන පීනන්නට පටන් ගති. එවිටෙහි මහත් කුණාටුවකින් මුද කැළඹී ගියේය. රැළ මැද පාවෙන ඇය දුටු මෝරෙකු අවුත් ඇය අල්වා ගත් නමුත් ඇගේ සම වත් සිදුරු කරන්නට අසමර්ථ විය. දෙවෙනි තෙවෙනි වාරවලදීත් එසේම සිදුවිය. ඉක්බිති ඇ මුදෙන් ගොඩ වී උදුම්බරවිහාරයට පැමිණ වෛත්‍යයන් බෝධියත් වැඳ පිරිස් කෙළවරේ සිට බණ අසා සෝවාන් ඵලය ලැබීය. රැය පහන් වූ කල්හි ඇගේ සැමියා හා මාමණ්ඩිය දෑක තමා කළ දේ විස්තර වශයෙන් කීය.

⁴⁵ “කාරකගාම” යයි රසවාහිනියෙහිද “කිරිගම” යයි සද්ධර්මාලංකාරයෙහි ද පෙනේ.

⁴⁶ “කසරාලගංමුවදෙර” සද්ධර්මාලංකාර

⁴⁷ “කෙලානාරු තොට” සද්ධර්මාලංකාර

ඉක්බිති ඔවුන් හා ගමට ගිය ඒ ස්ත්‍රිය තම නිමියාගේ නිසේ පැළඳ තිබුණු මල්මාලාව ඉවත් කරන්නී අනිත්‍ය ස්වභාවය මෙනෙහි කොට තමාට පැවිදි වීමට අවසර දුන මැනවයි ස්වාමියාට කියා ඔහුගේ අවසරය ලැබුණ පසු ඒ ගම අසළ පිහිටි හික්කුණි ආශ්‍රමයට ගොස් තම මවගේ සොහොයුරිය වූ සුමනාතෙරණිය වෙත පැවිදි වූවාය. පසු කලක මහාදූළි මහනා (=මහාදූඨිකමහනාග) රජ කරවූ ගිරිභණ්ඩ මහා පූජාව දැකීමට උපාධ්‍යාය තෙරණියන් සමඟ යන්නී ඒ රකවනදෙරට පැමිණ⁴⁸ කමටහන් වඩා රහත් විය.

⁴⁸ 'ඵරවසැකඩ' ඵම

සංඥානාමාදි සුවිස

අවිචමන්තසෙල 65	ආජීව පාරිශුද්ධිය 140
අජිත 4	ආලෝක සෑය 1387
අජිත දිව්‍ය පුත්‍රයා 109	ආළාර බාල 53
අජිතාවිහි 87	ඇල්හාල් පිරුණු ලබු 94
අඩවතක් දුන් ස්ත්‍රිය 121	ඉන්ද්‍රගුත්ත තෙර 176
අතිදෙව රජ 125	උක්පැණි 126
අන්තරගංග 173	උතුරු දඹදිව 98
අන්තරද්වීපය 129	උදුම්බර විහාරය 184-185
අන්ධකාර සෑය 145	උදේති රට 64
අධාර්මික රාජ කාලය 126	උපසිංහ විහාරය 62
අනුරාධපුරය 172	උසහමිත්ත 162
අනොතත්ත වීල 177	කටකන්ද විහාරය 174
ආන්ද්‍රරාජ්‍යය 148	කටකන්ද ගම 174
අම්බබාදක තිස්ස තෙර 167	කකුසඳ බුදු රජ 40
අම්බස්තල සෑය 173	කඩරොද 114-159

අරියවිහාර වාසි 158	කනපියපුත්ත තිස්ස 79
ධම්ම ගුත්ත තෙර 158	කණ්ටකසෝල පටුන 128
අශෝක රජ 133, 72	කප්පතලගම 98
අසදාශ පූජාව 134	කප්පතිලක විහාරය 98
අසෝක මාලිනී 26	කම්පුව ගම 156
කම්බුද්ධ උපාසකයා 94	කුණ්ඩලතිස්ස තෙර 132
කම්බෝජ ගම 9	කුමරියන් සිවුදෙනා 140
කාමාරයා 27	කුවේරයා 90
කරකොළ දන්දීම 95	කුස ලෙන 81
කසිරට 43	කෘෂිප්‍රේතයා 42
කංගු කම 108	කේලාසපබ්බත විහාරය 99
කාංගු පර්වතය 108	කේශධාතු 10
කාකද්දව් 100	කෙලාශ පර්වතය 106
කකද්දව් මහාචූළී 100	කොටල 180
කාකවණ්ණ තිස්ස 123	කොට්ටසාලගම 178
කාලද්‍රනය 113	කොණ්ඩපූදී 52
කාවේරි පටුන 40-36	කොන්ති කින්නරී 73
කාලකන්දර ලෙන 19	කොන්තිපුත්ත තෙර 72

කාලකන්දර විහාරය 141	කොරණ්ඩ ලෙන 149
කාලකන්දවාසී තිස්ස තෙර 138	කොංගු ධාන්‍ය 108
කාශ්‍යප බුදු රජ 43	කෝකානිපකණ්ඩ ගිරි 68
කැලණි තිස්ස රජ 120-123	ක්‍රොශය 38
කිකි රජ 43	බුද්දකතිස්ස තෙර 150
කිඳුරියෝ 74	ගන්ධාර සොරා 70
කිරිවෙහෙර 95	ගල්කණු ප්‍රේතයා 40
කුන්ත රන්කරු 103	ගල් ප්‍රේතයා 37
කුටුම්භියපුත්ත තිස්ස 88	ගල් සෑය 170
ගිතෙල් දෝනා දෙන 86	වුළි උපාසකයා 100
ගිරිගම 159	වේසිගම 96
ගුරුභක්තිය 145	තම්බසුමන 178
ගොඩ නාරජ 144	තම්මණ 10
ගොන් ප්‍රේතයා 51	තරුණ භික්ෂුනීන් දෙදෙන 143
ගොන් රූපය 161	තලගුරු වෙහෙර 157
ගොළ මුහුද 170	තාලවතුක්ක 162
චතුර්‍යාමවචන්ථානය 143	තාම්‍රපර්ණි දිවයින 105
චන්ද්‍රභාගා ගඟ 176	තිස්ස 4

චිත්ඛණ්ණ නගරය 67	තිඹිරි ගමුව 181
චිත්තගුත්ත තෙර 149	තිස්ස ඇමතියා 110
චිත්තගෝ විහාරය 56	තිස්ස උපාසකයා 115
චිත්තාභ තෙර 58	තිස්ස සන්නාලියා 1
චිනයට ගිය හික්ෂු 129	කුවරකනාග තෙර 133
චුල්ලතවාම ගම 179	තෙව්වරික 151
චුල්ලතිස්ස 73	ථේරපුත්තාභය තෙර 108
චුල්ලනාග 184	දකුණු ගිරි විහාරය 166
චුල්ල පිණ්ඩපාතික තිස්ස 12	දකුණු දළදාව 9
චුල්ල සුමනා 140	දහම්සෝ රජ 106
චුල්ලී උපාසිකාව 79	දිව්‍ය වස්ත්‍ර 109
චූලගිරි 152	දීඝභාණක අභය තෙර 151
චූලගිරි - මහාගිරි 150	දීඝාචුගම 49
දීඝාචු චෛත්‍යය 49	පර්වත විහාරය 47
දුගී ගොවියා 115	පර්වතාශ්‍රිත සෙනසුනක් 160
දුටුගැමුණු රජ 107	පළොල් ගස 144
දුටුගැමුණු	පාටලී පුත්‍ර 98-139
රජුගේ මරණය 107	පාටලී සෑය 134

දේවපුත්‍ර නුවර 176	පිණ්ඩපාත විභූද්ධිය 135
දේවපුත්‍ර රජ 176	පිණ්ඩපාතිකකිස්ස 162
ධම්මගුත්ත තෙර 158	පිටුවලගම 173
ධම්මදින්න තෙර 128	පියංගු දීප 79
ධම්මදින්න තෙර 33	පුණ්ණවෙය්ඳුගම 95
ධම්මිකතිස්ස 175	පොත්ථිය 72-75
ධර්ම චෛත්‍යය 166	පෝරිමාසි ගඟ 53
ධර්මශෝක රජ 170	ඵස්සදේව තෙර 18
ධාර්මික රජ 126	බත්මුල දීමේ විපාකය 157
නාගතෙර 106	බත්බුන්නාතොට 175
නාගදීපය 144	බණ ඇසූ මත්ස්‍යයා 164
නිස්සදන දනව්ව 35	බෝපිටිය 48
පට්ටකොට්ටි විහාරය 33	බැමිනිතියාසාය 172
පඨවිවාලක ධම්මරක්ඛිත තෙර 138	බ්‍රාහ්මණතීයභය 167
පතාක ප්‍රේතයා 49	හදසටය 161
පර්වත චෛත්‍යය 100	භාණ්ඩාගාරික තිස්ස 180
භූමංගනගම 4	මහානාග තෙර 180
මජ්ඣන්තික -	මහානාග - චුල්ලනාග 168

සෝණතෙර 147	මහානිධි පර්වතය 60
මනොරම මයුරමංස තෙර 13	මහමෙර මුදුන 100
මලයගිරි වැසි තෙරනම 158	මහා විහාරය 145
මලය තෙර 8	මහාවංශීය තෙර 133
මලය මහාදේව තෙර 123	මහාසුමිම තෙර 154
මහසෑදුජාව 133	මහාසේන රජතුමා 149
මහලී රට 115	මහාසංඝරක්ඛිත තෙර 158
මහවනය 35	මාගම 89
මහවැලි ගඟ 164, 9	මාතුදේවිකා නාගි 143
මහාකාරකඤ්ඣම 184	මානවක ගම 158
මහාකොට්ඨි දේව 135	මාලෙය්‍ය තෙර 13
මහාකොණ්ඩ 36	මාලෙය්‍ය දේව තෙර 105
මහාකොණ්ඩ පටුන 40	මාලේලියගම 184
මහාගාම 103	මිත්ත තෙර 99
මහාතිස්ස 73	මිත්තේරිය 179
මහාදත්ත 12	මිත්‍ර වැව 183
මහාදේව තෙර 123	මිලක්ඛ දේශය 129
මහාදේව උපාසකයා 34	මුදේ නා රජ 144

මහාධම්මනන්දී තෙර 164	මූලගිරි 166
මහාධම්මරක්ඛිත තෙර 132	මෙතේ බෝසත් 3, 11
මංගණවාසී බුද්දතිස්ස තෙර 169	වනවරකයෝ 74
යෝනක ධම්මක්ඛිත තෙර 138	වල්ලවහ 178
රත් සඳුන් පුටුව 144	වල්ලවහ 178
රන්තලිය 63-86	වාමවනද්දිගම 52
රසවාහිනිය 172	විවෙය්‍ය දූත වස්තුව 35
රාජකුලපත තෙර 144	විල්ගම 90
රිදී ගොඩක් 163	විහාරදේවී 123
රිදී පර්වතය 163	ශක්‍රයා 151
රුහුනේ අනුරාධ විහාරය 110	ශෛල වෛත්‍යය 132
රේවත මහතෙර 98	සඟබතට අන්තරාය කළ
රෝහණ තෙර 160	ප්‍රේත්‍යා 47
රෝහණ පර්වතය 48	සංඝ ඇමති 180
ලජ්ජී තෙර 149	සණ්ඩකොන්ති විහාරය 55
ලජ්ජී සාමණේර 136	සතික කඩරොද 146
ලබ්‍රගෙඩි තුන 94	සඳුන් පලඟ 133
ලම්බකර්ණ වංශික 157	සද්ධර්මාලංකාරය 157, 164

ලම්පකදණ්ඩ යුද්ධහටයා 142	සද්ධාතිස්ස රජ 86-172
ලෝණකතිස්ස 5	සද්ධාසුමන තෙර 150
ලෝකුරු කුන්ත 103	සහල් ප්‍රේතයා 44
ලෝහ ප්‍රාසාදය 107	ස - හස්සවත්ථු 174
වඩමන් නුවර 173	සාහුථල පෙදෙස 53
සාතවාහන රාජකුලය 178	සුරට්ඨ ජනපදය 55
සාලිය කුමරු 26	සුලුගම 78
සාංදෘෂ්ටික දනථලය 90-139	සුලුන්තරුව 172
සැගිරිය 134-141	සේතපබ්බත 81
සිග්ගව තෙර 56	සේරුවිල 184
සිතුල් පව්ව 140	සෝකධූමික 93
සිපණ්ණ ගස 134	සෝණ නමැති බාලයා 140
සිරළු සොරා 70	සංසරක්ඛිත තෙර 151
සීසාන ප්‍රේතයා 42	හිරිතාලගම 6
සීහකුම්බක විහාරය 176	හත්ථිකුච්ඡ විහාර 176
සීහළවත්ථු 174	හරිතාලතිස්ස 4, 6, 7
සිංහ ලකුණ ඇති කඩුක්කම 109	හා මස් පිළිබඳ කථාව 124
සුදස්සනපටානසර 184	හියුං සියං මහතෙර 166

සුමනා 5	හිසකෙස් කපා 90
සුමනා දේවිය 176	හංකාලා 84
සුමනා තෙරණිය 185	හංකාල ගම 84
සුමනා බාලිකාව 118	